

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ: ЗАСТОСОВУВАТИ НЕ МОЖНА ВІДМОВИТИСЬ

**Збірник методичних матеріалів
вчителів-предметників
Біленьківської та Широківської
об'єднаних територіальних громад**

Запоріжжя
2021

УДК : УДК: 070:004.77(075.8)

М 422

Редакційна колегія:

Бакаленко Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету

Антоненко Тетяна Олександрівна, головний спеціаліст відділу освіти Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

Бронзюк Ольга Василівна, головний спеціаліст відділу освіти Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

Мальцева Катерина Вікторівна, голова Громадської організації «Стратегії і технології ефективного партнерства»

М 422 Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись: збірник методичних матеріалів / відповід. ред. І. М. Бакаленко. Запоріжжя, 2021. 196 с.

Матеріали збірника містять конспекти уроків з елементами медіаграмотності та вправи з медіаграмотності, що можуть бути використані у процесі викладання шкільних предметів.

Основу збірника склали матеріали, що були розроблені в рамках грантового проєкту «Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись, що виконується в межах грантової програми проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».

Матеріали розроблені в рамках грантової програми проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX (Рада наукових досліджень та обмінів) за підтримки Посольств Великої Британії та США, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Зміст матеріалів не обов'язково відображає думку та не є офіційною позицією IREX, а також Урядів Великої Британії та США. Дані матеріали дозволяється використовувати із навчальною метою та за умови, якщо це здійснюється безоплатно для кінцевого споживача. Обов'язковим є посилання на проєкт «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».

Призначений для вчителів-предметників, студентів, майбутніх учителів, і всіх, кого цікавлять проблеми формування інфомедійної грамотності, інтеграції її у процес викладання шкільних предметів, використання онлайн-інструментів у процесі формування інформедійної грамотності.

За зміст матеріалів і правильність цитування відповідальність несуть автори – розробники вправ та конспектів уроків з елементами медіаграмотності

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ПРЕДМЕТНИХ УРОКАХ

Бабик Юлія Сергіївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках фізики.....	8
Бакум Альона Миколаївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках хімії.....	11
Бондаренко Аліна Олександрівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках фізики.....	13
Васильсва Альона Павлівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках англійської мови.....	16
Волкова Альона Володимирівна	
Формування комунікативної компетентності на уроках української мови та літератури засобами медіа.....	19
Дніпровська Тетяна Сергіївна	
Вправи з медіаграмотності на заняттях в дошкільному навчальному закладі.....	22
Журавель Наталя Михайлівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках математики.....	23
Ільєнко Олена Віталіївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках української літератури.....	25
Кадігроб Марина Олексіївна	
Пипик Антоніна Василівна	
Сабірова Людмила Олександрівна	
Сотник Інна Вікторівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках у початкових класах.....	28
Кирилюк Лариса Василівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках у початкових класах.....	31
Лисенко Олена Вікторівна	
Вправа з медіаграмотності на уроках географії.....	32
Москаленко Оксана Миколаївна	
Вправи з медіаграмотності на заняттях з елементами тренінгу з курсу за вибором «Знай та захищай свої права».....	33
Мошковська Каріна Вікторівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках французької мови.....	36
Романова Світлана Вікторівна	
Впровадження медіаосвіти на уроках зарубіжної літератури.....	37
Стадніченко Олена Анатоліївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках у початкових класах.....	40
Сиволап Юлія Олександрівна	
Вправи з медіаграмотності на уроках математики.....	42
Сізіх Антоніна Сергіївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках англійської мови.....	44
Тюпа Юлія Михайлівна	
Вправа з медіаграмотності на заняттях для дітей старшого дошкільного віку з розвитку мовлення «Подорож країною казки».....	45
Федотова Ольга Миколаївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках математики.....	46
Чіжова Віра Сергіївна	
Толмачова Анастасія Аманбаївна	
Вправи з медіаграмотності на уроках у початкових класах (англійська мова).....	47

РОЗДІЛ ІІ. ПРЕДМЕТНИЙ УРОК З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Антоненко Тетяна Олександрівна	
Тема: Значення дихання. Будова і функції органів дихання (8 клас).....	50
Бабак Юрій Андрійович	
Тема уроку: Самореалізація у підлітковому та юнацькому віці. Складові самореалізації (9 клас).....	52
Бабешко Маргарита Сергіївна	
Тема заняття: National Cuisine.....	57
Бережна Лілія Вікторівна	
Конспект уроку з медіаграмотності для учнів 1 класу на тему: «Безпечний інтернет».....	60
Брана Ольга Євгенівна	
Тема: Історія вивчення атома. Ядерна модель атома. Постулати Н. Бора.....	63
Булаткіна Марія Олександрівна	
Конспект уроку інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (2 клас) Тема: «Як зберегти повітря чистим».....	67
Васильсва Альона Павлівна	
Урок англійської мови з використанням елементів критичного мислення.....	71
Васильсва Альона Павлівна	
Тема: Овочі (урок з елементами медіаграмотності, 2 клас).....	73
Ведькал Галина Іванівна	
Тема: Водорості (6 клас).....	75
Вініченко Ольга Володимирівна	
Урок історії у 5 класі. Українські князі. Запровадження християнства.....	78
Вовк Світлана Михайлівна	
Конспект уроку з елементами медіаграмотності (Фізика, 8 клас).....	84
Водовозова Яна Василівна	
«Математичний марафон» Уривок з позакласного заходу між учнями 8 - 9 класів.....	86
Волкова Альона Володимирівна	
Тема: Зірка Мензатюк «Гаємниця козацької шаблі». Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями.....	87
Гаврилюк Євгенія Вікторівна	
Інтегроване заняття з патріотичного виховання для старшої різновікової групи «Народні символи України».....	94
Гринь Ірина Володимирівна	
Медіаурок з музичного мистецтва Тема: Процес створення і вміння відобразити пісню у кліпі. Популяризація свого кліпу.....	100
Гусакова Катерина Олексіївна	
Фізкультура онлайн-урок (8 клас).....	103
Данелюк Анна Миколаївна	
План-конспект уроку англійської мови у 10 класі з використанням елементів медіаграмотності на тему: «What affects our personality».....	106
Демкович Олена Володимирівна	
Літературне читання (4 клас) Тема: Повість-казка. Алан Мілн «Вінні-Пух і всі-всі-всі» (Пригода четверга, у якій Іа-Іа губить хвіст, а Пух його знаходить).....	109
Долгова Зоя Василівна	
«We like fruit» Конспект уроку з елементами медіаграмотності (за підручником С. Губарева , О. Павліченко, 2 клас НУШ).....	113
Жихарева Олена Сергіївна	
Тема : Природа. Погода Nature. Weather (5 клас) Підтема: Прогноз погоди Weather Forecast.....	116

Зимарьова Світлана Іванівна	
Конспект інтегрованого заняття «Здрастуй Зимонька – Зима».....	119
Льченко Людмила Євгенівна	
Тема уроку: «Що приховує світлина?»	
Урок розвитку зв'язного мовлення (Складання тексту-опису за світлиною).....	121
Киричук Вікторія Олександрівна	
Тема уроку : Чому бувають день і ніч та змінюються пори року.....	125
Кузьменко Олесь Анатоліївна	
Тема: Література рідного краю.Петро Ребро.	
Збірка гуморесок «Козацькі жарти» (6 клас, українська література).....	128
Коваль Вікторія Володимирівна	
План-конспект уроку хімії у 7 класі. «Хімічні елементи, їх назви та символи».....	131
Комбарова Аліна Остапівна	
Квест. Тема: Різноманітність тварин (3 клас).....	137
Левіт Сергій Олександрович	
Тема: Sport in Our Life – Спорт у нашому житті	
План-конспект уроку з англійської мови у 6 класі.....	139
Михайлик Олена Іванівна	
Тема: Маленькі паростки добра	
конспект інтегрованого заняття з дітьми старшої групи.....	141
Павленко Людмила Анатоліївна	
Сучасні тенденції розвитку екологічної ситуації в Україні:	
причини і наслідки (урок екології, 11 клас).....	145
Панова Софія Вадимівна	
План-конспект уроку з фізичної культури (модуль «Волейбол») 5 клас.....	148
Пархоменко Каріна Вадимівна	
Тема: Відсоткові розрахунки (6 клас).....	150
Піхотенко Антоніна Сергіївна	
Тема: Права дитини (виховна година у 1 класі).....	156
Ралко Олена Іванівна	
Тема: Робота з дитячою книжкою. Слухання й відтворення української казки.	
Ознайомлення з жанровою специфікою казки.	
Українська народна казка «РУКАВИЧКА».....	158
Руденко Тетяна Миколаївна	
Тема: Канікули в Бразилії	
Підтема: Правила інтернет безпеки для дітей	
Урок з англійської мови з елементами медіаграмотності (3 клас).....	162
Савенко Валентина Петрівна	
Тема: Лівобережна Гетьманщина наприкінці XVII ст.	
Початок гетьманування І. Мазепи. Історія України. 8 клас.....	165
Семенюк Неоніла Віталіївна	
Конспект уроку з елементами медіаграмотності 9 клас (новий державний стандарт)	
Тема: Звукові хвилі. Інфразвук і ультразвук.....	167
Соколянська Ірина Вікторівна	
Олександр Олесь «Ярослав Мудрий» (із книги «Княжа Україна»).	
Поетична розповідь про минуле нашого народу, князя Ярослава Мудрого,	
його мудрість, благородство, любов до рідної землі. робота з текстом.	
Поезії «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород».....	172
Сорока Віталій Павлович	
Використання мережі Інтернет та розвиток медіаграмотності	
під час навчання у школі.....	174
Тимошенко Лілія Миколаївна	
Урок з музичного мистецтва у 7 класі.....	177
Уткіна Катерина Олегівна	
Заняття з елементами медіаграмотності для старшої дошкільної групи	
Тема: Передача інформації та види спілкування.....	179

Федотова Ольга Миколаївна

Тема шкільного курсу: Паралельність прямих і площин у просторі

Тема уроку: Паралельне проєкціювання, його властивості.

Зображення фігур у стереометрії..... 183

Четверик Вікторія Володимирівна

Тема. Основні способи словотворення (6 клас)..... 187

Черняєва Олена Сергіївна

Елемент заняття «Ознайомлення з соціумом». Старша група

Тема заняття: «Медіа які нас оточують»..... 191

Шевєргіна Галина Романівна

Ігор Калинець – талановитий український поет, який пише для всіх – і дорослих, і малих. Цикл

«Дивосвіт»: «Стежечка», «Веселка» (6 клас)..... 193

**Вельмишановні учасники проєкту
«Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись»!**

Грантовий проєкт «Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись» став одним із 20 проєктів в Україні, відібраних конкурсною комісією IREX для реалізації різноманітних онлайн-заходів для поширення інфомедійної грамотності серед старшокласників та вчителів-предметників Широківської та Біленьківської територіальних об'єднаних громад. Цей проєкт став логічним продовженням багаторічної співпраці викладачів філологічного факультету Запорізького національного університету з освітянами та школярами Широківської та Біленьківської громад.

Всі заходи проєкту відбувались в рамках міжнародної програми проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконується Радою міжнародних досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки та Посольства Великої Британії в Україні, в партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси.

Ключовою темою тренінгів онлайн-школи для вчителів-предметників «Використання онлайн-інструментів у процесі формування інфомедійної грамотності» («Інфомедійна грамотність вчителя-предметника як важливий складник його професіоналізму», «Інтеграція інфомедійної грамотності у процес викладання шкільних предметів», «Використання онлайн-інструментів у процесі формування інфомедійної грамотності») була інтеграція інфомедійної грамотності в навчальні програми (методологія IREX) шкільних предметів та використання онлайн-інструментів у процесі формування інфомедійної грамотності.

Участь у проєкті «Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись» дала поштовх вчителям-предметникам на підготовку методичних матеріалів (конспектів уроків та вправ) щодо інтеграції інфомедійної грамотності у процес викладання шкільних предметів та впровадження нових методик в освітній процес.

Проєкт став для всіх учасників «майданчиком» для обміну думками, інноваційними технологіями, онлайн-інструментами, методичними напрацюваннями. Бажаю творчого натхнення, нових відкриттів, планів та ідей на шляху формування медіаграмотного суспільства!

З повагою
Ірина Бакаленко, координаторка проєкту
«Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись», який виконується в межах грантової програми проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність»

РОЗДІЛ І. ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ПРЕДМЕТНИХ УРОКАХ

КОМПЕТЕНТНОСТІ, що розвиває проєкт
ВІВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ: інфо-медійна грамотність

<p>МЕДІАГРАМОТНІСТЬ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Розуміння, як працюють медіа: власники, журналістські стандарти, редакційна політика ✓ Вміння визначати жанри журналістських повідомлень ✓ Розуміння понять цензури, самоцензури ✓ Вміння аналізувати твори кіномистецтва ✓ Вміння аналізувати рекламу, розрізнати її типи (соціальна, комерційна, піар, контекстна реклама тощо) 	<p>КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння ставити питання ✓ Вміння обґрунтовувати власну позицію ✓ Вміння оцінювати та інтерпретувати події ✓ Вміння проводити паралелі з теперішнім часом ✓ Вміння аналізувати передумови та причини події 	<p>СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння ідентифікувати та протидіяти мові ворожнечі ✓ Вміння ідентифікувати і протидіяти стереотипам і дискримінації ✓ Навички етичного спілкування 	<p>СТІЙКІСТЬ ДО ВПЛИВІВ, ФАКТЧЕКИНГ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння ідентифікувати прояви пропаганди ✓ Вміння ідентифікувати ботів і тролів ✓ Вміння ідентифікувати фейки й інструменти маніпуляції (зокрема, через псевдоекспертів, клікбейт-заголовки, маніпулятивні фото, відео, тексти, статистику тощо) ✓ Базові навички емоційного інтелекту (ідентифікувати вплив медіа на наші емоції)
<p>ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння ефективно шукати інформацію ✓ Вміння шукати та працювати з джерелами та першоджерелами ✓ Розуміння авторського права, вміння вирізняти плагіат ✓ Вміння відрізняти факти від суджень ✓ Вміння систематизувати інформацію, висувати гіпотези та оцінювати альтернативи 	<p>ЦИФРОВА БЕЗПЕКА</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Менеджмент приватності, розуміння цифрового сліду ✓ Навички з особистої кібербезпеки (протидія онлайн-шахрайству, шкідливим програмам) ✓ Вміння запобігати ризикам у комунікації (протидія кібербулінгу, грумінгу) 	<p>ВІЗУАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння аналізувати фото, лого, символи, постери, інфографіку, інші візуальні ряди 	<p>ІННОВАЦІЙНІСТЬ, РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вміння втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам ✓ Вміння використовувати медіа для соціального блага

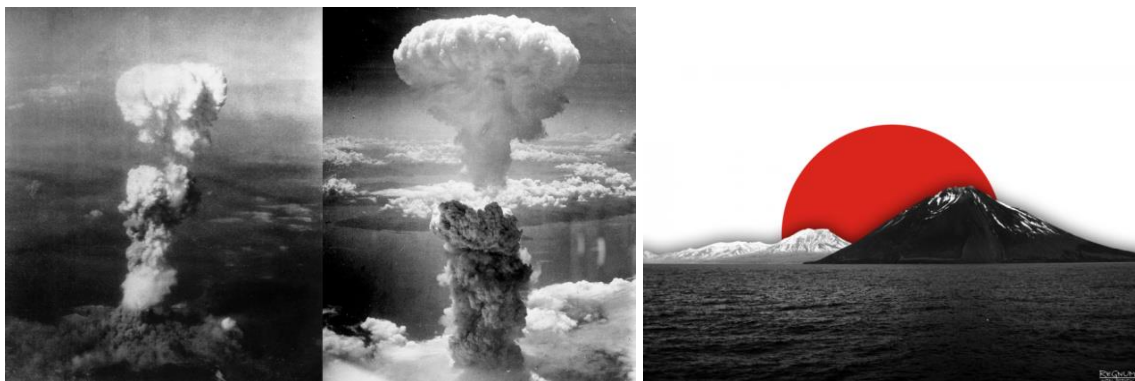

Бабик Юлія Сергіївна
вчитель фізики та астрономії
Біленьківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
Біленьківської сільської ради Запорізького району, Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

Завдання 1.

Викладаючи тему «Радіоактивність. Вплив радіоактивності на живі організми».

Діти, уважно ознайомтеся з фотографією та дайте відповіді на такі питання:
Що зображено на фотографії? Чим пов'язані ці фотографії? Яка подія

зображена на фотографії? Які факти відомі вам про цю історичну подію? В чому небезпека використання ядерної зброї?

Завдання 2.

Використовуючи баскет-метод роботи з кейсом – метод роботи з діловою або технічною інформацією

На сайті «Оптимальний вибір» проходило опитування на тему: «Який прилад у Вас вдома найголовніший?» Було отримано 250 голосів, а результати були наступними:

- Холодильник (40%, 99 голосів),
- Чоловік / Дружина (27%, 67 голосів),
- Комп'ютер (26%, 65 голосів),
- Телевізор (7%, 19 голосів).

Як бачимо з результатів, холодильник – це найважливіший прилад домашнього господарства (чоловік / дружина на другому місці 😊). Нехай опитування і було трохи жартівливим, але загальні тенденції можна по ньому побачити.

Електричний побутовий холодильник – це пристрій, призначений для зберігання різних продуктів та інших речовин за рахунок підтримки низьких температур в спеціальній теплоізольованій ємності (камері).

Історія холодильника починається з використання спеціальних приміщень для зберігання льоду, який призначався для давніх царів. Потім для цих цілей почали використовувати дуже різні ємності. У 1850 році американський винахідник Дж. Горі винайшов технологію штучного отримання льоду в спеціальному апараті, на основі якої побудовані холодильники і сьогодні.

Перші промислові холодильні агрегати (холодильники) почали використовуватися в 70-80 роках 19 століття, тоді як перший побутовий холодильник з'явився тільки в 1913 році. Масове виробництво і ринок холодильників почали розвиватися лише в 30-тих роках 20 століття.

Сьогодні зберігання їжі в холодильнику стало, мабуть, основною технологією її зберігання, а холодильне обладнання набуло дуже значного поширення. Деякою альтернативою може вважатися сушка продуктів, наприклад, за допомогою побутової сушарки, але все таки повноцінною заміною вона бути не може.

Запитання до завдання:

1. Чи знаєте ви цей пристрій? Яка інформація була для вас нова, а яка вже відома?
2. Чи траплялися вам незнайомі терміни в кейсі? Як можна з'ясувати їх значення?
3. Які переваги використання цього пристрою в домашніх умовах, і які недоліки?
4. Яких заходів безпеки слід дотримуватися під час роботи з цим пристроєм?

Складіть пам'ятку.

5. Поставте собі завдання, виходячи з цього, кейсу, до наступного заняття.

Завдання 3.

Перейшовши за посиланням, зашифрованим у QR-коді проаналізуйте дане медіаповідомлення, доведіть: у повідомленні висвітлена рейкова чи достовірна інформація, який внесок у розвиток астрофізики зробила ця людина, виписати цікаві факти з біографії цього вченого?

Завдання 4.

З поданої хмари слів сформулювати речення що стосується історії відкриття електромагнітних коливань та хвиль. (Максвелл зробив припущення,

що в природі існують електромагнітні хвилі. У 1888 році Герц їх відкрив)

Завдання 5.

На якому з малюнків зображено маятник, який використовується для демонстрації обертання Землі навколо своєї осі?

Завдання 6.

Якщо Вас раптово перенесли на невідомий космічний об'єкт Сонячної системи і поставили умову, що Вас повернуть лише у тому випадку, якщо Ви правильно визначите своє місцезнаходження. Ви маєте при собі предмети зображені на малюнку 3. (Для того, щоб вирішити поставлену задачу необхідно за допомогою кросівка зробити нитяний маятник, потім, використовуючи механічний годинник, знайти період коливань такого маятника, за допомогою лінійки виміряти довжину шнурка, та використовуючи формулу періоду коливань нитяного маятника визначити прискорення вільного падіння $g = 4\pi^2 \frac{l}{T^2}$ та порівняти отриманий результат зі значеннями у таблиці).

Планета	Кратність зі значенням прискорення на Землі	м/с ²
Меркурій	0.3770	3.703
Венера	0.9032	8.872
Земля	1 (за визначенням)	9.822
Марс	0.3895	3.728
Юпітер	2.640	25.93
Сатурн	1.139	11.19
Уран	0.917	9.01
Нептун	1.148	11.28

Бакум Альона Миколаївна
вчитель хімії та біології
Миколай-Пільський ЗЗСО Широківської сільської ради
Запорізька область Запорізький район

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Тема: Медіаграмотність та критичне мислення: від теорії до практики при викладанні хімії, як засіб активізації пізнавальної активності, та розвитку креативної особистості

Мета: Поглиблення наукових знань з хімії, що забезпечують відповідне ставлення школярів до навколишнього середовища.

Актуальність теми:

1. Медіаграмотність – життєво необхідна компетенція
2. Впровадження ІКТ в усі сфери суспільства
3. Доступ до мережі Інтернету
4. Засіб спілкування сучасної молоді

Індикатори творчої компетентності: робота з інтерактивною дошкою, використання інтернет ресурсів, використання медіаресурсів.

Завдання 1.

Виконавши завдання без помилок, з літер складете прізвище відомого вченого:

Формули речовин	Оксиди	Основи	Кислоти	Солі
K₂O	Л	К	Б	А
BaCl₂	П	Е	М	О
CO₂	М	С	Ф	Н
NaOH	Д	О	Л	Т
H₂S	И	Р	Н	Е
CaCO₃	Ш	С	К	О
HNO₃	А	Л	С	Я
KOH	У	О	В	Р
P₂O₅	В	Є	И	Т

Ця чудова вправа допоможе вам краще орієнтуватися в класах неорганічних сполук, розвине вашу «хімічну» увагу, активізує зорову пам'ять.

Завдання 2.

На таємничому виробництві воєнізованої, агресивно налаштованої держави, добувають речовину X, в якій зацікавлені розвідницькі лабораторії США, Росії, Франції та України. Людина-інформатор продала відомості про виробництво цієї речовини.

Розвідницькі лабораторії країн отримали спеціальне завдання: яку речовину добувають на секретному виробництві; визначити її формулу та використання в господарстві країни.

Дані інформатора: W(C)=31,44%, W(H)=1,31%, W(O)=48,91%, W(N)=18,34%. Молекулярна маса X не менше 200 і не більше 250

Завдання 3.

Ситуаційні задачі з хімії

- Ви – співробітники журналу «Велике прання».
- До вас завітав режисер фільму «Чистота вредит здоров'ю?!» і запросив на прем'єру.
- Перегляньте фрагмент фільму та підготуйте питання до прес-конференції з режисером.
- Чи можна приготувати мило або інші СМЗ в домашніх умовах?
- Які речовини треба взяти?
- Складіть рівняння відповідних реакцій.
- Лісництво міста висуває директору комунального господарства вимогу переобладнати міський смітник, що своїм місцем розташування отруює навколишнє середовище.
- Директор комунальних підприємств у свою чергу висуває претензії до заводу, що викидає промислові відходи.
- Обіграти ситуацію. Яких заходів ви б ужили, якби були: а) лісником; б) директором комунальних підприємств; в) директором заводу?

Завдання 4.

«... Так! Це була собака, величезна, чорна, як смола. Але такої собаки ще ніхто з нас зроду не бачив. З її пащі виривалося полум'я, очі яскріли блискавками, морда і загривок всяк час спалахували мерехтливим вогнем. Ні в чиєму запаленому мозку не могло виникнути відіння більш страхітливе, більш огидне, ніж ця пекельна істота, яка вискочила на нас із туману ... Це був страшний пес завбільшки з молоду левицю. Його величезна паща усе ще світилася блакитним полум'ям, дикі очі, розташовані глибоко в черепі, були обведені вогненними колами. Я доторкнувся до цієї голови, що світилася і, віднявши руку, побачив, що мої пальці теж засвітилися в темряві. «Фосфор», – сказав я».

Артур Конан-Дойл «Собака Баскервілей»

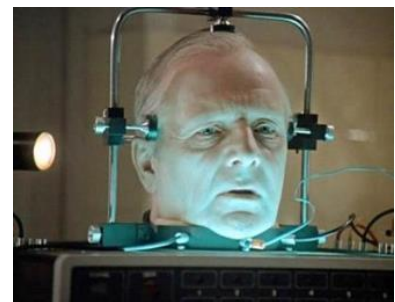
Завдання! Переглянути фрагмент фільму і назвати речовину, яка світиться в темряві. Записати формулу.

Завдання 5.

«Перший раз у житті Артур Доуель відчув, що не в змозі опанувати чужу волю. Його ворог, зв'язаний та безпорадний, лежачи на підлозі, продовжував знущатися над ним. За дверима пролунало якесь шипіння. Доуель потягнув носом і відчув запах. Щось подразнювало його горло. У горлі і носоглотці неприємно лоскотало, незабаром до цього приєднався ріжучий біль в очах. Запах посилювався. Доуель похолов. Він зрозумів, що Равін отруїв його *хлором*. Настав його смертний час. Потім світло згасло, і Доуель немов провалився».

Чим отруїв Равін професора Доуеля?

Задача: Розрахуйте, який обсяг хлору буде потрібно для отримання 1 кг кухонної солі.

Завдання 6.

В одному із залів виставки Мага експозиція починалася зразками досить непоказних вапняків. Далі були окремі брили і відполіровані плити білосніжного, червоного, сірого і різнобарвного мармуру. Особливе місце відводилося ракушняку. Спресований за мільйони років з найдрібніших і більших раковинок моноліт служив основою інтер'єру залу. У його нішах, на виступах, перегородках і підставках розміщувалися сотні мінералів і раковин моллюсків найрізноманітніших видів і розмірів. Перламутр, перли, скелети коралових поліпів також складаються в основному з цього з'єднання. Навіть крейда, м'яка осадова порода, що складається з кістяків мікроорганізмів, має той же склад. Маг взяв з підставки шматочок крейди і великими літерами написав на плиті чорного мармуру хімічну сполуку.

Яку хімічну сполуку написав Маг?

Підсумуємо, словами відомого педагога В. Сухомлинського: «Дуже важливо, щоб мислення учнів ґрунтувалося на дослідженні, пошуках, щоб усвідомленню наукової істини передувало нагромадження, аналіз, зіставлення і порівняння фактів. Спостерігаючи явища і картини природи, дитина оволодіє формами й процесами мислення, збагачується поняттями, кожне з яких сповнюється реального змісту причинно-наслідкових зв'язків, помічених гострим зором допитливого спостерігача».

Бондаренко Аліна Олександрівна

вчитель фізики

Лисогірський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

Формування фізичної картини світу на середньому ступені навчання буде більш ефективним, якщо на уроках фізики застосовувати прийоми медіаграмотності в процесі введення і активізації нового матеріалу і закріплення пройденного.

На уроках фізики учням Лисогірського навчально-виховного комплексу «загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад» Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області. пропонувались такі вправи з медіаграмотності:

1) Під час вивчення теми «Сучасна модель атома» в 9 класі учням було запропоновано **проаналізувати різні джерела інформації**, розповіді інших вчених про проходження серії дослідів Резерфорда щодо з'ясування структури атома. Один з учнів представився Е. Резерфордом і розповів про ідею та брак знань з теорії ймовірності і про те, як йому довелося вчитися разом зі своїми студентами. Інший учень розповів в яких умовах і з якими приладами проводили досліди, ще один учень

представився Е. Марсденом і розповів як годинами сидів у лабораторному підвалі, спостерігаючи спалахи.

2) В якості домашнього завдання учням даються посилання на різні відео. Учням потрібно скласти **опорний конспект**. На уроці проведено два варанти роботи. При першому варіанті один з учнів презентує свій опорний конспект, а інші додають свої деталі. При другому варіанті вчитель презентує конспект з завідомо зробленими помилками в деталях. Учні аналізують конспект, порівнюють зі своїм і відшуковують помилки. Тим самим вчитель привчає учнів звертати увагу на деталі.

3) Застосовували вправу з елементами ейдетики «Моя фантазія». Вчитель готує слайди з картинками до нової теми. Інші учні з запропонованих на слайді картинок повинні придумати розповідь. Зазвичай, учні придумують дуже цікаві і фантастичні казки. За найкращу розповідь виставляється оцінка.

4) «**Прислів'я та фізика**». Із запропонованих на слайді прислів'їв учням потрібно вибрати такі, які мають відношення до фізичних термінів. У зошит потрібно записати прислів'я і вказати до якого поняття або розділу це можна віднести. Під час узагальнюючих уроків на слайдах вчитель використав наступні прислів'я та приказки:

Від своєї тіні не втечеш (світлові явища)
 Гуртом і батька добре бити (сили)
 На все свій час (час)
 Помалу їдь, то далі будеш (швидкість)
 Правда очі коле (світлові явища)
 Який харч, така й робота (робота)

Або учням пропонується дома продивитись різні джерела інформації та знайти прислів'я.

5) При узагальненні тем застосовували **метод «Солодка парочка»**. Вчитель на дошці записує слова, а учні самостійно добирають і записують у зошиті пару до слова. Під час вивчення узагальнення світлових явищ, для знаходження парі учням були запропоновані наступні слова:

- джерела...(світла);
- газові...(розряди);
- північне...(сяйво);
- падаючий...(промінь);
- швидкість...(світла);
- фокусна...(відстань);
- плоске...(дзеркало);
- світловий...(промінь);
- однорідне...(середовище);
- повна...(тінь);
- сонячне...(затемнення);
- відбиття...(світла).

б) «**Чорний ящик**». На початку уроку вчитель кладе у коробку предмет і пропонує учням відгадати, що саме лежить у коробці. При проходженні світлових явищ вчитель підготував такі питання-підказки:

1. Перші згадки про цей предмет були в давньогрецькій п'єсі Арістофана «Хмари».
2. Вік найдавнішої ...3000 років.
3. Її важливими характеристиками є оптична сила та фокусна відстань.

4. Вона може бути збиральною або розсіювальною.

Після серії підказок учні записують у зошит вірну відповідь, це лінза. Важливо, що учням дозволяється користуватися інтернет ресурсами.

7) «Згенеруй нові слова». Учні діляться на дві групи. На дошці пишеться слово, з літер якого потрібно скласти нові слова. Команда, яка запропонує більше слів отримує додаткові бали до оцінки. Під час вивчення світлових явищ, було використано слово «мікроскоп». Разом з учнями були отримані наступні слова: кіоск, ікс, мопс, осокір, кокос, сім, космос, копр, короп, осмос, компроміс, морс, око, окомір. Якщо запас слов вичерпано, учням дозволяється використовувати інтернет ресурси.

8) «Поетична хвилинка». Учням пропонується скласти вірші або сенкани на задану тему. При вивченні швидкості учні склали такий вірш:

Знає кожен папуас,
А тим паче весь наш клас.
Поділивши шлях на час,
Швидкість знайдемо всякчас.

Учням дозволяється використовувати програми для підбору римувань.

9) «Поетична фізика». В якості домашнього завдання учням пропонувалось знайти вірші, які можна пов'язати з фізичними поняттями. На наступний урок школярі прийшли з такими віршами:

1) до теми «Світлові явища» про веселку:

Надягла веселка
Стрічок стрічок
Взяла коромисло
І пішла до річки. (Веселка. Ігор Калинець)

2) до теми «Електричні явища» про блискавку:

Блискавиця блисне в гонах,
Загуркоче грім, як звір.
Сотня поясів червоних
Упаде з неба в двір. (Блискавиця блисне в гонах. Андрій Малишко)

1) Під час вивчення теми «Сучасна модель атома» в 9 класі учням було запропоновано створити **малюнки-комікси**, щоб проілюструвати розвиток уявлення про структуру атома.

2) Під час вивчення теми «Радіоактивність» учні розглядали вклад Анрі Беккереля. Один з учнів на якусь мить на уроці перетворився на Беккереля і розповів про дослід. Інший учень був журналістом і висвітлював цю подію в газетах того часу. Третій учень розповів як це відкриття змінило світ і де зараз використовується.

3) Оскільки зараз учні багато часу проводять за комп'ютерними іграми, було запропоновано **проаналізувати** вдома свою **комп'ютерну гру** та **знайти в ній фізичні поняття**. На наступному уроці учні розповідали, що ніколи раніше не помічали, що в іграх є закон збереження імпульсу, гравітація, дальність польоту, час, швидкість, сила, робота, прискорення, коливальний рух.

4) Біографія видатних фізиків створювалась як **сторінка у фейсбуці**.

Роблячи висновки про доцільність застосування медіаграмотності і її роль в пізнавальній активності учнів, слід взяти до уваги той факт, що всі запропоновані методи і прийоми не являли собою основну частиною уроку. Вони розглядаються лише як допоміжний засіб для активізації фонових знань учнів.

Васильсва Альона Павлівна

вчитель англійської мови

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. «Знаю – хочу знати – взнав». Учням задаються питання для самостійного осмислення за обраною темою. Наприклад, при вивченні творчості письменника: Що ви знаєте про цього письменника? Які твори він написав? Які особливості його творів? Що ви взнали нового з його творів/з його біографії? Що вам би хотілося ще взнати з цієї теми? Відповіді записуються кожним учнем в колонки «Знаю» і «Хочу знати» у таблицю: Знаю Хочу знати Взнав. Остання колонка може заповнюватися вже після наступного етапу – осмислення. Або можна одразу влаштувати обговорення в парах/трійках/командах. Потім учні заповнюють останню колонку таблиці. Після чого йде спільне обговорення того, чи співпали колонки 2 і 3. Колонка «Хочу знати» дає поштовх до подальшого пошуку нової інформації самостійно до наступного заняття.

2. Прогнозування за ілюстрацією. Вчитель має показати ілюстрацію до теми обговорення. Діти мають зробити свої припущення щодо теми та що вони знають з цього приводу. Вчитель може задати такі питання: «Як ви думаєте, що тут зображено? До чого це відноситься (в повсякденному житті, чи до якої галузі/сфери науки тощо)? Яка тема нашого обговорення? Що ви чули про це?»

3. Асоціація. Застосовується для визначення теми уроку, розвиває уяву та інтуїцію. Учні мають висловити свої здогадки/асоціації про тему, завдання для вивчення теми, мету вивчення цієї теми. Обговорення має відштовхуватися від якогось узагальнюючого слова, наприклад, «smog/смог» (для теми «Забруднення навколишнього середовища» з англійської мови).

4. Кошик ідей. Щодо техніки «кошику ідей» – її метою є здебільшого зацікавлення дітей. Вчитель задає питання про те, що учні знають про певну тему/проблему. Кожен учень записує те, що згадає (на це виділяється 2 хв.). Далі учні обмінюються інформацією в командах, записують нові ідеї. Потім по колу кожна команда називає один із записаних фактів і всі разом складають єдиний список ідей у вигляді тез – в один «кошик» (можна взяти реальний кошик і складати туди папірці з ідеями або ж намалювати його на плакаті і приліплювати туди стікери). Головний принцип, полягає в тому, що записуються усі ідеї, навіть помилкові. Наприкінці заняття вчитель може виправити недостовірні тези і вписати туди разом з дітьми нову правдиву інформацію.

5. Кола по воді. Цей прийом є універсальним засобом активізувати знання учнів та їх мовленнєву активність на стадії виклику. Опорним словом до цього прийому може стати досліджуване поняття, явище. Воно записується в стовпчик і на кожну букву підбираються іменники (дієслова, прикметники, стійкі словосполучення) до досліджуваної теми. По суті це невелике дослідження, яке може початися в класі і мати продовження вдома. Наприклад, тема уроку: «Пори року. Погода»/» «Speaking about seasons and the weather»: windy winter warm autumn hot summer rainy [1]

6. Правильно/неправильно. Вчитель задає класу заздалегідь продумані питання за темою заняття. Всі питання починаються з «А правда, що...?». Відповідь може бути тільки «так чи ні». 6. Товсі/тонкі питання. Вчитель влаштовує опитування за певною

тематикою (питання готуються заздалегідь). «Тонкі» питання передбачають відповідь лише «так чи ні» і починаються, наприклад, так: Хто ...? Що...? Чи правда, що...? Чи правильно твердження, що...? Чи можливо, що...? Чи згідні ви з...? Як звати...? Яку назву має...? «Говсті» питання вимагають розгорнутої відповіді – з аналізом, синтезом, порівнянням, оцінкою. Наприклад: «Дайте три пояснення, чому...? Поясніть, чому...? Чому ви вважаєте, що...? В чому різниця між...? Як можна узагальнити наступні поняття...? Що буде, якщо...?»

7. Дерево припущень. Доречним є для тем, що містять елементи прогнозування або обговорень щодо розвитку якогось явища у майбутньому. Учні озвучують свої ідеї та спільно створюють «дерево передбачень», де стовбур – задана тема, гілки – передбачення (я думаю, що ...; ймовірно, що буде так...), а листя – аргументи на користь тверджень.

8. Алфавіт. Учні отримують завдання написати якнайбільше фактів про тему навчання, при цьому кожне слово – факт має починатися з літер алфавіту. Наприклад, вивчення теми «Сім'я», учням потрібно англійською мовою написати назви членів родини в алфавітному порядку.

9. Технологія «6 капелюхів». Може застосовуватися і на етапі виклику, але вже містить певні елементи осмислення та навіть рефлексії. Учні діляться на команди (або це можуть бути окремі ролі для 1 людини), кожна з яких отримує свій «капелюх». Колір капелюха вказує на тип завдання: Білий капелюх – розкажіть про тему лише у фактах і цифрах. Жовтий капелюх – подумайте, чому ... (далі йде якесь питання, що стосується фундаментальних основ теми, яку досліджує клас). Чорний капелюх – доведіть, що ... (в рамках теми). Червоний капелюх – подумайте, який емоційний стан може викликати в нас ця тема (або якийсь її ключовий елемент). Зелений капелюх – подумайте, як використати тему/її елементи, щоб це зробило наше життя радіснішим?/ які позитивні моменти має ця тема? Синій капелюх – узагальніть висловлювання всіх попередніх груп-капелюхів/підсумуйте, що корисного та нового ми взнали в результаті цього завдання.

10. Зигзаг. Ця технологія допомагає учням детально осмислити тему та розвинути навички колективного критичного аналізу. Етапи заняття:

– Учні діляться на робочі групи по 4-6 осіб. Перед кожною командою ставиться задача: спільно створити узагальнюючий текст за темою заняття в певному стилі (стиль – есе, лист другу, тези до конференції, стаття в профільний журнал, вірш тощо – можна визначити шляхом жеребкування).

– Кожна робоча група спільно визначає ключові ідеї майбутнього тексту (опорні слова/ план/ схема). Можна використовувати одну з технологій етапу «виклику».

– Після цього кожен член команди отримує експертну роль (можна порохуватись на перший-четвертий в кожній команді. Кожен номер символізує якусь експертну роль). Далі однакові номери з усіх команд сідають працювати в новій, експертній групі – так утворюються 4-6 експертних груп, які працюють за 4-6 напрямками.

– Після такої співпраці, експерти повертаються до своїх команд, які були визначені на початку заняття. І вже там створюють спільний узагальнюючий текст у визначеному стилі. При цьому кожен з експертів спершу має донести іншим членам команди результат роботи експертної групи для того, щоб усі напрямки теми стали відомі кожному і були враховані при написанні тексту.

- Після написання тексту, кожна команда зачитує його перед усією аудиторією.

11. Стратегія «Jigsaws» (Мозаїка)

- Учні класу об'єднуються у постійні групи (кількість учнів – це кілька частин у тексті). Кожен учень має певний номер.
- Текст поділяється учителем на логічно завершені частини.
- Кожна частина вивчається певною експертною групою, яка формується за однаковими номерами, за кольоровими картками.
- Робота експертних груп. Учні вивчають свою частину, готуються донести її зміст до своїх товаришів у постійній групі.
- Отже, кожна дитина вивчає свою частину тексту, але за допомогою товаришів (експертів з іншої частини) повинна сприйняти весть текст в цілому.
- Повернення експертів до постійної групи і взаємонавчання.
- Перевірка засвоєння змісту в цілому всіма учнями.

Метою даного прийому є вивчення та систематизація великого за обсягом матеріалу. Для цього потрібно спочатку розбити текст на смислові уривки для взаємонавчання. Кількість уривків повинна збігатися з кількістю членів груп. Наприклад, якщо текст розбитий на 5 смислових уривків, то в групах (назвемо їх умовно робочими) – 5 осіб.

Цей прийом застосовується і на текстах меншого обсягу. У цьому випадку текст вивчається усіма учнями, принцип поділу на групи – запитання до даного тексту, їх кількість повинна збігатися з кількістю учасників групи. В експертні групи збираються фахівці з одного питання: для більш детального його вивчення, обміну думками, підготовки докладного відповіді на запитання, обговорення форми його подання. Повернувшись в робочі групи, експерти послідовно подають варіанти відповідей на свої питання.

12. Fishbone (Рибна кістка). Свою назву цей інструмент дістав через те, що його візуальне вираження нагадує рибну кістку. Він дозволяє учням «розбити» загальну проблемну тему на низку причин та аргументів. Застосування цього прийому допоможе учням зрозуміти важливість аргументації, а також те, що кожна проблема – багатогранна, може мати кілька причин, що впливають одна на одну. «Fishbone» є дуже дієвим інструментом у застосуванні до соціальних тем, на зразок «Environmental problems in Ukraine». Порядок роботи: 1) Після спільного обговорення проблемної теми під модерацією вчителя учні записують її чітко формулювання в полі «Проблема». 2) Після аналізу інформації за темою (з текстових матеріалів, фільмів тощо) учні виділяють причини та аргументи, що їх підтверджують. Часто причин знаходиться більше, ніж аргументів. У такому випадку варто пояснити дітям, що це – нормально, адже бувають ситуації, коли причини ще не мають логічного пояснення і залишаються у якості припущень. 3) Шляхом аналізу «причин-аргументів» діти формулюють висновок, який записується в останній частині малюнку.

13. INSERT/ІНСЕРТ. (інтерактивна система запису для ефективного читання і розмірковування) Це технологія дає можливість дитині глибше осмислити запропонований для опрацювання текст. Учні читають текст і ставлять відповідні позначки біля окремих слів/фраз:

- + Я це знав
- Я це не знав/ Я думав інакше
- ? Це мене здивувало
- ! Я хотів би дізнатися про це детальніше.

Далі учні заповнюють таблицю, куди вписують фрази/слова/речення, що їх зачепили, – у відповідну колонку + – ? !

14. Творча форма рефлексії – Синквейн.

Синквейн – це вірш, який вимагає синтезу інформації і матеріалу в стислих виразах. Слово синквейн походить від французького, яке означає «п'ять». Таким чином, синквейн – це вірш, що складається з п'яти рядків.

Правила написання синквейну:

- В першій сходинці тема називається одним словом (зазвичай іменником).
- Другий рядок – це опис теми в двох словах (двома прикметниками).
- Третій рядок – це опис дії в рамках цієї теми трьома словами (дієслова).
- Четвертий рядок – фраза з чотирьох слів, що показує відношення до теми (почуття однією фразою).
- Останній рядок – це синонім з одного слова, який повторює суть теми.

Camel
Kind and big
Help, carry, eat
Ship of the desert
A strong animal

Тема для синквейна обирається спільна для всіх учнів за матеріалами прочитаного або прослуханого тексту для подальшого обговорення складеного «резюме». Метою синквейна є розвиток умінь вчитуватися, вслухуватися, виділяти головне, визначати власну позицію до отриманої інформації. Синквейн підштовхує учнів до розмірковувань та критичного аналізу теми. Вірші, складені в парах, можна представити на обговорення класу.

Отже, використання вчителем елементів критичного мислення на уроках англійської мови не лише урізноманітнює навчальний процес, а й спонукає учнів до активної діяльності, що забезпечує краще розуміння та осмислене запам'ятовування інформації.

Волкова Альона Володимирівна

вчитель української мови та літератури

Петропільський опорний заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЗАСОБАМИ МЕДІА

Вчитель використовує презентацію для візуалізації освітнього процесу:

Слайд 3

Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, оскільки є результатом досвіду спілкування між людьми, та опосередкованої, в тому числі з літератури, театру, кіно, з яких людина отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії і засоби їх вирішень. Опанування людиною комунікативних навичок передбачає запозичення з культурного середовища засобів аналізу комунікативних ситуацій у вигляді словесних і візуальних форм.

Слайд 4

У наш час учні стали не досить зосередженими, телефонозалежними, їх мислення – кліпове. Дитяча свідомість перенасичена інформацією, яку вони дуже часто не вміють сприймати, аналізувати, обробляти. Учні опиняються начебто в інформаційному лабіринті, з якого вчитель допомагає вийти, допомагає залишитись особистістю. Учитель у цьому випадку має виконувати роль фасилітатора, виводити учнів з цього засміченого інформацією світу. Особливу увагу потрібно звернути на те, що вчитель не єдине джерело інформації для учнів, а інколи, на жаль, ще й не авторитетне. Перше, що повинен зробити вчитель, – створити атмосферу співробітництва, партнерства, взаємодопомоги. Актуальним є впровадження медіаосвіти під час уроків, особливо української літератури, де важливим є вміння працювати з інформацією. Беззаперечно, кожен урок, кожна тема, кожний етап вимагають різних педагогічних прийомів, адаптованих до конкретних ситуацій. Розглянемо деякі.

Слайд 5.

Вправа «Розробка обкладинки, афіші». Створюючи її, діти використовують не тільки знання, отримані з різних джерел, проаналізовані, а й творчі здібності для адаптації цієї інформації. По закінченню обов'язкове обговорення символів, цитат, обраних учнями, їхня доречність. Це може бути створено як за допомогою звичайного паперу, олівців, так і за допомогою інтернет-ресурсів.

Вправа «Скрайбінг» (з англійської scribe – робити ескіз, нарис) – це метод розповіді чи пояснення, який супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Виходить свого роду ефект паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось і одночасно бачимо графічну відповідність почутого, сприймаємо її інакше. Головна мета скрайбінгу – допомогти краще опанувати зміст та запам'ятати сенс нової інформації завдяки залученню візуалізації. Окрім презентацій, таблиць, діаграм, разом з учнями створюємо скрайбінг-історії.

Слайд 6

Одним із видів залучення новітніх засобів є **вправа «Робота з QR-кодами (+ буктрейлер)»**. Використовування QR-кодів спонукає учнів до роботи з різними джерелами інформації. Можна закодувати інтернет-джерела, текстові повідомлення, посилання, тестові завдання, ігри та багато іншого. Наприклад, буктрейлери:

«Захар Беркут»

«Русалонька 7-В,
або Прокляття
роду
Кулаківських»

«Климко»

Слайди 7-8

Вправа «Шерлок Холмс». Завдання полягає в тому, щоб за допомогою ілюстрацій, які характеризують персонаж, ситуації, пов'язані з ним, встановити ім'я героя.

Слайд 9-10

Вправа «Створення сторінки в соціальних мережах». Ця вправа може бути використана як під час проведення уроків з української літератури, так і мови. Залежно від теми учні можуть або підготувати деякий матеріал заздалегідь, або створювати сторінку відразу на уроці. При цьому вони опрацьовують величезний обсяг інформації з різних джерел.

На кожную групу **роздаємо**: аркуш А3 (або пів аркуша ватману); набір фотографій письменника, якого вивчаємо; фотографії з обкладинками відомих творів нашого автора; клей; кольорові маркери/фломастери.

Завдання: створити соціальну сторінку письменника.

Чим можна наповнювати аркуш?

1. Наклеїти фото, підписати їх.
2. Подумати, під яким ім'ям автор захотів би себе презентувати світові. (Наприклад, сторінку Тараса Шевченка учні підписували «Дармограй», «Пророк», «Тарас Тарик», «U Tarasa». Сторінку Лесі Українки – «Мавка», «Полісяночка», «Одержима», «Бояриня». Іван Франко – «Український Мойсей», «Франик», «Каменярь»).
3. Придумати соціальний статус письменника, гасло. (Наприклад, статус на сторінці Тараса Шевченка: «*Караюсь, мучусь, але не каюсь*»).
4. Написати відомості про автора: рік і місце народження, де навчався, яку освіту здобув.
5. Перелічити друзів письменника: реальні друзі, хто жив в один час з автором, і вигадані персонажі, хтось із сучасних політиків, письменників. (Учні в друзях можуть написати «Вова зі Львова», «Андрій Садовий», «Володимир Зеленський», «Славка Вакарчук», «Ліна Костенко»).
6. Придумати, на які групи/сторінки підписаний наш автор. (Леся Українка може бути підписана на сторінки «Рух «За мову», «Дивослово», «Клуб перекладачів», «Підслухано в Колодяжному», «Старовинна вишивка»).
7. Наклеїти фото з творами, проанонсувати їх.
8. Вказати кількість лайків.
9. Написати новини від письменника і коментарі відвідувачів сторінки.

Слайд 11-12

Головоломка нового покоління під назвою **кроссенс** – буквально «перетин смислів, значень». Якщо у кросворді всі клітинки пусті, то в кроссенсі вони вже заповнені зображеннями. Різні автори дають власне уточнення того, що є кроссенс: *технологія, інтелектуальна гра, гра для ерудитів, головоломка для інтелектуалів, загадка, ребус, інтелектуальна розвага, інноваційна форма роботи, сучасний методичний прийом візуалізації навчального матеріалу, форма нетрадиційної перевірки знань з теми.*

За схемою кроссенс нагадує стандартне поле з 9-ти квадратів відомої з дитинства гри «хрестики-нолики».

Сама головоломка являє собою асоціативний ланцюжок з 9-ти зображень, в якому кожний малюнок має зв'язок із попереднім і наступним.

Центральна картинка об'єднує по смислу всі інші.

Завданням учня є розгадати зашифровані вчителем асоціативні зв'язки з певної теми і скласти зв'язну розповідь за ланцюгом зображень. Причому, ці зв'язки сенсів можуть бути як поверхневими, так і глибинними.

Висновки.

Потрібно звернути увагу на те, що уроки української мови та літератури з використанням елементів медіаосвіти формують не тільки медіаграмотність учнів, а й сприяють розвитку предметних і

ТЛУМАЧЕННЯ:

1. Прагнення до ідеалу, досконалості.
2. Втеча від дійсності, сучасності у світ мрій, ідеалів.
3. Культ минулого, ідеалів лицарської епохи, Середньовіччя.
4. Використання символів. Улюблений символ романтиків - блакитна троянда (Новалис).
5. Протиставлення особистості і суспільства, митця і натовпу.
6. Ідея свободи в природі, творчості, почуттях.
7. Контрасти, протиставлення: минулого і теперішнього, мрії і дійсності, високого і низького, трагічного і комічного, буденного і незвичайного.
8. Гармонія з природою і природним життям. Природа набуває філософського значення.
9. Романтичний герой - виняткова особистість, сильна, пристрасна, бунтар, одинак, що постає проти всього світу, відчуває "світову тугу".

НАТХНЕННИК

ключових компетентностей, які передбачені в Державному стандарті. Основні методи та вправи роботи з учнями, описані у статті, сприяють формуванню особистості, здатної критично сприймати інформацію, аналізувати її, адаптувати, а також допомагають відчувати себе активним творцем медіатекстів. Перспективами подальших досліджень можуть бути пошуки способів підвищення професійної компетентності вчителя української мови й літератури в питанні добору, аналізу, створення медіатекстів.

Література:

1. Комунікативна компетентність, її складові [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidru4niki.com/90380/sotsiologiya/komunikativna_kompetentnist_skladovi.

2. Впровадження медіаосвіти на уроках української мови та літератури [Електронний ресурс] // Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність». URL: <https://media-literacy.org.ua/vprovadzhennya-mediaosvity-na-urokakh-ukrayinskoji-movy-ta-literatury/>

Приклади вправ під час пояснення взято з Інтернет-джерел, вправи у презентації та відеоматеріалі – власні.

Дніпровська Тетяна Сергіївна

вихователь

Біленьківський комунальний дошкільний навчальний заклад «Веселка»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

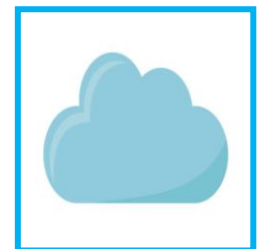
ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

1. Вправа «Правда це чи ні?»

– Визначення тематики («Моє літо», «Новорічні свята», «Мій день народження», «Моя сім'я»).

– Дитина витягує картку, на якій написано «Правда (сонечко) / Вигадка (хмаринка)» і відповідно до цього розповідає коротку історію (правду/вигадку).

– Всі інші діти намагаються зрозуміти, правда це чи ні.

2. Робота з фотографіями, картинками, малюнками.

Дітям пропонується виготовити колаж на тему «Дитячий садок моєї мрії», використовуючи фотографії, картинки, малюнки з Інтернету, старих газет, журналів.

3. «Диво із пластиліну»

– За обраною казкою, мультфільмом, діти за допомогою вихователя виготовляють із пластиліну декорації та героїв.

– Запис реплік героїв (озвучування дітьми).

– Відзняти пластилінового мультфільму (діти допомагають фотографувати та переміщувати декорації, героїв).

– Монтаж мультфільму (діти спостерігають за процесом створення на комп'ютері).

4. «Безмежний світ картини»

- Сюжет картини (хто/що зображено на картині).
- Герої картини (хто вони, чим займаються).
- Подія (що ще відомо).

Для прикладу використовуємо картину британського художника нідерландського походження – Лоуренса Альма-Тадема «Повінь у Бісбосі в 1421 році»

☞ Сюжет картини: на картині зображено спокійне немовля, що спить, та кіт.

☞ Герої картини: немовля спить у ліжечку, а кіт стрибає навколо нього.

☞ Подія: після катастрофи жителі, які вижили, виявили на невеликому клаптику суші ліжечко. Його прибило до берега. У ньому, немов божевільний, з краю на край стрибав кіт. Жителі вирішили врятувати збожеволілу тварину. Але яким же було їхнє здивування, коли в ліжку вони побачили спокійне немовля, що спало. Кіт, що стрибав туди-сюди, підтримував рівновагу ліжка, щоб вода не змогла дістатися до нього.

5. «Політ казки по світу»

Діти разом з дорослими шукають в джерелах інформації варіації на відомі казки. Знаходять подібне та відмінне між ними.

Наприклад:

- Казка «Попелюшка» – Брати Грімм.
- Студією «Дісней» був випущений повнометражний мультфільм «Попелюшка» за мотивами казки Перро.
- Кіноказка «Три горішки для Попелюшки».
- Російсько-український телемюзикл «Попелюшка», знятий режисером Семеном Горовим.
- Фільм «Попелюшка» – американський фільм виробництва студії Walt Disney Pictures.
- Театр тіней Verba з України включили казку в своє тіньове шоу «Королівство тіней».
- Мультфільм «Золушка и тайный принц».

У варіаціях додаються або зникають герої, епізоди. Змінюється зовнішній вигляд героїв, умови проживання, музичний супровід, швидкість розгортання сюжету.

Всі версії мають щасливий кінець – подарунок долі для Попелюшки, взаємне кохання, весілля.

Журавель Наталя Михайлівна

вчитель математики

Миколай-Пільський ЗЗСО Широківської сільської ради

Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Просто розв'язувати числові задачі, виводити алгебраїчні формули та креслити комбінації геометричних тіл – це ще не означає знати математику. Знати математику й бути математиком – значить мислити нестандартно, формулювати правильні питання, вирізняти правильні відповіді, а головне – піддавати сумнівам припущення, які

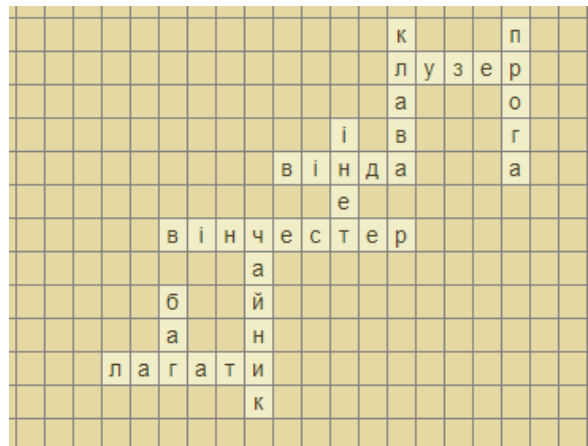
приводять до хибних висновків (пам'ятаєте спосіб доведення від супротивного у геометрії?). Так що це, як не медіаосвіта у окремо взятому навчальному предметі?

Мені здається, що принаймні половину практичних завдань та математичних задач можна використати для формування медіа грамотності дитини та й учителя також! На мою думку, найлегше модифікувати задачу для розвитку інформаційної грамотності, критичного мислення, інноваційності та креативності, візуальної грамотності.

ПРИКЛАДИ

I. Задачі початкового рівня та середнього рівня складності

1. Скласти пазл з розрізаних елементів або онлайн (<https://www.jigsawplanet.com/>), на листку записано нові терміни/поняття/істинні та хибні твердження з геометрії. Виокремити зайві/невірні твердження, пояснити свій вибір (учимо відрізняти факти від суджень).

2. Розгадати кросворд з інформатики, в якості відповідей використовувати сленгові слова, що означають потрібний термін: клава – клавіатура, вінда –віндовс, вінчестер – жорсткий диск, баг – помилка тощо. Редагувати кросворд, використовуючи наукову термінологію (учимо не спотворювати мову, не використовувати мову ворожнечі) (примітивний приклад кросворду, для наочності).

3. Написати математичний диктант, свідомо припускаючи граматичних помилок та описок, невірно поданих фактів та тверджень та запропонувати дітям знайти та виправити помилки. (Зауважу, що такий вид вправ треба робити систематично, бо тільки тоді навчимо дитину свідомо сприймати будь-яку інформацію та критично її оцінювати).

4. У документі набір картинок, слів, виразів, відповідей – слід візуалізувати (наочно створити / зібрати) задачу та її розв'язання, обравши тільки потрібні символи й картинки. Для слабших учнів даємо зразок, схожу цілісну картинку/ комікс; для сильніших учнів завданням є самостійно скласти задачу з набору даних.

II. Задачі достатнього та високого рівня

5. В якості ДЗ вчителю створити квест-кімнату на <https://www.learnis.ru/> із трьома математичними завданнями/прикладними задачами, у написанні яких:

- у одному використати мову ворожнечі,
- в другому – неперевірені факти, що викликають підозру,
- в третьому дати реальну цікаву задачу, відповідь на яку відкриє двері.

Завдання учня – критично осмислити надані завдання, обрати задачу до розв'язання і «вийти з кімнати». У разі обрання невірного завдання – можна поставити вибух бомби).

Таким чином, практично відпрацьовуючи матеріал, наприклад, додаткової теми «Фіскальна математика», алгебра-9, чи тем «Послідовності», «Основи комбінаторики», можна формувати соціальну толерантність, фактчекінг та розвивати вміння працювати з онлайн-інструментами.

6. Як варіант вищенаведеного завдання – у квест-кімнаті в якості завдань буде одна задача, але матеріал слід подати по-різному: додати фейковості чи джинси, додати судження, описати реальний факт.

III. Задачі високого рівня, творчі

7. Дитині пропонується виступити татблогером – створити власний фоторепортаж – 4-5 фото прикладів многогранників (паралелепіпед, куб, піраміда), геометричних тіл обертання (куля, сфера, конус, циліндр, тор), прикладів розташування прямої та площини у просторі тощо у реальному житті та прокоментувати їх, використовуючи ключові питання: Чому кадр відзнято саме так? Чому камера розміщена таким чином? Яка би різниця, якби вона була десь в іншому місці? Якби послідовність кадрів була б інша, чи вплинуло б це на твоє бачення теми, що вивчається? *(опрацьовуємо, що що селфі – це не тільки спосіб похизуватися, а й можливість для зловмисників дізнатися твоє місце проживання. Нагадуємо, що не слід викладати до соціальних мереж фотографії з номерами будинків, помітними вивісками й так далі – щоб не стати жертвою, самостійно оберігати приватну інформацію.)*

8. Зняти ролик у Тік-Ток на композицію «Вот так вот не надо, надо вот так...» про якість створення власних медіа продуктів:

- як зробити якісне фото роботи з математики, яку написав у зошиті;
- як зробити власні відеозаписи – пояснення правил або ходу виконання задач.

Ільєнко Олена Віталіївна

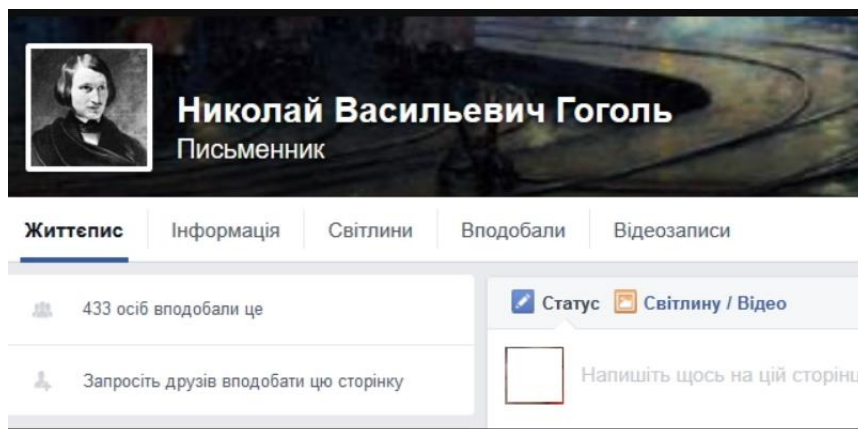
вчитель української мови і літератури

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Цікавою для учнів є вправа «Створення сторінки в соціальних мережах від імені літературних героїв чи їх авторів». Для того, щоб створити сторінку, потрібно опрацювати та проаналізувати великий обсяг інформації, бажано з різних джерел, виокремити необхідний матеріал. Змістове наповнення такої сторінки зосереджується на головних аспектах. Наприклад, на уроках української літератури в 9 класі учням можна запропонувати створити FB-сторінку Миколи Гоголя за певними розділами.

Одним з популярних різновидів вправ з медіаграмотності є **скрайбінг** (з англійської scribe – робити ескіз, нарис) – це метод розповіді чи пояснення, який супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Виходить свого роду ефект паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось і

одночасно бачимо графічну відповідність почутого. Наприклад, ілюстрації до поезії Івана Малковича «Із янголом на плечі» (українська література, 8 клас) можуть бути такими:

Можна запропонувати учням і таку вправу, як **уявне інтерв'ю з письменником**, літературним героєм. Це завдання потребує змістовної обізнаності з певного питання, тобто опрацювання декількох джерел, що можуть подавати суперечливі відомості, критичне сприймання їхнього змісту, підготовка запитань, презентація власної точки зору, якщо потрібно, то й її обґрунтування, аргументація. Наприклад, таку вправу можна вдало застосувати на уроках української літератури у 10 класі під час вивчення творчості Лесі Українки. Наприклад:

– *Лесю, вас називають геніальною Поетесою, дочкою Прометей, романтичною непересічною особистістю, а от мати наділила Вас псевдонімом – Українка. Чому саме таким?*

– Усе дуже просто, адже цей псевдонім вказує на моє походження, на те, що я пишаюся своєю національністю, захищаю Батьківщину сильним словом, а також доводжу світу, що українська література нічим не гірша зарубіжної й має своє почесне місце в серці кожного читача.

– *Мати мала великий вплив на вас, але і сім'я допомогла розвинутися вашим здібностям, чи не так?*

– Звісно. В родині спілкувалися українською мовою, шанували народні звичаї, читали українські книжки, а також видання іноземними мовами. Мій дядько, Михайло Драгоманов, – відомий публіцист, критик, історик. Мати, Олена Пчілка, – відома письменниця. Старший брат, Михайлик, рано зацікавився книгами, завдяки чому і навчив мене, чотирирічну дівчинку, читати разом із ним. Тому мені легко було вийти на літературний шлях, бо я з літературної родини, але від того не менше кололи мене поетичні терни.

– *Чи вас захоплювала ще якась діяльність?*

– Уже в 5 років я грала на фортепіано і пробувала творити власну музику. Навіть було бажання стати композитором. А ще матінка збирала зразки народних вишивок, що не просто привернуло мою увагу, адже у восьмирічному віці я вимережила батькові сорочку.

– *Коли і за яких обставин Ви написали свого першого вірша «Надія»?*

– Тоді в Петербурзі заарештували другу батькову сестру, мою тітку. Ми з Мишком знали її змалечку і дуже любили та поважали за хорошу вдачу. Ця звістка гірко вразила мене і засмутила. Саме це спонукало мене до написання вірша.

– *Твір, який назавжди залишив помітний слід у моєму серці, – це вірш «Хотіла*

б я піснею стати». Чому ви хочете стати піснею? Щоб вас почув весь світ?

– Відповідь можна знайти в рядках «щоб вільно по світі літати, щоб вітер розносив луну». Але я не маю на увазі те, що хочу бути просто почутою кожною людиною. Моє бажання – бути почутою кожним серцем людським. Адже прослухати чи прочитати вірш – це одне, а пропустити його крізь себе, проаналізувати і зробити для себе певні висновки – зовсім інше.

– *У вірші ви висловлюєте бажання «під ясної зорі полинути співом дзвінком, упасти на хвилі прозорі». Це означає, що ви прагнете свободи?*

– Так! Свободи думки, слова, мрії. Адже мелодія пісні може літати через море, через гори, аж до неба, зір і сонця, і її ніхто не зупинить. А на шляху людини може стати багато перешкод – заборона, неволя чи... хвороба.

– *Отже, на вашу думку, письменник повинен бути вільним?*

– Так, адже головний герой моєї «Давньої казки» говорить: «Не поет, у кого думки не літають вільно в світі». А ще ця поема доводить, що митець не повинен продаватися за золоті лаври, а писати особисті думки, писати для себе, для народу, для добра, а не для тих, хто хоче користуватися сильним словом письменника задля свого зиску.

Поет – вільна людина, яка стає на захист держави, людини, моралі, несе у світ прекрасне, пробуджуючи в читачах емоції й почуття, які спонукають їх стати кращими. Саме це й хотіла показати нам Леся Українка – силу слова.

Цікаво учням ознайомитися з **маніпулятивними технологіями**, які використовуються під час створення, наприклад, реклами. Учні отримують завдання, наприклад, створити рекламу якогось літературного твору, героя, предмета для певної цільової аудиторії, використовуючи структурні засоби маніпулятивного впливу: (*простоту пропозицій, ритм тексту, прості слова, переконливість, дивина, популярність головної дійової особи, конфлікт чи драматизм подій*) або мовні засоби (*розмовно-побутову лексику або жаргон, парцеляцію, порівняння, умовчання, риторичні вигук*).

Наприклад, так можна рекламувати головного героя оповідання Ігора Калинця «Хлопчик-фігурка, який задоволений собою» (урок позакласного читання з української літератури в 7 класі).

Прочитавши казкове оповідання І. Калинця «Хлопчик-фігурка, який задоволений собою», ви отримаєте змогу зануритися в розповідь про звичайну школярку Ганнусю, завдяки багатій уяві якої з'являється на світ головний герой твору – Хлопчик-фігурка. Ви побачите, як звичайний малюнок на трамвайному склі, намальований дівчинкою просто так, від нудьги, заради забави, раптово оживає. Більше цього, ця дивна фігурка починає діяти самостійно і втручається у життя своєї авторки, яка вдихнула в нього життя. Хлопчик цей з самого початку вийшов задоволеним собою, та все одно він постійно прагне довести свою важливість, значущість і необхідність для інших. Ознайомившись з цим твором, до якого І. Калинець додає підзаголовок «трохи казка», читач зрозуміє, що Хлопчик-фігурка дійсно існує в житті кожного з нас, бо він – це символічний образ людської фантазії й натхнення, а ось пригоди, зображені в оповіданні, казкові. Оповідання І. Калинця «Хлопчик-фігурка, який задоволений собою» доводить читачу, наскільки важливо не втрачати віру в те, що диво справді може статися в реальному житті, і наскільки прекрасно, коли у людини є добре розвинена фантазія, вміння мріяти й неординарно мислити. Читайте. Міркуйте. Навчайтесь дарувати добро і радість оточуючим. І не будьте самозакоханими егоїстами.

Кадігроб Марина Олексіївна
Пипик Антоніна Василівна
Сабірова Людмила Олександрівна
Сотник Інна Вікторівна

група вчителів початкових класів
Новопетрівської гімназії Широківської сільської ради
Запорізького району Запорізької області (с. Новопетрівка)

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

*Нові технології - це унікальна можливість
відійти від шаблону, це ніби чистий ковток повітря*
Ганна Токмань

В Україні, яка швидкими темпами наближається до єдиного світового простору, упровадження інформаційних технологій набуває все більш масштабного і комплексного характеру. Сучасних учнів вже мало цікавлять традиційні уроки – сьогодні вони надають перевагу інтерактивним технологіям. До того ж ці методи є дуже результативними (підвищується рівень як успішності так і якості навчання). Інформаційна революція та глобалізація світу зробили наше сприйняття дійсності в значній мірі залежними від того, як його подають медіа, тому в епоху становлення цифрових та інтерактивних технологій комунікації актуальним для розвитку підростаючого покоління є набуття системи знань і практичних умінь для орієнтації в надмірних інформаційних потоках сьогодення: пошуку, засвоєння, застосування необхідної інформації, зокрема, медіаінформації; адекватного сприймання, критичного осмислення, звільнення від непотрібних впливів, творчого інтерпретування різноформатної медіапродукції. Більшість дітей, за статистикою, проводять час за комп'ютером або мобільним телефоном за прослуховуванням музики, спілкуванням у соціальних мережах та розвагами в комп'ютерні ігри. І не завжди той контент, до якого має доступ юна особа, є правильним і доцільним. Так, у Інтернеті можна знайти інформацію будь-якого змісту, в комп'ютерних іграх сцени насильства чи пропаганди нездорового способу життя, в соціальних мережах дитина може почати спілкування із людиною, яка може мати не етичні наміри стосовно неї. Задача педагога полягає в тому, щоб мінуси цього перетворити на плюси. Тобто, «граючи» на захопленні учня новітніми технологіями, продемонструвати усі можливості, а не тільки розважальні.

Основною метою медіаосвіти на своїх уроках ми виокремлюємо виховання дітей стійкості до негативного впливу медіа на індивідуальність дитини і вважаємо, що повинні навчити їх критично мислити і аналізувати інформацію. Адже медіа продукти є достатньо маніпулятивними.

Наприклад, коли на уроці малювання дитину попросити намалювати автомобіль, то дитина намалює його. Це на маніпуляція, бо дитина бачила його на власні очі і може намалювати з досвіду. Але коли попросити дитину намалювати бабу Ягу, то дитина малюватиме те, що до цього моменту яку інформацію їй надали медіа продукти, десь вони бачили малюнок, десь якийсь фотошопчик і таким чином малюють те, що до цього моменту ніколи не бачили. Це говорить про те, що медіа простір вплинув на нас і вже зманіпулював нашою свідомістю.

Або, наприклад, на уроках природознавства ми пропонуємо дітям уявити їжачка, то діти уявляють собі такого маленького, гарненького звірка біля якого малюють яблущка та грибочки. Але коли показати їм фото справжнього їжака, то діти одразу бачать різницю між малюнком і фото їжачка. І розуміють, що це насправді не їжачок, а їжак, що він хижак і потрібно йому не яблущка та грибочки, а дещо інше. У дітей виникає здивування, вони починають критично оцінювати малюнок. І ось так медіа маніпулює нашою свідомістю. Тому саме з 1 класу треба досліджувати усі медіа продукти, щоб не бути залежними від них і не потрапити під медіа вплив.

Ми пропонуємо декілька вправ з медіаграмотності, які можна використовувати на уроках в початкових класах.

1. На уроках української мови при вивченні теми «Іменник» можна використати таку вправу:

Завдання до вправи: Випишіть іменники з якими асоціюється кожен казковий герой і вилучити зайві предмети. (На екрані телевізора зображені казкові герої: Червона шапочка і Баба Яга. Навколо них зображені такі предмети: червоний капелюшок, кошик, пірижки, вовк, ступа, мітла, хатка на курячих ніжках, рукавичка, ковпак Буратіно). Виконуючи цю вправу діти вчаться вибирати потрібну інформацію та вилучати зайве.

2. Подібну вправу можна використовувати і на уроках ЯДС чи природознавстві.

Завдання: Розмістити тварин за місцем їх проживання на дані материків. Дається зображення двох материків, наприклад Антарктида і Австралія й тварини, які мешкають на цих материках кенгуру, страус Ему, коала, пінгвін. Тюлень.

3. Вправи на вилучення фейкової інформації (це може відбуватися на різних уроках). На екрані виведені істинні і хибні твердження, дітям пропонується виявити тільки істинні твердження.

Українська мова:

1. Слово «сніг» є прикметником.
2. Слово «падає» відповідає на запитання що робить.
3. Слова «п'ять», «п'ятий», «п'ятірка» це числівники.

4. У реченні «Мама прийшла з магазину» граматичною основою є словосполучення «Мама прийшла»

Мистецтво:

1. Зображення людини – це натюрморт.
2. Пісня «Несе Галя воду» – це українська народна пісня.
3. Зображення природи – це пейзаж.
4. Зображення фруктів і овочів – це портрет.

Читання:

1. Т. Г. Шевченко – англійський поет.
2. Лариса Петрівна Косач – це справжнє ім'я Лесі Українки.
3. Казку «Фарбований лис» написав Іван Франко.
4. Збірку поезій «Кобзар» написала Ліна Костенко.

Математика:

1. Щоб знайти площу прямокутника треба всі сторони додати.
2. 1 кілограм – одиниця вимірювання довжини.
3. Ромб це чотирикутник.
4. $1т = 10ц$

Читання:

1. Робота з дитячою книгою.

Вправа: Учні класу на 3 групи. Кожній групі учитель пропонує ознайомитися з дитячою книжкою (у кожній групі своя книжка). На екрані телевізора вчитель виводить пам'ятку на яку діти звертають увагу під час роботи з книгою (автор книги, форзаци, назва, ілюстрації...). Кожній групі за пам'яткою пропонується ознайомитися з даною книгою для того, щоб далі її презентувати в класі. Дітям дається кілька хвилин на виконання цього завдання. Далі урок проходить у вигляді прес-конференції. Кожна група по черзі презентує свою книгу, дві інші виступають у ролі журналістів. вони задають питання за пам'яткою.

2. **Ознайомлення з казкою**, запропонованою у підручнику. Наприклад, у 2 класі пропонується укр. нар. казка «Зайчикова хатинка». Спочатку дітям пропонується прослухати аудіо запис казки, потім самостійно познайомитись зі змістом казки. Далі заняття проходить у вигляді прес-конференції. Частині учнів пропонується виступити в ролі героїв цієї казки (лисиця, заєць, собака, ведмідь, півень) ,решта учнів виступають в ролі журналістів. Кожен герой казки презентує себе, журналісти задають питання. До кінця уроку діти міняються ролями.

Урок ЯДС. Тема: «Материки. Підсумковий урок.» На початку заняття дітям пропонується переглянути підсумкову презентацію на тему «Материки», де описується кожен материк (коротко про рослинний і тваринний світ, водойми, гори...). Далі частині дітей пропонується стати туристами, що повернулися з подорожі, а частині – виступити в ролі журналістів, які будуть задавати питання. Мандрівникам пропонується дати прес-конференцію для журналістів. Кільком туристам вчитель пропонує надати для журналістів фейкову інформацію на питання, а журналісти повинні виявити туриста, який не подорожував.

Ці вправи допомагають дітям виховати культуру медіа грамотності, вдосконалюють розвиток зв'язного мовлення, відрізнати фейкову інформацію, також активізують кожного учня на уроці, розвивають творчу уяву дітей.

Киризиук Лариса Василівна

вчитель початкових класів

Володимирівський заклад загальної середньої освіти «Успіх»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Для сучасних дітей, медіа і особливо Інтернет – це їх світ, їх віртуальна реальність, де все найкраще та найгірше може бути створено і знищено.

Сучасні діти від народження поринають в інформаційний простір. І однією із задач вчителя на сьогоднішній день є навчити дітей розуміти медіаінформацію, мати уявлення про її механізми і наслідки її впливу на глядачів, читачів і слухачів. Навчити дітей шукати та перевіряти інформацію, створювати медіатексти. А для цього треба розвивати критичне мислення. Воно допоможе дітям:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;
- бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;
- робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його.

На уроках з української мови (інтегрований курс) використовую завдання з QR-кодом або посиланням.

Вправа «Знайди помилку»

Учні повинні прочитати текст. Подивитись фільм за QR-кодом або за посиланням і підкресли в тексті речення, яке не відповідає змісту фільму. Записати кілька речень про свої враження від стрічки.

Вправа «Очікування»

Під час уроку учні читають або переглядають першу частину тексту/фільму. Потім роблять припущення про те, як будуть розгортатись події далі. Вдома вони закінчують переглядати фільм. На наступному уроці обговорюємо, чи справдилися очікування дітей, та визначаємо, хто виявився найточнішим у своїх очікуваннях.

Вправа «Медіатекст»

Учням пропонується написати замітку до дитячої газети чи журналу або інтернет видання за певною темою.

- Створити слоган.
- Розповісти яку інформацію запропонований медіатекст доводить до адресатів.
- Визначити, що представлено: повідомлення чи замітка.
- Створити рекламу іграшки.
- Написати пам’ятку.
- Подивитись буктрейлер до однієї з перелічених книжок і проаналізуй його.
- Послухай музику за QR-кодом і доповни речення.
- Подивись мультфільм за QR-кодом і доповни репліку.
- Створити обкладинку до книжки.
- Створити рекламний плакат для дитячої організації.

Гра «Машина часу»

Ця гра розвиває фантазію, творчу уяву і мову учня початкової школи. За правилами цієї гри діти повинні спробувати уявити, що станеться, якщо їх улюблені

герої з відомих кінофільмів, мультфільмів або серіалів потраплять в іншу історичну епоху чи іншу країну, місто.

Гра «Озвуч об'єкт»

Мета цієї гри розвивати фантазію та творче уявлення. Для проведення гри треба взяти записати фрагментів з мультфільмів, казок та реклами. Розподілити ролі, вимикнути звук відео і учасники починають самі озвучувати уривок. З дітьми можна озвучувати не тільки людей але й тварин, неживі предмети (розмову квітів, книг тощо).

Гра «Вірю-невірю?»

Ця гра призначена для розвитку уваги та вміння відрізнити хибну інформацію від правдивої. Учасникам гри пропонують декілька речень, прочитаних вчителем вголос або написаних на аркуші паперу. Дитина повинна сказати, які з цих висловлювань хибні, а які правдиві. Гру можна ускладнити запропонувавши дітям придумати правдиві та хибні висловлювання для інших учнів.

Цю гру часто використовують під час узагальнення теми на уроках зі всесвіту.

Також під час уроків всесвіту проводимо віртуальні екскурсії. Це і подорож музеями світу, історичними місцями, заповідниками та заказниками. Вивчаючи будову людини, «відвідали» Музей людського тіла «Сорбус».

Використання вправ з медіаграмотності на предметних уроках мотивує учнів до дослідження, пошуку, творчості, робить урок цікавим та незвичним.

Лисенко Олена Вікторівна

вчитель історії та географії

Мар'ївський навчально виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

Завдання: за запропонованими ознаками виділіть у наведеному журналістському тексті факти, судження, припущення (<https://ukurier.gov.ua/uk/news/vcheni-viyavili-proroctvopro-kines-svitu-yake-zro/>)

Вчені виявили пророцтво про кінець світу, яке зробив комп'ютер 47 років тому

Вчені з Австралії знайшли пророцтво про кінець світу, яке зробив комп'ютер у 1973 році. Розробником обчислювальної машини, яка зробила прогноз про земний апокаліпсис, був американський інженер і системолог Джей Форрестер.

Згідно з прогнозом, 2020 й рік, у якому ми живемо, є «точкою неповернення», за яким настане неминучий апокаліпсис. Якщо вірити комп'ютера Форрестера, то кінець світу настане у 2040 році. Сам Форрестер, до речі кажучи, не дуже вірив у точність прогнозу свого дітища – вчений вважав, що у комп'ютера немає достатнього обсягу даних, щоб робити настільки точні прогнози.

Комп'ютер, створений майже півстоліття тому, передбачив, що після 2020-го року на Землі посилиться дефіцит питної води, викликаний її забрудненням. Відповідно, люди почнуть потерпати

від низки серйозних захворювань, пов'язаних з вживанням забрудненої води. Це і стане головною причиною кінця світу. Як бачимо, в прогнозі не згадується глобальне потепління, яке, як вважають сучасні вчені, стане найбільш імовірною причиною загибелі людської цивілізації. Крім того, людство може загинути через глобальні пандемії – нещодавній спалах коронавірусу в Китаї лише підтверджує такі страхи. Також, нікуди не дівається загроза ядерної війни. Втім, остання в прогнозі комп'ютера все-таки згадується – там сказано, що боятися її не слід.

Інші вчені вважають, що можна було і не робити ці прогнози, щоб дізнатися всі факти про майбутнє від комп'ютера. Адже і так ясно, що діяльність людини приносить тільки шкоду нашій планеті.

У свою чергу кліматологи прогнозують, що до 2050 року глобальне потепління досягне свого апогею і настане кінець світу. За умови збереження сучасних тенденцій у найближчі 30 років варто очікувати зміну клімату, який може призвести до загрози для існування людської цивілізації.

Так, при сьогоднішній траєкторії планетарна і людська системи приблизно в середині 21 століття досягнуть точки неповернення. Після цього Земля може перетворитися на непридатну для життя людей, що спричинить за собою розпад держав і встановленого міжнародного порядку.

Як уже повідомляв «Урядовий кур'єр», 3,2 мільярда років тому рання Земля була «водяною» планетою.

Орест Горянський

Запитання:

- Чи є подана стаття правдивою?
- Журналіст нав'язує інформацію (власну точку зору) читачам чи повідомляє?
- Проаналізуйте наведений текст щодо співвідношення в ньому суджень, фактів, наявності маніпуляцій.

Москаленко Оксана Миколаївна

соціальний педагог, Мар'ївський навчально виховний комплекс
«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ЕЛЕМЕНТАМИ ТРЕНІНГУ З КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «ЗНАЙ ТА ЗАХИЩАЙ СВОЇ ПРАВА»

Тема заняття: Торгівля людьми

Мета. Навчити учнів розрізняти справжню та фейкову інформацію щодо пропозицій з працевлаштування, навчити як не потрапляти у руки шахраїв-торговців. Підвищити рівень поінформованості та усвідомлення учнями гостроти проблеми торгівлі людьми, обговорити причини, форми та ознаки цього явища; формувати знання про причини й наслідки торгівлі людьми; формувати негативне ставлення до подібного роду діяльності. Розвивати вміння розпізнавати підозрілі пропозиції щодо працевлаштування. Виховувати вміння спілкуватися з людьми, спостетезливість.

Цільова аудиторія: учні 10-11 класів.

Кількість учасників: 10 – 15.

Тривалість заняття: 45 хв.

Обладнання: фломастери, стікери, смартфони, картки з ситуаціями, картки «ланцюжок», папір А-4, Пам'ятки з легального працевлаштування

Хід заняття:

I. Організація учнів до роботи. Вступне слово. Вправи на знайомство та встановлення правил на час заняття:

1. Вправа «Знайомство»

Мета: знайомство з учасниками, налаштування на роботу.

2. Прийняття правил роботи

Учасники у режимі «мозкового штурму» називають необхідні правила роботи.

Тренер записує їх на плакаті (активність, конфіденційність, тут і тепер, безцінне ставлення).

Примітка: кожне правило погоджується учасниками тренінгу підняттям руки.

3. Вправа «Очікування»

Мета: з'ясувати, що учасники чекають від заняття

4. Повідомлення теми заняття

5. Вправа «Мозковий штурм»

Мета: викликати щонайбільше думок із заданої теми

– Які думки, асоціації у вас викликають слова «торгівля людьми»?

Обговорення.

6. Вправа «Ланцюжок»

Мета: проаналізувати ланцюжок торгівлі людьми та механізми його функціонування. Складіть ланцюжок торгівлі людьми.

7. Гра «Хто я: торговець чи жертва?»

Мета: вчити учнів бути відповідальними та спостережливими.

8. Робота в групах . Реальні історії торгівлі людьми

Мета: застосовуючи знання з медіаграмотності та на основі рольового програвання поглибити знання учнів з проблеми.

Формуються три групи. Кожній групі пропонується проблемна ситуація.

Учасники читають її, обговорюють і відповідають на наступні запитання:

– Чи є, на вашу думку, випадок, описаний в історії, випадком торгівлі людьми?

Чому? Якщо це випадок торгівлі людьми, то дайте відповідь на наступні питання:

➤ Які методи вербування використовувалися торговцями людьми?

➤ Які способи примусу використовувалися злочинцями?

➤ У чому полягала експлуатація людей?

Завдання: Кожній групі знайти в мережі інтернет одне оголошення про працевлаштування та проаналізувати (фейк – правда).

Кожна підгрупа представляє результати роботи, заповнивши таблицю:

Метод вербування	Способи примусу	Форми експлуатації

Перш ніж представляти свою таблицю, представникам від кожної команди пропонуємо обіграти ситуацію по ролях, особливо «програти» методи вербування. Інші команди визначають, який метод вербування вони показали.

Потім команда зачитує свій варіант.

У кінці гри тренер підводить підсумок:

– Чи сподобалась вам гра?

- Чи легко було аналізувати ситуації?
- А програвати по ролях?
- Що нового ви сьогодні дізналися в процесі гри?

Проблемні ситуації.

Історія Марини, 28 років.

З дитинства Марина мріяла про модельний бізнес та роботу за кордоном. Одного разу в Інтернеті вона прочитала оголошення про кастинг фотомоделей для роботи в Австрії. І вона пройшла. Їй запропонували підписати контракт на 1 рік, правда на незрозумілій їй мові, обіцяли оплатити дорогу і проживання. Їй обіцяли, що вона зароблятиме 3000 євро в місяць. Вона погодилася. Коли вона приїхала в Австрію, все виявилось по-іншому. У неї відібрали паспорт і телефон, завезли в приватний будинок, нібито для фотосесії. Там було ще багато дівчат. Їм було заборонено куди-небудь виходити, всюди була охорона. Їх примушували зніматися в порнофільмах, «обслуговувати» клієнтів. Тих, хто відмовлявся, жорстоко били, катували, залякували. Багато хто безслідно зникав. Через рік Марині вдалося врятуватися завдяки клієнту.

Історія Раїси, 23 роки.

Раїса знала Наталку з дитинства, вони навчалися в одній школі. Після закінчення навчання вони довго не бачились, але одного разу зустрілись на вечірці спільного знайомого. Наталка виглядала дуже добре, сказала, що у неї є товариш в Італії, який володіє рядом ресторанів, що йому потрібні офіціанти. Наталка запропонувала Раїсі поїхати разом з нею до її друга попрацювати і заробити грошей. Дівчина погодилася... Наталка допомогла оформити візу і купити квитки. На вокзалі в Італії їх зустріли двоє чоловіків і відвезли на машині в сусіднє місто. Вони приїхали в якийсь бар, після чого Наталка зникла. Раї сказали, що вона повинна відпрацювати 4 місяці, щоб повернути витрачені на неї кошти. Гроші та паспорт у неї забрали, зарплату не виплачували. За нею та ще двома дівчатами спостерігала жінка, за непослух їх жорстоко били, залишали без їжі...

Історія Валерія, 19 років.

Валерій після закінчення коледжу не міг собі знайти роботу. Одного разу в місті на зупинці він побачив оголошення про набір робітників у Росію. Він зателефонував по зазначеному телефону, і був приємно здивований, що не потрібно оплачувати дорогу, не потрібно жодних документів оформлювати, досвід роботи не обов'язковий, заробітну плату теж обіцяли високу. Коли Валерій приїхав у Москву, його завезли на закритий будівельний майданчик, забрали документи, телефони. Охорона не дозволяла йому залишати територію будівництва. Хлопець працював по 12-14 годин на добу, погано харчувався і жив у сараї. Через 4 місяці він уже фізично не міг нормально працювати, після чого його вивезли на сільську дорогу і викинули без документів і грошей.

9. Інформаційний блок. Поради з легального працевлаштування

Мета : надати максимум інформації з процедури працевлаштування за кордоном.

10. Вправа «Валіза»

Мета : навчити учнів не потрапляти у руки шахраїв-торговців.

11. Підсумок

Мета : отримати зворотний зв'язок від учасників групи.

Література:

1. Альманах інноваційних технодогій: Практика та перспективи / За заг. ред. доктора юридичних наук К. Б. Левченко. Київ : «Юрисконсульт», 2007-2008. 84 с.

2. Запобігання торгівлі людьми, взаємодія органів державної влади, міжнародних та неурядових організацій / Галустян Ю. М., Дорошок Т. О., Дебелюк М. І., Колос Л. Є., Левченко К. Б. Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. 267 с.
3. Запобігання торгівлі дітьми: навч.-метод. посібник. / Вид. третє доп. і виправ. Київ – Харків: Вид-во НУВС, 2001. 176 с.
4. Запобігання торгівлі дітьми та експлуатації дітей: навч.-метод. посібник/ За ред. К. Б. Левченко, О. А. Удалової. Київ: Юрисконсульт, 2006.
5. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція: Програма виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми; наук. кер. та ред. І. Д. Зверєвої та Ж. В. Петрочко. Київ: ТОВ «Основа», 2012. 88 с.
6. Соціально-педагогічні аспекти протидії торгівлі людьми: Методичні рекомендації / Автор – упорядник Г. І. Лемко. Івано-Франківськ, 2009. 100 с.
7. Технологія тренінгу / Упоряд.: О. Главник, Г. Бевз / За заг. ред.. С. Максименко. Київ : Главник, 2005. 112 с.
8. Матеріали мережі інтернет

Мошковська Каріна Вікторівна

вчитель французької мови

Лукашівський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

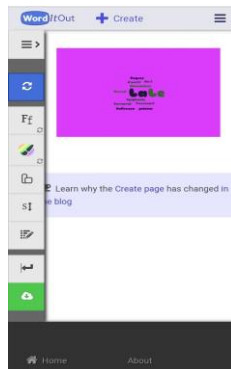
Побувати у ролі учня зараз? Вчителю? Легко! І це не пафосно зовсім. Тому що вік інновацій випробовує на міцність вчителя, треба кожного дня вчитися новому, налаштовуватись на одну хвилину із учнями, бути в тренді. Що я і робила на заняттях у «Школі Медіаграмотності» протягом 3 тижнів. Можу сказати одне – інсайт відбувся, ну в мене так точно, бо вже передаю набуті знання своїм учням.

У період дистанційного навчання, і зараз для навчання в очному режимі використовую не тільки ті освітні ресурси та платформи, які є розповсюдженими, але й ті сервіси, які є зручними для учнів. Намагаюсь обирати саме ті сервіси для роботи, які є доступними для школярів віком 12 років. Опановуємо ми усі онлайн-новинки разом, дітям подобається вчитися разом із вчителем новому та сучасному через візуалізацію. Будь-яка тема тепер у нас проходить у форматі: онлайн – на уроці, оффлайн – закріпити знання та матеріал усно.

Беремо за приклад підготовку та розробку матеріалів до уроку французької мови у 6 класі на тему: «Свята та традиції французів «Les fetes et les traditions francaises».

За допомогою сервісу WordItOut, разом із учнями повторили лексику, яку вивчали на попередньому занятті, а саме створили Word Cloud (словникову «хмаринку»), кожен учень мав змогу за допомогою гаджету перейти за посиланням та спробувати прописати вже вивчені слова. Вийшло дуже цікаво та креативно для дітей. Працювали за посиланням: <https://worditout.com/>

Разом із учнями працювали над створенням власних розробок свят, придумували назву свого особистого свята на ресурсі: <https://www.slideshare.net/upload>

За допомогою макету «Листівка-запрошення на моє свято» (обрали свято – день народження) практикували із учнями, як створити дизайн листівки, як підписати листівку французькою мовою.

Актуальними були наші онлайн-зустрічі із учнями під час дистанційного навчання на платформах для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку Zoom та Google Meet, а навички удосконалення роботи на цих платформах для організації дистанційного навчання, ми разом із учителями нашої громади відпрацьовували у «Школі Медіаграмотності».

Романова Світлана Вікторівна

вчитель зарубіжної літератури

Біленьківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні ми живемо в перенасиченому інформаційному світі. Нам, дорослим досвідченим людям, важко впоратися з великим об'ємом інформації, що найчастіше надходить з медіа (преса, радіо, телебачення, інтернет).

Інформація оточує нас усюди, надходить з різних джерел, впливає на свідомість. І якби ми не хотіли не звертати на неї увагу, не потрапляти під вплив маніпуляцій, не «зависати» в соціальних мережах, але сучасний світ, сучасний інформаційний простір потребує не тільки вміння ознайомлюватися з інформацією, а й вміння критично сприймати, аналізувати, адаптувати, вміти протистояти маніпуляціям.

Відповідно до вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти основне завдання навчання зарубіжної літератури полягає в формуванні в школярів компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися мовними засобами в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування.

Впровадження засад медіаграмотності, медіаосвіти базується на засадах критичному мисленні.

Усі прийоми повинні бути спрямовані на зацікавленість учнів, тобто потрібно залучати те, що сьогодні є невід'ємною частиною життя підлітків. Тому активно використовуємо гаджети учнів (телефони, планшети). Одним із видів залучення новітніх засобів є робота з **QR-кодами**. Використовування QR-кодів спонукає учнів

до роботи з різними джерелами інформації. Можна закодувати інтернет-джерела, текстові повідомлення, посилання, тестові завдання, ігри та багато іншого.

Віртуальна екскурсія відрізняється від реальної тим, що відображає віртуально реально існуючі об'єкти. Це має великі переваги: доступність, можливість відвідати музей у будь-який момент. Значну роль відіграє пошуковий метод. Учні займаються дослідженням, аналізом, вивченням інформації, зіставленням.

Цікавою для учнів є вправа «**Створення сторінки в соціальних мережах**». Спочатку учням здається, що це просто захоплююча гра, але насправді для того, щоб створити сторінку, потрібно опрацювати та проаналізувати великий обсяг інформації, бажано з різних джерел, виокремити необхідний матеріал. Ця вправа може бути використана як під час проведення уроків з української літератури, так і мови. Залежно від теми змінюється й змістове наповнення цієї сторінки, зосереджуючи увагу на головних аспектах. Учні можуть або підготувати деякий матеріал заздалегідь, або створювати сторінку відразу на уроці.

Захоплює учнів і така вправа, як **розробка обкладинки, афіші**. Створюючи її, діти використовують не тільки знання, отримані з різних джерел, а й творчі здібності для адаптації цієї інформації. По закінченню обов'язкове обговорення символів, цитат, обраних учнями, їхня доречність. Це може бути створено як за допомогою звичайного паперу, олівців, так і за допомогою інтернет-ресурсів.

Учителі-філологи активно використовують екранізації програмних творів, але ніколи не діють за принципом «**подивитися замість прочитати**». Перегляд кінофільмів допомагає порівняти авторський текст з режисерською інтерпретацією та власним баченням якомось події. Обов'язковим є проведення порівняльної характеристики героїв, сюжетних ліній, засобів зображення.

Подобається учням і уявне **інтерв'ю з письменником**, літературним героєм. Ця вправа потребує змістовної обізнаності з певного питання, тобто опрацювання декількох джерел, що можуть подавати суперечливі відомості, критичне сприймання їхнього змісту, підготовка запитань, презентація власної точки зору, якщо потрібно, то й її обґрунтування, аргументація.

Схожим з цією вправою є завдання створити **підводку до телепрограми**, враховуючи специфіку каналу, телепередачі.

Приклад такого завдання. Учні об'єднуються в групи, наприклад, чотири. 1 група – телеканал «Інтер» телепередача «Стосується кожного», 2 група – телеканал «Україна» телепередача «Говорить Україна», 3 група – телеканал «СТБ» передача «Битва екстрасенсів», 4 група – телеканал «1+1» програма «Право на владу». Потрібно, орієнтуючись на специфіку передач, придумати назву випуску, головних героїв, можливих експертів, підводку, анонс.

Цікаво учням самостійно побути в ролі маніпуляторів. Спочатку діти ознайомлюються з маніпулятивними технологіями, які використовуються під час створення, наприклад, реклами. Кожна технологія підкріплюється прикладами. Потім учні отримують завдання створити рекламу якогось твору, героя, предмета для певної цільової аудиторії, використовуючи маніпуляції.

Полюбляють діти й погратися в **Шерлока Холмса**. Завдання полягає в тому, щоб за допомогою, наприклад, картинок, які характеризують персонаж, ситуації, пов'язані з ним, встановити ім'я героя.

Під час роботи критично сприймаємо інформацію, аналізуємо, пригадуємо основні відомості, епізоди, пов'язані із зображеннями.

Для більшості дітей та молоді сучасні медіа (і особливо Інтернет), набагато більше, ніж прості засоби пізнання навколишнього світу. Це їх світ, їх віртуальна реальність, де все найкраще і найгірше може бути як створено, так і знищено. Дітям набагато більше, ніж дорослим, подобається мати справу з новими технологіями, і вони більш невимушені в цьому відношенні.

Гра «Машина часу»

Ця гра розвиває фантазію, творчу уяву і мову учня. За правилами цієї гри її учасники повинні спробувати уявити, що станеться, якщо їх улюблені герої з відомих кінофільмів, мультфільмів або серіалів потраплять в іншу історичну епоху чи іншу країну, місто.

Рольова гра-імпровізація «Новини»

Ця гра сприяє ознайомленню дитини з професіями в сфері медіа, а також розвиває творчу уяву і фантазію. Під час гри команда перетворюється на «репортерів», «телеведучих», «спеціальних кореспондентів» та ін. «Випуски новин» можуть бути присвячені найрізноманітнішим темам: власні й родині, розповідями про новини з життя друзів або про вчорашній проведений вечір. Яку б тему не обрали для випуску, головне, щоб новини були актуальними, правдивими і цікавими.

Ігрове завдання «Кращий сюжет для фотографії»

Це завдання дозволяє в цікавій формі познайомити школярів із такими поняттями зі світу медіа, як сюжет, композиція, план, а також допомагає їм краще оволодіти своїм тілом, попрацювати над виразністю міміки і жестів, створювати цікаві образи, передаючи характерні особливості зображуваних фотогероїв, сприяє розвиткові образного та критичного мислення.

Учні пропонується така ситуація: «Уявіть собі, що фотографи, які протягом тривалого часу шукають хороший сюжет, побачили дуже цікавий матеріал для своїх знімків. Пам'ятайте, що в фотографії немає руху і звуку, а характер і настрої можна передати лише за допомогою виразу міміки, жестів, пози тіла. Допоможіть фотографам побачити найцікавіші сюжети!».

«Що за чим?»

Мета цієї вправи: передати зміст екранного медіа тексту. Для виконання можна використовувати малюнки, які намалювали діти до мультфільму чи кінофільму. Дітям треба розкласти малюнки за порядком.

Вправа «Підпиши фото»

Треба вирізати фото з журналу або газети, наклеїти його на аркуш паперу та зробити під ним підпис або придумати вірш.

Гра «Віриш мені чи ні?»

Ця гра розвиває увагу та вміння відрізнити хибну інформацію від правдивої. Кожному учаснику гри пропонують декілька речень, прочитаних ведучим вголос або написаних на аркуші паперу.

Вправа «Монтаж»

Ця творча вправа представляє собою роботу з фотографіями зі старих газет та журналів. Дітям пропонується виготовити колажі, використовуючи різні фотографії. Тематика колажів може бути різною.

«Озвучка»

Ця гра розвиває фантазію та творче уявлення. Для проведення гри треба записати фрагменти з мультфільмів, казок та реклами. Після того, як будуть розподілені ролі, звук телевізора вимикається і учасники починають самі озвучувати

уривок. З дітьми можна озвучувати не тільки людей але й тварин, неживі предмети (розмову дерев, будинків тощо).

«Стоп – кадр»

Ця гра розвиває увагу, пам’ять, артистизм. Ігрокам демонструють стоп – кадри з відомих мультфільмів та кінофільмів та пропонують відтворити монологи від імені головних героїв, зображених на них. Інші діти виступають в ролі журі.

«Стара казка на новий лад»

В основі сюжету може бути будь-яка казка, знайома дітям. Задача учнів інсценувати казку в комедійному, драматичному, пригодницькому та інш. жанрах.

Ще один вид роботи з учнями – це скрайбінг.

Скрайбінг (з англійської scribe – робити ескіз, нарис) – це метод розповіді чи пояснення, який супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Виходить свого роду ефект паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось і одночасно бачимо графічну відповідність почутого.

Головна мета скрайбінгу – допомогти краще опанувати зміст та запам’ятати сенс нової інформації завдяки залученню візуалізації. Окрім презентацій, таблиць, діаграм, разом з учнями створюємо скрайбінг-історії.

Висновки. Потрібно звернути увагу на те, що уроки зарубіжної літератури з використанням елементів медіаосвіти формують не тільки медіаграмотність учнів, а й сприяють розвитку предметних і ключових компетентностей, які передбачені в Державному стандарті.

Література:

1. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. URL: www.mediaosvita.com.ua/material/konceptsiya-vprovadzhennya-mediaos...
3. Медіаосвіта та медіаграмотність / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
4. Іванов В. Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів / В. Ф. Іванов, О. Я. Шкоба // Інформаційне суспільство. 2012. № 16. С. 41–52.

Стадніченко Олена Анатоліївна

вчитель початкових класів

Лисогірський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Починаючи з третього класу самостійна читацька діяльність має свої особливості. Одне з пріоритетних завдань у цей період – формування і розвиток у школярів продуктивних способів самостійно опрацьовувати зміст дитячих книжок різних типів і видань, а також умінь зробити пошук, добір, систематизацію, узагальнення навчально-пізнавальної інформації, користуючись засобами бібліотечно-бібліографічної допомоги, довідково-інформаційним апаратом книжки та інтернетресурсами дитячої бібліотеки.

Тому тема дитячої книжки на уроці літературного читання з використанням медіапростору відрізняється від звичайного уроку – більше роботи з інформацією про книжку, ніж з її змістом. Але використовуючи медіоінформацію, учитель має змогу підвищити мотивацію учнів до читання і якісніше сформувані в них читацьку компетентність. Такі уроки краще проводити у комп’ютерному класі. Адже саме простір інтернету надає можливість знайти цікаву і корисну інформацію для учнів, щоб зробити книжку популярною і бажаною, а процес читання – невіддільною частиною життя школярів.

Захоплює учнів така вправа, як розробка обкладинки, (а можна й афіші). Створюючи її, діти використовують не тільки знання, отримані з різних джерел, а й творчі здібності для адаптації цієї інформації.

Після заняття діти:

- знають назви частин книги;
- розуміють, у якій частині книги шукати потрібну інформацію;
- розуміють значення книги в житті дитини;
- уміють створювати власні ескізи обкладинок;
- вміють рекламувати книги.

Практична робота. Вправа «Розробка обкладинки»

Учитель пропонує учням створити власну обкладинку до книжки.

1) Перед виконанням практичної роботи потрібно провести обговорення:

- Яку інформацію повинна нести обкладинка?
- Що або кого на ній можна зобразити?
- Які надписи можна зробити на обкладинці?
- Як зробити заголовок привабливим?

2) Перегляд обкладинок інших книжок у медіапросторі.

3) Учні створюють обкладинку до книжки, з якою працювали на цьому занятті, або до своєї улюбленої книжки.

4) Після завершення учні презентують свої роботи.

По закінченню обов’язкове обговорення символів, цитат, обраних учнями, їхня доречність. Обкладинка може бути створена як за допомогою звичайного паперу, олівців, так і за допомогою інтернет-ресурсів.

Надзвичайно актуальним, на мою думку, є впровадження медіаосвіти під час проведення уроків «Я досліджую світ», «Природознавство», «Географія», де дуже важливим є вміння працювати з інформацією. Особливу увагу здобувачів освіти потрібно звернути на те, що вчитель не єдине джерело інформації. Беззаперечно, кожен урок, кожна тема, кожний етап вимагають різних педагогічних методів, прийомів, адаптованих до конкретних ситуацій. Але для того, щоб замотивувати та зацікавити учнів, потрібно залучати те, що сьогодні є невід’ємною частиною їх життя. Тому активно використовуємо гаджети учнів (телефони, планшети) та інтерактивну дошку. Одним із видів залучення новітніх засобів є робота з QR-кодами. Дітям початкових класів подобаються закодовані ігри, руханки, а старшим дітям – текстові повідомлення, посилення, тестові завдання та багато іншого.

Проводяться віртуальні екскурсії, які відрізняються від реальних тим, що відображають віртуально, реально існуючі об’єкти. Це має великі переваги: доступність, можливість відвідати музей у будь-якій точці планети і у будь-який момент.

При використанні стратегії «Сітка Елвермана», значну роль відіграє пошуковий метод. Завдяки інтернет-ресурсам (google, youtube.com, facebook.com., ukr.net), обидві

команди займаються дослідженням даної теми, вивченням інформації, зіставленням. І на основі цього роблять вже загальні висновки.

Хоча кожен предмет має свої особливості проведення, але без впровадження медіаосвіти вже не обійтись на жодному з них.

Література:

1. Больц Норберт. Абетка медіа / за загал. ред. В. Ф. Іванова; переклад з німецької В. Климченка. Київ : Академія української преси
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. URL: www.mediaosvita.com.ua/material/koncepciya-vprovadzhennya-mediaos...

Сиволап Юлія Олександрівна

вчитель математики Петропільського опорного ЗЗСО

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

1. Завдання для учнів 7 класу (алгебра) з теми « Функція»

Переглянути відомості «З історії функції». За допомогою додатку для зчитування QR-коду перевірити достовірність поданої інформації.

З історії функцій

Поняття функції виникло в математиці порівняно недавно. Для того щоб прийти до розуміння доцільності його введення й одержати перші досить чіткі означення, потрібні були зусилля відомих математиків декількох поколінь. Революційні зміни в математиці, що відбулися в XX сторіччі, викликані роботами багатьох вчених, що представляють різні країни і народи. Але в першу чергу варто назвати імена:

Р. Декарта (1596–1650)

П. Ферма (1601–1665)

Г. В. Лейбніца (1646–1716)

Необхідні передумови до виникнення поняття функції були створені в 20-х роках XX в., коли виникла аналітична геометрія, що характеризується, на відміну від класичних методів геометрії Древнього Риму, активним залученням алгебри до рішення алгебраїчних задач. Практично одночасно (і незалежно один від одного) французькі математики П. Ферма і Р. Декарт помітили, що введення системи координат на площині і завдання фігур їхніми рівняннями дозволяють звести багато задач геометрії до дослідження рівнянь геометричних фігур. На честь

Ньютона, що дав розгорнутий виклад нового методу в книгах «Геометрія» і «Міркування про метод», прямокутна система координат пізніше була названа декартовою. Істотно помітити, що одночасно формувалася й алгебра, створювалося «числове числення», те саме, за допомогою якого зараз перетворюються алгебраїчні вирази, розв'язуються рівняння, текстові задачі і т. п.

Великий англійський учений, математик і фізик **Р. Декарт**, досліджуючи залежності координат точки, що рухається, від часу, фактично вже займався дослідженням функцій. Хоча не він увів це поняття, **Декарт** ясно усвідомлював його значення. Так, у **1776** р. він відзначав: «Я не міг би, звичайно, одержати цих загальних результатів, перш ніж не відвернувся від розгляду фігур і не звів усе просто до дослідження **абсцис**» (тобто фактично функцій від часу).

Сам термін «функція» уперше зустрічається в рукописі великого німецького математика і філософа **Г. Лейбніца** – спочатку в рукописі (1673 р.), а потім і в друкованому вигляді (1692 р.). Латинське слово *function* перекладається як «здобуток», «виконання» (дієслово *fungo* перекладається також словом «виражати»). Лейбніц увів це поняття для назви різних параметрів, зв'язаних з положенням точки на площині. У ході переписування Лейбніц і його учень – швейцарський математик **І. Бернуллі** (1667–1748) поступово приходять до розуміння функції як аналітичного виразу й у 1718 р. дають таке означення: «Функцією змінної величини називається кількість, складена яким завгодно способом з цієї перемінної і постійних».

Л. Ейлер у своїй книзі «Введення в аналіз» (1748 р.) формулював означення функції так: «Функція перемінної кількості є аналітичне вираження, складене яким-небудь способом з цієї перемінної кількості і чисел чи постійних кількостей». Ейлер же ввів і прийняті зараз позначення для функцій.

Сучасне означення числової функції, у якому це поняття вже звільнялося від способу завдання, було дано незалежно один від одного російським математиком **Н. І. Лобачевским** (1834 р.) і німецьким математиком **Л. Діріхле** (1737 р.).

Основна ідея цих визначень полягала в наступному: не істотно, яким образом (і зокрема, необов'язково шляхом завдання аналітичного вираження) кожному поставлено у відповідність визначене значення, важливо тільки, що ця відповідність установлена.

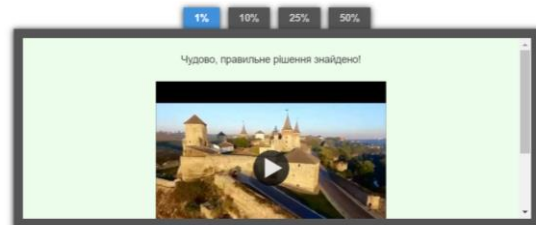
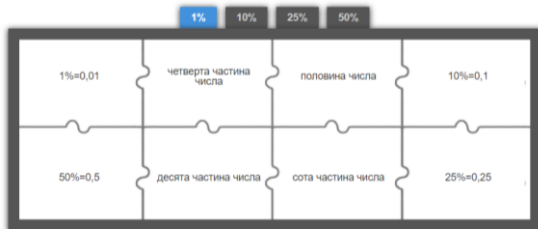
Сучасне поняття функції з довільними областями означення і значень сформулювалося, власне кажучи, зовсім недавно, у першій половині поточного сторіччя, після робіт творця теорії множин **Г. Кантора** (1745–1818).

Учням завдання надається без виділених помилог.

2. Завдання до уроку-подорожі «Стежками України» (математика 5 клас, тема «Відсотки»)

Завдання пазл в learningapps. (<https://learningapps.org/display?v=pi5r6343320>)

Учні складають пазл. Результатом якого є перегляд відео в YouTube «Сім Чудес України».

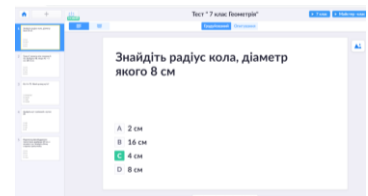

3. Завдання для учнів 8 класу тема «Квадратні корені» в онлайн-сервісі Kahoot! <https://create.kahoot.it/details/8b855862-a905-40c5-bfb8-c06b4d57cc26>

4. Завдання 7 клас (геометрія) в додатку Plickers. <https://www.plickers.com/seteditor/5fa4404f2b1f9b0012ce465a>

5. Завдання для учнів 9 класу «Вектори» за допомогою онлайн- генератора ребусів

Учні розгадують ребус та переходять до вивчення поняття «Колінеарні вектори»

Сізіх Антоніна Сергіївна

вчитель англійської мови

Лисогірський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Будь-який сучасний урок важко уявити без використання інноваційних технологій. Особливо яскраво ми це помічаємо саме зараз, у час всесвітньої пандемії та вимушеної дистанційної форми навчання. Постійний потік інформації оточує нас абсолютно у всіх сферах життя, а особливо в освітній діяльності. Ми, вчителі, повинні не тільки передати учням знання з певних предметів, але і навчити дітей жити в інформаційному просторі, розвинути навички критичного мислення. Ми маємо навчити школярів не просто здобувати інформацію, а ще й правильно тлумачити, аналізувати і оцінювати весь існуючий медіа контент.

Сучасним учням не цікаві звичайні уроки з підручником, зошитом та дошкою. Зараз молодь активно бере участь у різноманітних соціальних мережах, веде власні YouTube-канали, користується величезною кількістю Інтернет-ресурсів. Чому б цим не скористатися на уроках, наприклад, англійської мови?

Існує безліч вправ з медіаграмотності, які можна включити в уроки іноземних мов. Це робить заняття більш життєвими та розвиваючими комунікативні компетентності.

Я активно використовую проєктну діяльність на своїх уроках. Проєкти розвивають в учнів творчість та креативність. Таким чином абсолютно всі учасники навчально-виховного процесу долучаються до дослідження проблеми, пошуку необхідної інформації, проведення порівнянь, аналізу та створення готового продукту. В залежності від теми проєкту учням доводиться опрацьовувати найрізноманітніші види медіа:

- друковані (газетні статті, наукові та художні тексти);
- звукові (радіо передачі, аудіо записи);
- екранні (телепередачі, відео ролики).

Під час вивчення теми «Засоби масової інформації», «Література» та «Наука і технічний прогрес» учні можуть виконувати такі завдання:

- 1) дослідити біографію англійського письменника і презентувати отриману інформацію у вигляді інтерв'ю з цим письменником;
- 2) підготувати доповідь на тему «Найважливіший винахід в житті людства»;
- 3) об'єднання дітей у дві групи – «батьки» та « діти» – та проведення дебатів про користь та шкоду інтернет технологій;
- 4) створення реклами;
- 5) обговорення фільмів чи книжок;
- 6) порівняння життя, досвіду, досягнень різноманітних науковців, винахідників, культурних та політичних діячів, історичних постатей і т.д.

На уроках молодших класів використовуються найпростіші вправи:

- прослуховування та перегляд аудіо та відео-контенту;
- розучування пісень;
- інсценізації казок з подальшим їх обговоренням та аналізом і т.д.

Взагалі, існує безліч вправ, які можна застосовувати на уроках іноземних мов. Вони можуть бути простими і складними, виконуватися за одне або кілька занять. Всі ці вправи дають змогу учням розвивати різні види навичок: усного (монологічного чи діалогічного) мовлення, навичок аудіювання, читання та письма.

Дітям цікаво вчитися і опановувати певний навчальний предмет. А головне, що учні вчаться правильно користуватися існуючим медіа-контентом.

Тюпа Юлія Михайлівна

соціальний педагог

Біленьківського КДНЗ «Веселка»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВА З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ «ПОДОРОЖ КРАЇНОЮ КАЗКИ»

«Що за чим?»

Мета цієї вправи: передати зміст екранного медіа тексту, навчати дітей обговорювати персонажів та події казки, удосконалювати навички зв'язного мовлення, вчити визначати порядок подій у казці, знаходити недостовірну інформацію; розвивати

слухову сприйнятливість та зорову пам'ять, уяву та логічне мислення; виховувати у дітей прагнення бути старанними, уміння гратися злагоджено, уважно слухати відповіді інших не перебиваючи того, хто говорить, виховувати любов до народної творчості, та рідної мови.

Матеріали: карта з ілюстраціями до казок, інтерактивна дошка, картки до дидактичних ігор, картинки до казки «Ріпка».

Хід вправи:

Дітям треба розкласти малюнки за порядком, та знайти зайву картинку, яка не з цієї казки. Ігрова ситуація: «Стали дідусь та бабуся пригадувати, що з ними сталося. Та раптом налетів вітер та переплутав всі малюнки. Складіть картинки за порядком та знайдіть зайву картинку». Діти відтворюють хід дій в правильному порядку, знаходять зайву картинку та переказують казку.

Федотова Ольга Миколаївна

вчитель математики

Біленьківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Вчитель пропонує дітям розглянути подані зображення, кожне з яких має свою назву.

Завдання: 1) знайти в Інтернеті інформацію щодо даних оптичних ілюзій і пояснити, яким саме чином пов'язані загадкові споруди із темою перпендикулярності прямих у просторі та перпендикулярності прямих і площин; 2) знайти схожі зображення саме цих незвичайностей

Трикутник Пенроуза

Будинок у Мельбурні

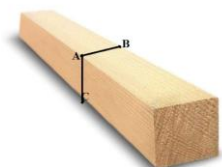

Хто зображений на фото?))))) Кімната Еймса

Завдання: Розв'язати задачу. Оцінити результат та аргументувати відповідь з допомогою теоретичних тверджень. Зробити припущення іншого способу розв'язку (неправильного) і спростувати його.

Завдання:

Кінець дерев'яного бруска має прямокутну форму. Щоб розпил цього бруска був перпендикулярним до його ребра, роблять так: через точку А, що належить ребру, перпендикулярно до нього проводять прямі АВ і АС. Далі розпил проводиться по цих лініях (див. мал.). Чи буде досягнута мета таким чином?

Чіжова Віра Сергіївна

Толмачова Анастасія Аманбаївна

вчитель початкових класів, вчитель англійської мови, асистент вчителя
Лукашівський навчально-виховний комплекс
«загальноосвітній навчальний заклад-заклад дошкільної освіти»
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВПРАВИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ (АНГЛІЙСЬКА МОВА)

Тема: Їжа.

Вправа. Корисне – некорисне.

Завдання: сформувати в учнів критичне мислення, вміння вирізняти достовірну інформацію та створювати власні медіа повідомлення.

Учні об'єднуються в групи, кожна група отримує картки (світлини з написами назв продуктів).

Зі списку вони повинні вибрати назви корисних продуктів для свого блюда. Для цього вони будуть користуватися Інтернет-ресурсами та картками. Свій рецепт вони оформлюють у вигляді колажу. Групи презентують результати своєї роботи.

Додаток 1.

Світлини продуктів, назви корисних та шкідливих продуктів англійською мовою.

Українська мова (3 клас)

Тема: Розвиток мовлення. Створення власного медіа продукту (реклами)

Підготовчі вправи. Ми критики.

Завдання: формувати критичне мислення, вміння вирізняти достовірну інформацію та верифікувати інформацію.

Діти переглядають запропоновану рекламу ліків від кашлю.
<https://www.youtube.com/watch?v=vFjvtW8TR8>

Вчитель пропонує дітям обрати позицію, вибравши плакат з написом:

Така реклама корисна. Така реклама шкідлива.

Декілька учнів висловлюють свою думку. А потім бесіда.

Діти знаходять інструкцію до препарату і читають протипоказання.

Вчитель питає: «Щоб не сталося таких прикрих речей, хто повинен призначати ліки?»

Чекає на відповідь. Далі: «Лікар призначає ліки, розуміючи процеси, які відбуваються в організмі дитини»

Вчитель знову пропонує обрати позицію.

Діти роблять висновок, що треба критично оцінювати рекламний продукт та вживати ліки тільки за призначенням лікаря.

Додаток 2.

Гра «Обери позицію»

Така реклама корисна Така реклама шкідлива

Арт технології та ІКТ

Тема: Фотоколаж. Моя маленька Батьківщина.

Завдання: створення власного медіа продукту; аналізувати і декодувати медіа повідомлення; вміння вирізняти достовірну інформацію, верифікувати інформацію, перевіряти достовірність джерел і створювати власні медіа повідомлення.

1. Діти приносять на урок фотографії з зображенням рідного села. Проводиться гра магніт: учні рухаються по класу, знайомляться зі світлинами одне одного, об'єднуються в групи з подібними світлинами. Обирають назву для своєї групи, та створюють колаж. Кожна група презентує результати своєї роботи за допомогою сенкана. Всі роботи об'єднуються у проект: Моя маленька Батьківщина.

2. Діти об'єднуються в групи і створюють колажі за темами: Лукашеве – квітуче, Лукашеве – засніжене, Лукашеве – веселе. Лукашеве – різне (калейдоскоп). Діти обирають тему, яка підходить до їх світлин, об'єднуються у групи для створення колажів та сенканів за своєю темою.

Додаток 3.

Правила написання Сенкану.

Додаток 1.

Healthy food Unhealthy food

tomato, onion, pineapple, mushroom, oil, mayonnaise, cheese, pepper, chili, ketchup, shrimp, chicken, dough, flour, salt, seasoning, herbs, salami, sausage

Додаток 2. Гра «Обери позицію».

Така реклама корисна

Така реклама шкідлива

Додаток 3. Правила написання сенканів.

Сенкан – це вірш, що складається з п’яти рядків.

1. Перший рядок – тема(іменник).
2. Другий – опис теми (два прикметники).
3. Третій – називає дію, пов’язану з темою, складається з трьох дієслів.
4. Четвертий рядок – фраза, переважно з 4-х слів, висловлює ставлення до теми, почуття.
5. Останній рядок – одне слово – синонім до слова(теми), ніби висновок вірша.

Варіанти сенканів про рідний край

***

Україна

Рідна, незалежна

Розквітаєш, зростаєш, милуєш.

Ти моя рідна земля

Батьківщина!

***

Природа.

Красива, чарівна.

Милує, вабить, захоплює.

Мій куточок для відпочинку.

Перлина.

***

Школа

Велика, розумна.

Захоплює, вчить, виховує.

Навчає мене отримувати знання.

Рідний дім.

***

Мова.

Українська, веселкова.

Єднає, дзвенить, лунає.

Вона – наш великий скарб.

Бесіда.

РОЗДІЛ II. ПРЕДМЕТНИЙ УРОК З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Антоненко Тетяна Олександрівна
вчитель біології та хімії

Августинівський заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ЗНАЧЕННЯ ДИХАННЯ. БУДОВА І ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ДИХАННЯ (8 КЛАС)

Мета: ознайомити учнів з процесами дихання, його значення в обміні речовин і перетворення енергії в організмі людини, будову органів дихання у зв'язку з такими функціями; формувати навички роботи з довідковою літературою та підручником; розвивати інтерес до вивчення свого організму, до біології як науки; поглиблювати знання з медіаграмотності.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Методи і форми роботи: інформаційно-рецептивні з елементами інтерактивних технологій.

Терміни і поняття: внутрішнє і зовнішнє дихання, органи дихання, кадик, щитоподібний хрящ.

Обладнання: комп'ютер, таблиці «Органи дихання»

Девіз уроку:

«Мистецтво навчання не потребує нічого іншого, ніж умілий розподіл часу»

Ян А. Коменський

Хід уроку:

I. Організація класу.

Технологія «Підбадьоримо один одного» (учитель пропонує учням підбадьорити один одного, створити хороший мікроклімат.).

Шановні учні! Придивіться один до одного. Які ви всі різні! Кожен із вас відрізняється зростом, рисами обличчя, кольором шкіри, очей. Та є між вами ще одна відмінність – це настрій.

Перш ніж розпочати урок, з'ясуємо, з яким настроєм ви прийшли на сьогоднішнє заняття. За допомогою гаджетів зайдіть за посилання <https://bobrdobr.ru/> та напишіть ваші емоції. Учні створюють хмаринку слів.

Як бачимо, хоча ви і знаходитесь в однакових умовах, але кожен з вас має різний настрій. Тож давайте посміхнемось один одному, змінимо свій настрій на хороший.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Вступ до теми на першому етапі вивчення нового матеріалу починається таким запитанням-задачею: людина може прожити без їжі кілька тижнів, без води кілька днів, а без кисню не більше 10 хв. Чому? Учні роблять різні припущення.

III. Представлення теми і завдань уроку (на моніторі комп'ютера)

Вивчення нового матеріалу. Розповідь вчителя з використанням презентації.

Слайд 1 – 30

<https://drive.google.com/file/d/1RPIhfAMk4LE4xkuSwVXSk7NYXaIWnKht/view?usp=sharing>

Перегляд відео «Органи дихання» <https://drive.google.com/file/d/19eBCewr-Io1yZKyjx6EUvE8fFX0mIB4/view?usp=sharing>

Слайд 31 – 35

Закріплення I етапу уроку про значення дихання проводиться методом «Шпаргалка» (на моніторі комп'ютера).

1) Дихання – це сукупність процесів...

зовнішнє // внутрішнє

2) Будова і функції органів дихання.

Учні вивчають, працюючи з підручником і таблицею «Будова органів дихання»

Гра Експрес – тести («вкажіть правильну відповідь «так» чи «ні») за допомогою <https://www.menti.com/>

1. Плевральна рідина під час дихання збільшує тиск легень об стінки грудної порожнини.

2. В утворенні звуків бере участь гортань.

3. Під час внутрішнього дихання виділяється енергія.

4. Повітря з носової порожнини поступає у бронхи.

5. Бронхи мають будову, подібну до трахей.

6. У людини є 2 трахеї і 1 легень.

Який рівень навчальних досягнень учнів по даному питанні можна побачити, використовуючи метод «Дерево рішень». На базі вивченого матеріалу учні заповнюють в зошити «дерево» у вигляді таблиці:

№	Орган	Особливості будови	Основні функції
1	Носова порожнина		
2	Гортань		
3	Трахея		
4	Бронхи		
5	Легені		

(монітор комп'ютера)

IV. Рефлексія

Учні об'єднуються на дві команди і виконують завдання:

Інтерактивної гри <http://learningapps.org/1353548>

<http://learningapps.org/1234052>

V. Підведення підсумків уроку. Оцінювання.

VI. Домашнє завдання. Опрацювати параграф 30. Письмово відповісти на питання ст. 89 пит. 4 (назвіть відомі вам хвороби носової порожнини, глотки та носоглотки). Поясніть, внаслідок чого вони виникають.

Завдання високого рівня.

Поміркуйте! В одного американського ковбоя при перестрілці з бандитами грудна клітка була пробита з обох боків. Легені при цьому залишаються непошкодженими, проте ковбой загинув від задухи. Чому ковбой загинув?

Бабак Юрій Андрійович

вчитель основ здоров'я

Лукашівський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад – заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району, Запорізької області

ТЕМА УРОКУ: САМОРЕАЛІЗАЦІЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ. СКЛАДОВІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ (9 КЛАС)

Мета уроку: поглибити знання учнів про стратегію самореалізації; ознайомити з формулою самовизначення; розвивати здоров'язбережувальну компетентність шляхом формування особистості шляхом самопізнання, самовизначення і самовиховання; виховувати свідоме ставлення до свого життя і здоров'я.

Обладнання: підручник, зошит, відео, будинок, заготовка «Лист до себе в майбутньому» мобільний телефон, папір.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Епіграф уроку: Глина з якої ти зліплений, висохла і затвердла і вже ніщо і ніхто на світі не зуміє пробудити в тобі музиканта чи поета, чи астронома, котрий заснув і котрий, може, жив у тобі колись. (Антуан де Сент – Екзюпері)

Хід уроку:

I. Організаційний етап.

Вправа «Чудодійне зникнення».

(Вчитель демонструє ємність з чистою водою). Людина, яка має позитивне ставлення до інших – має таку чисту, прозору душу, як вода. Душа чиста, незаплямована ні заздрістю, ні гнівом, ні образою, ні сумом. Але ось з людиною щось трапилось і вона затаїла в душі гнів (додає фарбу), і ланцюжок потяг за собою негативні емоції одна за іншою. Душа помутніла, їй важко, вона страждає і болить. І добре, коли знайдеться інша людина, яка підтримає, розвеселить, яка відволікатиме від важких думок. Тоді трапляється чудодійне перетворення (додає луг).

– Якою стала вода? (чистою, прозорою). Тож і я вам бажаю жити у терпимості, добрі, радості, тоді ваша душа буде наповнена чарівною силою, чистою і прозорою, як джерельна вода.

Вправа «Сонечко».

Учням пропонується зібрати свою позитивну енергію в долонях. Для цього треба терти долоні одна об одну протягом хвилини, відчуючи потік позитивної енергії. Потім різко розводимо долоні перед собою на відстань 1 – 2 см і відчуваємо між ними енергетичний струм. Із цього струму «ліпимо» уявний «сніжок-сонечко» і кидаємо в людину, з якою ми хотіли б поділитися гарним настроєм і позитивними емоціями (радістю, добротою, щирістю...).

II. Мотивація навчальної діяльності.

Дорогі учні, сьогодні ви 9-класники, а через кілька років ви вже будете самостійними, дорослими людьми зі своїми поглядами на життя, зі своїми моральними цінностями. Кожен з вас обере в майбутньому свій шлях. Та який би ви шлях не обрали, для того щоб життя було барвистим, світлим, варто кольори підбирати уже сьогодні, щоб відчути себе справжньою людиною, потрібною, цікавою, інтелектуальною, а головне – милосердною.

Ви є будівничими свого майбутнього. Сьогодні ми з вами уявимо себе в ролі будівельників і спробуємо побудувати, змоделювати свої взаємини з людьми.

Але для початку зверніть увагу на цей клубок ниток, який би я порівняла з клубком життя, зітканим із ниток буття, наших думок, почуттів. Почнімо його розмотувати і при цьому будемо говорити про свої мрії. **(Діти розмотують клубок і говорять про свою мрію). Давайте його змотаємо в такій послідовності при цьому будемо говорити про те що ми будемо робити для досягнення своєї мрії. (Діти змотують клубок з нитками і при цьому говорять).**

Ось і вийшло у нас із вами замкнене коло наших емоцій та почуттів. Так і в світі все зв'язано, все переплітається. І кожен із вас є частинкою цього світу. Як важливо уважно дивитися навколо себе. Адже людям, що навколо нас, може бути дуже незручно від нашої бездушності, нашої байдужості, нашої невихованості. Будуючи людське суспільство, дуже важливо по-людськи побудувати і себе.

Щоб стати особистістю, необхідно, насамперед, пізнати себе. Себе доводиться пізнати все життя. Самопізнання – це своєрідний стандарт для процесу самореалізації особистості, який набуває особливого значення в підлітковому та юнацькому віці.

Життєвий шлях окремо взятої людини ніколи не вийде повторити, а його якість залежить від нас. Одним удається знайти свою нішу, інші все життя проводять у пошуках, а треті марнують кращі роки. Як знайти себе і повністю розкрити свій потенціал? Про це ми і будемо говорити.

Вправа «Мистецтво самореалізації».

Східна притча.

«На Сході існує повір'я, що тисячі років тому кожна людина на Землі володіла божественним духом, який давав їй силу Бога. Однак люди почали зловживати своєю могутністю, і Бог вирішив забрати її у них. Але де сховати божественний дух – джерело людських талантів, могутності й слави?»

Один із помічників Верховного Бога запропонував:

– Давайте виріємо глибоку яму і заховаємо у ній божественний дух.

– Ні, – відповів Бог, – колись люди навчаться копати достатньо глибоко і знайдуть його.

Другий помічник сказав:

– Захочемо цей скарб на найвищій вершині світу.

– Ні, – відповів Бог, – колись люди підкорять цю вершину і знайдуть його.

Третій помічник мовив:

– У мене є краща ідея. Давайте заховаємо божественний дух на дні найглибшої океанічної западини.

– Люди колись дістануться і цього місця, – сказав Бог.

– Що ж, схочемо його на іншому кінці Всесвіту, – запропонував четвертий помічник.

– І туди колись дійдуть люди, – відповів Бог.

Потім на мить замислився і сказав:

– Я заховаю його в серці кожної людини. Гадаю, що це останнє місце у Всесвіті, де люди шукатимуть його».

Бесіда.

– Які скарби заховано в глибинах людських сердець?

III. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Розповідь учителя з елементами бесіди.

Кожна людина формує себе як особистість з раннього дитинства. А що ж таке особистість? Це те, що відрізняє одну людину від іншої, це як будинок, де кожна цеглинка – риса вашого характеру.

Для сьогоднішнього нашого будівництва ми приготували з вами будівельний матеріал. А оскільки будівництво наше незвичайне, то і матеріал у нас особливий – кращі ваші якості. Хай кожен із вас у будову загального Будинку особистості дасть одну свою цеглину – одну свою кращу якість. Отже, починаймо.

Першим у будь-якому будівництві закладають фундамент, бо саме від нього залежить міцність будинку.

Що, на вашу думку, ми повинні закласти у фундамент Будинку особистості? *(Здібності, здоров'я, родина, темперамент, традиції і звичаї народу, інтуїція).*

Дорослість дитини визначає її моральність.

Вправа «Сьогоднішня, майбутнє».

Один учень виходе в центр класу і сідає на гарячий стілець. Інші учні по черзі називають, який він є зараз і буде в майбутньому.

Усі названі вами якості допомагають нам комфортно жити серед людей, знаходити вихід із будь-яких життєвих ситуацій, вирішувати конфлікти. Наші вчинки характеризують нас самих.

Стіни будинку можна порівняти з характером людини.

– З яких цеглинок, на вашу думку, ми побудуємо стіни Будинку особистості? (*Доброта, любов, дружба, розуміння, милосердя, толерантність, повага, чесність, справедливість, дисциплінованість, мужність, наполегливість, працелюбність, акуратність, щирість, відкритість, відвертість, чуйність, доброзичливість, довірливість, ввічливість, мудрість, порядність*).

– Що може бути світлом у віконці нашого будиночка? (*Уміння любити людей*).

Вправа «Витинанка».

Учні отримують аркуші паперу, заплющують очі і виконують інструкції вчителя: зігнути аркуш навпіл, відірвати правий кутик, зігнути навпіл, відірвати лівий кутик, зігнути навпіл, відірвати правий кутик.

– Чи схожі у вас витинанки? Чому отримані витинанки відрізняються, усі ж виконували однакові інструкції?

Висновок: виконуючи одні і ті ж дії, результат у кожного свій. Витинанки, отримані в результаті вправи, вийшли різними, бо всі ми різні. Кожне вимовлене слово по-різному сприймається і пробуджує в нас різноманітні емоції й реакції. Від того, що витинанки неоднакові, загальна картина лише виграє – вона стає різноманітнішою й видовищнішою. Так само різняться люди – зовнішністю (раса, шкіра, стать, вік, фігура тощо) і внутрішнім світом (характер, світогляд, віра, політичні погляди, культура, освіта тощо). Доброта, ввічливість, людяність, як і інші якості, більше чи менше притаманні кожній людині. Відмінності, що існують між людьми, є предметом особистісного збагачення кожного з нас.

Вправа «Усі ми – різні».

«Люди, як ріки: вода у всіх однакова і всюди одна і та сама, але кожна річка буває то вузька, то швидка, то широка, то тиха, то тепла» так говорив Л. Толстой. Дійсно, всі ми різні. Але щось особливе виокремлює нас серед інших. Що саме? Назвіть і напишіть на пелюстці квіточки свою особливу неповторну рису, прикріпивши її до серединки квітки. А тепер погляньте, яка у нас чудова квітка. Вона одна, а нас багато.

І нарешті, що завершує будь-який будинок? Правильно. Це його дах. У нашому розумінні – це те, до чого прагне особистість. (*Мрія, ціль, реалізація планів, опанування професією, створення сім'ї*).

Ось і побудували ми прекрасну будівлю – Будинок особистості.

Мені б дуже хотілося, діти, щоб кожен із вас побудував такий прекрасний будинок у своїй душі і беріг його від усього, що могло б його зруйнувати.

Скажіть, а може статися так, що одна цеглинка з будиночку випаде? Що буде з будинком? (*Зруйнується*). А тепер уявіть, що випала цеглинка здоров'я? Чи зможе людина досягти успіху в житті без цієї складової? (*Відповіді учнів*).

<https://www.youtube.com/watch?v=nUXkfuocOVw>

Мабуть, ви впізнали Максима Ярового, нашого земляка, який незважаючи на те що він втратив здоров'я, але долі не скорився і став всесвітньо відомим спортсменом. Хочу почути ваші думки з приводу, яке ваше ставлення до цієї людини, чи поважаєте ви її і за що саме?

Робота в групах. Написати віршовані поради «Правила гідної поведінки».

(*Розподіл на групи за зимовими місяцями. Діти, які ви знаєте зимові місяці? Грудень, січень, лютий*).

1 група

Злом на зло не **відповідай**,
Добро в людині **помічай**,
Лінь і заздрість **проганяй**,
Любов і щирість **зберігай**.

2 група

Допомагай, ...
пробачай, ...
пожалій, ...
зігрій.

3 група

пробачай, ...
простягай, ...
усміхнись, ...
поділись ...

У житті часто буває, що ми занадто поблажливо ставимось самі до себе, жаліємо себе, виправдовуємо власні вчинки, з одного боку, а з іншого, насміхаємось над товаришем, учителем, ставимо інших людей в незручне становище. Давайте створимо поради, щоб душа і совість залишались чистими перед своїм сумлінням. (Дітям роздати поради, щоб вклеїли в зошит).

1. Учись переборювати свої корисливі бажання.
2. Перш ніж завдати комусь прикрощів, постав себе на його місце.
3. Не соромся добрих поривань.
4. Сильніший той, у кого не кулаки більші, а багатша душа.

Фізкультхвилинка <https://www.youtube.com/watch?v=Jl-L-zHQ2A>

V. Релаксація.

Вправа «Сон героя».

<https://www.youtube.com/watch?v=fbetqb7JG-E>

Уявіть собі, що ви довго подорожували і, напевно, стомилися. Сядьте зручніше й закрийте очі. Зробіть три глибоких вдихи. Уявіть собі, що кожний із вас заснув, прилаштувавшись на відпочинок під великим розложистим деревом. Вам сниться прекрасний сон. Кожен бачить себе самого через 10 років. Зверніть увагу на те, як ви виглядаєте через 10 років, де живете, що робите. Уявіть собі, що ви дуже задоволені своїм життям. Чим ви займаєтесь? За що відповідаєте? Ким працюєте? Хто знаходиться поруч із вами?

Тепер зробіть три глибоких вдихи. Потягніться, напружтеся, а потім розслабтеся, відкрийте очі. Намагайтеся запам'ятати все, що побачили. Зараз кожний візьме лист паперу й запише, яким він буде через 10 років. Подумайте також над тим, як ви досягли цього».

А зараз я пропоную скласти розповідь про себе, але про себе – в майбутньому. Уявіть себе дорослими.

(Учитель роздає заготовки листів).

Лист до себе в майбутньому

У майбутньому я, звичайно, буду _____ людиною – це означає

_____.

Я буду працювати _____.

На роботі я буду намагатися працювати так, щоб людям зі мною було _____.

А для цього важливо пам'ятати про те, що _____.

У мене буде сім'я. Я хочу, щоб взаємини між всіма _____.

У своїй поведінці з ними я буду _____.

Особливу увагу, турботу я буду приділяти _____,

тому що _____.

У мене будуть друзі, з якими я _____.

Але головне, до чого я буду прагнути у майбутньому, – це _____.

Можливо, хтось із вас хоче прочитати свій лист? (Відповіді учнів).

Ваші листи я передам вашому класному керівнику, до них ви повернетесь в майбутньому через 10-20 років та порівняєте, як змінилися ваші думки і мрії за ці роки.

VI. Узагальнення та систематизація знань.

Вправа «Кошик для сміття».

Навіщо людині кошик для сміття? Навіщо необхідно звільнитися від сміття? Уявіть життя без кошика для сміття. Так само і з почуттями: накопичуються непотрібні, марні.

Запишіть на аркушах чого ви хочете позбутися, аби світ відкрився для вас. (*Лінощі, байдужість, невпевненість в своїх силах, недостатня кількість знань, відсутність сили волі*).

Зімніть аркуші в грудочку і киньте до кошика. Викиньте ті вади, які заважають вам відкрити світ по новому.

VII. Підсумок уроку.

Рефлексія.

Ми живемо, друзі, в час, коли світ підкорили мобільні телефони, гаджети, смартфони. Вони допомагають у спілкуванні. Та пам'ятаймо, що й можуть негативно впливають на здоров'я, якщо ними неправильно користуватися. Ми ж будемо дотримуватися правил безпеки, лише включимо їх на декілька хвилин і напишемо своєму однокласнику (сусіду по парті) «есемеску» про свої враження від уроку. Назвати одним словом ваш стан душі, що ви відчуваєте?

Відішліть своє повідомлення. (*Обмінятися з сусідом по парті*).

Я розумію, що «есемески» є приватним листуванням, але, можливо, хтось може зачитати повідомлення, яке йому надійшло.

Своє я відсилаю ... мені сподобався наш урок.

Закінчити сьогоднішню розмову з вами я хочу словами Стендаля, які, власне кажучи, об'єднують все сказане вами сьогодні: «Щоб добре жити серед людей, не треба жити для себе». Людина повинна жити для людини! Хочу побажати, щоб будинок, який ви сьогодні побудували, і в реальному житті був будинком любові, радості і добра.

Будьмо милосердними, не скупімося на добро, поспішаймо його творити, бо добро починається з себе.

<https://www.youtube.com/watch?v=iCfQefnoNpQ>

Оцінювання учнів.

VIII. Домашнє завдання.

Прочитати параграф 10 у підручнику.

Бабешко Маргарита Сергіївна

вчитель англійської мови

Володимирівський заклад загальної середньої освіти «Успіх»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА ЗАНЯТТЯ: NATIONAL CUISINE

Мета заняття:

навчальна: активізувати вживання лексики з теми; формувати вміння уважно слідкувати за презентованим матеріалом та занотовувати важливі факти;

продовжувати формувати навички аудіювання; удосконалювати навички діалогічного та монологічного мовлення.

виховна: виховувати культуру мовлення та повагу до традицій інших народів; розвивати зацікавленість у розширенні своїх знань.

розвиваюча: сприяти розвитку логічного та критичного мислення; розвивати вміння працювати в парах та групах.

методична: показати методичні прийоми проведення практичної роботи та специфіку такого виду заняття з іноземної мови.

I. Вступна частина:

- перевірка присутності учнів на занятті та їх готовності до нього;
- оголошення теми заняття;
- формулювання мети заняття.

II. Актуалізація та мотивація:

- повторення попередньо вивченого матеріалу на попередніх заняттях;
- уведення в іншомовну атмосферу.

III. План викладання матеріалу (обговорення питань)

- активізація лексичного матеріалу (розгадування кросворду);
- виконання різноманітних вправ з метою закріплення лексичних одиниць;
- розвиток навичок аудіювання: підготовчий етап – презентація лексичних одиниць;
  - прослуховування тексту за темою заняття;
  - перевірка розуміння тексту (виконання вправи);
  - розвиток навичок письма: робота з матеріалами презентацій, пошук та диференціація необхідної інформації, заповнення таблиці;
  - розвиток монологічного мовлення: усне опитування, висловлювання своєї точки зору за допомогою опор, аналіз та підсумки проектної роботи;
  - розвиток навичок діалогічного мовлення: підготовчий етап-робота з лексичним матеріалом(виконання практичних вправ); перегляд відео-епізоду;
  - прослуховування діалогу та заповнення пропусків у ньому; створення ситуативних діалогів(робота у парах).

IV. Проведення контролю знань, умінь та навичок учнів.

Практичне опрацювання нового матеріалу за допомогою різноспрямованих вправ.

V. Підсумок роботи студентів з урахуванням усіх видів діяльності.

- узагальнення вивченого та опрацьованого на занятті;
- оцінювання роботи учнів.

VI. Відповіді на запитання учнів.

VII. Домашнє завдання.

I. Актуалізація опорних знань.

Good morning everybody! I hope you are in a good mood and and everything is ready for the lesson. So I'd like to start our class with these English proverbs. Look at the screen. Your task is to find Ukrainian equivalents to them.

Proverbs.

1. The way to a man's heart is through his stomach.
2. Appetite comes with eating.
3. Tastes differ.
4. Eat with pleasure drink at measure.

5. After dinner sit a while, after supper walk a mile.
What topic are they related? Yes, they are about food.

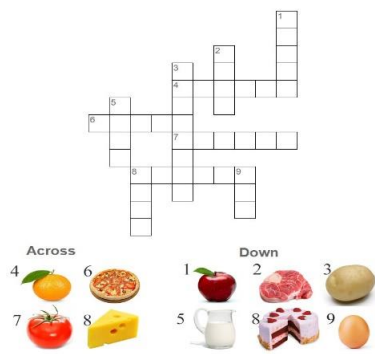
All these proverbs prove that food was, is, and will be an important thing for inhabitants of our planet Earth. It keeps them living, gives energy. There is a wide choice of food in the world. However eating habits and national cuisines differ from country to country. So, the topic of our today’s lesson is «Cuisines of different countries». During the lesson we’ll learn about traditions connected with eating and also specialty of national cuisines in different countries.

But what is important to know to discuss this topic?

II. Основна частина.

1. Активізація лексичного матеріалу. (розгадування кросворду)

a) Of course, the words and phrases about it. So, I offer you to refresh up our lexical units and do the crossword. Pay attention to the letters in the marked boxes, which will make up a key word. Утворенні кросворду використовуємо такий інтернет-ресурс, як http://cross.highcat.org/ru_RU/, або такий сервіс, як <https://puzzlecup.com/crossword-ru/>

T	J	A	M	Y	I	S	
A	P	P	L	E	S	O	
L	Y	U	U	W	U	N	
S	H	E	E	S	E	I	
H	E	J	Q	T	X	O	
S	O	U	P	D	Y	N	
S	H	I	C	K	E	N	
H	T	C	M	I	L	K	
F	E	E	S	O	O	N	
B	A	N	A	N	A	D	

яблуко
варення
молоко
сир
суп
сік
чай
цибуля
курка
банан

b) Практикування у вживанні Л.О. (fresh, frozen, home-made, low-fat, raw, spicy, sweet, takeaway). Для виконання цієї вправи ми будемо використовувати такий інтернет-ресурс, як radlet.com. Діти мають доступ до цього сервісу через класрум. За допомогою цього сервісу кожен учень пише склад та назву улюбленої страви з використанням нових слів.

Now let’s do the exercise. (ex. 4 p. 98–99).

2. Розвиток навичок аудіювання.

a) Підготовчий етап. Look at the screen. You can see photographs of different food. Where is it from?

b) Прослуховування тексту за темою заняття. Now listen. Користуємося готовими аудіо записами до підручника, за допомогою QR- коду).

c) *Speak about food you like and dislike. Give your reasons.*

3. Розвиток навичок письма та засвоєння граматичного матеріалу.

Ми на уроках після пояснення граматичного матеріалу використовуємо такий онлайн сервіс, як онлайн-тестування <https://naurok.com.ua/test/second-and-third-conditional-682482.html>

a) Підготовчий етап.

What is your favourite food? You see tastes differ. But why are they different? That was the very task for teams of your group, which during the month had to collect material and facts about the national cuisines chosen by them. And today they’ve prepared their projects and they are ready to share interesting information with us. But before we start, look at the screen and your copies. You can see the table, which you have to fill in while you are listening to the presentations. A little later we’ll use it in discussing your projects.

b) Робота з матеріалами презентацій, пошук та диференціація необхідної інформації. Використовуємо інтернет ресурс:

<https://wordart.com/z43mmb2y2ssj/%D1%85%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B2>. Діти складають хмаринки слів.

4. Розвиток навичок діалогічного мовлення.

I think you agree, that Ukrainian people don't often eat Ukrainian food. Sometimes we cook Italian, French, Japanese dishes. Am I right? So we decided to conduct a survey on preferences in food among students of your group .And now Marsha will tell us about results. According to the diagram, you see that the most of the Ukrainians prefer our national cuisine.

But would you like to go to any other restaurants? Then let's imagine that we are in different restaurants: in Italian, in Japanese, in Mexican and so on.

a) Look at the screen.

Match words and their definitions:

1. To order -	1. доставляти
2. To pick up -	2. обслуговувати
3. To deliver -	3. замовляти
4. To serve -	4. забирати доставку
5. Free delivery -	5. години доставки
6. Delivery hours -	6. безкоштовна доставка
7. A telephone order -	7. спецзамовлення
8. A special treat -	8. телефонне замовлення

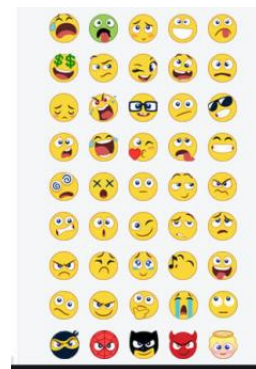
III. Заключна частина. Якщо це онлайн-урок, обов'язково робимо фото з якоюсь картинкою або реакцією.

Висновки

Now it's time to finish our lesson. We've spoken today about different cuisines and have learnt much useful information about eating habits of different countries. And I hope you will be able to use your knowledge in future. And now, let's sum up the competition. The winner is the group... My congratulations.

As for marks...

Your homework is to write down a recipe of your favourite dish.

Бережна Лілія Вікторівна

вчитель початкових класів

Лукашівський навчально- виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КОНСПЕКТ УРОКУ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДЛЯ УЧНІВ 1 КЛАСУ НА ТЕМУ: «БЕЗПЕЧНИЙ ІНТЕРНЕТ»

Мета: формувати уявлення про Інтернет; дослідити позитивні та негативні сторони Інтернету; ознайомити дітей з правилами безпечного Інтернету; розвивати мислення, пам'ять, увагу, спостереження; виховувати інформаційну культуру учнів, критичне ставлення до інформації.

Хід уроку:

1. Організація класу

1. Привітання

Ви почули всі дзвінок?
Він покликав на урок.
Кожен з вас приготувався,
на перерві постарався.
Зараз сядуть всі дівчатка,
А за ними і хлоп'ятка.

– У мене зараз дуже хороший настрій. Ось такий. А у вас?

– Покажіть мені на картках з емоціями. (Діти показують картки зі смайликами).

Я хочу, щоб у вас хороший настрій залишався на весь урок.

2. Актуалізація опорних знань

– А про що сьогодні ми з вами будемо говорити, ви дізнаєтесь, відгадавши ребус.

(інтернет)

2. Повідомлення теми і мети уроку

– Сьогодні ми поговоримо про інтернет, про його позитивні та негативні сторони. А також ознайомимося з деякими правилами безпечного використання інтернету.

3. Вивчення теми уроку

1. Вступна бесіда

Колись дуже давно люди жили без електрики і не мали тих пристроїв, що нині так полегшують життя людини. Передавання повідомлень було справою складною та тривалою.

Завдяки винаходу електрики з'явилися перші пристрої, що полегшили та прискорили передавання повідомлень на відстані. Спочатку винайшли телеграф, потім радіо, згодом телефон (стаціонарний), а потім й телебачення.

Але людство не зупинялося у своїх винаходах і для швидкого опрацювання інформації було створено комп'ютер. До речі, перший комп'ютер в Україні розробив Сергій Лебедев.

Цей винахід стрімко увірвався у життя людини. Він допомагав швидко зберігати та опрацьовувати дуже багато інформації. І тому науковці вирішили об'єднати декілька комп'ютерів і створити першу у світі комп'ютерну мережу. Ось так і було створено Інтернет. Отже, Інтернет – це всесвітня комп'ютерна мережа.

2. «Давайте поміркуємо»

Подивіться на екран.

Що ви на ньому бачите? (Павутину).

Висновок. Так ось, Інтернет- це величезна всесвітня мережа, яка об'єднує комп'ютери по всьому світу, створюючи уявну павутину, як у павучка.

3. Фізхвилинка

- А зараз трішки пограємо.

Гра «Плутанина».

Один з учасників гри відходить та відвертається на деякий час. Інші беруться за руки та утворюють коло, яке заплутують, повертаючись навколо себе (руки в жодному разі не можна «розривати»). Коли руки остаточно заплуталися, викликають учасника (який відвертався), щоб він розплутав плутанину. Завдання гри: розплутати плутанину не відриваючи рук та утворити коло, яке було створене до цього.

4. Проблемне завдання

А що ви бачите на наступному малюнку? (Павутина разом з павучком)

- А навіщо, на вашу думку, павучку треба павутина? (Щоб ловити собі їжу)
- Павутина приносить йому користь? (Так)
- А що зображено на цьому малюнку? (Павутина з комахою)

- Що можна сказати про комаху, що потрапила до павутини? (Для неї це смерть).
- Отже, який висновок можна зробити?
- Правильно, павутина для павучка – це користь, а для комах – небезпека.

4. Інтернет має позитивні та негативні сторони.

1. Мозковий штурм «Користь Інтернету»

Давайте зараз з вами поміркуємо, яку користь нам приносить Інтернет?

(Учні називають позитивні можливості Інтернету).

Інтернет використовують для:

- Навчання.
- Спілкування .
- Завантаження звукових файлів (музики, фільмів).
- Ігри, розваги.
- Пошук інформації.
- Інтернет-послуги.

2. Перегляд відео «Найжахливіший тиждень Петрика»

https://www.youtube.com/watch?v=CmD5TzdTbF4&ab_channel=OlyaIvaniuck

– Але разом з тим, в Інтернеті приховано дуже багато небезпек як для дітей, так і для дорослих. Зараз ми переглянемо відео та зробимо висновки про небезпеку в інтернеті.

- Отже, небезпека, на яку можна потрапили в Інтернеті:

1. Віруси.
2. Інтернет-шахраї.
3. Інтернет залежність.
4. Небезпека віртуального спілкування.
5. Неправдива інформація.
6. Відсутність вікових обмежень.

5. Правила користування Інтернетом

– Щоб не потрапляти в неприємні ситуації, треба знати правила користування Інтернетом.

– А які правила ви запам’ятали, переглядаючи відео «Найжахливіший тиждень Петрика»?

1. Не вірити у грошові та інші виграші та не заходити на підозрілі сайти.
2. Не робити покупки в Інтернеті без дозволу батьків.
3. Поважати авторське право та не видавати чужі роботи за свої.
4. Не повідомляти особисту інформацію незнайомцям.
5. Не заходити на заборонені сайти.

4. Підсумок

1. Заключне слово вчителя

– Наше життя вирує дуже швидко. Вже для багатьох Інтернет став невід’ємною частиною життя. Але пам’ятайте, Інтернет – це лише засіб, яким ви користуєтесь, щоб отримати відповіді на свої запитання, засіб для спілкування на великих відстанях. Вчіться користуватися Інтернетом із розумом.

2. Рефлексія

– Покажіть мені карткою – смайликом з яким настроєм ви закінчили урок.

Брана Ольга Євгенівна

вчитель фізики, інформатики

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ АТОМА. ЯДЕРНА МОДЕЛЬ АТОМА. ПОСТУЛАТИ Н. БОРА

Мета уроку:

навчальна: познайомити учнів із основними етапами розвитку вчення про будову атома, сформулювати уявлення про атом і атомне ядро, ознайомити учнів з дослідом Резерфорда.

розвивальна: розвивати логічне мислення, просторову уяву, пізнавальний інтерес;

виховна: формувати світогляд учнів, виховувати інтерес до вивчення законів природи та історії фізики;

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Наочність і обладнання: навчальна презентація, комп’ютер, підручник, дошка.

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань

З чого складається тіло? Що в перекладі означає слово «атом»? Чи дійсно атом є неподільним? Що ви знаєте про електрони? Який заряд має електрон?

III. Мотивація навчальної діяльності

Мотивація навчальної діяльності відбувається за допомогою QR-кода, де зашифрована тема уроку. (1 слайд).

Ознайомлення з планом уроку. (2 слайд), з метою уроку (3 слайд).

Запитання на повторення (4 слайд).

Відкриття складної будови атома – найважливіший етап становлення сучасної фізики, який позначився на її майбутньому розвитку. На початку 20-го століття з'ясувалося, що складним є не тільки атом, але й атомне ядро: воно складається з протонів і нейтронів. А в другій половині 20-го століття встановили, що й ці частки є складними: вони складаються з часток, названих кварками. Ці частки з дробовим електричним зарядом не існують у вільному стані.

Вивчення атомного ядра відкрило перед людством нові джерела енергії, і сьогодні в багатьох країнах працюють атомні електростанції. Однак відкриття таємниць атомного ядра принесло й нові проблеми, які можна вирішити, тільки об'єднавши зусилля всього людства. Мирний атом 26 квітня 1986 р. з усією гостротою поставив питання про відповідальність учених, про такі поняття, як совість, людяність, про те, чи маємо ми право заради сьогоднішніх ілюзій ризикувати здоров'ям і життям майбутніх поколінь. Про атом сьогодні й піде мова на нашому уроці. З'ясуємо, хто перший заговорив про атомістичну будову речовини.

III. Пояснення нового матеріалу.

Історія розвитку уявлень про будову атомного ядра. *(супроводжується навчальною презентацією)*

Усі тіла навколишньої живої й неживої природи складаються з дрібних частинок – атомів: Першими, хто висловив припущення про це, вважаються давньогрецькі філософи Левкіпп і Демокріт. Саме вони назвали атомом дрібну неподільну частинку, що утворює речовину. Вони вважали, що речовини утворюються в результаті зіткнення атомів і появи зв'язків між ними. Ні природу, ні механізм утворення цих зв'язків вони не уточнювали, зате зробили припущення про форму атомів. Вони вважали, що атоми мають форму правильних багатогранників: куба («атоми землі»), тетраедра («атоми вогню»), октаедра («атоми повітря»), ікосаедра («атоми води»).

Більше двадцяти століть знадобилося вченим для того, щоб експериментально підтвердити атомістичну теорію будови речовини. Остаточо ця ідея утвердилася в науці в другій половині дев'ятнадцятого століття.

Завдання 3 групи (слайд 5)

За допомогою QR-кода знайти запитання та використати інтернет або підручник. (Питання для кожної групи зашифровані у QR-кода)

Модель атома Томсона: (Анімація моделі атома Томсона зашифрована у QR-коді) (слайд 6)

1897 року Дж. Томсон у результаті експериментів з вивчення електричного розряду в розріджених газах явища фотоефекту відкрив електрон, розміри якого близько 10^{-15} м.

Крім того, було відомо, що розміри атомів становлять кілька ангстрем (один ангстрем дорівнює 10^{-10} м). На цій підставі Томсон

1903 р. запропонував модель атома, відповідно до якої атоми являють собою однорідні кулі з позитивно зарядженої речовини, у якій перебувають електрони. Сумарний заряд електронів дорівнює позитивному заряду атома. Тому атом загалом електрично нейтральний. Ця модель одержала назву «пудинг», тому що електрони були вкраплені в позитивно заряджене середовище подібно до родзинок у пудингу.

Відхилення електрона в атомі від положення рівноваги призводить до виникнення повертальної сили. Тому електрон, виведений у певний спосіб з положення рівноваги, здійснює коливання, а тому є джерелом електромагнітного випромінювання.

Виходячи з моделі атома Томсона, можна було пояснити явища йонізації атомів, електролізу, періодичну систему елементів, але вона не давала змоги пояснити електромагнітні та оптичні явища.

Модель Томсона здавалася привабливою з того погляду, що передбачала наявність електронів в атомі. Однак вона проіснувала тільки до 1911 року.

Досліди Резерфорда (Анімація дослідів Резерфорда зашифрована у QR-коді) (слайд 7)

Ернест Резерфорд запропонував своїм співробітникам експериментально перевірити модель атома Томсона. Ідея дослідів була проста. Якщо модель атома Томсона відповідає дійсності, то, пропускаючи через дуже тонку металеву плівку вузький пучок швидких α -частинок, експериментатори не повинні виявити помітного відхилення цих частинок.

Результати дослідів:

1. Більшість α -частинок проходила крізь фольгу, не змінюючи напрямку або відхилившись на невеликий кут.
2. Деякі α -частинки відхилились на кут 135° - 150° ; одна із 20000 α -частинок поверталася назад.

Резерфорд: «Це було так неймовірно, ніби ви вистрілили 15-дюймовим снарядом в аркуш папіросного паперу, а снаряд повернувся б назад і потрапив у вас».

Які висновки можна зробити із дослідів Резерфорда?

- В атомі є порожнечі;
- α -частинка проходить біля якихось заряджених частинок;
- α -частинка взаємодіє із позитивно зарядженою частинкою, але більшої маси.

(Анімація планетарної моделі зашифрована у QR-коді) (слайд 8) На основі цього сформувався ядерна модель атома:

1. Атом складається з позитивно зарядженого ядра, у якому сконцентрована майже вся маса атома. Розміри ядра порядку $10^{-14} - 10^{-15}$ (атом— 10^{-10} м).

2. Навколо масивного ядра по замкнених орбітах рухаються легкі електрони, загальний негативний заряд яких дорівнює позитивному заряду ядра атома.

3. Недоліки ядерної моделі атома

Попри всю переконливість ядерної моделі виникав цілий ряд нездоланих труднощів під час пояснення будови атома. Відповідно до класичної теорії, система, що складається з масивного позитивно зарядженого ядра й легких, негативно заряджених електронів, може бути стійкою тільки в тому випадку, коли електрони

перебувають у русі. Таким чином, атом мав бути подібним до мініатюрної Сонячної системи, у якій роль Сонця відіграє ядро, а планет – електрон.

Ядро заряджене позитивно, а електрони – негативно. Між ними існує кулонівська сила притягання. Для того, щоб електрони не впали на ядро, вони повинні рухатись навколо нього з доцентровим прискоренням. З теорії Максвелла випливає, що якщо заряд рухається з прискоренням, то при цьому має випромінюватись електромагнітна хвиля, а розрахунки показують, що за час $\Delta t = 10^{-8}$ с електрон, рухаючись по спіралі повинен припинити свій рух.

Дослідні ж дані показували, що за нормальних умов атом не випромінює енергію і існує як завгодно довго.

(Анімація 1 та 2 постулата Бору зашифрована у QR-коді) (слайд 10-11). Вихід із ситуації 1913 року запропонував датський фізик Нільс Бор. Він створив теорію атома на основі таких постулатів:

1. Постулат стаціонарних станів: існують стаціонарні стани атома, у яких він не випромінює і не поглинає енергію.

Цим стаціонарним станам відповідають цілком визначені (стаціонарні) орбіти, по яким рухаються електрони.

У кожному з стаціонарних станів атом може мати тільки строго певну енергію $E_1, E_2, E_3, \dots$, яким відповідають орбіти електронів, радіуси яких відносяться як квадрати чисел натурального ряду $R_1 : R_2 : R_3 : \dots = 1^2 : 2^2 : 3^2 : \dots$

2. ПРАВИЛО ЧАСТОТ: при переході атома з одного стаціонарного стану в інший випромінюється або поглинається один фотон (квант енергії).

Випромінювання відбувається при переході атома зі стану з більшою енергією в стан з меншою енергією. Поглинання фотонів супроводжується переходом атомів у стан з більшою енергією. Зміна енергії атома, пов'язана з випромінюванням або поглинанням фотона, пропорційна частоті випромінювання $\Delta E = h\nu$

фотона, пропорційна частоті випромінювання $\Delta E = h\nu$

IV. Закріплення нових знань і вмінь. (слайд 13 додаток плікерс)

Тестові завдання:

- У 1897 р. англійський фізик Дж. Томсон відкрив:
  - протон; б) електрон; в) нейтрон; г) позитрон.
- Хто створив першу модель атома?
  - Е. Резерфорд; б) Дж. Томсон; в) А. Беккерель; г) Н. Бор.
- Модель атома Дж. Томсона інколи називають:
  - «пирогом»; б) «тортом»; в) «пудингом»; г) «булочкою».
- Кому належить припущення: «Атом – це позитивно заряджена куля, усередині якої містяться негативно заряджені електрони»?
  - Е. Резерфорду; б) Дж. Томсону; в) А. Беккерелю; г) Н. Бору.
- Укажіть прізвище фізика, який проводив експерименти, пов'язані з вивченням будови атома:
  - Е. Резерфорд; б) Дж. Томсон; в) А. Беккерель; г) Н. Бор.
- Провівши досліди, Е. Резерфорд припустив, що атом є складним утворенням.
  - У його центрі знаходиться негативно заряджене ядро, навколо якого обертаються електрони;

б) у його центрі знаходиться позитивно заряджене ядро, навколо якого обертаються протони;

в) у його центрі знаходиться позитивно заряджене ядро, навколо якого обертаються електрони;

г) у його центрі знаходиться позитивно заряджене ядро, навколо якого обертаються позитрони.

7. Яку модель атома запропонував Е. Резерфорд?

а) Нейтронну; б) ядерну; в) електронну; г) протонну.

8. Відповідно до розрахунків у ядрі:

а) зосереджений практично весь заряд атома; б) зосереджений практично весь об'єм атома; в) зосереджена практично вся маса атома;

г) зосереджена практично вся вага атома.

9. Лінійні розміри атома становлять близько: а) 10^{-5} м; б) 10 м; в) 10^{-15} м; г) 10^{-20} м.

10. Радіус ядра атома дорівнює приблизно:

а) 10^{-5} м; б) 10^{-10} м; в) 10^{-15} м; г) 11^{-20} м.

11. У ядрі атома:

а) зосереджений весь негативний заряд атома; б) зосереджений весь позитивний заряд атома; в) зосереджені всі позитивні й негативні заряди атома; г) зосереджені всі нейтральні заряди атома.

12. Позитивно заряджене ядро утримує на орбітах електрони в такій кількості, щоб атом був нейтральним:

а) завдяки силі тяжіння; б) завдяки силі гравітації; в) завдяки силі кулонівської взаємодії; г) завдяки силі електромагнітної взаємодії.

V. Підсумок уроку.

Бесіда за запитаннями або пригадав – дізнався – запам'ятав – зрозумів

1. В чому полягала модель Томсона?

2. Чого вона не могла пояснити?

3. Який дослід провів Резерфорд?

4. Яку модель атома запропонував Резерфорд?

5. Які труднощі виникли у ядерній моделі?

6. Хто і як зміг їх подолати?

Д/з : Опрацювати § 43, 44. Ст. 223 № 364

Булаткіна Марія Олександрівна

вчитель початкових класів

Відраднівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КОНСПЕКТ УРОКУ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» (2 КЛАС). ТЕМА: «ЯК ЗБЕРЕГТИ ПОВІТРЯ ЧИСТИМ»

Мета:

формування предметних компетентностей: формувати в учнів усвідомлення необхідності охорони повітря;

формування ключових компетентностей:

уміння вчитися: формувати вміння самоорганізовуватися до навчальної діяльності, виконувати розумові операції й практичні дії; формувати критичне мислення;

комунікативної: розвивати мовленнєві вміння (говорити чітко, повільно, виразно, дотримувати пауз); формувати вміння аргументувати власну думку;

соціальної: виховувати свідоме ставлення до навколишнього середовища;

інформаційної: удосконалювати вміння добувати й опрацьовувати інформацію з різних джерел.

Особливість: проведення уроку в форматі Zoom конференції з використанням презентації, відео, друкованих матеріалів.

Хід уроку:

I. Організаційний момент

Вчитель:

- ЯДС – це урок про суспільство,
Про збереження гір і озер.
Як зробити повітря чистішим,
Поговоримо в Зумі тепер.

2. Повторення вивченого

Гра «Четвертий зайвий»

Презентація. Слайд № 1

Вчитель читає рядок слів, діти в чаті пишуть «зайве» слово:

- Грудень, січень, лютий, вересень.
- Береза, клен, ялина, дуб.
- Заметіль, злива, завірюха, хурделиця.

3. Зона новин

Доповідь синоптика. (23 січня – у всьому світі відзначають як День каліграфії)

4. Бліц- опитування

Слайд № 2

Перед опитуванням вчитель нагадує правила роботи під час уроку:

- 1) Зберігаємо тишу;
  - 2) Говоримо по черзі після дозволу вчителя;
- Виникло питання – піднімай руку або прореагуй за допомогою смайлика.
- Якими ми бачимо хвойні рослини ? Чому вони вічнозелені?
  - Чому озима пшениця не замерзає узимку? (Сніг захищає її від морозу.)
  - Підтвердіть свою думку народною мудрістю – прислів'ями.

Слайд № 3

Багато снігу – ... (багато хліба).

– А чому під снігом тепло? (між сніжинками є повітря, а воно погано проводить тепло)

5. Перевірка домашнього завдання

- Які результати дослідження?

Виступи дітей про властивості повітря

Висновок: повітря погано проводить тепло.

– Для чого це може згодитися нам у житті? (Ось чому взимку у тварин відростає густа шерсть, а у птахів з'являється пух. Бо між шерстинками і пухом є багато повітря. Саме тому людям дуже тепло у шубах. Тільки зараз стало дуже

модним носити шубки не із натурального хутра, а із штучного, щоб не знищувати тварин).

6. Тест- перевірка домашнього завдання

Вчитель читає питання і варіанти відповідей, діти в чаті пишуть букву правильної відповіді.

1. До якої природи належить повітря:
А) живої; **Б) неживої**
2. До яких тіл належить повітря:
А) газоподібних; Б) рідких; В) твердих
3. У космосі:
А) є повітря; **Б) немає повітря**
4. Повітря:
А) прозоре Б) голубе В) синє
5. Що відбувається з повітрям при нагріванні:
А) охолоджується Б) стискається **В) розширюється**

II. Робота над новим матеріалом

Слайд № 4

Вчитель:

– Отже, природа дає нам повітря без кольору, запаху, насичене достатньо киснем – таким, яким воно необхідне людині. Завдяки повітрю ми живемо. Тому й повинні дбати про чистоту повітряного океану. Забруднене повітря – значна загроза для всього людства.

III. Повідомлення теми і мети уроку

– Сьогодні на уроді ви дізнаєтеся більше про охорону повітря від забруднення.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Робота з підручником (с. 76)

Читання статті, розгляд малюнків, ілюстрацій, обговорення.

Фізкультхвилинка

2. Робота для себе

Вчитель:

– Я засікаю на годиннику 1хв. Ви за моєю командою почнете рахувати, скільки вдихів або видихів кожен зробить за 1 хв. Дихати треба спокійно, як завжди. Потім по завершенню кожен пише своє число у чаті. Сіли зручно – починаємо рахувати! (Доросла людина - 15 р, а новонароджене маля – 50 р.)

– Уявіть, скільки ж разів людина вдихає повітря за день! А щоб не хворіти, ми повинні вдихати не забруднене, а чисте повітря.

3. Слайди 5 – 11 «Природа: чисте повітря і забруднене»

– А що, скажете ви, можуть зробити діти для збереження нашої планети?

4. Розповідь про еко-захисницю Грету Тунберг

– Подивіться на фотографію цієї дівчини – Грети Тунберг, яка живе у Швеції. Саме ця дівчинка виступає по всьому світу і закликає політиків боротися проти забруднення навколишнього середовища. А добирається до місця призначення вона на екологічно чистих видах транспорту: човнах, пароплавах, велосипедах, еко-автомобілях. Отже, і діти можуть щось зробити для чистоти повітря.

Перегляд виступу Грети Тунберг на Саміті ООН.

– Як ви думаєте, чи прислухалися дорослі до промови Грети? Поясніть свою думку.

5. Підготовка до проведення досліду

– Повітря буває різним – чистим, ароматним із запахом трав і квітів і несподівано отруйним, гірким, димним, непридатним для дихання.

Вам треба буде вдома провести такий невеличкий дослід. Давайте прочитаємо, який саме на с. 77 підручника. А результати записати у зошит на с. 20, № 2

2. Фізкультхвилинка

V. Узагальнення й систематизація знань

1. Вправа на розвиток мислення

Поділ дітей на дві кімнати. Оголошення завдання:

– Допоможіть розв’язати проблему. Перейдіть за посиланням у чаті (посилання на Гугл Диск) у кімнатах:

Кімната № 1:

Учитель на уроці ЯДС попросив дітей розробити пропозиції щодо охорони повітря свого населеного пункту. Коли учні навели свої пропозиції, між ними виникла суперечка.

Група учнів запропонувала: зупинити всі фабрики і заводи. Припинити заготівлю деревини. Заборонити користуватися автотранспортом. Перетворити Землю на один величезний заповідник.

Чи правильний вихід запропонували діти? Обговоріть у групі.

Кімната № 2:

Учитель на уроці ЯДС попросив дітей розробити пропозиції щодо охорони повітря свого населеного пункту. Коли учні навели свої пропозиції, між ними виникла суперечка.

Друга група учнів висловила із цього приводу свою думку: фабрики і заводи повинні мати очисні фільтри. Транспорт необхідно зробити екологічно безпечним. У містах і навколо них потрібно створювати сади, парки і ліси.

Чи правильний вихід запропонували діти? Обговоріть у групі.

Повернення до загальної зали, обговорення пропозицій дітей:

– Які заходи, на вашу думку, є більш ефективними? Поясніть чому.

2. Гра – лабіринт (зош. с. 21)

VI. Підбиття підсумків. рефлексія

– Поясніть, чому так важливо на перерві провітрювати класну кімнату. Поміркуйте, як ви і члени вашої сім’ї можуть вплинути на збереження повітря чистим.

VII. Домашнє завдання: С. 76–77, виконати дослід, а кому неважко – використовуючи різноманітні джерела інформації, скласти перелік кімнатних рослин, які найкраще очищують повітря і тому саме їх треба тримати у приміщеннях.

VII. Самооцінка (з використанням смайликів)

Васильсва Альона Павлівна
вчитель англійської мови
Широківський заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

УРОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Тема: Свята. Різдво

Мета: освітня: формувати вміння застосовувати отримані знання на практиці, повторити та систематизувати вивчений лексичний та граматичний матеріал з теми «Свята. Різдво», удосконалювати вміння учнів уживати граматичні структури в усному діалогічному та монологічному мовленні, удосконалювати навички читання.

розвивальна: розвивати увагу, мислення, швидкість мовленнєвої реакції, мовленнєві навички, фонематичний слух, навички читання та письма;

виховна: виховувати почуття товариськості, взаємодопомоги, культуру спілкування.

практична: вправлятися у вживанні лексичних одиниць та граматичних конструкцій теми «Свята. Різдво»

Обладнання: малюнки, ноутбук, магнітофон, аудіо та відео диски

Тип уроку: Урок узагальнення й систематизації знань

Хід уроку:

1. Організація класу. Привітання

- Good morning, pupils.
- Good morning, teacher.
- Say «Hello» to our guests.

So, let's start our lesson with the «Hello song»

*Every day I go to school
I meet my friends and we all say
«Hello! Hello! How are you?»
I'm good! I'm Great!
How about you?*

2. Введення в іншомовну атмосферу.

2.1. Фонетична розминка (Учні розповідають вірш (пошепки, гучніше, дуже гучно))

Winter is snowing

*Winter is frosty
Let's ski and skate
Winter is great*

2.2. Мовленнєва розминка

Вправа «Мікрофон»

Look at the window, please! What is the weather like today?

2.3. Перевірка Д/З. Учні зачитують розповіді про зиму. (3 учні)

3. Повідомлення теми і мети уроку. Основна частина уроку.

Today we are going to talk about .... I think you will tell me when you decode the model.

Вправа «Decode the model» «Кодування»

3	8	18	9	19	20	13	1	19
c	h	r	i	s	t	m	a	s

Сьогодні ми узагальнимо знання з теми «Свята. Різдво» Повторимо вивчені слова та фрази ....

What do you think about, when you hear Christmas?

Вправа «Асоціативний куш»

Christmas

You know, yesterday I received the letter from Santa Claus, but the sentences are in a mess. Help me, please, put them in order. You can find these sentences in your classroom. So let's divide into Writers and Runners. Writers raise your hand, so the rest are Runners.

Вправа «Jigsaw reading» (Учні діляться на пари, один бігає по класу і читає речення, диктує їх своєму напарнику, а той записує, потім учні ставлять речення по порядку.)

Hello children!

It is winter. It is frosty. It is snowing. Christmas is coming. It is a great holiday. Help me, please.

Yours,

Santa.

Let's read and translate the letter.

Will we help Santa? OK. So today you are small Elves. Put your hats on your head.

The first task is: listen to the text and then say the statesman is true or false.

I can see the Christmas Tree.

It is big and green.

The Christmas Tree is nice. I like it.

True or False.

1. I can see the Santa Claus.
2. The Christmas Tree is big and yellow.
3. It is nice.
4. I do not like it!

Well done!

And now as real elves you should «Prepare the Santa's bag» Робота в зошиті

Учні добирають числівник до іменника, складають у намальований мішок і записують словосполучення утворюючи множину іменника.

I can see fifteen dolls. I can see sixteen bells.

Фізкультхвилинка «I'm a dancing Christmas Tree»

The second task is «Make up a story»

With the letter I received a book. But I couldn't read it, because there are only pictures and a few words. Let's make a story.

Учні за малюнками складають історію про Різдво (побудувати речення)

Christmas is coming. Children are writing a letter to Santa. The boy is decorating the Christmas Tree. The girl is making a Christmas card. Look! Santa is putting presents under the Christmas Tree. Children are singing Christmas carols.

The third task is «Make a list of actions»

Write, please what do you usually do at Christmas or in winter.

OK, put your ideas in the basket. And now act out the dialogue.

Вправа «Кошик ідей». (Учні пишуть свої думки на аркушах і кидають їх у кошик, потім називають їх і ми заповнюємо намальований на дошці кошик. Потім учням пропонується розіграти діалог з цими словами, але дії учні витягують з кошика).

- *Hi, girls! Let's play snowballs.*
- *Oh, no! I don't like it.*

- *Well, let's make a snowman.*
- *OK!*

4. Заключна частина уроку.

To sum up our lesson, let's read the rhyme. (PB p. 69, ex 8.)

Well, we have done all the tasks and as a result Santa gives you some presents.

And now let's write your home task. Learn the rhyme.

Васильсва Альона Павлівна

вчитель англійської мови

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ОВОЧІ (УРОК З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ, 2 КЛАС)

Автор підручника: Оксана Карпюк

Тип уроку: комбінований

Хід уроку:

I. Початок уроку

1. Організаційний момент

Hello! Nice to meet you!

2. Мовлення зарядка

Let's sing a song! (Super Simple Song «One little finger»)

3. Оголошення теми та мети

Вчитель показує фото Ектора Хіменес-Браво і запитує у дітей хто він і чи знають вони його.

(Це відовий шеф-кухар, який працює в «Мастер Шеф»)

Ектор запрошує нас до себе в ресторан на обід. Він попросив аби ми заповнили анкети, в яких дамо інформацію стосовно того, які овочі та фрукти нам подобаються, а які ні, для того, щоб його обід сподобався кожному! Це ми зробимо в кінці уроку, бо для заповнення цих анкет нам необхідно вивчити слова з теми «Овочі». А слова з теми «Фрукти» ми вивчили минулого уроку. Отже, яка тема нашого уроку?

(Овочі)

Правильно! «Vegetables»

II. Основна частина уроку

1. Актуалізація опорних знань

Діти, а як ми можемо подавати інформацію? За допомогою чого?

(Слів)

Правильно! Але це не єдиний варіант! Чи можна передати інформацію жестом?

(Так)

А чи легко це?! Зараз перевіримо! Минулого заняття ми вивчили з вами такі слова (вчитель показує картки, а діти називають слова): cherry, orange, strawberry, apple, pear, banana.

Після повторення слів вчитель показує слово «банан» жестом, а діти намагаються здогадатися, що це за слово. Коли діти називають варіанти слів, вчитель

акцентує увагу дітей на тому, що необхідно використовувати «Is it a/an..... ?» (Ця опора написана і на дошці).

А зараз, діти, поверніться до свого сусіда. По черзі ви показуєте слово жестом, а ваш сусід намагається здогадатися, що це за слово. Якщо слово назвав правильно, то настала його черга показувати слово. You have got 2 min. One, two, three let's start!

(Вчитель в цей час підходить до учнів та моніторить роботу учнів, коригує, допомагає...)

One, two, three STOP! А зараз підійміть руку ті, для кого найважче було показати слово «полуниця». А для кого найважчим було «груша»..... («яблуко», «апельсин», «вишня»)

А тепер давайте повернемося до мого запитання на початку уроку: « Чи легко передавати інформацію використовуючи жести?»

(Не завжди)

А чи може нам у житті допомогти вміння показувати слова жестами? І коли саме?

(Власні відповіді дітей)

2. Подача нового матеріалу

Ну а зараз прийшов час вивчити нові слова.

Введення слів: вчитель вивішує картки з новими словами на дошку, називаючи слово англійською мовою.

(*carrot, cucumber, mushroom, tomato, pepper, potato*)

Рецептивна вправа: вчитель бере в руки всі картки. Називає будь-яке слово. І починає по порядку показувати картки. Як тільки діти побачать це слово на картці – плескають в долоні.

Рецептивно-продуктивна вправа: вчитель вивішує картки на дошку. Діти з вчителем починають називати слова різними голосами: веселим, сумним, сонним.....

Продуктивна вправа: вчитель називає слова так, щоб діти не чули їх. А діти повинні прочитати слово по губах вчителя.

3. Тренування нового матеріалу

А тепер, діти, ви будете самостійно перевіряти інший варіант подачі інформації – читання по губам. Скажіть, а коли читання по губам нам може допомогти у житті?

(Власні відповіді дітей)

Зараз поверніться до своїх сусідів. І ви по черзі називаєте слово без звуків, а партнери повинні здогадатися, яке саме слово ви назвали. АЛЕ не забувайте, що необхідно використовувати:

«Is it a/an..... ?» (Ця опора написана і на дошці). You have got 2 min. One, two, three let's start!

(Вчитель в цей час підходить до учнів та моніторить роботу учнів, коригує, допомагає...)

One, two, three STOP!

Діти, яке слово було найлегше розпізнати?

(Власні відповіді дітей)

4. Використання нового матеріалу в мовленні

А чи вмієте ви розпізнавати неправду?

(Власні відповіді дітей)

Я для вас підготувала відео, де одна дівчинка по черзі бере овочі та описує їх. Ви повинні бути дуже уважними, щоб почути усі її слова. Чи завжди вона буде казати правду?! Перевіримо.

(Після кожного відео вчитель обговорює разом з дітьми правдиві усі факти або ні).

Відео 1. It is a pepper. It can be green, yellow, red and **blue**.

Відео 2. It is a cucumber. It is green. It is **short**. We add cucumbers in the salad.

Відео 3. It is a mushroom. We can find it in the forest. (*Усе правда*)

Відео 4. It is a potato. We always add it in the **desserts**.

Чи легко було розпізнати правду та неправду? На що ви звертали увагу, коли робили висновок?

(*Власні відповіді дітей*)

Ну а зараз прийшов час заповнити анкету для Ектора. В анкеті написані овочі та фрукти, які ми вивчили. Ваше завдання, якщо вам подобається цей овоч чи фрукт, то ставите ☺, а якщо ні – ☹ У вас є 2 хвилини. Час пішов.

III. Заключна частина уроку

Підбиття підсумків уроку

- Що нового ви вивчили на уроці?
- Що сподобалося найбільше на уроці?
- Поверніться до свого сусіда та подякуйте за допомогу на уроці.

Goodbye ! See you!

Ведькал Галина Іванівна

вчитель біології

Лукашівський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ВОДРОСТІ (6 КЛАС)

Мета: *Освітня.* Поглибити знання учнів про водоростей як нижчих рослин; ознайомити з особливостями будови водоростей та із середовищами їх існування; визначити значення водоростей у природі та житті людини.

Розвиваюча. Розвивати уміння учнів знаходити головне у матеріалі, який вивчається; робити висновки та узагальнення.

Виховна. Виховувати бережливе ставлення до навколишнього середовища; формувати інтерес до предмета.

Обладнання та матеріали: підручник, зошити, таблиці та малюнки, що ілюструють водорості.

Основні поняття та терміни: водорість, нижчі рослини, вищі рослини, зелені водорості, червоні водорості, бурі водорості, діатомові водорості, агар-агар.

Тип уроку: Засвоєння нових знань.

Компетентності, які формуються в учнів: уміння вчитися, спілкуватися державною мовою, комунікативна, загальнокультурна, соціальна, здоров'язбережувальна, науково-природнича.

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

Добрий день, шановні учні! Сьогодні ми продовжуємо знайомитися із дивовижним світом природи, який нас оточує. Я сподіваюся на вашу активність, пізнавальний інтерес та наполегливість.

Сьогодні ми з вами будемо працювати за допомогою інтернет-платформи Graasp для цього вам треба відсканувати Qr-код та перейти до віртуального класу:

II. Актуалізація опорних знань.

Відгадайте загадку:

Є змії стометрові,

Зелені, лілові,

Є бурі, бордові.

А капітану в море

Від них велике горе (*водорості*).

III. Мотивація навчальної діяльності.

Проблемне запитання: – Чи бачили ви коли – небудь зелений або червоний сніг?

Проте таке явище, хоч і рідко, справді буває в природі.

Розповідь вчителя. Ось, наприклад, яка пригода сталася минулого століття з екіпажем одного корабля. Було це ранньої весни в Гренландському морі. Праворуч від курсу корабля, в ущелині між прибережними скелями, лежав яскраво – червоний сніг. Смуга «кривавого» снігу простягалася на кілька десятків метрів.

Шлюпка з матросами відчалила від корабля, і через десять хвилини матроси вже ступили на берег. Так, сніг справді був червоний. Червоний, як кров. Як з'ясувалося, це був звичайний сніг, але вкритий зверху якимсь тонким нальотом яскраво – червоного кольору.

Пізніше вчені дослідили, що на снігу оселяється одноклітинна водорість – *первопухирник*.

Ця невидима оком рослина не боїться холоду, розмножується дуже швидко. Колір водорості – червоний. Як тільки вітер принесе на сніг спори первопухирника, вони проростуть, і через кілька годин цей сніг почервоніє: первопухирник укриє всю його поверхню.

Спостерігають у природі й «зелений» сніг. Вперше було описано це незвичайне явище близько сто років тому. Було виявлено його у горах на острові Шпіцберген у Північному Льодовитому океані. Пізніше знаходили такий сніг і в горах Європи. Вчені з'ясували, що у зеленому «цвітінні» снігу беруть участь тридцять різних надзвичайно дрібних водоростей.

Водорості мають надзвичайне значення як компоненти екосистем. І сьогодні на уроці ми познайомимося з цими цікавими рослинами. А тепер детальніше.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Водорості є групою, до якої відносились попередники наземних рослин. Водорості живляться завдяки фотосинтезу, а їхні клітини мають хлоропласти. Проте у багатоклітинних водоростей відсутні тканини та немає поділу тіла на органи – листки, стебла, корені. Таким чином, водорості схожі зі звичними для нас наземними рослинами за способом живлення, але відрізняються від них значно простішою будовою тіла. У XIX ст. вчені запропонували називати всі «традиційні» наземні рослини – від невеличких

мохів до велетенських дерев – вищими рослинами, а решту рослинних організмів, позбавлених листків, стебел та коренів, – водоростями. Водорості дуже різноманітні. Наприклад, серед них є як одноклітинні, так і багатоклітинні організми. Виключно одноклітинними є діатомові (навікула) та евгленові (евглена) водорості, з якими ви вже познайомилися при вивченні одноклітинних організмів. Деякі групи водоростей, зокрема зелені, включають як Одноклітинних (хламідомонада, хлорела), так і багатоклітинних представників (приклад – хара). До інших груп, в першу чергу, бурих та червоних водоростей, входять виключно або майже виключно багатоклітинні, переважно – морські організми, які помітні без збільшувальних приладів. Саме ці п'ять груп водоростей – евгленові, діатомові, бурі, червоні та зелені – є найпоширенішими та найвідомішими.

Розглянемо детальніше ті групи, в яких представлені багатоклітинні водорості.
(Перегляд відео)

Особливості будови водоростей (Розповідь вчителя)

Водорості – автотрофні організми, здатні до фотосинтезу.

Колиска життя водоростей – вода.

Їх тіло не має тканин і не поділене на органи. Воно називається *таломом*, або *сланню*.

Рослини з такою будовою об'єднують у групу, яку умовно називають нижчими рослинами.

Розміри слані – від кількох мм до 30-45 м (у водорості макроцистис).

Порівняльна характеристика водоростей (Клас об'єднується у групи і, працюючи з текстом підручника, кожна група вивчає матеріал відділу водоростей, а потім презентує за допомогою таблиці)

Ознаки	Бурі	Червоні	Зелені	Діатомові
Середовище існування	Живуть у морях, на глибині до 30 м	Живуть у морях, на глибині до 70 м	Живуть у прісних водоймах, морях, у ґрунті, на корі дерев, на снігу та льоді	Живуть у морських та прісних ґрунтах
Тип слані	Багатоклі - тинні	Багатоклі - тинні	Одно- і багатоклітинні	Одноклі - тинні
Колір хлоропласта	Жовто-буре	Червоне	Зелене	Жовте
Представники	Ламінарія	Порфіра	Хламідомонада хлорела, хара, спірогіра, ульва	Навікула

V. Узагальнення вивченого матеріалу.

1. Складіть розповідь про водорості.
2. Назвіть групи водоростей
3. Гра «Хмарка слів»

VI. Підсумок уроку.

Отже, ви з вами познайомилися із водоростями, їх різноманітністю та значенням в природі та житті людини. Ви гарно попрацювали, ми досягли мети уроку.

Оцінювання і мотивація. Здійснити оцінювання діяльності учнів згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень.

VII. Надавання та пояснення домашнього завдання.

Завдання:

- Вивчити параграф 38.
- Дати відповіді на питання стор. 173.
- Розгадати кросворд «Водорості».

				¹ В	о	д	А													
						² З	е	Л	е	н	і									
		³ С	л	а	н	Б														
⁴ С	п	і	р	о	Г	і	р	а												
					⁵ П	О	р	ф	і	р	а									
						⁶ Л	а	м	і	н	а	р	і	я						
			⁷ Р	и	з	О	ї	д	и											
					⁸ А	Г	а	р												
		⁹ Н	а	в	І	к	у	л	а											
					¹⁰ Я	д	р	о												

По горизонталі:

1. Найпоширеніше місце існування водоростей.
2. Найбільший відділ водоростей.
3. Тіло водорості.
4. Багатоклітинна зелена водорість.
5. Представник червоних водоростей.
6. Представник бурих водоростей.
7. Слугують як корені у ламінарії.
8. Речовина, яку виробляють з червоних водоростей.
9. Представник діатомових водоростей.
10. Містить спадкову інформацію.

Вініченко Ольга Володимирівна

вчитель історії

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

УРОК ІСТОРІЇ У 5 КЛАСІ УКРАЇНСЬКІ КНЯЗІ. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСТВА

Мета: пояснити зміст понять «Київська Русь», «князь», «дружина», «християнство», з'ясувати історичне значення хрещення Русі; визначити основні складові діяльності князів Київської Русі, створити їхні образні портрети, продовжити формування навичок самостійної та групової роботи, розвивати уміння чітко й логічно висловлювати свої думки, продовжити формування хронологічних навичок, навчити учнів знаходити на карті місця подій княжої доби, визначати тривалість подій; формувати навчально-пізнавальну та предметну компетентність; виховувати почуття патріотизму, любові до рідної країни.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Форма проведення: застосування інтерактивного навчання та мультимедійних технологій.

Обладнання: підручник, гаджети, ноутбук, атлас, роздатковий матеріал, ілюстрації, портрети історичних діячів, картки з текстовими і візуальними джерелами.

Основні поняття: Київська Русь, князь, дружина, християнство.

Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий.

Дати: 988 р. – хрещення Київської Русі.

Очікувані результати. Після цього уроку учні зможуть: установлювати хронологічну тривалість і послідовність зазначених подій та явищ, співвідносити подію, історичне явище і століття; знаходити на карті території, пов’язані з історією Київської Русі; розповідати про історичну подію чи явище, історичних діячів на основі тексту підручника; складати запитання щодо перебігу історичної події; висловлювати особисте ставлення до історичних подій, явищ і діячів, пропонує для вивчення.

Хід уроку:

I. Організаційний момент уроку

Учитель пропонує учням поділитися настроєм та заповнити дошку за допомогою padlet.com. Учні за допомогою гаджетів заповнюють: Ім’я, настрої та очікування уроку. Після заповнення вчитель та учні обговорюють настрої та очікування уроку.

II. Перевірка домашнього завдання

За допомогою вправи «**Фантастична феєрія**», я перевірю як ви на минулому уроці засвоїли домашнє завдання. Зараз ви створите міні-групи і отримаєте завдання.(об’єднати учнів у чотири групи, кожна з яких отримує тему, над якою працюватимете):

Зверніть увагу на дошку, я нагадаю правила роботи в групі

Вчитель нагадує правила роботи в групі:

Учні отримують завдання, зчитуючи QR-код:

1. Уважно, не перебиваючи, вислуховувати кожного учня в групі, що відповідає.
2. Говоріть коротко і ясно, щоб всі могли висловитися.
3. Дотримуйтеся правила діалогу – не перебивайте того, хто говорить.
4. Використовуйте під час обговорення такі слова: «Я вважаю...», «Мені здається...», «Вибач, але на мою думку...».
5. Під час роботи необхідно з повагою ставитися до товаришів: відкидаючи запропоновану ними ідею, робіть це ввічливо.
6. Якщо немає бажаних висловитися, діє правило: починає перший від капітана групи за годинниковою стрілкою.
7. Виступати від імені групи почесно. Того, хто виступає, обирає та готує група.

1. ТЕМА: «Житло давніх українців»

2. ТЕМА: «Одяг давніх українців»

3. ТЕМА: «Їжа давніх українців»

4. ТЕМА: «Побут давніх українців»

Учасники групи мають уявити, що вони були знайомі з давніми українцями, і скласти розповідь на п'ять речень за запропонованою темою. На наступному етапі відбувається презентація робіт.

III. Актуалізація опорних знань

Робота з картою: Покажіть на історичній карті місто Київ.

Робота з ілюстрацією (презентація (слайд № 1) учням фотографій пам'ятника Киє,Щеку, Хориву та Либіді у м. Київ.)

Вчитель: Розгляньте фотографії і дайте відповіді на запитання. Нагадую, відповіді надавати повними реченнями.

1. Яким історичним діячам присвячений цей пам'ятник?
2. У якому місті України його встановлено?
3. Яку легенду ви знаєте про заснування міста Києва?

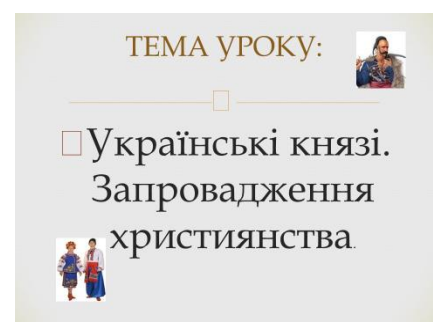
IV. Мотивація навчальної діяльності

Оголошення теми і мети уроку.

У ч и т е л ь. Упродовж чотирьохсот років свого існування Київська держава була однією з найбільших держав Європи. Вона заклала традиції державотворення сучасної України, дала потужний поштовх для розвитку культури. Отже: тема нашого уроку(слайд № 2).

«Українські князі. Запровадження християнства». Давньоруський період був справжньою «золотою добою» в історії України і мав важливе значення для нашого народу. Ми повинні знати нашу історію, бо ми українці, і саме Київська Русь була тим витокком, з якого зародилася наша славетна держава Україна.

– Після сьогоднішнього уроку ви: (слайд 3)

української народності та її

знатимете як виникла держава у східних слов'ян і чому вона називалася « Руссю»;

- будете розповідати про Олега Віщого, князя Ігоря, княгиню Ольгу та князя Святослава та Володимира;
- навчитеся працювати з першоджерелами.

V. Вивчення нового матеріалу.

Учитель.

– скажіть за допомогою яких історичних джерел ми можемо дізнатися про те, як жили люди в давнину? (**речові, писемні, усні.**)

– як називаються історичні писемні джерела, що дійшли до нас з часів Київської Русі? (**літописи.**)

Зараз я вас познайомлю з одним з найдавніших літописів нашої держави – «Повість минулих (временних) літ». (Показую книгу). Її написав чернець Нестор, якого прозвали «літописцем». Ця книга є першоджерелом. В ній є багато подій, подробиць воєнних походів, біографії та життя відомих князів. Хто заківатися цією історичною книгою раджу почитати, аби почерпнути нових знань про минуле нашої держави. Книга є у нашій шкільній бібліотеці.

Ми вже знаємо, що одним із найдавніших слов'янських міст було місто Київ, яке стало центральним містом держави і тому її так і назвали Київською, а от чому Руссю?

Давайте подивимось відповідь на це запитання у книзі на сторінці 44.

Отже, звідки походить назва « Русь»?

А зараз давайте запишемо у зошити нові поняття, які будуть згадані протягом уроку.(слайд № 4)

Словникова робота

- Князь – глава держави, владу якого передають у спадок.
- Язичництво – обожнення сил природи, віра в багатьох богів.
- Християнство – світова релігія, віра в Ісуса Христа.

Словникова робота

- Князь – глава держави, владу якого передають у спадок.
- Язичництво – обожнення сил природи, віра в багатьох богів.
- Християнство – світова релігія, віра в Ісуса Христа.

Учні записують визначення понять у зошити.

Ми вже знаємо, що Київ назвали в честь його засновника – Кия. Наступні володарі міста, про кого згадують були **Аскольд та Дір**. Як пишеться у «Повісті временних літ», у 852 р. два варязьких ватажки Аскольд і Дір, залишивши дружину свого князя в Новгороді, попливли із загонами своїх воїнів униз Дніпром. Оцінивши прекрасне розташування Києва на високому березі річки, вони оволоділи містом, а на полях, що населяли його околиці, наклали данину (збирали гроші та продовольство). Аскольд і Дір, швидко зажили собі багатства й сили, бо у 860 р. наважилися разом із підвладними їм воїнами напасти на Константинополь. Незабаром вісті про їхні успіхи дійшли до Новгорода. Наступний князь Олег, зібрав дружину з варягів, слов'ян та фіннів, поплив до Києва. Хитрощами виманив він за мури міста Аскольда й Діра і, звинувативши їх в захопленні влади, вбив. Став правити він у Києві. Хто ж такий цей **Олег**. Давайте ближче з ним познайомимось. Князь Олег приєднав до свого князівства землі древлян, сіверян, радимичів, тиверців, уличів. Князь домовився з північно слов'янськими племінними союзами про військову підтримку у поході проти Східної Римської імперії – Візантії і послав туди таємних вивідувачів, які дізналися, що кращі легіони візантійського війська воюють з іншими ворогами.

907 року військо Олега вирушило в похід. Воно поділялося на дві частини – кінну та морську. Флот складався з 2000 кораблів. Причиною війни стало невиконання Візантією двох головних умов договору 860 року, укладеного князем Аскольдом: сплати імперією данини Києву і надання привілеїв руським купцям у візантійських містах.

Візантійці, побачивши військо, натягнули між двома баштами бухти Золотий Ріг величезний ланцюг, що утримувався на воді сотнями поплавців. Човни не могли подолати цю перешкоду.

Тоді Олег наказав витягти кораблі на берег, приладнати до них колеса і напнути вітрила. Побачивши, що кораблі йдуть під вітрилами сушею, візантійці злякалися і через послів стали просити миру. 911 року була підписана угода між Київською Руссю і Візантією. Після цього вдалого походу Олег повернувся до Києва.

(відео про смерть Олега) <https://www.youtube.com/watch?v=T3pWHjRXP0I>

Одного разу волхви напропорочили Олегу про його смерть. Почувши попередження волхва (релігійні служителі, здійснювали пророцтва), що прийме смерть від свого коня, не повірив йому, але про всяк випадок змінив свого бойового товариша на іншого. Кінь помер, а Олег говорив, не справдилося пророцтво, кінь помер, а я живий. Відняв від нього своє серце і не згадував до тієї нещасливої години, коли спало йому на думку згубне бажання «побачити кості коня». Прийшов на могилу коня. Побачив кості та череп, пнув він ногою череп, виповзла звідти змія і вжалила князя в ногу. Так помер Олег.

Наступниками Олега був князь **Ігор** (914–945), який продовжував об’єднання племен і робив нові походи на, він ввів ще багато торговельних угод, які пом’якшували життя русинів і робили їх більш вільними. Як і Олегові, йому довелося зіткнутися з непокорюю князів підвладних племен. Воєнні заходи Ігоря аж ніяк не свідчать про його виняткову войовничість чи жорстокість. Такими були закони тогочасного життя, згідно з якими право на володарювання треба було доводити силою. На Русь значною мірою поширилась візантійська культура. Найбільша гордість давньоруської літератури, одна з найвидатніших пам’яток світової культури – «Слово про Ігорів похід». Ігор був чоловіком княгині Ольги. Ствердивши свою владу в сусідніх племенах, він після двох невдалих походів проти Візантії змушений був укласти з нею не вигідну торговельну угоду. Пограбувавши багаті волзькі міста, він при збиранні данини з підвладних племен (древлян) потрапив у засідку і загинув.

ФІЗХВИЛИНКА <https://www.youtube.com/watch?v=qISGaNkXgco>

Надзвичайно розумна жінка Ігоря – **Ольга**, приймає християнство на Русі. По смерті Ігоря, через високі податки, данину для князівства, через яку люди обурились. Керування державою бере Ольга (945–957), яка за цей час відіграла велику роль у керуванні державою і політикою зокрема. Ольга вперше в історії Руської держави вдалася до заходів, що передбачали підпорядкування древлянської землі безпосередньо Києву. Вона зуміла впорядкувати збір данини, аби запобігти в майбутньому спалахом невдоволення, подібним до тих, унаслідок яких і загинув її чоловік. Відмовилася від воєн, всі справи з державами-сусідами вирішувала мирними засобами, піклувалася про поширення освіти.

Син Ольги й Ігоря **Святослав** (957–972), після смерті його батька Ігоря йому було 13 років, і керування державою на короткий період перейняла його матір Ольга, коли він здобув відповідного віку, керування державою перейшло у його руки. Він став руським діячем, політиком, завойовником, проте залишався язичником все своє життя. Багато завоював земель, але приніс для Русі і деякі незручності, поневолених

тримав в степах між нижньою Волгою і Доном, а утримання їх було не з дешевих, появляються печеніги, які скориставшись відсутністю великого князя та його дружини, напали на Київ і деякий час утримували його. Проте Святослав здобувши перемогу в Болгарії, бачив її як нову столицю, яка була багата на всякі овочі, срібло і золото, шовкові матерії, вино, мед і невільників. Усе життя він провів у походах. Бився зі степовими кочівниками, воював з Візантією, бо аж під її мури прагнув посунути кордони власної держави. Святослав коло Дніпрових порогів попав у засідку печенігів і був убитий (972 р).

Наступником стає син Святослава – **Володимир Великий** (980–1015). Протягом володарювання Володимир підкорив Києву велетенські території, встановивши кордони своєї держави. Головним ділом яке зробив Володимир – це прийняття християнства, яке датується за літописом 988 р. Хрещення Русі й організація церкви була ключова подія на цей час, у результаті чого християнство стало провідною релігією на Русі. Утвердження християнства на Русі – тривалий та складний процес, що розтягнувся у часі на багато століть нашої ери, пройшовши у своєму розвитку кілька важливих стадій: проникнення християнських ідей і цінностей до язичницького середовища, боротьби християнства та інших світових релігій за панування, проголошення християнства державною релігією Київської Русі, протистояння язичництву. (відео «Хрещення Русі»)

<https://www.youtube.com/watch?v=EygG2EBnP5Q>

За часів правління князя Володимира Великого була побудована в столиці Київської Русі Десятинна церква (відома також як церква Різдва Пресвятої Богородиці) є першим християнським храмом. \

Володимир був першим з київських князів, який став карбувати власні монети. Златник важив 4,2 г .Це була високохудожня монета з гербом-тризубом, портретом князя і словесною легендою. На зворотному боці було зображення Христа Спасителя.

Правління **Ярослава Мудрого** було одним із блискучих періодів в історії Київської Русі. Ярослав Мудрий, відновивши державну єдність після смут і війн, зосередився на мирній творчій праці. Саме за Ярослава було закладено ті основи вітчизняної культурної традиції, які, проявляючись в архітектурі, образотворчому мистецтві, книжковій освіченості й монастирському житті, продовжували розвиватися у східнослов'янських народів протягом усіх наступних століть. За його князювання культура Русі, прилучена до досягнень християнської цивілізації, розкрилася в усій повноті й багатстві, а Київ став одним із найбагатолюдніших і найкрасивіших міст Європи.

Ярослав Мудрий любив читати церковні книги і проводити бесіди зі священиками. Книги князь читав вдень і вночі, замовляючи для себе переклади й нові твори. З ім'ям Ярослава пов'язане створення видатної пам'ятки вітчизняного середньовічного права – зводу законів «Руська Правда». За любов до знань і розсудливе, обачне управління державою Ярослава прозвали в народі «Мудрим». Цей почесний епітет невіддільний від його імені.

Ярослав Мудрий розбудував Київ, прикрасив його величними спорудами. «Повість временних літ», на жаль, лише в найзагальніших рисах розповідає про цей бік діяльності князя: «Заклав місто велике, у якого нині Золоті ворота, заклав і церкву святої Софії, митрополію, і далі церкву святої Богородиці Благовіщення на Золотих воротах.

А зараз ми підведемо підсумки нашої цікавої подорожі до Київської Русі. Я пропоную вам виконати таке завдання. (роздаю картки). Ви отримали картки із

завданнями. Читаєте текст і визначаєте, про кого йдеться мова у тексті. По черзі підходите до дошки, берете картку з іменем історичної постаті і прикріплюєте її до фотографії.

Отже, ми повернулися з далекої подорожі. Про що ми довідалися перебуваючи в минулому. Учні за допомогою menti.com відповідають на питання. Закріплюють матеріали.

- Звідки походить назва « Русь»?
- З якими володарями Києва ми сьогодні познайомилися?
- Хто хрестив Русь?

VI. Домашнє завдання: § 14 опрацювати. Вміти дати відповідь на запитання в кінці параграфа.

Творче завдання. Скласти кросворд із 7 слів за темою уроку.

VII. Підсумок уроку. За допомогою jamboard.google.com учні заповнюють дошку та залишають свої враження після уроку.

Вовк Світлана Михайлівна

вчитель математики та фізики

Володимирівський заклад загальної середньої освіти «Успіх»
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КОНСПЕКТ УРОКУ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ (ФІЗИКА, 8 КЛАС)

Тема: Тестові завдання «Змінна агрегатного стану речовини. Теплові двигуни».

Мета: узагальнити та визначити рівень засвоєння знань учнів з теми; розвивати вміння застосовувати отримані фізичні знання для вирішення завдань; розглянути значущість теплових явищ у житті людини.

Компетентності, що формуються на уроці: представляти інформацію в іншому вигляді; описувати фізичні явища, використовуючи арсенал мовних засобів (терміни, поняття тощо); брати участь у дискусії; відбирати необхідну інформацію, оцінювати, аналізувати, формувати основи медіаграмотності.

Обладнання: проектор, ноутбук, презентація

Хід уроку

I. Організаційний етап. (2 хв.)

Контроль відвідування, підготовка до уроку.

II. Актуалізація опорних знань. (5 хв.)

1) За блоком текстової інформації на слайді визначте, які зміни є суттєвою ознакою теплових явищ, а які – можливою.

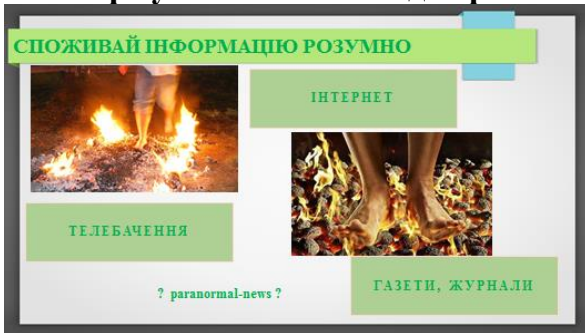
Суттєві ознаки – зміна температури та агрегатного стану.

2) За блоком графічної інформації на слайді визначте та назвіть теплові процеси та умови, за якими вони відбуваються.

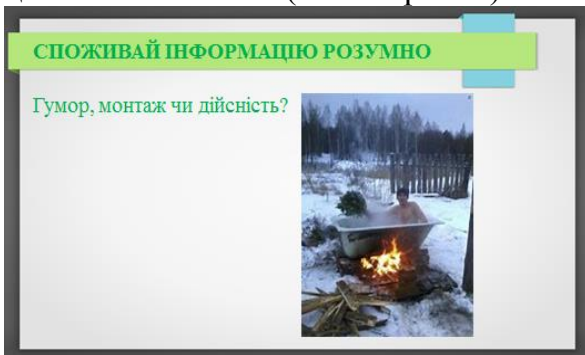

III. Формування основ медіаграмотності. (10 хв.)

Інтернет-ресурс paranormal-news опублікував фото та їх опис. Яка ваша думка: це можливо чи ні? (Обговорення).

Гумор, монтаж чи реальність? (Обговорення).

IV. Рефлексія.(1 хв.)

- Що дізналися?
- Що здивувало?
- Чи потрібна інформація розглядалася?

V. Виконання тестових завдань на платформі classroom (20 хв.)

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdINJO7nneZJenAzUpPiej663TEQJ5pzm5qZOqOfdQz6YqzbA/viewform>

VI. Домашнє завдання: зробити підбірку народних казок, у яких описуються теплові явища.

Водовозова Яна Василівна

вчитель математики

Відраднівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

«МАТЕМАТИЧНИЙ МАРАФОН»

УРИВОК З ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ МІЖ УЧНЯМИ 8 – 9 КЛАСІВ

Мета:

- сприяти різносторонньому розвитку учнів, зміцненню їх знань з природничих дисциплін, виникненню внутрішніх мотивів навчання;
- активізувати розумову діяльність учнів, психологічно розвантажити учнів, що відчувають певні труднощі при вивченні предметів природничого циклу;
- розрізняти факти та інтерпретувати їх, відмінність фактів від суджень;
- забезпечити активність, зацікавленість учнів; виховувати інтерес до вивчення точних наук, сприяти підвищенню загальної культури учнів.

Форма проведення: гра-змагання.

Обладнання:

1. Плакати з висловами:

- «Ніколи не соромся питати про те, чого не знаєш» (арабська мудрість)
- «Хто з дитячих років займається математикою, той розвиває увагу, тренує свій мозок, свою волю, виховує в собі наполегливість у досягненні мети» (А. І. Маркушевич)
- «Радість бачити й розуміти є найпрекраснішим даром природи» (А. Ейнштейн)
- «Знання збираються по краплині, як вода в долині» (українське прислів'я)
- «Людина боїться того, чого не знає, знанням перемагається будь-який страх» (В. Г. Белінський).

2. Картки із завданнями

Хід заходу:

Ведучий:

Доброго дня, дорогі друзі! Ми ради вітати вас сьогодні на нашій грі!

Сьогодні ми розпочинаємо шкільний інтелектуальний марафон!

Ви можете сказати, що марафон – це щось спортивне. Дійсно, марафон названий на честь еллінського воїна, який прибіг в Афіни з містечка Марафон зі звісткою про перемогу над персами.

А наш марафон – *інтелектуальний*. На всіх гравців чекають складні випробування. Сподіваймося, що звістка про переможців нашого марафону швидко рознесеться по всій школі. А зараз зустрічаємо наших марафонців!

У грі приймають участь команди учнів 8 – 9 класів. Привітаємо їх!...

І нехай пані Фортуна визначить найрозумніших!

А щоб їй допомогти, представляємо наше журі:...

Конкурс «Вірю не вірю»

Питання («ТАК», «НІ»)

На столі капітанів кожної групи картки «так» і «ні». За кожну вірну відповідь –

1 бал.

№	Зміст питання	Відповідь
1	Чи вірите Ви, що якщо помножити ваш вік на 7, потім помножити на 1443, то результатом буде ваш вік, записаний з рази підряд?	так
<i>Так, це дійсно так!</i>		
2	Чи вірите Ви, що десяткова система числення, використовувана нами, виникла унаслідок того, що у людини на руках 10 пальців?	так
<i>Так, це дійсно так, здібність до абстрактного рахунку з'явилася у людей не відразу, а використовувати для рахунку саме пальці виявилось найзручнішим. Цивілізація майя і незалежно від них чукчі історично використовували двадцятичну систему числення, застосовуючи пальці не лише рук, але і ніг</i>		
3	Чи вірите Ви, що страх перед комп'ютерами або роботою з комп'ютером називається неофобія?	ні
<i>Ні, неофобія – це боязнь нового, боязнь змін, а страх перед комп'ютерами – кіберфобія</i>		
4	Чи вірите Ви, що в групі, що складається з 23 і більш чоловік, швидше за все знайдуться 2, що відзначають день народження в один і той же день?	так
5	Чи вірите Ви, що не існує Нобелівській премії в області математики?	ні
<i>Ні, це брехня, хоча деякі математичні закони дійсно називають по аналогії з ситуаціями в реальному житті. Наприклад, теорема про існування межі у функції, яка «затиснута» між двома іншими функціями, що мають однакову межу, називається теоремою про двох міліціонерів.</i>		
6	Чи вірите Ви, що сума всіх чисел на рулетці в казино дорівнює числу звіра 666?	так
<i>Це правда, із-за цього факту рулетку інколи називають "чортовим колесом"</i>		
7	Чи вірите Ви, 1997 рік був високосним роком?	ні
<i>Не варто перевіряти дію ділення, тому що число навіть не є парним числом</i>		
8	Чи вірите Ви, що Шарль Перро, автор «Червоної шапочки», написав казку «Кохання циркуля і лінійки»?	так
9	Чи вірите Ви, що Л. Толстой, автор «Війни і миру», був автором підручника з математики?	так

Волкова Альона Володимирівна

вчитель української мови та літератури

Петропільський опорний заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ЗІРКА МЕНЗАТЮК «ТАЄМНИЦЯ КОЗАЦЬКОЇ ШАБЛІ».

ПРИГОДНИЦЬКА ПОВІСТЬ ПРО МАНДРІВКУ ІСТОРИЧНИМИ МІСЦЯМИ

Мета:

– навчальна: опрацювати цікаві епізоди з життя Зірки Мензатюк; повторити визначення поняття «повість» і «пригодницька повість»; з'ясувати історію написання

пригодницької повісті З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»; читати перший і другий розділ твору.

– *розвивальна*: розвивати навички виразного читання, переказу, поглибленої роботи з текстом твору.

– *виховна*: виховувати інтерес до минулого України.

Тип уроку: засвоєння нових знань і формування на їх основі умінь і навичок

Обладнання: портрет письменниці, ілюстрації до розділу «Історичне минуле нашого народу», буктрейлер до повісті «Таємниця козацької шаблі», роздрукований текст першого і другого розділів повісті З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі».

Епіграф

*Хто не знає свого минулого,
Той не вартий майбутнього.
Максим Рильський*

План уроку

I. Актуалізація опорних знань

1.1. Слово вчителя з елементами бесіди

1.2. Робота з епіграфом

II. Повідомлення теми, мети і мотивація навчальної діяльності

2.1. Повідомлення вчителя

2.2. Мета уроку

2.3. Робота в зошитах

2.4. Постановка проблемного питання

III. Засвоєння нових знань і формування на їх основі умінь і навичок

3.1. Бесіда на основі життєвого досвіду

3.2. Розповідь учителя про сучасну письменницю Зірку Мензатюк. Презентація «Сторінками життя Зірки Мензатюк»

3.3. Робота в зошитах

3.4. Повідомлення вчителя про історію створення повісті «Таємниця козацької шаблі»

3.5. Бесіда на повторення

3.6. Перегляд буктрейлера до повісті «Таємниця козацької шаблі»

3.7. Бесіда на основі життєвого досвіду

3.8. Виразне читання (по черзі) учнями «I розділу, у якому з'являється Машка»

3.9. Поглиблена робота над текстом

3.10. Виразне читання (по черзі) учнями «II розділу, у якому з'являється патріотично настроєний привид»

3.11. Поглиблена робота над текстом твору

IV. Підсумок уроку

4.1. Узагальнююче слово вчителя

4.2. Оцінювання учнів з мотивацією

V. Повідомлення і коментар домашнього завдання

Хід уроку:

I. Актуалізація опорних знань

1.1. Слово вчителя з елементами бесіди

Протягом останніх уроків ми працювали над розділом «Історичне минуле нашого народу». Ми ознайомилися з творами, у яких описується історія нашого

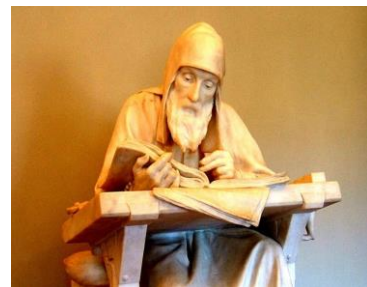
народу, розповідається про звичаї, традиції та вірування давніх українців, про створення першої держави та князів, які нею керували.

Пропоную коротко пригадати історичні події, які ви вивчали на попередніх уроках літератури. Я демонструю ілюстрацію, а Ви називатимете події, які знайшли на ній відбиток.

Що зображено на картинці? (*Літопис*)

Чиє це зображення? (*Нестора Літописця*)

Хто зображений на монументі? (*Кий, Щек, Хорив та сестра їхня Либідь*)

Який князь зображений на малюнку? (*Святослав*)

Чи знаєте Ви, хто це? (*О. Олесь*)

Епізод з якого твору О. Олесья зображений на малюнку? («Похід на Царгород»)

А чи відомий Вам цей персонаж? (Микита Кожум'яка)

Київський князь, який залишив заповіт своїм дітям (Ярослав Мудрий)

1.2. Робота з епіграфом

Епіграфом до сьогоднішнього уроку я взяла слова відомого українського поета Максима Тадейовича Рильського. (Учитель читає слова епіграфа)

Як Ви їх розумієте? (Для того, щоб бути свідомою нацією, справжнім патріотом, потрібно не лише любити свою країну, необхідно знати своє коріння, історію свого народу, звичаї, традиції, побут своїх предків).

Отже, без минулого не може бути майбутнього.

II. Повідомлення теми, мети і мотивація навчальної діяльності

2.1. Повідомлення теми та мети уроку.

Працюючи над розділом «Історичне минуле нашого народу» ми з'ясували, що ця тема цікавила поетів та письменників різних поколінь. Зокрема ми ознайомилися з творами на історичну тематику талановитого українського письменника ХХ ст. О. Олесья.

Сьогодні ж ми продовжимо торкатися сторінок історії нашого народу, але вже з точки зору сучасності. На уроці ми ознайомимося з творчістю відомої української дитячої письменниці наших днів із незвичним ім'ям Зірка Мензатюк. Пригадаємо визначення понять «повість» та пригодницька повість». А також почнемо читати її пригодницьку повість «Таємниця козацької шаблі», яка перенесе нас у нову історичну епоху: добу козаччини і боротьби за Україну.

2.2. Робота в зошитах

Розгорніть свої робочі зошити. Запишіть сьогоднішню дату, класна робота і тему нашого уроку: «Зірка Мензатюк «Таємниця козацької шаблі». Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями.

2.3. Постановка проблемного питання

Сьогодні ми з вами повинні з'ясувати і дати відповідь на питання «Чому ж повість «Таємниця козацької шаблі» називають пригодницькою?»

III. Засвоєння нових знань і формування на їх основі умінь і навичок

3.1. Бесіда на основі життєвого досвіду

- Чи любите Ви читати книжки?
- А чи подобаються Вам твори про пригоди і всілякі детективні історії?
- Чи доводилось Вам колись потрапляти у захопливу пригоду? Якщо так, то в яку?

Тож бачу, що Вас приваблюють твори пригодницького характеру так само як і авторку пригодницької повісті «Таємниця козацької шаблі» Зірку Мензатюк, про яку далі піде мова на уроці.

3.2. Перевірка домашнього завдання за відео «Зірки Мензатюк_#Живі письменники»

https://www.youtube.com/watch?v=RCL_VhW_S4k

Робота в зошитах

Оскільки в підручниках у нас немає інформації про письменницю, давайте коротко про неї запишемо.

Народилася Зірка Захаріївна Мензатюк 21 жовтня 1954 року у с. Мамаївці, що на Буковині. Писати казки почала ще у школі.

А тепер перевіримо, як ви запам'ятали інформацію з переглянутого вдома відео про письменницю і будемо поступово записувати.

- Які улюблені свята Зірки Мензатюк? Що саме її в них приваблювало? (*релігійні, підготовка до свят, їх очікування*)
- Хто розповідав в дитинстві казки? (*мама*)
- Про кого письменниця писала у своїх казках? (*Чумацький Шлях, прапор, місяць, квіти, різні таємниці, Київ тощо*)
- Про які казки, книжки згадується у інтерв'ю? («Зварю тобі борщику», «Макове князювання», «Український квітник»)
- Твори якого автора читав у дитинстві дід для онуки, які вона потім перечитувала не раз (Миколи Гоголя)

3.3. Повідомлення вчителя про історію створення повісті «Таємниця козацької шаблі»

Мензатюк Зірка Захаріївна про своє дитинство згадує так: «Про що я найдужче мріяла в дитинстві, так це мандрі. Я любила читати про далекі краї, про теплі південні моря, про тропічні ліси і скарби. Ото б колись їх побачити! Натомість я бачила бур'яни, які треба полоти, та корову, котру я пасла. Сільські діти в ту пору нікуди не їздили, не вистачало на це грошей у їхніх окрадених колгоспах батьків. У свою першу мандрівку я вирушила вже п'ятикласницею – нам організували екскурсію в недалекий Хотин і Кам'янець-Подільський. О, то була неймовірна, розкішна мандрівка!»

Під час цієї подорожі майбутня письменниця побачила Кам'янецьку фортецю з могутніми стінами, баштами, казематами, із пробитою в камені криницею, із вежею, у якій сидів ув'язнений Устим Кармелюк і з якої втікав на волю... І відтоді письменниця вже ніколи не пропускала нагоди відвідати давні фортеці, старі бойовища, цікаві історичні місця. Мандрувати Україною стало її улюбленим відпочинком. А побачені в дитинстві фортеці, у які вона потім приїжджала ще не раз, стали місцем дії повісті «Таємниця козацької шаблі». Отож і ця книжка почалася з дитинства письменниці.

3.4. Фізкультхвилинка «Вправа для оченят»

<https://www.youtube.com/watch?v=8G87kg9s1NM>

3.6. Бесіда на повторення

Твір Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» – це пригодницька повість. На уроках зарубіжної літератури ви вже читали твори цього жанру.

– Який твір із зарубіжної літератури в жанрі пригодницької повісті Ви прочитали? (*Повість Марка Твена «Пригоди Тома Соєра»*)

– Який жанр літератури ми називаємо повістю? (*Жанр літератури, прозовий твір, у якому розповідається про невелику кількість подій, об'єднаних довкола одного – двох персонажів*)

– Прокоментуйте сутність поняття «пригодницька повість»? (*Це твір, у якому зображені непередбачувані, несподівані події, що трапляються з героями*)

3.7. Перегляд буктрейлера до повісті «Таємниця козацької шаблі»

Молодці. Далі нам необхідно з'ясувати, що це за твір «Таємниця козацької шаблі» і про які події в ньому йтимуться. Тож пропоную переглянути буктрейлер до книги, який створила ваша однолітка з Лубенської школи.

<https://www.youtube.com/watch?v=KvI2j5VC9aI>

3.8. Бесіда на основі життєвого досвіду

Переглянувши відео, ми з'ясували, про що саме буде йти мова у творі. Тут щось згадується про битву під Берестечком, Петра Сагайдачного, козаків...

– Скажіть будь ласка, хто такі козаки? (*Козаки – члени самоврядних чоловічих військових громад, що з 15 століття існували на теренах українського «Дикого поля», у районі середніх течій Дніпра та Дону*)

– Що Ви про них знаєте? (*Це відважні, хоробрі сильні вояки, патріоти своєї держави, головною діяльністю яких було захищати українські землі від татар, та охороняти кордони*).

– А якою зброєю козаки користувались у бою? (*Шаблею*)

Для козаків шабля була не просто зброєю. Вона була символом сили, мужності, доблесті і відваги її власника. Козаки навіть прирівнювали її до жінки.

А про яку ж таємницю, пов'язану з козацькою шаблею, ідеться у пригодницькій повісті Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»? Про це ми дізнаємося з прочитання твору

3.8. Виразне читання (по черзі) учнями «І РОЗДІЛУ, у якому з'являється Машка»

<https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-5-klas-2018/02-ukrainska-literatura-5-klas/ukr-lit-5-kl-2018-gramota.pdf>

с. 159

3.9. Поглиблена робота над текстом

– Які враження, думки викликали у Вас після прочитання? (*Цей твір мене дуже зацікавив, мені сподобався перший розділ і тому я неодмінно дочитаю його до кінця*).

– Про що розповідається у І РОЗДІЛІ? (Про сім'ю Руснаків, яка купила автомобіль на ім'я «Машка», про те, як пан Богдан – приятель сім'ї, повідомив, що треба врятувати дуже цінну старовинну річ, історичну реліквію, якій загрожує небезпека)

– Хто така Машка? Як про неї розповідається у тексті. Зачитайте (*І абзац*) (Легкова машина на ім'я Машка. Вона не вельми гарна, хоча вважає себе красунею. У

неї великі, ясні кришталеві очі – ото через них і зроджуються Машчині претензії на красу. Вночі вони пронизують темряву, наче ніж розм’якле масло. Але більше їй нічим похвалитися. Машка давно вже не першої молодості, щоб не сказати під старкувата. Їй не завадило б підфарбуватися. Рясні прищі також не додають їй принадності. Заду в неї наліплена трохи облізла наклейка з собакою, тому що першим Машчиним власником був якийсь професор, великий любитель псів.)

– Хто такий пан Богдан? І з якою метою він прибув до сім’ї Руснаків (*татів приятель, історик, мандрівник. Для того, щоб повідомити про одну дуже цінну старовинну річ, яку треба врятувати від знищення*)

Що ж це за цінна старовинна річ, і яка небезпека їй загрожує? Давайте дізнаємось.

3.10. Виразне читання (по черзі) учнями «II РОЗДІЛУ, у якому з’являється патріотично настроєний привид»

3.11. Поглиблена робота над текстом твору

– Яке враження на вас справило прочитання II РОЗДІЛУ? (*Твір пригодницький, тому мене дуже вразив, дуже цікавий твір; не дивлячись на те, що він історичний*)

– Про що розповів пан Богдан родині Руснаків? Зачитайте рядки з тексту. (*А йшлося от про що. У пановій Богдановій квартирі на Русанівці уподобав собі з’являтися один привид, дуже патріотично настроєний. Зазвичай то траплялося в дні національних свят чи після мітингів, бо привид любив обмінюватися враженнями з паном Богданом. А це якось він завітав несподівано, украй розхвильований. Розмахував руками й вимагав найрішучіших дій, тому що, наскільки вдалося зрозуміти, дуже цінний, старовинний, безсумнівно вартісний у мистецькому відношенні реліквії загрожувала небезпека).* (Розділ 2, другий абзац)

– Як привид спілкувався? (*Жестами, бо привиди як правило розмовляти не вміють*)

– Чому Наталочці закортіло першій за всіх вирушити на пошуки реліквії? (її цікавили пригоди, вона хотіла побачити замки, фортеці, привида, який розмовляє жестами)

– Чи прийшов привид на зустріч з родиною Руснаків? (*Так*) Він був дуже чемним привидом, отже, що він зробив переш за все? (*Привітався*)

– Чи зрозуміли герої твору, що їм хотів сказати привид? (*Більш-менш зрозуміли, але не точно*)

– Що саме вони з’ясували з розповіді привида? Зачитайте з тексту твору (*На заході, на місці великої козацької битви, перебуває коштовна реліквія, яка потрапила в непевні руки. Цією реліквією є, напевно, козацька шабля*)

4.1. Узагальнююче слово вчителя

Отже, родина Руснаків, дізнавшись від привида, що старовинній козацькій шаблі загрожує небезпека, одразу вирушає у подорож, на пошуки старовинної речі. Які пригоди їм трапляються дорогою, які труднощі та перешкоди їм доведеться подолати заради порятунку коштовного артефакту, в яких цікавих місцях побуває родина під час подорожі?

Це все Ви дізнаєтесь, прочитавши повість до кінця.

– Так чому ж повість Зірки Мензатюк «Гаємниця козацької шаблі» вважається пригодницькою? (*Тому що у творі зображуються подорожі сім’ї Руснаків у пошуках*

реліквії – козацької шаблі; описом небезпечних, часом смішних пригод Наталочки Руснак).

4.2. Оцінювання учнів.

QR-код

V. Повідомлення і коментар домашнього завдання

- Прочитати повість Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі».
- З'ясувати, що у творі реальне, а що фантастичне.
- Поміркувати: чому знання історичного минулого нашого народу є важливим в житті людини?

Творчий рівень:

Написати твір-роздум за епіграфом «Хто не знає свого минулого, Той не вартий майбутнього»

Гаврилюк Євгенія Вікторівна

вихователь

Августинівський заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ СТАРШОЇ РІЗНОВІКОВОЇ ГРУПИ «НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

Освітня лінія: «Мовлення дитини», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина в соціумі», «Дитина у світі культури»

Вид заняття: інтегроване

Тип: групове

Програмовий зміст: Збагачувати знання дітей про Україну, рідний край, про культурну спадщину українського народу. Ознайомлювати з національними символами, оберегами, предметами одягу, стравами, речами побуту, використовуючи коректурні таблиці за методики кою Н. Гавриш. Спонукаати дітей виразно читати та слухати вірші про Україну, про національні символи. Розширювати знання дітей про властивості калини, розвивати логічне мислення, робити висновки за результатами досвіду. Розвивати пам'ять в мовленевній грі «Добавлянки». Викликати бажання виконувати дитячі українські пісні. Виховувати патріотичне почуття: любов до рідного краю, до Батьківщини, поваги до її символів, до національної культури, звичаїв та оберегів. Вдосконалювати медіаграмотність вихованців.

Матеріал: коректурні таблиці, мапа України, наочний матеріал до дидактичних ігор, плакат із зображенням народних символів, аудіо запис дитячої пісні «Соловейко братику», Схема до вірша «Моя Батьківщина».

Організаційний момент:

Любі діти, до нас з миром

Завітали люди щирі

Привітайте в добрий час

Гостей посмішкою враз.

Вихователь. Де зелені хмари яворів заступили неба синій став.

На стежині сонце я зустріла, привітала його і запитала:

- Всі народи бачиш ти з висот, всі долини і гірські шпилі.

Де ж найбільший на землі народ? Де ж найкраще місце на землі?

Сонце посміхнулося здаля:

Правда, все я бачу з висоти, всі народи рівні.

А земля там найкраща, де родився ти!

Виростаєте, діти, й пам'ятайте:

Батьківщина - то найкращий край!

Діти! хто може пояснити, що таке Батьківщина?

Діти розглядаючи фото на медіа екрані відповідають на питання.

(Рідний край, земля, де ми народилися та живемо)

А як називається наша Батьківщина? (Україна)

Основна частина:

Справді, наша Батьківщина – це рідна Україна, земля де ми народилися і живемо, де живуть наші батьки, де жили і живуть наші бабусі, дідусі, прадідусі та прабабусі. Погляньте на екран. Що ви бачите? (карту України) Погляньте на карту України! Великі простори займає наша земля, де з давніх – давен живе наш народ. Якби ми хотіли б пройти її пішки із заходу на схід, то на це треба б було витратити близько ста днів. Є у нас і моря, і гори, і ліси, і ріки, і великі міста і села.

Діти переглядають презентацію:

– А хто живе в Україні? (українці)

– Україна означає край, де живуть українці, український народ. Україна - велика

Батьківщина – це наше місто, село в якому ми народилися. Як воно називається? (Августинівка).

Маленька Батьківщина – це наша домівка наш садочок.

– Про нашу Україну ми знаємо вірш, давайте його розповімо: (розповідання вірша за допомогою мнемотаблиці)

ВІРШ М. ПОЗНАНСЬКОЇ «ПРО НАШУ УКРАЇНУ»

Ми дуже любимо весь наш край,
І любим Україну,
Її лани, зелений гай,

В саду - рясну калину.
Там соловейко на весні
Співає між гілками:
Та й ми співаємо пісні –
Змагається він з нами!

Малята, а як називається наша група? (*Казочка*)

У кожного з вас на грудях емблема, символ нашої групи.

Наша Україна має також свої символи. Погляньте на екран : на ньому є символи. Це державні символи України (діти розглядають державні символи України)

- Як називаються символи, які ви бачите? (*прапор та тризуб*)
- на що схожі кольори прапора? (*жовте – сонечко, пшениця, синє – небо, море*)
- Що означає герб – тризуб? (*волю, перемогу, а ще у тризубі єдність життя: батько – мати – дитя*)

Крім державних символів є ще символи, які називають скарбами народу. А де зберігаються скарби? (*у скрині*). Давайте відкриємо скриню і дістанемо ці скарби. (діти по черзі дістають українські символи і клеять до карти України)

- Як називаються ці символи одним словом? (*Народні символи*)
- З давніх-давен український народ славився своїми казками. Зараз ми з вами також складемо казочку про скарби українського народу.

Робота з коректурними таблицями. Перед дітьми лежать коректурні таблиці, поруч тарілочки, на яких фігурки народних символів. Діти слухають казку і заповнюють таблицю фігурками відповідно до змісту. Діти дивляться мультим <https://youtu.be/ZegU1xdY65c>

- Одного чудового ранку Сонечко зійшло над Україною. Воно було ще зовсім сонне, тому вирішило присісти на хмаринку, яка літала високо в небі.

– Подивилося сонечко вгору, вниз, потягнулося, вмило личко... і тут угледіло лелеку. Птах летів прямо до нього і сів на маленьку хмарку. Де б не був лелека, він обов'язково повернеться до свого гнізда. За це наш народ шанує цього птаха і вважає символом любові до рідної оселі та Батьківщини.

– Подивилося Сонечко вниз і побачило мальовниче українське село. Зазирнуло в першу, зелену, хатку. Там на скрині лежали вишитий рушник та вишиванка. Замилувалося Сонечко гарними візерунками.

– Заглянуло Сонечко у віконце другої, жовтої, хатки, а там на столі стояла миска з гарячими смачними варениками і духмяний коровай. Сонечко аж облизнулося.

– У третій, червоній, хатці танцювала дівчинка – україночка – гарна, ошатно вбрана, ще й з віночком на голові. Для українців – це не просто прикраса, а й оберіг: він дарує здоров'я і щасливу долю.

– Було в селі три дороги, і всі різні. Одна – як дуга, вигнута в один бік. Друга – рівна, пряма. Третя дорога бала крива, звивиста. Біля першої дороги росли кущ калини та вербичка. Недарма кажуть: «Без верби і калини нема України». З верби здавна виготовляли народні музичні інструменти – кобзи, бандури. Також робили з неї меблі, ложки, човни. Калину шанували за її красу на корисні ягоди, що лікують застуду за будь – які ліки.

– По прямій дорозі скакав кінь, гарний та швидкий. Побачило його Сонечко, усміхнулося і навіть тихо процокало в такт перестуку копит.

– Третьюю дорогою подорожували герої українських народних казок – Колобок та Солом'яний бичок.

– От так і мандрувало Сонечко Україною, багато див побачило на нашій землі. «Гарні, працюючі люди тут живуть, – подумало воно. – Буду їм допомагати, зігрівати та оберігати».

Сподобалась вам казочка? А тепер відпочинемо.

Фізкультхвилинка

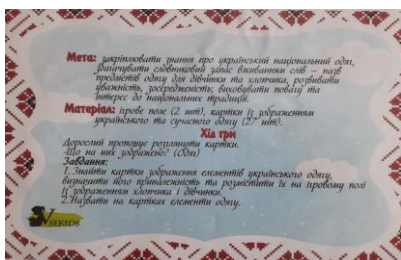
<https://drive.google.com/file/d/19ohsZpkVSw2PE5YNi5RvB8ZIPS0ZVGF/view?usp=sharing>

Вихователь: Давай те зазирнемо до української хати і роздивимося чим ще славиться український народ. Нас зустрічають дітки у що вони вдягнені? (в український одяг). Український національний костюм неповторний і дуже гарний. Ми пограємося в гру «Одягни українця і україночку»

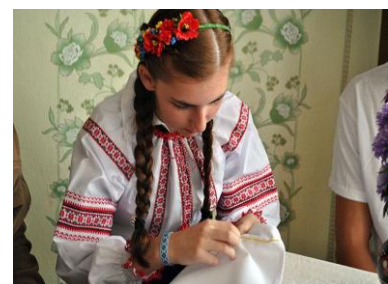
Діти, а де ми зберігаємо одяг (у шафі). В минулі часи не було шаф і речі зберігали у скринях. Скільки скринь ми бачимо (дві). В маленькій скрині складені речі для хлопчика, а у великій для дівчинки.

Завдання: діти діляться на команди і одягають площині фігури ляльок, називаючи елементи одягу.

– Що робить дівчинка (вишиває рушник)

Важливе місце в житті українського народу займає рушник. Не було жодної хати без вишитого рушника. Ним прикрашали стіни, вкривали хліб. Хліб – сіль на вишитому рушнику – ознака гостинності українського народу. Без рушника не святкували ні народження дитини, ні весілля. Коли син вирушав у дорогу, мати дарувала йому рушник, як оберіг від лиха. А дочок навчали вишивати рушники ще

з малечку. А наші діти знають гарні вірші про рушник:

1 дитина:

На українським рушнику
Матуся вишила Карпати
Рясну калину в квітнику
І долю лебедів крилатих.

3 дитина:

Щоби давав пісням політ
Й нові узори, мов перлини
Щоб цей рушник стелився в світ
Як добрий оберіг родинний.

2 дитина:

Людей гостинно звідусіль
Стрічали хлібом у вишиванці
Щоб цей рушник у день весіль
Кружляв у запальному танці.

4 дитина:

І барвінку синій цвіт,
Кущ рясного глоду.
Український рушничок
Символ мого роду.

– А яка ж українська хата та без печі?

Пічню і зігрівали хату, а також готували смачні українські страви, які є також символами України. Піч також нам приготувала гру, але спочатку відгадайте загадки.

Був зерном він у землі,
Став із сіллю на столі.
З ним їсти ми сідаємо,
І гостей стрічаємо. (хліб)

Є із сиром, із грибами,
Із чорницею, вишнями.
Можна цукром посмачити,
Чи сметаною полити. (вареники)

Є перлова, є гречана,
Рисова, а ще пшоняна.
Заливаєм молоком,
А немає – кип'ятком. (каша)

Морква, біб і цибулина,
Бурячок і капустана,
Ще й картопля – шусть у горщик.
Ну й смачний ми зварим... (борщик)

У воду цукор, з продуктів
Сиплем фрукти й сухофрукти,
Варимо в каструлі й от
Вийшов в нас смачний... (компот)

– Молодці, пограємо у гру «Зваримо борщ та компот» (діти діляться на дві команди і відбирають овочі та фрукти за умовами гри)

Мультик «Наваримо борщ» <https://youtu.be/UmpMGYqt4jo>

- Гарно справились із завданням, тож давайте вирушаймо далі.

Україна – рідний край,
Рідне поле, зелений гай.
Любо стежкою іти,
Тут живемо я и ти.

- Підійшли ми до куща. Що це за кущ?
Відгадайте загадку:

У віночку зеленолистім,
У червоному намісті,
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду. (Калина)

Калина пишним білим цвітом
Покрила квіти навесні.
А восени, як згасне літо,
Дарує ягідки рясні.

Зриваємо кетяги калини,
Не забуваймо лиш про те:
Калина - символ України,
Калина – дерево святе.

– Ми з вами читали легенду про калину. Пригадайте звідки з'явилась назва «Калина» (Від імені тих хто її вперше посадив Клим і Лина) . Але я ще розповідала, що всередині кожної зернини калини захований секрет. Хто знає що це?

Дослідницька діяльність: розчавити зернятко і дістати сердечко.

Ось тому калину вважають символом любові та вірності. Про калину існує багато прислів'їв і ми пограємо у **гру «Добавлянки»**. Я читатиму першу половину прислів'я, а ви додасте другу половину.

- Який кущ, така й калина, яка мати, така й дитина.
- Любуйся калиною, коли цвіте, а дитиною, коли росте.
- Дівчина пишна та красива, мов червона калина.
- Без верби та калини нема України.

А що це за пташка сидить на кущі (соловей)

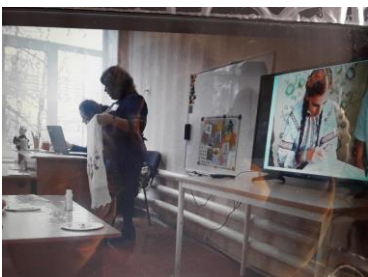
Слухання аудіо запису «Спів солов'я»

<https://drive.google.com/file/d/1tzHz29gVeKWoBTu1tqjyH3HzQXHNwfZe/view?usp=sharing>

Соловейко це також символ для України. Так як соловейко витьохкує в гайочку так і українці славляться своїми піснями. Пісня з нами завжди поруч: коли нам сумно і коли радісно, коли ми працюємо і коли відпочиваємо. Тож давайте разом з соловейком заспіваємо пісеньку. Діти співають пісню «Соловейку, братику»

Підведення підсумків заняття.

Гринь Ірина Володимирівна

вчитель музичного мистецтва

Мар'ївський навчально виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

МЕДІАУРОК З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

ТЕМА: ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ І ВМІННЯ ВІДОБРАЗИТИ ПІСНЮ У КЛІПІ. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СВОГО КЛІПУ.

Мета: дізнатись про основні різновиди відеокліпів, чим відрізняється аудіо від аудіовізуального сприйняття музичного твору, уміти передати зміст пісні візуально, у вигляді кліпу. Навчитися зробити свій кліп популярним, за допомогою маніпулятивних методів (реклами).

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: проектор, комп'ютер, зразки відеокліпів.

Хід уроку:

1. Організаційний момент: повідомлення теми та мети уроку.

Мотивація до уроку:

– Як ви дізнаєтесь про нові пісні улюблених виконавців? Кожен музикант комунікує зі своєю аудиторією в різних формах: гастролі, участь у різноманітних шоу, інтерв'ю, пресконференції, випускає відеокліпи, які дають змогу «скласти» візуальну картинку стосовно певної пісні. На цьому уроці ви зможете створити свій візуальний кліп, та популяризувати його серед своїх однокласників.

А для того, щоб це зробити треба знати теоретичний матеріал:

Відеокліп – короткий художній відео чи кінофрагмент, який ілюструє пісню або музичний твір і створюється з рекламними або художніми цілями.

В кліпах застосовується так званий «монтаж», тобто короткі кадри, з яких складається відеоролик. Розрізняють «швидке відео» (з домінуванням монтажних фрагментів тривалістю до 1,5 с.) і «повільне відео» (понад 2 с.). Перше впливає за принципом адреналіну, тому саме «швидке відео» використовують для молодіжних музичних кліпів. Сьогодні, коли людина споживає велику кількість інформації щосекунди, запам'ятовувати короткі кадри легше, ніж тривалі. Відеокліпи розпочали створювати, щоб можна було демонструвати запис певної пісні з екранів телевізорів, а не лише з приймача. Спочатку це був просто запис, як виконавець співає свою композицію. Першим відеокліпом вважається «Bohemian Rhapsody» (<http://clipmaker.com.ua/lab/rapsodi.html>) групи «Queen» 1976 року, який відкрив новий розділ у музичній індустрії: хоча кліпи до пісень знімалися і раніше, це були прості записи гри виконавців, а саме в цьому кліпі активно застосовуються спецефекти, хоча переважна частина кліпу ще знята на концерті. Найважливішою подією в історії музичного кліпу стала поява в 1979 році телеканалу MTV, де кліп став основним контентом. Потім, з появою звуку, почали робити відеозаписи з концертів артистів, на яких фіксували по кілька пісень, іноді навіть із різних ракурсів. І демонструвалися вони спочатку не на телебаченні, а в кінотеатрах. Вже у 60-х роках з'явилися музичні хіт-паради, в яких уже музиканти змагалися один з одним за перші місця. Тому зросла конкуренція, а як наслідок, і якість та різноформатність відеокліпів. З'являються сюжетні кліпи, анімаційні, кліпи з використанням відомих образів тощо.

- Зараз ви прослухаєте деякі аудіо твори. («Somewhere Over The Rainbow» Ізраеля Камакавівооле, «Стіна» гурту «Океан Ельзи»)
- Хто може співати цю пісню? Як виглядає?
- Перегляньте тепер відео кліп цих пісень.
- Чи так ви собі уявляли відео кліп до цих пісень?
- Які почуття викликають ці кліпи?
- Що музиканти хотіли сказати в цих кліпах?
- Про які цінності йдеться в цих кліпах?

Розрізняють такі види відео кліпів:

(використання для шифровки QR коди з посиланнями на кліпи)

Учні наводять сканери на телефонах, де сканується посилання на кліп і переглядають.

☞ Сюжетні – музичні ролики, де головне продемонструвати сюжетну лінію, тобто якусь історію, яка буде відбуватися за мотивами пісні або дотично до музичного твору. Можуть супроводжуватись кадрами з виступом музикантів, наприклад:

Майкл Джексон
(«Remember The Time»),

«Нікелбек»
(«Savin' Me»)

«Колдплей»
(«Princess Of China ft. Rihanna»)

☞ Концертні – це кліпи, кадри до яких записані під час концертного виступу виконавця. Часто монтуються елементи з різних частин виступу для однієї пісні. Тобто, наприклад, можуть демонструвати, як виконавець співає рядок саме з цієї пісні, текст збігається з мімікою обличчя музиканта, а реакція глядачів – з іншої пісні, наприклад:

«THIRTY SECONDS TO
MARS» («Do Or Die»)

«Billy Talent» («Viking
Death March»)

«Океан Ельзи»
(«Стіна»)

☞ Портретні – відеокліпи, головна мета яких – показати виконавця і те, як він співає цю пісню. Від концертних відрізняються тим, що вони поставні, наприклад:

«Billy Talent» («Stand Up and Run»)

U2 («Beautiful Day»)

☞ Анімаційні – ролики, для яких створюється спеціальна анімація. Може як демонструвати сюжет пісні, так і просто показувати якісь анімаційні образні

елементи, наприклад:

«Linkin Park» («Breaking The Habit»)

«Queen» («Innuendo»)

☞ Віртуальні – відеокліпи, які існують лише як віртуальний проект, тобто такі, що не мають справжнього виконавця, або він ретельно приховується. Прикладом можуть служити такі проекти, як «Crazy Frog», «Holly Dolly» чи, наприклад, гурт «Gorillaz», який складається з реальних музикантів, проте навіть на концертах вони виступають за голографічними зображеннями, наприклад:

«Crazy Frog» («Axel F»)

«Holly Dolly» («Dolly Song»)

☞ Відеокліпи-хроніки – музичні ролики, які для візуалізації пісні використовують кадри з хроніки певних подій: якийсь захід, надзвичайна ситуація та її наслідки, концертне турне, ситуація в країні тощо, наприклад:

U2 і «Green Day» («The Saints are Coming»)

«Тартак» («Я не хочу»)

☞ Трейлерні – це особлива категорія відеокліпів-саундтреків, тобто пісень, написаних чи обраних для конкретного фільму чи серіалу. Більша частина відео в такому кліпі – це кадри із цього фільму, які можуть суміщатись із постановним виступом музикантів, наприклад:

Адель («Skyfall»)

Селін Діон («My Heart Will Go On»)

Практичне завдання:

Робота в групах: Прослухайте музичний твір і намалюйте 6 кадрів, які б візуалізували цю пісню.

1 група пісня «Рече та стогне Дніпр широкий»

2 група – «Їхав козак за Дунай»

3 група- «Тихо над річкою»

Обговорення та презентація своїх проектів:

– Яка основна думка пісні?

- Хто головні герої? В якому часі вони живуть?
- Як вони виглядають? Чому саме так?
- До якого виду відеороликів ви віднесете свій проект?

Наступне практичне завдання:

– Розробити рекламу свого ролика: розробка плакату, афіши (кожна група, відповідно до своєї пісні). Презентація своїх робіт

– Уявіть, що вас, авторів цих роликів, викликали на такі телепередачі:

1 групу: телеканал «Інтер» телепередача «Стосується кожного»

2 групу – телеканал «Україна» телепередача «Говорить Україна»

3 групу – телеканал «1+1» програма «Право на владу».

Потрібно, орієнтуючись на специфіку передач, розповісти про свій ролик, придумати назву випуску, головних героїв, можливих експертів, підводку, анонс.

Тема «Відеоролик, та візуалізація пісні».

Захист своїх проектів.

Підведення підсумків.

Література:

1. Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності Академії української преси Основи медіаграмотності Навчально-методичний посібник для вчителя Академія української преси Київ 2014.

2. Інтернет джерела / URL: https://www.aup.com.ua/ml/lessons_web.pdf

3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012.

4. перегляд вебінару / URL: https://www.youtube.com/watch?v=GQY9fG_jZqE&feature=emb_logo.

5. <http://d-grand.com/inforaciiny-portal/iak-pidvishchiti-mediagramotnist-i-teoriia-i-praktika>.

Гусакова Катерина Олексіївна

вчитель фізичної культури

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ФІЗКУЛЬТУРА ОНЛАЙН-УРОК (8 КЛАС)

Варіативний модуль: Волейбол

Тема: Техніка виконання нижньої прямої подачі.

Мета: збільшення знань учнів, стосовно техніки нижньої прямої подачі в волейболі, за рахунок застосування технології розвитку критичного мислення, як засобу для розвитку розумової діяльності учнів.

Завдання уроку:

1. Розвинути в учнів фізичні якості та рухові навички, з використанням музичного супроводу.

2. Оволодіння технікою виконання комплексу вправ з елементами кросфіту, як засобу вдосконалення фізичної підготовленості учнів.

3. Застосувати технології розвитку критичного мислення, щоб актуалізувати наявні знання з техніки нижньої подачі, та створити умови для формування нових знань про техніку нижньої подачі у волейболі.

4. Розвинути почуття єдності в процесі групової роботи.

5. Виховати стійкий інтерес до занять спортом.

Онлайн платформа: Google class room, meet.

Обладнання: мобільний телефон (планшет, комп'ютер, ноутбук)

Електронні дидактичні матеріали:

- Фотоматеріали;
- QR коди;
- відео з YouTube;
- аудіозапис (музичний супровід);
- дошка Jamboard;
- дошка miro;
- хмара вражень Worditout

В додатках від Google, ми плануємо наш онлайн урок в Google календар, посилання на онлайн урок (meet) розміщуємо в class room 8 класу. Перейшовши за посиланням в зазначений час діти опиняться на онлайн-уроці фізкультури.

Хід уроку:

Підготовча частина (10 хвилин)

Починається урок з привітання, ознайомлення з завданнями уроку, нагадуємо про правила безпеки під час уроку фізкультури, дізнаємось самопочуття учнів, та вимірюємо пульс (Норма – 15 ударів за 10 с. Учням з підвищеним серцебиттям пропонується уважно слідкувати за уроком, без виконання фізичних навантажень).

Учням пропонується перейти за посиланням: (https://jamboard.google.com/d/1jQf4ntMfuY6zlCO17_w_sCdnT9d5dEQOI8awXtgoF-4/viewer?f=0), зазначеному в чаті, до дошка Jamboard де на них чекає «Пелюстки настрою». Там вони мають змогу, за допомогою стікера (ручка) анонімно зазначити в якому настрої вони зараз знаходяться. Це полегшує роботу, та вказує в якому руслі слід проводити урок.

1. За допомогою демонстрації екрану додатку meet, вчитель пропонує долучитись до комплексу загально розвивальних вправ, використовуючи посилання з YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=twEBhqVwUU&t=111s>). Або проводить цей комплекс сам. Можна також запропонувати учням, провести цей комплекс, з музикальним супроводом. Музику до тренувань можна обрати використовуючи QR код.

2. Переходимо до другого завдання. Вчитель розповідає про кросфіт. Кросфіт – це круговий тренінг, який визначається виконанням конкретного комплексу завдань за найменший проміжок часу. Кросфіт допомагає оптимально розвивати витривалість, гнучкість, силу, потужність, координацію, швидкість, спритність, точність. Сприяє зміцненню дихальної системи, імунітету, опрацювання всіх основних груп м'язів та забезпечує індивідуальний підхід за допомогою різноманітних навантажень, додатковий стимул завдяки змагальній атмосфері, стрімкий ефект.

За допомогою демонстрації екрану, ми розглянемо посилання <https://www.youtube.com/watch?v=zmCfyC4vQ-0>, для вдосконалення фізичної підготовленості учнів, виконуємо декілька вправ з елементами кросфіту.

Дізнаємось про самопочуття учнів і вимірюємо пульс.

Основна частина (30 хвилин)

3. Стадія виклику: За допомогою демонстрації екрану учням пропонується переглянути фотофрагмент, та визначити тему уроку.

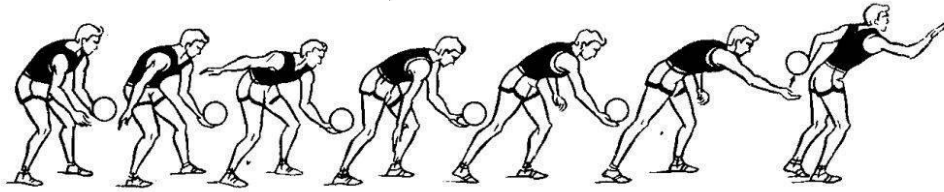

Рис. 1. Нижня пряма подача

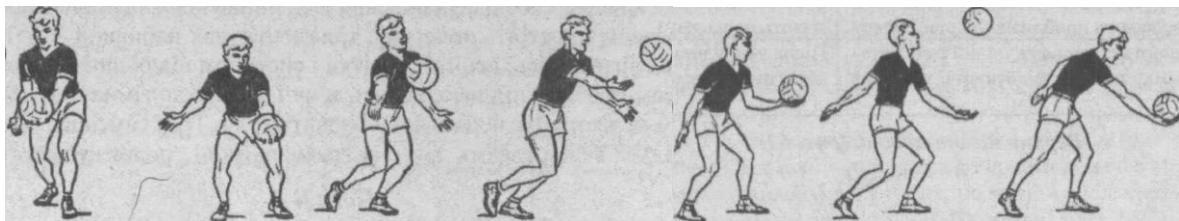
Стадія осмислення: Ознайомити учнів з новою інформацією, а також переглянути відео, де наочно можна ознайомитись з технікою виконання подачі. <https://www.youtube.com/watch?v=ROmmexFehDQ>.

Розповіді: Подача призначена для введення м'яча в гру, для зриву атаки суперника і для виграшу очка.

Техніка виконання нижній прямої подачі:

- Стоячи обличчям до сітки, одна нога попереду (для правшів – ліва і навпаки), інша ззаду зігнуті в колінних суглобах, тулуб нахилений вперед;
- М'яч на долоні лівої зігнутої руки на рівні пояса або трохи нижче.
- Праву руку відвести для замаху назад;
- Удар по м'ячу напруженої долонею (полукулаком, кулаком) випрямленою руки на рівні пояса

Далі пропонується переглянути схеми, виконання нижньої прямої подачі:

На схемах знайти неправильне виконання нижньої подачі, пояснити свій вибір. Далі провести експеримент з відпрацюванням техніки нижньої подачі, без м'яча і зробити висновок. Визначити і відзначити, на що треба звернути увагу при наступних тренуваннях нижньої подачі вже в очному режимі.

4. Вчитель пропонує учням перейти до «Мозкового штурму», використовуючи дошку miro, або дошка Jamboard https://miro.com/app/board/o9J_1XFNTXs/ вчитель як модератор зустрічі, пропонує всі висновки, моменти які треба відзначити, та на що треба звернути увагу під час опанування нової теми, та під час очного заняття, занотувати на дошці в вигляді таблиці.

Цей вид роботи розвиває у учнів критичне мислення та застосування знань на практиці.

Заключна частина (5 хвилин)

В заключній частині уроку ми переходимо до стадії рефлексії (роздуми): учням пропонується висловити свою думку з уроку. Учні відзначають свій емоційний і фізичний стан після уроку. Тут дуже доречним буде використання «Хмари вражень». Учні пропонується перейти за посиланням і анонімно, залишити свій коментар стосовно уроку <https://worditout.com/word-cloud/create>. За допомогою цього додатку буде створено «Хмара вражень». Не всі діти є відкритими і готовими

прилюдно розповідати про свій емоційний стан, тому використання саме цього інтернет-ресурсу допомагає кожному висловитись і долучитись до гурткової роботи.

Здається домашнє завдання: Переглянути відео з використанням «Нижньої» і «Верхньої» прямої подачі, дізнатись в чому їх відмінності.

<https://www.youtube.com/watch?v=F4eoWWhP0Jc&t=10s>

Можна також роздрукувати всі опрацювання, з інтернет-ресурсів, для подальшого використання і опрацювання з цим класом.

Висновок: Якщо з раннього дитинства включати дітей в дослідну діяльність, у них розвиваються допитливість розуму, критичність мислення, здатність до оцінки, бачення проблеми, здатність передбачення та інші якості, характерні для людини з розвиненим інтелектом. З віком ці якості вдосконалюються, зміцнюються і стають рисами особистості людини.

Данелюк Анна Миколаївна

вчитель іноземних мов

Володимирівський заклад загальної середньої освіти «Успіх»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 10 КЛАСІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ТЕМУ: «WHAT AFFECTS OUR PERSONALITY»

Мета уроку:

Практична: вчити учнів описувати особистість на основі прочитаного з використанням активного лексичного матеріалу; формувати навички оглядово-пошукового читання; вчити учнів взаємодіяти у заданій ситуації;

Освітня: розширювати кругозір учнів з психології, медіаграмотності та роботи з онлайн інструментами;

Розвиваюча: розвивати комунікативні навички, логічне мислення, мовну догадку та пам'ять;

Виховна: виховувати толерантне ставлення один до одного, стимулювати і підтримувати інтерес до вивчення англійської мови.

Обладнання і матеріали уроку: підручник, комп'ютер/ноутбук/смартфон, інтерактивна дошка Smartboard

Література і ресурси:

Карпюк О. Д. Англійська мова (10-й рік навчання) English (the 10th year of studies). - підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти. Рівень стандарту. – Тернопіль, «Видавництво Астон», 2018.

<https://dovidka.biz.ua/tsitati-vidomih-lyudey-na-angliyskiy-movi/>

https://miro.com/app/board/o9J_1Z2Sb2o=/

<https://wordart.com/fex74tebw54v/word-art%201>

<https://learningapps.org/watch?v=pfydzgzsc21>

<https://onlinetestpad.com/ru/test/741700-what-makes-our-personality>

<https://www.menti.com/e1y46z4zy2>

<https://r7.whiteboardfox.com/7298576-1230-7426>

<https://r7.whiteboardfox.com/7302212-7977-7103>

<https://r7.whiteboardfox.com/7302213-7961-0077>
<https://r7.whiteboardfox.com/7302214-3628-5350>
<https://padlet.com/annadaneliuk/lu3a1oqoof3cnwos>

Хід уроку:

I. Початок уроку.

1. Організація класу. Привітання.

T. Dear students, I'm glad to see you. Take your seats. How are you today?

2. Мовна розминка (Слайд 2)

T. Look at the screen and explain the quotation: «Success is not in what you have, but who you are.» (Bo Bennett) /Успіх не в тому, що маєш, а в тому, що ти собою являєш. (Бо Беннет)/ *(Учні по черзі обґрунтовують свою думку)*

T. Thank you for your answers.

II. Основна частина уроку.

1. Введення теми і мети (Слайд 3)

T. I mentioned about success in connection with your character not by chance. Scientists say that your success depends on your personality and place in the family as a child. Look at the screen and try to guess what are we going to speak about today? Express your ideas on the miro board (https://miro.com/app/board/o9J_lZ2Sb2o=/)

(На екрані мотиваційні світлини, які допомагають сформулювати тему і мету уроку, Учні висловлюють свої думки, деякі – працюють з дошкою)

T. So, we are going to speak about personality, personal adjectives and discuss the text that explains what influences our personality.

2. Виконання дотекстових вправ.

2.1. Мозковий штурм.

T. First of all, let's define what is «a personality». Do you know what does this term mean? Let's consult the Internet and mention all the words concerning the term. Create WordArt and then explain your choice. Don't forget to use «#» <https://wordart.com/fex74tebw54v/word-art%201> (Слайд 4)

(Учні працюють з інтернет-інструментами, потім пояснюють свій вибір та демонструють wordart-об'єкт)

2.2. Формування навичок монологічного мовлення, робота з сервісом www.menti.com. (Слайд 5)

T. Students, do you know what affects our personality? (Учні відповідають). Scientists highlight that our position in the family influences our personality. Do you think is it true or falls? Do you think it's better to be the older or the younger sister or brother in a family with two children? Why? Vote please on <https://www.menti.com/e1y46z4zy2> and then we will listen to representatives of different families their answers.

(Учні голосують за допомогою сервісу, визначають, яких сімей більше, а потім – декілька учнів дають відповіді на запитання, доводячи, що саме так краще)

2.3. Словникова робота. Перевірка лексичних одиниць. (Слайди 6 – 7)

T. Before we start working with the text, let's revise our vocabulary. Students 1, 2 3, ... you are to work with the test <https://onlinetestpad.com/ru/test/741700-what-makes-our-personality>. Who wants work on the SmartBoard? Any volunteers? <https://learningapps.org/watch?v=pfydzgzsc21>. The other students work with me and write a dictation-translation. (с. 18 – 20, підручник).

3. Робота з текстом

3.1. Читання

T. Now, read the text quickly

4. Виконання післятекстових вправ

4.1. Робота у парах. Факти vs судження.

T. Now let’s work in pairs. Using useful phrases «I think», «On my opinion». Approve or disapprove statements.

1 The only children are independent and sociable.

2 The youngest children are charming and affectionate.

3 The only children are self-confident and ambitious.

4 The oldest children are very organised and responsible.

(Учні отримують картки з твердженнями та в парах обговорюють вислови)

4.2. Робота у групах (4 групи) (Слайд 8)

T. You are going to work in 4 groups. Describe different children and give more examples than in the text of famous people. Consult the Internet. Don’t forget about «#»

- Oldest children

<https://r7.whiteboardfox.com/7298576-1230-7426>

- Middle children

<https://r7.whiteboardfox.com/7302212-7977-7103>

- Youngest children

<https://r7.whiteboardfox.com/7302213-7961-0077>

- Only children

<https://r7.whiteboardfox.com/7302214-3628-5350>

(Учні працюють у групах з сервісом <https://r7.whiteboardfox.com>, в якому визначають ключові риси дітей та додають приклади відомих людей з інтернету)

Now, let’s check up.

4.3. Рольова гра. Інтерв’ю з відомою людиною про її особистість.

T. And now the last but not the list interesting activity of the lesson. Let’s play. Imagine that you are in the press conference. Interview a famous person. Let it be Winston Churchill. Who wants to be a celebrity? The other students are journalists. Ask him questions.

III. Заключна частина уроку.

1. Пояснення домашнього завдання.

Now, write down your hometask.

Students ..., ... , and... you should describe any celebrity and his/her position in the family.

Who wants to create a social web-page of any celebrity using our vocabulary and the information of the lesson?

Are there any volunteers to create a rating of famous people using the information of the lesson?

(Домашнє завдання диференційоване, учні обирають собі завдання)

2. Підведення підсумків. (Слайд 9)

T. You worked very well. Thank you. Did you like our lesson? Was everything clear? What was useful? React please on the <https://padlet.com/annadaneliuk/lu3a1oqoof3cnwos>

(Учні коментують урок та залишають свої відгуки у сервісі)

ДОДАТКИ

Картки для роботи у парах

The only children are independent and sociable	The youngest children are charming and affectionate
The only children are self-confident and ambitious	The oldest children are very organised and responsible

Текст «What Affects our Personality» (pp. 18-20)

(1) In his book about the family’s influence on a personality the British psychologist Tom Hughes tells that our position in the family is the strongest factor that influences our personality.

(2) On his opinion, the oldest children get maximum attention from their parents, and the result is that they’re usually quite self-confident people. They make good leaders. For example, the famous Prime Minister Winston Churchill was a firstborn child. The oldest children are often ambitious. They’re more likely to go to university than their brothers or sisters. They often get the top obs, too. They are also responsible people, because they often have to look after their younger brothers or sisters. The downside of this is that sometimes this means that when they’re older they worry a lot about things. They can also be quite bossy and even aggressive, especially when they don’t get what they want.

(3) The middle children are usually independent and competitive. It’s because they have to fight with their brothers and sisters for their parents’ attention. And they’re usually sociable, they like being with people, probably because they have always had other children to play with. However, on the negative side, the middle children are often jealous of their brothers and sisters and they can be moody.

(4) If a child is the youngest in the family, he or she will probably be very charming, affectionate and quite relaxed. On the other hand, the youngest children are often quite lazy. This is because they always have their older brothers and sisters to help them. And they can be quite manipulative – they use their charm to get what they want.

(5) The only children in the family don’t have to share with anyone – so they’re often spoiled by their parents and their grandparents. As a result, they can be quite selfish. They think of themselves more than of other people. On the positive side, the only children are usually very organised and responsible, and they can be very imaginative, too.

Демкович Олена Володимирівна

вчитель початкових класів

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ (4 КЛАС). ТЕМА: ПОВІСТЬ-КАЗКА. АЛАН МІЛН

«ВІННІ-ПУХ І ВСІ-ВСІ-ВСІ» (ПРИГОДА ЧЕТВЕРТА, У ЯКІЙ ІА-ІА ГУБИТЬ ХВІСТ, А ПУХ ЙОГО ЗНАХОДИТЬ)

Мета: поглибити знання дітей про повість-казку «Вінні-Пух і всі-всі-всі», формувати в учнів уявлення про роль героя твору в розгортанні подій; формувати компетенцію «вміння вчитися», читацьку компетентність: виразно та усвідомлено читати, спостерігати за розвитком подій, давати характеристику дійових осіб; формувати вміння передавати свої враження від прочитаного, вчити учнів бачити, відчувати створені словами образи, висловлювати елементарні оцінюванні судження морально-етичного характеру; збагачувати активний словниковий запас, розвивати увагу, творчу уяву, пам’ять, виховувати інтерес до читання.

Тип навчального заняття: комбінований урок

Навчально-методичне забезпечення: ілюстрації до казки, уривки з мультфільму за мотивами казки, ноутбук, текст твору, картки із завданнями.

Хід уроку:

I. Організація учнів до уроку

Усі сідайте тихо, діти.
Домовляймося – не шуміти,
Руку гарно підіймати,
На уроці не дрімати,
А знання мерщій хапати –
Щоб не було нам мороки.
Всі готові до уроку?
Тож, гаразд. Часу не гаймо
І урок починаймо!

II. Мовленнєва розминка

1. Робота над скоромовкою

Гра «Дощик».
Діти читають хором.
Накрапає дощ (тихо).
Дощ пускається сильніше (голосніше).
Злива (голосно).
Дощ слабшає (тихіше).
Дощ припинився (читання припиняється).

Мишок з шість
шкребуться скрізь,
не шуміте, миші,
не поруште тиші,
а скоріш шкоринку
несіть у шпаринку.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів

На попередньому уроці, ми з вами познайомилися з уриком повісті-казки «Вінні-Пух і всі, всі всі», автором якої є англійський письменник Алан Мілн. Дізналися, що головним героєм цього твору є а наївний і довірливий ведмедик на ім'я Пух. Зараз, я хочу повідомити вам, декілька цікавих фактів про те, завдяки кому Вінні Пух отримав своє ім'я.

Як і багато інших персонажів книги Мілна, ведмежа Вінні отримав ім'я від однієї з реальних іграшок Крістофера Робіна, сина письменника. У свою чергу, плюшевий ведмедик Вінні-Пух був названий на ім'я ведмедиці на прізвисько Вінніпег (Вінні), що жила в 1920-х в Лондонському зоопарку.

Ведмедиця Вінніпег (американський чорний ведмідь) потрапила до Великої Британії з Канади, а саме з околиць міста Вінніпега, як живий талісман Канадського армійського ветеринарного корпусу. Вона опинилася в кавалерійському полку «Форт Гарі Хорс» 24 серпня 1914, ще будучи ведмежам (її купив у канадського мисливця-трапера за двадцять доларів 27-річний полковий ветеринар лейтенант Гарі Колборн, який піклувався про неї і надалі). Уже в жовтні того ж року ведмежа було привезено разом з військами до Британії, а, оскільки полк повинен був бути в ході Першої світової війни переправлений до Франції, то в грудні було прийнято рішення залишити звіра до кінця війни в Лондонському зоопарку. Ведмедиця полюбилася лондонцям, і військові не стали заперечувати проти того, щоб не забирати її із зоопарку і після війни. До кінця днів (вона

померла 12 травня 1934) ведмедиця знаходилася на постачанні ветеринарного корпусу, про що в 1919 році на її клітці зробили відповідний напис.

У 1924 році Алан Мілн вперше прийшов до зоопарку з чотирирічним сином Крістофером Робіном, який по-справжньому здружився з Вінні. За три роки до цього Мілн купив в універмазі Harrods і подарував синові на його перший день народження плюшевого ведмедя фірми «Альфа Фарнелл». Після знайомства господаря з Вінні цей ведмідь отримав ім'я на її честь. Надалі ведмідь був «нерозлучним супутником» Крістофера: «у кожної дитини є улюблена іграшка, і особливо вона потрібна кожній єдиній дитині».

У вересні 1981 року 61-річний Крістофер Робін Мілн відкрив пам'ятник ведмедиці Вінні (у натуральну величину) в Лондонському зоопарку (скульптор Лорн Маккін). У 1999 році канадські кавалеристи з «Форт Гарі Хорс» відкрили там же другий пам'ятник (скульптор Біллі Епп), що зображає лейтенанта Гаррі Колборна з ведмежам. Копія останнього пам'ятника споруджена також у зоопарку канадського міста Вінніпег.

II. Перевірка домашнього завдання

- Індивідуальні картки з тестовими завданнями

III. Актуалізація опорних знань

- Зараз ми з вами налаштуємося на подальшу роботу і виконаємо вправу «Предметний крос»
- Я зачитаю частинки речень з казки, а вашим завданням буде знайти в тексті їх іншу частину.

Підстаркуватий сірий ослик Іа-Іа...

Однак, помітивши, що йому ніяк не щастить...

І він надумав замість цього ...

Вони то наскакували на сонечко,...

Вінні-Пух бадьоро йшов поміж дубів...

Авжеж, у неї була не якась там хата...

Навіть Сова, хоч вона й була мудра як світ....

2. Гра «Що за чим».

- Я вам пропоную пограти в гру «Що за чим». Потрібно розмістити малюнки за порядком і відтворити хід подій та переказати прочитаний уривок казки.

Фізкультхвилинка

https://www.youtube.com/watch?v=9GU7Kn_b6oc&t=40s

V. Вивчення нового матеріалу

Сьогодні ми продовжимо ознайомлюватися з уривком повісті-казки «Вінні-Пух і всі, всі, всі», яку вже понад 95 років залюбки читають не лише діти, а й дорослі. За нею створені мультфільми, фільми. Першу екранізацію зняли в 1969 році.

Пропоную вам переглянути уривки мультфільму, які були відзняті на основі даного твору.

https://www.youtube.com/watch?v=d_qS_yeKdF4

<https://www.youtube.com/watch?v=gTVsqwBGcIo>

<https://www.youtube.com/watch?v=zogajVQXcBI>

Давайте порівняємо екранізації з друкованим текстом. Складемо таблицю порівнянь.

Спільні риси	Відмінні риси
--------------	---------------

1. Робота з підручником (дочитування 4 пригоди казки до кінця)

- гра «Небо і земля»;
- читання ланцюжком;
- перевірка сприймання
- Гра «Віриш мені чи ні?». Ця гра розвиває увагу та вміння відрізнити хибну інформацію від правдивої. Зачитує речення, а учні повинні визначити чи зустрічалися вони в тексті чи ні.
- словникова робота;
- розповідь епізоду за малюнком

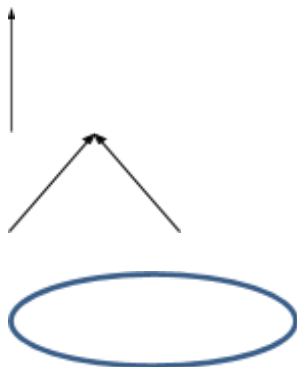
Фізкультхвилинка: Віршовані вправи для очей

1. Очі щільно ми закрили –
це один, два, три, чотири.
Потім ширше розкриваєм,
Вдалині щось розглядаєм.
Поки ми все розглядали
До шести порахували.
Щоб очі наші відпочили,
Робим це разів чотири.

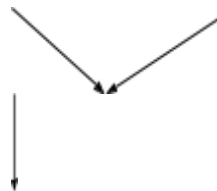
2. Очі швидко обертаєм,
Головою не хитаєм.
Вліво раз, два, три, чотири.
Вправо стільки ж повторили.
По колу очі обертаєм
І все навколо розглядаєм.
Раз коло, два і три, чотири.
Щільніше очі ми закрили.
На п'ять і шість їх потримали
І потім знову закружляли

VI. Закріплення вивченого матеріалу

1. Характеристика образу Вінні Пуха. Асоціативний куш.

Вінні Пух

2. Словесний портрет головного героя казки.

3. Гра «*Озвучка*» (Ця гра розвиває фантазію та творче уявлення. Для проведення гри треба записати фрагмент з мультфільму. Після того, як будуть розподілені ролі, звук телевізора вимикається і учасники починають самі озвучувати уривок. З дітьми можна озвучувати не тільки людей але й тварин, неживі предмети (розмову дерев, будинків тощо).

VII. Підсумок уроку. Рефлексія пізнавально-навчальної діяльності

1. Метод «Прес»
  - Чого в прочитаній частині твору більше вигадки чи реальності?
  - Доведіть, що «Вінні Пух і всі, всі, всі» є казкою. При доведенні використовуйте слова: «Я вважаю...», «На мою думку...», «Тому, що...», «Наприклад...», «Отже...», «Таким чином...».
2. Рефлексія методом «Смайлик».
3. Оцінювання.

VIII. Повідомлення домашнього завдання. Виразне читання повісті-казки в особах.

Долгова Зоя Василівна
вчитель англійської мови
Мар'ївський навчально виховний комплекс
«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

«WE LIKE FRUIT»
КОНСПЕКТ УРОКУ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ
(ЗА ПІДРУЧНИКОМ С. ГУБАРЄВА, О. ПАВЛІЧЕНКО, 2 КЛАС НУШ)

Мета:

- **навчальна:** вивчити лексичні одинці за темою FRUIT, активізувати вивчений лексико-граматичний матеріал з попереднього уроку; практикувати мовні засоби за підтемою «Кольори», «Їжа»;
- **розвивальна:** розвивати навички читання та письма, удосконалювати фонетику; усні комунікативні вміння з опорою на наочність, розвивати увагу та зорову пам'ять, спостережливість;
- **виховна:** виховувати вміння слухати інших, зацікавленість у розширенні своїх знань; формувати доброзичливу атмосферу в класі.

Обладнання: старт-дошка, флеш картки за темами: «Фрукти», «Їжа», конструктор Лего, відеоматеріали, презентація, роздатковий матеріал

Хід уроку:

1. Вітання

- Hello, boys and girls!
- I'm glad to see you.
- How are you today?
- I'm O'K. Sit down, please.

2. Фонетична зарядка

1. Презентація

Вчитель: Ми добре знайомі з Mr. Tongue (Містером Язичком.) Він нас любить і тренує наші язички. З ним весь час трапляються якісь події. Ось яка історія трапилася з ним нещодавно.

– Mr. Tongue живе в сільському будиночку. Однієї осінньої ночі розігралася негода. Дув сильний північний вітер: [u-u-u]. Mr. Tongue прокинувся від того, що сильно грюкали вхідні двері: [b-b-b]. Він щільно закрив двері і намагався заснути. Пішов сильний дощ, і його краплі застукали по вікну: [t-t-t], [p-p-p]. Mr. Tongue слухав, як стукали краплі, і непомітно заснув. Він прокинувся вранці, подивився у вікно побачив яскраве сонечко і зрадів: [O: - o: - o:]

– Mr. Tongue задоволений. Він всім нам каже: [g u d], але раптом він почув, як задзвенів дзвіночок, скликаючи гостей: [d I η - dI η - d I η]

– Гості приходили і віталися: [g u d m o n I η]. Тож давайте і ми сьогодні з вами привітаємо наших гостей (good morning, we are glad to see you)

Mr. Tongue (Містер Язичок) вами дуже задоволений і бажає вам гарного настрою і успіхів на уроці.

2. Актуалізація знань . Закріплення граматики і лексики

Сьогодні в нас багато різних речей на партах. І ми з вами будемо ними користуватися під час уроку.

Подивіться в нас на партах є конструктор Лего (шість цеглинок). Давайте з вами згадаємо кольори, бо вони нам сьогодні будуть потрібні.

T: Look! You can see Lego(six bricks) Let’s remember colours that we must use today. Take your Lego and play game. Show me (червоний, синій, зелений, жовтий, оранжевий , синій)

Вчитель: На минулому уроці ми з вами почали вивчати тему «Їжа». Давайте пригадаємо, про що ми говорили. Подивіться на картку, оберіть та скажіть, що ви снідали сьогодні (картки з малюнками).

T: Look at the paper ,choose and say : What have you got for breakfast?

P1: I have got an egg and a glass of milk for breakfast. And you?

P2: I have got.

4. Основна частина уроку. Мотивація. Оголошення теми та мети уроку

Вчитель: And now, boys and girls, let’s watch a video and then say what are we speaking about?

Відео пісня про фрукти(2.20)

<https://www.youtube.com/watch?v=bAhlYxS-6gc>

What is the topic of our lesson? What are we speaking today?

Вчитель:Хочу вам повідомити, що сьогодні у нас незвичайний урок! Я запрошую вас у королівство **Фруктляндію**, де живуть багато різних фруктів і усяких смаколиків! Але потрапити туди можна тільки за однієї умови треба пройти випробування і тільки тоді королева цієї держави покаже нам своє королівство та познайомить нас зі своїми підданими. За кожне виконане завдання ви отримаєте перепустку (**пазл**) до королівства. І в кінці нашої подорожі ми з вами складемо картину королівства Фруктляндії.

4.1 Вирушаємо в путь. А ось і перша перешкода

Let's play game ``Do you eat it?``.If you eat it you should clap your hands

Game ``Do you eat it?``

AN EGG, A DOOR, A FISH, AN APPLE, A CHAIR, A BOOK, A BANANA, A RULER, A SANDWICH, A BAG, A SAUSAGE, A SHELF, MILK, LEMONADE, A TABLE, A CAKE, A PENCIL, A CHEESE

Вчитель:Ви справилися з завданням та отримуєте перепустку(пазл)

4. 2. Ознайомлення з новими словами

Вчитель: перше випробування закінчилося, а наступне вже дуже близько. Нам треба вивчити нові слова і тільки тоді ми отримаємо наступний пазл.

O'K, good, these are our new words. And now boys and girls, look at the blackboard and repeat new words, O'K?

Right, understand? Quizlet робота з лексикою(малюнки) (пазл)

<https://quizlet.com/544818735/fruits-flash-cards/>

4.2 Наступною зупинкою на шляху до Фруктляндії є вправа на Аудіювання Треба бути дуже уважними та зосередженими і вірно виконати вправу.

Вправа 1 с. 39 (пазл)

Розвиток діалогічного мовлення з опорою на малюнки (робота з малюнками) (пазл)

Фізкультпауза пауза Are you tired? Втомилися?

Stand up, please (пазл)

<https://www.youtube.com/watch?v=XqZsoesa55w>

5. Закріплення вивченого матеріалу

5.1. Робота з підручником впр.3,4 с. 40 (пазл)

5.2 Розвиток критичного мислення

1. Гра quizlet <https://quizlet.com/544818735/match>

2. Learning apps

<https://learningapps.org/myapps.php?displayfolder=3724153>

3.Перевірочний тест на закріплення вивченого матеріалу

А зараз діти, візьміть, будь ласка, ваші смартфони, перейдіть за посиланням на тест та виконайте завдання в онлайн-режимі

<https://naurok.com.ua/test/ovochi-ta-frukti-78554.html>

5.3. Унас залишилося ще одне не виконане завдання. Подивіться: королева фруктів вирішила вас перевірити, чи знаєте ви якого кольору який фрукт? Вона надіслала поштою вам конверт з завданням, вам допоможуть ваші знання та кольорові олівці

Розмалювання (пазл) Відео 2

6. Складання пазлів

7. Рефлексія

Рефлексія настрою (смайлики)

It's time to finish our lesson.

And now tell me please. Did you like the lesson?

What did you learn at this lesson?

What do you remember?

Жихарева Олена Сергіївна

вчитель англійської мови, географії

Петропільський опорний заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Зпорізької області

ТЕМА : ПРИРОДА. ПОГОДА NATURE. WEATHER (5 КЛАС)

ПІДТЕМА: ПРОГНОЗ ПОГОДИ WEATHER FORECAST

Мета уроку:

Практична: практикувати учнів у складанні речень у майбутньому часі із використанням конструкції **to be going to** та дієслова **will**; практикувати учнів у представленні отриманої інформації в формі таблиці;

Освітня: формувати навички вживання нових лексичних одиниць та засвоєних раніше; продовжити навчати учнів усному мовленню, аудіюванню, читанню;

Розвиваюча: розвивати навички критичного мислення як головного інструменту формування медіаграмотності; розвивати мовну здогадку і мовленнєву реакцію учнів; розвивати пам'ять, увагу та критичне мислення.

Виховна: - Прищеплювати розуміння важливості пошуку інформації на різних медіа ресурсах, її порівнянні та аналізу.

Тип уроку: Урок розвитку мовленнєвих умінь

Обладнання: ноутбук, мультимедійний екран, підручник Англійська мова (Несвіт) 5 клас 2018, презентація, відеоматеріал, картки.

Хід уроку:

I. Вступна частина (INTRODUCTION)

1) Підготовка учнів до сприйняття іншомовного мовлення.

Привітання і повідомлення теми та мети уроку.

1. Привітання

T: Good morning, boys and girls. Nice to meet you at our lesson today. How are you?

Ps: We are fine. Thank you!

T: That's nice. So we can start our lesson.

2. Мовленнєва зарядка:

a) Фонетична зарядка (Phonetic drills)

T: And now let's practice our pronunciation. Read the words (*slide № 2*)

b) Робота над віршем (*slide № 3*)

Учні читають за вчителем, розучують та декламують вірш.

3. Повідомлення теми уроку

Today we are going to speak about the weather forecast.

II. Основна частина уроку

1. Уведення в іншомовну атмосферу. Говоріння

T: It's time for us to remind seasons, months, days of the week and kinds of weather.

(*slide № 4*)

Now give the answers on my questions, please.

1. How many seasons are there in a year?
2. How many months are there in each season?
3. How many months are there in a year?
4. What's your favourite season?

(Останнє питання учні ставлять ланцюжком P1 – P2 – P3 ... Але спочатку дає відповідь на поставлене йому (їй) питання. На іншому ряду, коли до них доходить черга, цікавляться улюбленим місяцем What's your favourite month ?).

T: Well done! And now let's remind with you the days of the week. Watch the video and repeat the words. (<https://www.youtube.com/watch?v=G65AU1Q4qI0>). Now let's sing the song about kinds of weather.

2. Робота в парах. Закріплення лексичного матеріалу (*slides №№ 5 – 7*)

3. Робота над матеріалом «Показники термометра» (*slides №№ 8 – 9*)

4. Фізкультхвилинка (*Touch Your Hands – Video*)

5. Робота над граматичним матеріалом. Конструкція **to be going to** та дієслово **will**

1) Пояснення нового граматичного матеріалу

T: Конструкція **to be going to** використовується для вираження наміру виконати щось в недалекому майбутньому або ж для вираження запланованої дії. Сьогодні ми навчимося описувати погоду в недалекому майбутньому. І в цьому нам допоможуть: Конструкція **to be going to** та допоміжне дієслово **will**.

(*slides № 10 – 11*).

2) Практикування у складанні речень за зразком.

6. Робота із сайтами прогнозу погоди в Інтернеті

1) Інформація про медіа джерела (*slides №№ 12 – 13*)

T: We have some new kind of work. All of you heard the word **Media**. Every day, we are surrounded by much media. Media is the different channels, or ways, in which news, entertainment, marketing messages or other information is spread. There are many different types of media. The oldest type is print media.

This includes newspapers, magazines and billboards.

Common types of media moved from radio to television to the Internet.

Today, millions of people use social media such as Facebook and Twitter to spread their ideas and messages.

2) Монологічне говоріння за даними погодних умов (різні сайти Інтернету).

3) Письмова робота із картками (*slide № 14*)

(Троє учнів по черзі виходять до дошки і кожен з них описує прогноз погоди в Запоріжжі на будь – який день. Тим часом усі учні заповнюють таблиці, які вони отримали. Важливо уважно це робити, слідкуючи за екраном. Наприкінці цієї роботи учні приходять до висновку щодо відмінностей інформації про прогноз погоди в різних сайтах).

T: And now one of you will come to the notebook and choose any site of weather forecast. All the other pupils have to listen attentively to your classmate, watch the picture on the screen and fill the tables.

You may fill the gaps while watching TV, listening to radio or reading the newspaper.

Let’s make a conclusion. Have anybody of you noticed any difference in weather forecast? (відповіді учнів).

WEATHER FORECAST in Zaporizhzhya _____

DATE	t° C		Precipitation (опад)	wind speed (швидкість вітру, м/с)	Media
	day	night			

WEATHER FORECAST in _____

T: You must ask yourself - How can I become media literate? Pay careful attention to what you read, watch and hear. Do this often. You’ll become more aware of its purpose. You’ll be able to tell fact from fiction. Fake stories make people not trust the media.

For all media messages, the larger purpose is usually to make money or gain power.

7. Relaxation (2 min)

Singing a song «On a Sunny Day I’m Happy»

(<https://www.youtube.com/watch?v=T05ogRnOyJw>)

8. Робота з підручником впр. 3 ст. 112 (усно)

III. Заключна частина уроку

1) Повідомлення домашнього завдання (*slide № 15*)

Your home task for the next lesson is to find weather forecast in your village and fill the table. You may use any other media resources such as: radio, TV, newspaper and so on.

Впр. 6 с. 113 (письмово)

2) Підсумки уроку.

WEATHER FORECAST in Zaporizhzhya _____

DATE	t° C		Precipitation (опад)	wind speed (швидкість вітру, м/с)	Media
	day	night			
WEATHER FORECAST in _____					

WEATHER FORECAST in Zaporizhzhya

DATE	t° C		Precipitation (опади)	wind speed (швидкість вітру, м/с)	Media
	day	night			
WEATHER FORECAST in _____					

WEATHER FORECAST in Zaporizhzhya

DATE	t° C		Precipitation (опади)	wind speed (швидкість вітру, м/с)	Media
	day	night			
WEATHER FORECAST in _____					

Зимарьова Світлана Іванівна

вихователь дошкільної групи

Мар'ївський навчально виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КОНСПЕКТ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ «ЗДРАСТВУЙ ЗИМОНЬКА – ЗИМА»

Вид заняття: інтегроване.

Тип заняття: індивідуально-групове.

Вікова група: молодша різновікова.

Спрямованість змісту: розвиток мовлення, природне довкілля, образотворча діяльність.

Цілі:

Освітні: удосконалювати вміння дітей відповідати на запитання за змістом картини; узагальнити знання про зиму, зимові явища, активізувати словник, добирати прикметники; закріплювати вміння виразно промовляти знайомий вірш за допомогою мнемотаблиці.

Розвиваючі: розвивати правильний темп мовлення, пам'ять, увагу, спостережливість, пізнавальні інтереси, дрібну моторику рук.

Виховні: виховувати любов до природи, інтерес до природних явищ, почуття колективізму.

Матеріал: іграшка сніговик, картина «Зима», дидактична гра на кожную дитину «Зимові явища», картина «Зимові розваги», мнемотаблиця до вірша П. Воронько «Кіт не знав», мікрофон, горіхи, блакитна фарба, пензлі, аркуші паперу, відео «Фізкультхвилинка», «Зимова казка».

Попередня робота: спостереження на прогулянках за зимовими явищами в природі, розглядання ілюстрації на тему «Зима», розучування вірша за мнемотаблицею, читання віршів та оповідань про зиму.

Хід заняття:

1. Організаційний момент.

Діти, до нас на заняття завітали гості, давайте з ними привітаємось.

Ми у садочку гостей вітаємо,
Доброго ранку усім вам бажаємо.
Хай усмішки сяють щодня,
Доброго ранку! Доброго дня!

(Діти сідають)

Загадка

Снігом все позамітала,
Ріки в кригу закувала.
Холоднішої нема,
Аніж тітонька... зима.

Дидактична гра «Який, яка, Яке»

Вихователь демонструє ілюстрацію «Зима», ставить запитання.

– Зима яка? (Зима холодна, сніжна, морозна, красива, сувора) Сніг який? (Сніг білий, холодний, пухнастий). Лід який? (Лід гладенький, слизький, холодний).

2. Основна частина

Гра «Зимові явища» (з прищипками). Діти виконують завдання та пояснюють, які явища є зимовими. Молодці діти, ви всі старанно попрацювали. Сьогодні вранці, на столі я знайшла лист, а надіслав нам його Сніговик. Він запрошує нас до себе в гості, до лісу, щоб ми могли насолодитися неповторною красою зимового лісу, а також виконати цікаві завдання. Згодні малята? (Так) Пропоную усім піти до лісу по цих чарівних слідах. (Діти під музику ідуть до лісу) Ось ми вже у зимовому лісі. Погляньте діти, тут справжня краса!

– Які дерева ростуть у нашому лісі? (ялинки) Скільки їх? (багато) Яка ялинка? (зелена, колюча, красива, пухнаста). (Діти сідають на «пеньочки»)

– Діти, у нашого Сніговика є чарівний телевізор, подивіться уважно, що він нам показує. Пропоную пограти у гру «Інтерв'ю», треба відповідати на мої запитання. Метод «мікрофон»

- Яка пора року зображена на екрані? Зима.
- Яка погода взимку? Холодна, морозна.
- Що лежить навколо? Сніг.
- Який він? Білий, сріблястий, холодний.
- Як одягнені діти? У теплий, зимовий одяг.
- Що вони роблять? Граються, відпочивають.

- Розкажіть, як розважаються діти. Катаються на санчатах, ковзаються на ковзанах, ліплять Сніговика, грають у сніжки.
- Який настрій у дітей? Веселий.
- Добре діти, а вам подобається зима? Так.
- Молодці діти, з цим завданням ви впорались. Давайте трішки відпочинемо.

Фізкультхвилинка (відео)

- Діти, а зараз давайте Сніговику розкажемо вірш, який називається «Кіт не знав». Діти розповідають вірш за мнемотаблицею.
- Молодці малята, а зараз Сніговичок пропонує пограти у гру «Назвемо усіх ласкаво».
- Зима – зимонька, сніг – сніжок, мороз – морозець, вітер – вітерець, ліс – лісок, шишка – шишечка, заєць – зайчик, дерево – деревце.
- Добре. Діти, подивіться, що я знайшла під ялинкою. Це горішки, мабуть, їх залишила білочка. Давайте з ними пограємось. Пальчикова гімнастика «Горішок»
- Сидить білка на доріжці, продає вона горішки.
- Ось продала лисичці-сестричці.
- Горобчику, синичці.
- Зайчику вухатому, ведмедику товстоп`ятому.
- Добре діти, ми з вами гарно відпочили у зимовому лісі, виконали всі завдання від Сніговика, а зараз настав час повертатися у садочок. Там на вас чекає ще одне цікаве завдання (Діти ідуть під музику)
- Ось ми з вами знову у нашій групі.

Образотворча діяльність

- Діти, Сніговик мені розповів, що йому дуже сумно стояти самому в лісі. А давайте намалюємо йому друзів-сніговичків. Але побачити малюнок ви зможете лише після того, як зафарбуєте аркуш паперу фарбою. (Діти під музику зафарбовують блакитною фарбою аркуш паперу, на якому заздалегідь воском намальовані сніговики). Які чудові друзі є тепер у нашого Сніговика!
- Молодці діти, ви всі дуже добре сьогодні попрацювали, були уважні та старанні.

3. Підсумок заняття.

- Що нового дізналися сьогодні на занятті?
- Яке завдання було важко виконувати? Що запам`яталося найбільше?
- Малята, Сніговик пригосає вас цукерками- льодяниками.

Ільченко Людмила Євгенівна

вчитель початкових класів

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА УРОКУ: «ЩО ПРИХОВУЄ СВІТЛИНА?» УРОК РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ (СКЛАДАННЯ ТЕКСТУ-ОПISУ ЗА СВІТЛИНОЮ)

Мета: познайомити з жанрами світлин; вчити розпізнавати приховану інформацію на світлинах, описувати їх; формувати уміння складати текст-опис за світлиною; розвивати навички усного та писемного мовлення, критичного мислення

та медіаграмотності школярів; виховувати інтерес до рідної мови, текстів описового характеру та мистецтва.

Попереднє завдання: принести свою улюблену світлину.

Хід уроку:

1. Привітання. Організація класу

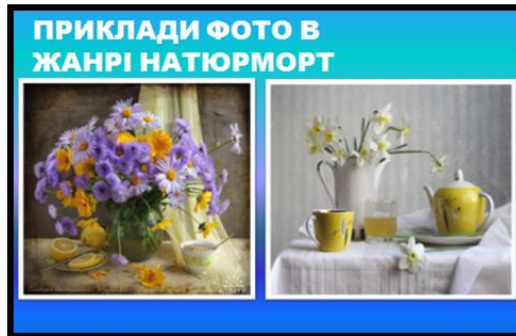
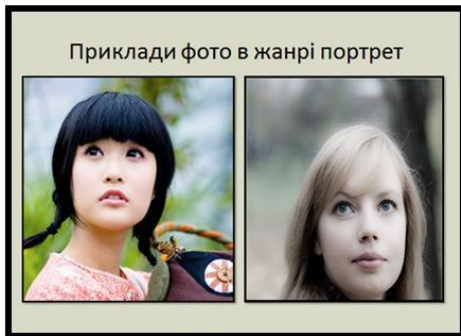
Вчитель вітає учнів. Перевіряє готовність учнів до уроку, налаштовує клас на продуктивну діяльність; створює позитивний емоційний настрій.

–Діти, звідки ми беремо інформацію? (Інтернет, фільми, енциклопедії, новини тощо). Сьогодні кожен із вас приніс свою улюблену світлину не просто так. Я хочу вам довести, що звичайна картинка із зображенням може також нести інформацію, а іноді навіть приховану, на яку ми не звертаємо увагу. А в кінці уроку кожен спробує описати свою світлину, звертаючи увагу на всі деталі.

–Зараз у нас є можливість часто фотографуватися. Майже в кожній родині є фотоапарат або фотокамера. Навіщо ми фотографуємо? Які бувають світлини? (Кольорові, чорно-білі та цифрові).

– Як вид мистецтва, світлини бувають і різних жанрів:

Портрет Натюрморт

Пейзаж Флора і фауна

Макро Репортаж

2. Робота зі світлинами

– Розгляньте світлину «Собака на тракторі». Що ви бачите на знімку? До якого жанру її можна віднести? Зараз ми проаналізуємо цю світлину і спробуємо побачити, що вона в собі приховує, окрім очевидних фактів.

Вправа «Що? Де? Коли?»

Діти переглядають світлину, діляться на групи. Кожна група отримує картку з питаннями у вигляді таблиці, в яку вписують короткі відповіді.

Хто? Що?	
Де? Куди? Як?	
Звідки? Навіщо?	
Я назву це:	

Захист робіт.

Вправа «Думай краще»

Вчитель пропонує дітям одягти уявні капелюшки, які допоможуть їм думати краще.

- Виберіть будь-який об'єкт зі світлини та уявіть, що ви і є той об'єкт.
- Розкажіть, що ви відчуваєте, як почуваєтесь, що робите.

Наприклад:

– Я пес. Сьогодні я так хотів поїхати з господарем у поле, що довго біг за його трактором. Тепер я весь брудний та мокрий, але мені весело, адже я на тракторі і біля господаря.

– Я трактор. Сьогодні в мене багато роботи, та ще й земля мокра, важко їхати.... Попереду бачу машину, так хочу під'їхати ближче. Цікаво, чи не збирається водій звертати з дороги?

Прийом «Входження в картину»:

- Уявіть, що ви знаходитесь прямо на кузові трактора (на полі чи в кабіні..)
- Вдихніть глибоко. Який запах можна відчути. (Мокрої соломи, свіжого повітря, дощу, тракторного масла..)
- До чого можна доторкнутися? Яке воно на дотик? (Холодне, мокре, м'яке, колюче..)
- Прислухайтеся уважно, що можна почути? (Деренчання трактора, хекання пса, брязкіт металу..)
- Погляньте навкруги, яка пора року, погода? Що свідчить про це?

Наступна світлина називається «Мама для каченят»

Вправа «Дослідники» (Робота в групах)

Кожна група досліджує фото за допомогою плану.

- 1) Які предмети (кого?) ви бачите на фотографії?
- 2) Що відбувається на знімку?
- 3) Коли і де відбувалася подія, зображена на світлинні? Власну думку обґрунтуйте.
- 4) Це був випадковий знімок чи герої позували для світлини?
- 5) Якщо вам не відома дата фотографії, спробуйте визначити час її появи. Придумайте назву.

Як бачимо, кожна світлина містить набагато більше інформації, ніж здається на перший погляд. Сьогодні ви будете описувати світлини, які принесли з собою. Вашим

завданням буде знайти те, чого ви не помічали до цього. Допоможуть у цьому **конструкції-помічники для опису світлин та план опису.**

Конструкції-помічники для опису світлин

1. Що ви бачите на світлині? Яке явище, подію зображено?
2. Чому, на ваш погляд, фотограф зобразив саме цей момент / подію?
3. Кого(що) особливо виділено на знімку (кольором або композиційно)?
4. Опишіть світлину:
  - 1) головного героя / героїв;
  - 2) його / їх заняття;
  - 3) вираз обличчя (очі, посмішка, погляд);
  - 4) поза, жести, динаміка руху;
  - 5) стосунки, настрої.
5. Опишіть предмети на передньому плані, на задньому плані, в центрі, зліва, справа.
6. Що використовує фотограф для втілення свого задуму (крупний план, композицію, деталі, колір, світло)?
6. Що найбільше приваблює у світлині?
7. Які почуття, думки, переживання викликає світлина?
8. Яке значення ця світлина має для вас?

План опису світлини:

Вступ

- На цьому знімку зображено ...
- Цей знімок - жанрова замальовка, що передає сцену з (якої події?)
- На світлині ми бачимо...
- Якщо уважно подивитися, то ...
- Фотограф зобразив кульмінаційний момент події ...

Основна частина

- Мета фотографа –
- Фотограф створив справжню картину (чого?) ...
- Фотограф зобразив один із моментів ...
- Вся увага фотографа зосереджена на ...
- В центрі світлини ...
- Прямо перед нами зображені ...
- На передньому плані привертає увагу ...
- Задній план світлини займає ...
- Зліва / праворуч від ... видніється ...
- Увага глядача привертає центральна фігура ...

Висновок

- Світлина показує авторське ставлення до ...
- Картина, зображена на світлині, несе в собі певний настрій ...
- Завершуючи опис, хочеться відзначити ...
- Фотографія справила на мене ... враження.
- Фотографія змусила задуматися про ...

Дослідивши світлину, я помітив(ла) те, на що ніколи не звертала(в) увагу.

Наприклад, ...

3. Читання власних творів.

4. Рефлексія та підсумок уроку.

Киричук Вікторія Олександрівна
вчитель початкових класів, інформатики
Володимирівський заклад загальної середньої освіти «Успіх»
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА УРОКУ: ЧОМУ БУВАЮТЬ ДЕНЬ І НІЧ ТА ЗМІНЮЮТЬСЯ ПОРИ РОКУ

Розробка уроку з інтегрованого курсу «Я досліджую світ», 1 клас, до підручника під керівництвом О. Л. Іщенко, О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, О. М. Кліщ

Орієнтовні проблемні/дослідницькі запитання: Чому бувають день і ніч та змінюються пори року?

Очікувані результати: описує вплив Сонця на сезонні явища в природі, пояснює причини змін пір року [2 ПРО 2-3.1-10]; установлює взаємозв'язок між порою року і погодою [2 ПРО 2-3.1-8]; висловлює власні думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих простих медіатекстів (світлина, мультфільми, комп'ютерні ігри, реклама тощо) [2 МОВ 4-1.5-5].

Ключові слова: доба, рік, вісь.

Обладнання і матеріали: інтерактивна дошка/смартфони, підручник (с. 106 – 107), зошит (с. 6), пластилін, зубочистки.

№	Вид діяльності	Примітка/інше
1.	Погода сьогодні (обговорення) Робота з інтерактивною дошкою або смартфоном. Налаштування на тему уроку https://learningapps.org/display?v=p6zpgbmnc19 https://learningapps.org/display?v=pnwpb4y6n19 Висновок: Як ви гадаєте, про що ми сьогодні поговоримо?	
2.	Робота з підручником с. 106. З'ясування понять «доба», «вісь». 1. Читання тексту до першого малюнка. Що таке «уявна» лінія? Чому Землю порівнюють з каруселлю? Робота з першим малюнком. Обговорення понять: вісь, доба. 2. Зробіть із пластиліну кульку, а зубочистка нехай буде віссю. Покажіть, як рухається Земля навколо своєї осі. <i>(важливо, щоб учні тримали зубочистку не прямо, а нахилено)</i>	

	<p>За скільки Земля робить повний оберт навколо своєї осі? Скільки годин триває доба? Що відбувається завдяки тому, що Земля обертається навколо своєї осі? (<i>зміна дня і ночі</i>).</p> <p>Самостійне виконання завдання 1 зошита. (с. 6). Порівняння виконаної роботи в парах. Після того – колективне обговорення запитань: Чи відрізняється небо вдень і вночі? Чому? Які об'єкти завжди можна побачити на небі? Вони є частиною природи чи зроблені людьми?</p>	
<p>3.</p>	<p>Робота з підручником с. 106. З'ясування поняття «рік».</p> <p>1. Читання другої частини тексту. Відповідь на запитання (<i>А скільки за цей час минуло зим?</i>). Що відбувається із Землею за рік? Які зміни в природі пов'язані з тим, що Земля обертається навколо Сонця? (<i>Змінюються пори року. Такої відповіді досить. На цьому етапі не говоримо про різну кількість тепла, яке отримує Земля, під яким кутом на неї потрапляють сонячні промені тощо</i>).</p> <p>2. Запрошуємо три пари охочих, кожна з яких має показати, як Земля обертається навколо Сонця.</p> <p>Правильним буде той варіант, коли дитина-«Земля» не просто обходить дитину-«Сонце», а й крутиться, «як дзига». Показуємо за допомогою пари дітей, що таке рік.</p> <p>Підсумовуємо: Отже, які два види рухів робить Земля? (<i>навколо своєї осі і навколо Сонця</i>).</p>	
<p>4.</p>	<p>Робота з підручником с.107 (з обговоренням) Хто із зображених тварин і людей має зараз спати?</p> <p>На якій частині намальованої Землі день? (справа, ближче до Сонця). Кого там зображено? Хто має спати? (<i>кажан</i>)</p> <p>На якій частині намальованої Землі ніч? (зліва). Кого там зображено? Хто має спати? (<i>дівчинка; а сова не спить, бо нічна тварина</i>).</p>	
<p>5</p>	<p>Закріплення Самостійне виконання завдання 2 зошита. (с. 6).</p>	
<p>6.</p>	<p>Робота з інтерактивною дошкою або смартфоном.</p> <p>https://learningapps.org/display?v=p8fiwh82j19</p>	

<p>7.</p>	<p>Підсумок уроку</p> <p>Гра «Так чи ні» Підручник с.107 Вчитель читає твердження (або учні). Учні мають погодитися або ні, відповідно, якщо твердження істинне чи хибне.</p> <p>➤ <i>Вправа «Продовж речення»</i> Сьогодні я дізнався... Мені було цікаво... Мені сподобалось... Тепер я знаю... Тепер я вмію...</p> <p>➤ <i>Рефлексія «Світлофор» в зошиті.</i></p>	<p>Можна запропонувати дітям плескати в долоні, якщо твердження правильне, а інакше-тупотіти ніжками. Або задалегідь можна виготовити двосторонні картки, де з однієї сторони зелений колір - «Так», а з іншої – червоний – «Ні».</p> <p>У кінці робочої сторінки, відведеної у зошиті до теми уроку учні замальовують один колір світлофору. «Зелений» – я все зробив правильно, задоволений своєю роботою. «Червоний» – я припускався деякий помилку, але швидко все виправляв та отримав задоволення від уроку. «Червоний» – мені ще слід попрацювати над цією темою</p>
-----------	---	---

Кузьменко Олеся Анатоліївна
вчитель української мови та літератури
Лисогірський навчально-виховний комплекс
«загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ. ПЕТРО РЕБРО. ЗБІРКА ГУМОРЕСОК «КОЗАЦЬКІ ЖАРТИ» (6 КЛАС, УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА)

Мета: познайомити учнів із життям та творчістю Петра Ребра на прикладі збірки «Козацькі жарти», поглибити знання про часи козаків, гумор, зацікавити творчістю поета нашого краю; розвивати пізнавальні інтереси учнів, навички виразного читання, зв'язного, логічного мовлення та аналізу гуморесок: виховувати почуття любові до рідного краю, до героїчних і трагічних сторінок в його історії (часів козаччини).

Ключові компетентності:

уміння вчитися: формувати вміння читати, висловлювати власні судження; **інформаційно-цифрова:** уміння знаходити потрібну інформацію в різних пошукових системах та презентувати її; **комунікативна:** аргументовано висловлювати свої думки при аналізі гуморесок; **загальнокультурна:** любов до художньої літератури, формувати світогляд (часи козаччини); **емоційна:** шанобливе ставлення до творчості поета рідного краю, зокрема Петра Ребра.

Предметні компетентності:

літературознавча: ознайомити учнів із творчістю поета рідного краю Петра Ребра, розкрити його талант писати гуморески; розвивати уміння виразно читати, аналізувати гуморески; визначати риси характеру козаків; висловлювати власну позицію щодо прочитаного.

Наскрізні змістові лінії:

«Громадянська відповідальність», «Екологічна безпека та сталий розвиток»

Тип уроку: урок засвоєння нових знань, умінь і навичок

Форма проведення: урок-спілкування (за збіркою)

Обладнання: портрет Петра Ребра, тексти збірки, телевізор або мультимедійна дошка, відеопрезентація, презентація, аудіозапис

Перебіг уроку:

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація попередніх знань. Мотивація навчальної діяльності.

1. Бесіда:

- Що таке гумореска? Наведіть приклади та назвіть їх авторів?
- Що таке гумор?
- Яке призначення гуморесок?
- Чим славний Запорізький край?

2. Звучить пісня «Гей, шуми, Великий Луже!» (слова Петра Ребра)
https://www.youtube.com/watch?v=87gyGGsOt5w&ab_channel=%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%82%D0%BA%D1%96%D0%BD

III. Повідомлення теми й мети уроку.

Слово вчителя. Запорізький край – колыска волі і свободи. Це край, який пишається своїми безмежними степами, лісами й долинами, річками та просторами

блакитного неба. Рідний край – це дім, рідна земля, батьківська хата, козацька звитяга. А що там, за порогами? Що там чекає на кожного з вас? Хто його знає... Адже минуле нашого народу не завжди було легким. Тож сьогодні на уроці ми і згадаємо часи козаччини, познайомимось із творчістю нашого краю Петра Ребра (слайд 2); навчимося виразно читати та аналізувати його гуморески; поглибимо поняття про гумор і гумореску.

Перш ніж ми розпочнемо роботу, дозвольте запитати, *що ви очікуєте від уроку?* Як думаєте, що ми будемо робити на занятті? (Відповіді школярів)

Отже, я очікую, щоб ви могли:

- уважно слухати й працювати з поезіями;
- висловлювати й обґрунтовувати власні думки;
- характеризувати риси характерів козаків.

Умотивування наступної діяльності вчителем

Звичайно, ми будемо:

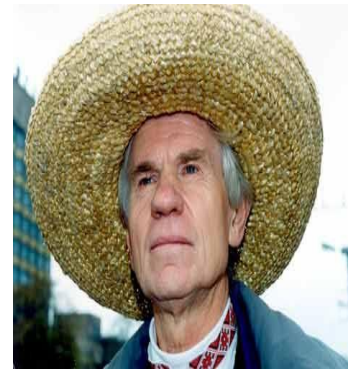
- виразно читати й аналізувати зміст гуморесок;
- визначати тему й головну думку прочитаного;
- характеризувати риси характеру козаків;
- намагатися зрозуміти енергетику авторського слова.

Позитивна настанова: обов'язково мати гарний настрій.

IV. Сприйняття та усвідомлення нового матеріалу.

1. **Історична довідка** (перегляд відеопрезентації «Дітям про козаків») https://www.youtube.com/watch?v=NsidAJbjcT8&ab_channel=ОленаПаливода

2. **Слово вчителя.** З історії ми знаємо, що наші предки – запорожці були народом веселим: любили жартувати і сміятися. Очевидно, що Запорізький край багатий письменниками. Це і Григорій Лютий, і Анатолій Рекубрацький, і Тетяна Нещерет, і Микола Лиходід, і Петро Ребро, і Володимир Чубенко, і Олександр Шостак та інші. А Петру Ребру судилося стати гумористом, бо все його життя пройшло на Запоріжжі. Діти, а хто ж такий Петро Ребро? Слово надано біографу.

3. **Біографічна сторінка** – стисла розповідь учня про Петра Ребра (учень мав випереджальне завдання за посиланням <https://pilipyurik.com/maistry-humoru/613-2014-03-24-08-59-19>) або сам шукав інформацію в інтернеті.

4. **Слово вчителя.** З середини 80-х років Петро Ребро зосередився в основному на одній темі, а саме – запорізького козацтва. Здається, що саме у цьому знайшов себе. Маючи поетичний хист, Петро Ребро видав гумористичну серію гуморесок «Козацькі жарти» (12 книг) – слайд 3.

5. **Виразне читання гуморесок із збірки «Козацькі жарти» («Присяга», «Козацька молитва», «Хто мудріший», «Силач», «Козацькі мрії», «Доженихався», «Жеримовчки»).**

6. **Робота над змістом гуморесок.**

Бесіда:

- Про що розповідається у цих гуморесках?
- Які почуття виникли у вас під час читання?
- Яка їх основна думка? У чому вона полягає?

- Хто є героями цих гуморесок?
- Якими змальовано козаків? В цьому вам допоможе хмара слів – слайд 4:
- Чим любили ласувати козаки?
- Чим вони хизуються? А чого бояться?

Заповнюємо таблицю, аргументуємо свою думку посиланням на текст (робота в групах)

Козаки	
Позитивні риси	Негативні риси

Презентація роботи: представник групи називає риси характеру, пояснює свою позицію.

Слово вчителя.

- Якими все ж Петро Ребро зображує козаків – позитивними чи негативними?
- Чи всі погоджуються, що козак – позитивний персонаж? Прокоментуйте рядки.

V. Підсумок уроку.

Слово вчителя. Пропоную виконати вправу «Незавершені речення»:

- Цей урок допоміг мені зрозуміти, що ...
- Найбільше мені сподобалася гумореска ...
- Цю збірку гуморесок я порадив би прочитати ... (кому або чому)

VI. Оцінювання роботи учнів протягом уроку.

VII. Коментування ходу виконання домашнього завдання.

1. Ознайомитися з іншими гуморесками Петра Ребра, обрати, яка найбільше сподобалася, вміти виразно читати та аналізувати. Створити свою хмару слів «Гуморески Петра Ребра», скориставшись посиланням на електронний ресурс: <https://wordart.com/z43mmb2y2ssj/%D1%85%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B>

2. *Творче завдання (високий рівень):* написати міні-твір «Запорожці – відважні захисники держави» - слайд 5

Список джерел:

1. Письменницький портал Пилипа Юрика та Міжнародного фонду ім. Павла Глазового. Ребро Петро Павлович [Електронний ресурс] / URL: <https://pilipyurik.com/maistry-humoru/613-2014-03-24-08-59-19>

2. Бібліотека української літератури. Козацькі жарти. Петро Ребро [Електронний ресурс] / URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13418>

3. Добірка віршів Петра Ребра з книги «Козацькі жарти» / URL: <https://cutt.ly/Kkpmusy>

Додаткова література:

1. Красзнавство Запорожжя: журнал Запорізької обласної організації НСКУ [Електронний ресурс] / URL: <https://zpkrai.jimdo.com/2016/12/19>.

2. Олена Паливода. Дітям про козаків [Електронний ресурс] / URL: https://www.youtube.com/watch?v=NsidAJbjcT8&ab_channel=ОленаПаливода

3. Тексти гуморесок із збірки «Козацькі жарти»

Коваль Вікторія Володимирівна

вчитель хімії

Біленьківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ ХІМІЇ У 7 КЛАСІ «ХІМІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ, ЇХ НАЗВИ ТА СИМВОЛИ»

Тема. Хімічні елементи, їх назви та символи

Мета:

Знаннєвий компонент: Сформувані поняття про хімічний елемент як певний вид атомів; ознайомити з символами, назвами хімічних елементів та їх вимовою у формулі; ознайомити з сучасною українською номенклатурою;

Діяльнісний компонент: Розвивати вміння аналізувати інформацію, логічне мислення, навички індивідуальної та групової роботи; формувати свідоме використання набутих знань у процесі дій з об'єктами навколишньої дійсності;

Ціннісний компонент: Виховувати навички взаємодії та взаємодопомоги;

Тип уроку: комбінований урок.

Методи та методичні прийоми: пояснювально-ілюстративні: бесіда, розповідь; репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі, ігрові;

Засоби навчання: презентація викладача, гаджети, роздатковий матеріал (додатки №1-9), картки червоного, жовтого, синього кольору, періодична система хімічних елементів.

Ключові компетентності:

Спілкування державною мовою: формулювати відповідь на поставлене запитання, використовувати в мовленні хімічні терміни, брати участь в обговоренні питань хімічного змісту, чітко, зрозуміло й образно висловлювати свою думку;

Інформаційно-цифрова компетентність: критично оцінювати хімічну інформацію з різних інформаційних ресурсів;

Ініціативність і підприємливість: виявляти ініціативність до роботи в команді, генерувати ідеї, брати відповідальність за прийняття рішень, вести діалог задля досягнення спільної мети;

Спілкування іноземними мовами: читати й розуміти іноземні навчальні й науково-популярні тексти хімічного змісту;

Структура уроку:

1. Організаційний етап 3 хв.
2. Актуалізація знань. Мотивація навчальної діяльності. 9 хв.
3. Етап засвоєння нових знань 20 хв.
4. Узагальнення і систематизація знань 7 хв.
5. Домашнє завдання 3 хв.
6. Рефлексія 2 хв.
7. Підсумок уроку 1 хв.

Хід уроку:

I. Організаційний етап

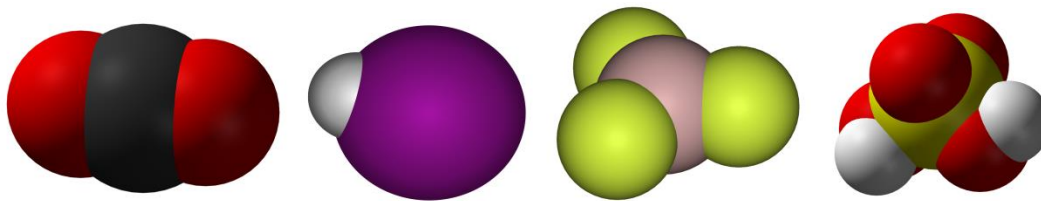
У кожного на столі лежить вирізаний з паперу хімічний посуд. Учні пропонуються зробити записи про те, що вони сьогодні очікують від роботи, презентувати та прикріпити магнітами до дошки (Слайд1)

II. Актуалізація опорних знань

Приєм «Асоціація» (Слайд 2)

На (назва слайду) дошці зображені малюнки.

Завдання:

1. Визначити, яким терміном можна об'єднати малюнки кожного блоку? (атом, речовина, молекула, тіло)
2. Складіть їх у ланцюжок правильної послідовності. (Тіло – речовина – молекула – атом)
3. Дати визначення кожному поняттю.

Вправа «Фрагмент зображення» (Слайд 3)

У дітей на столах лежать роздруковані QR-Code. Використовуючи мобільні телефони, учні сканують код та виконують завдання.

Гра «Лайк/Дизлайк» (Слайд 4)

Учням зачитуються твердження, якщо вони згодні, то ставлять лайк 👍, а якщо не погоджуються – дизлайк 👎

Запитання	Лайк/Дизлайк
молекула – подільна частинка?	
уявлення про існування двох видів найдрібніших частинок речовини – атомів і молекул вперше запропонував М. Ломоносов?	
атом – найдрібніша хімічно неподільна частинка речовини?	
йон – це нейтральна частинка?	
електрон – це аніон?	
катіон – це позитивний йон?	
заряд протона +1?	
маса нейтрона дорівнює 0?	
протони знаходяться у ядрі атому?	

III. Мотивація навчальної діяльності

Учням пропонується розглянути малюнок та відповісти на питання: «Про що можна дізнатися, дивлячись на зображення?» (Слайд 5)

Учні разом з вчителем роблять висновки про те, що хімічні елементи присутні всюди і навіть в організмі людини.

Розповідь вчителя: все, що знаходиться навколо вас, та і усі живі організми побудовані із атомів хімічних елементів, які позначені певними літерами. У сукупності вони утворюють речовини. Не усі хімічні речовини є корисними, деякі з них шкодять нашому організму, а деякі шкодять навколишньому середовищу. Кожна речовина виявляє свої хімічні властивості і для того щоб знати, як вона вплине на вас, природу, треба знати «хімічну мову». І тому, перш за все, треба вивчити назви і символи хімічних елементів. Це і буде темою сьогоднішнього уроку

Діти записують у зошит тему уроку (Слайд 6)

IV. Засвоєння нових знань

Розповідь вчителя: З першого класу ви почали вивчати алфавіт, бо знаючи букви ви можете утворювати слова, а із слів – речення. Так і в хімії, але замість букв ми з вами будемо вивчати хімічні елементи, які разом утворюють формули, як слова у мові, а вже потім із формул утворимо хімічні рівняння, як речення. О що ж таке хімічний елемент?

Вправа «Міксер»

На дошці зображені перемішані слова (Слайд 7)

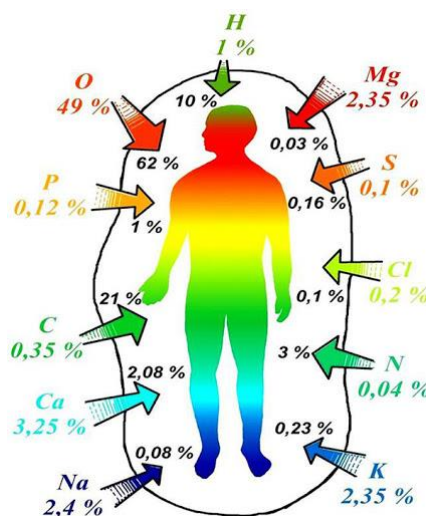
Слово вчителя: Зверніть увагу на дошку, але в програмі стався збій і усі слова перемішалися. Давайте разом з вами їх повернемо на місце.

вид Хімічний певним елемент це з ядра атомів зарядом

Учні працюють самостійно та у зошитах записують визначення:

Хімічний елемент – це вид атомів з певним зарядом ядра

Перегляд відеофрагменту (Слайд 8)

Відео розміщено в соціалмережі Тік-ток і сканер для даного коду знаходиться в даній мережі.

Слово вчителя: Діти, ви прослухали як звучить перший хімічний елемент Періодичної системи на різних мовах, я хочу звернути увагу, що за основу назв була взята латинська мова. Порівняйте назви хімічних елементів українською мовою та латинською: (Слайд 9)

Оксиген – Oxygenium – O; Гідроген – Hydrogenium – H

Літій – Lithium – Li; Берилій – Beryllium – Be

Алюміній – Aluminium – Al; Аргон - Argon - Ar

Діти роблять висновок про те, що назви схожі і походять сучасні українські назви хімічних елементів від латинської мови.

Слово вчителя: Усі хімічні елементи мають назви й умовні позначення — хімічні символи. Це своєрідна «хімічна абетка». (Слайд 10) У 1814 р. шведський хімік Я. Берцеліус запропонував літерну систему знаків. Назви хімічних елементів записують з великої літери.

Завдання: виберіть з Періодичної системи елементи, назви яких починаються на букву (Слайд 11)

I ряд – «N»; II ряд – «P»; III ряд – «K».

Прочитайте вголос їх назви та як вони вимовляються, запишіть їх символи.

Вправа «Хімічний квест» (Слайд 12)

Учні об'єднуються у групи (Об'єднувати методом жеребкування. У коробці знаходяться аркуші червоного, жовтого і синього кольору. Який колір кому дістався, у ті групи діти сідають). Кожній групі роздається бланк, який необхідно заповнити.

Назва хімічного елемента	Символ хімічного елемента	А честь кого/чого названий

Жовті шукають 3 приклади хімічних елементів, що названі на честь учених.

Червоні – 3 приклади хімічних елементів, що названі на честь небесних тіл Сонячної системи.

Сині – 3 приклади хімічних елементів, що названі на честь географічних об'єктів.

Потім лідер групи зачитує їх для всього класу

Руханка (Слайд 13). Відео проєктується на екран:

https://www.youtube.com/watch?v=vGAkqPI0&ab_channel=CreativeTeacher

Гра «Знайди ім'я» (Слайд 14)

Користуючись періодичною системою учням пропонується знайти хімічні елементи, які починаються на кожну букву власного імені.

Ванадій

Ітрій

Калій

Аргентум

Вправа «Елементи у житті» (Слайд 15)

Учні об'єднуються у групи, які були сформовані раніше.

Дітям необхідно знайти і вписати хімічні елементи, як вони знають у повсякденною житті. Потім лідер групи зачитує їх для всього класу.

Назва хімічного елемента	Символ хімічного елемента	Де використовується
Меркурій	Hg	Руть, яку використовують у градусниках

V. Узагальнення та систематизація знань

Вправа «Знайди відповідність» (Слайд 16)

У дітей на столах лежать роздруковані QR-Code. Використовуючи мобільні телефони, учні сканують код та виконують завдання.

VI. Домашнє завдання (Слайд 17)

У підручнику опрацювати параграф 7, для закріплення усно відповідати на запитання в кінці параграфу. Вивчити назви і символи хімічних елементів 1-22.

VII. Рефлексія

Приєм «Резюме» (Слайд 18)

Учням необхідно закінчити речення:

«Сьогодні на уроці я довідався, що...»

«Найскладнішим для мене було...»

«На уроці я зрозумів, що...»

«Зараз я замислився, що...»

«У майбутньому мені потрібно...»

«Сьогодні я переконався, що...»

«Сьогодні на уроці для мене найцікавішим було...»

VIII. Підсумок уроку (Слайд 19)

Діти відповідають чи справдилися їх очікування, які були записані на початку уроку. Виставлення і аргументація оцінок. Подяка учням за плідну роботу на уроці.

ДОДАТКИ

Картинка для роздрукування на організаційний етап

QR-Code для вправи
«Фрагмент зображення»

QR-Code для перегляду
відеофрагменту у Тік-Ток

QR-Code для вправи
«Знайди
відповідність»

Бланк для заповнення «Хімічний квест»

Назва хімічного елемента	Символ хімічного елемента	А честь кого/чого названий

Бланк для заповнення «Елементи у житті»

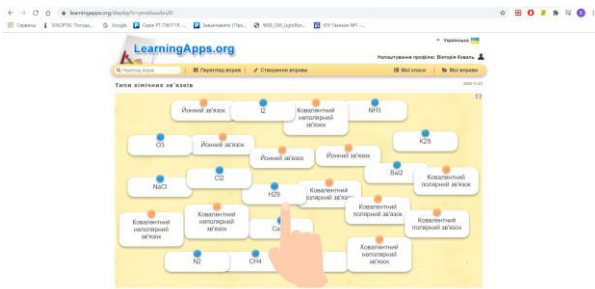
Назва хімічного елемента	Символ хімічного елемента	Де використовується

LEARNING APPS як хімічний тренажер

Під час вивчення хімії як тренажер можна використати програму LEARNING APPS. За допомогою вправ, які вчитель може створити на свої власній сторінці учні мають можливість закріпити набуті знання не тільки під час уроку, а й вдома, під час підготовки домашніх завдань.

Так, під час вивчення теми: «Хімічний зв'язок» можна використати вправу «Знайди пару», учням необхідно з'єднати формулу речовини та тип хімічного зв'язку.

Також доцільно використовувати вправу «Знайди вправу» під час вивчення теми: «Хімічні елементи», де також необхідно з'єднати символ хімічного елемента та його назву

Посилання на вправу:

<https://learningapps.org/display?v=pms6uuvbn20>

Посилання на вправу:

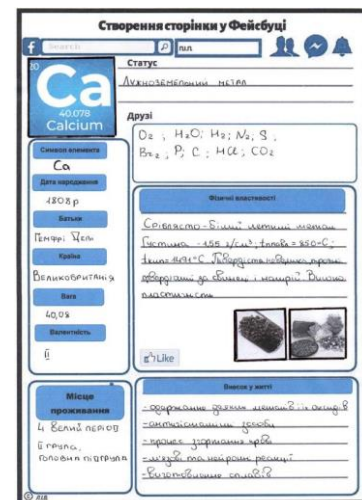
<https://learningapps.org/10446539>

Вправа «Створення Фейсбук сторінки»

Таку вправу часто використовують на уроці зарубіжної літератури або української літератури для того, щоб охарактеризувати письменника або якогось літературного персонажу.

Таку вправу можна і використати не тільки для людини, але й для об'єктів неживої природи. Наприклад, у хімії під час характеристики хімічного елемента. Учні під час створення фейсбук сторінки опрацьовують матеріал в інтернет ресурсах (для характеристики фізичних властивостей, ролі у навколишньому середовищі та житті людини, історії відкриття), використовують періодичну систему хімічних елементів (для характеристики положення, атомної маси).

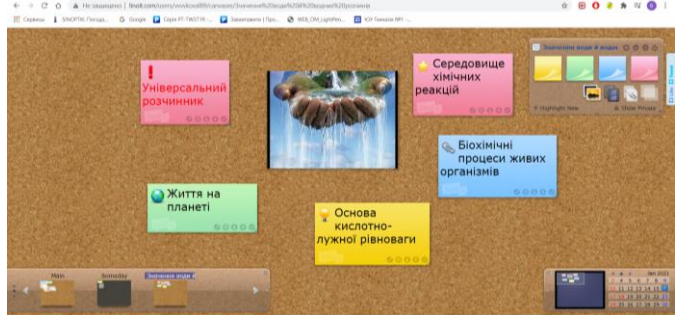

Заповнюючи таку сторінку учні розширюють свої знання про хімічні елементи, знаходять цікаву інформація, відфільтровують зайву інформацію та виділяють головне.

Робота з онлайн дошкою Linoit

Таку дошку можна використовувати на уроках хімії під час опрацювання теми «Значення води та водних розчинів у природі та житті людини»

Учні об'єднуються у групи кожна отримує завдання: використовуючи стікери на онлайн-дошці, відповісти «Яке значення мають вода та водні розчини у природі?» «Яке значення мають вода та водні розчини у житті людини?». Потім, перейшовши за посиланням на гугл-презентацію, діти створювали слайд спільної презентації, попередньо опрацювавши матеріал у підручнику, а також користуючись набутими знаннями з біології та географії.

Комбарова Аліна Остапівна

практичний психолог

Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КВЕСТ

ТЕМА: РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТВАРИН (3 КЛАС)

Мета: поглиблювати знання учнів про життя тварин; учити бачити прекрасне навколо себе; розвивати пам'ять, пізнавальну активність учнів, логічне мислення, уміння аргументовано висловлювати свою думку; удосконалювати навички міжособистісного спілкування; розширити і поглибити поняття «комахи», «риби», «земноводні», «плазуни», «птахи», «звірі»; сприяти формуванню про особливості поведінки тварин окремих груп, деякі ознаки пристосування тварин до умов навколишнього середовища; виховувати пізнавальний інтерес та дбайливе ставлення до тварин.

Обладнання: Папір формату А 4, інтерактивна дошка

Хід уроку:

Організаційний момент

Усміхнися всім навколо:

Небу, сонцю, квітам, людям.

І тоді обов'язково

День тобі пройде чудово.

Діти утворюють коло, беруть долоньку в долоньку і промовляють:

Тепло своїх долоньок

Я друзям віддаю.

Урок новий цікавий

Я з радістю почну.

Девіз уроку:

Діяти – активно!

Думати – оперативно!

Висловлювати думку – доказово!

Творчо мислити – обов’язково!

На кінець уроку ми побачимо чи всі ви працювали згідно девізу.

*Інформаційне повідомлення про різноманітних тварин
Показ відео на мультимедійній дошці (відео додається)*

Учитель:

Учні пропонують вам здійснити казково-пригодницьку подорож у формі квесту.

Чи знаєте ви, що таке квест?

Квест – це інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання командами або окремими гравцями заздалегідь підготовлених завдань.

У квестах беруть участь 2 команди (Сови та Горобці)

Учасники зобов’язані виконати всі завдання

Перша станція «загадки» (вмикаємо відео і починаємо)

По черзі розгадуємо загадки

Першу загадку допомагає розгадати вчитель (відео додається)

Друга станція «доберіть слово за змістом»

Перша команда

Хитрий, як ... (лис).

Мовчазний, як ... (риба).

Голодний, як ... (вовк).

Здоровий, як ... (бик).

Впертий, як ... (осел).

Друга команда

Колючий, як ... (їжак).

Боязливий, як ... (заєць).

Брудний, як ... (свиня).

Насуплений, як ... (індик).

Балакучий, як ... (сорока).

Третя станція «Різнманітність тварин»

Кросворд

Перше слово допомагає розгадати вчитель (відео додається)

Фізхвилинка

В казковому лісі розминка.

Настала фізична хвилинка.

Втому проженем руками

Вгору їх піднімем з вами.

Потім присядемо дружно,

Ноги згинаємо пружно.

Руки, мов крила, розправим

І до плечей їх поставим.

Коло вперед покрутили,

Потім назад повторили.

Голову вниз опустили,

Потім назад нахилили,

Потім наліво поклали,

Потім направо. І стали.

Швидко скінчилась хвилинка.

Нас збадьорила розминка.

Четверта станція

Картка № 1 команда

Закінчи речення.

Тварини належать до живої природи тому, що

Тварини живуть.....

Тварини живляться ...

Картка № 2 команда

Запиши, як пересуваються такі тварини: окунь, ластівка, олень, бабка, жаба, кит, кінь, сова, миша, заєць, акула, гадюка, коник, вуж.

Бігають: _____.

Літають: _____.

Стрибають: _____.

Плавають: _____.

Повзають: _____.

П’ята станція

Гра Знайди зайве»

Перше як приклад знаходе вчитель (відео додається)

Шоста станція «Гра хто більше»

Вмикаємо відео і починаємо, відповіді команди записують на листочку (відео додається)

Одна команда на букву В

Друга команда на букву С

Підбиття підсумків. Рефлексія

- Що вам запам’яталося найбільше?
- Що вас вразило або здивувало?
- Які знання ви можете використати в щоденному житті?
- Які з них, на вашу думку, будуть потрібні вам у майбутньому?

Прийшов час урок завершити.

За відповіді ваші спасибі вам, діти.

Сьогодні ми продовжили

Тваринний світ вивчати.

Левіт Сергій Олександрович

вчитель англійської мови

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: SPORT IN OUR LIFE – СПОРТ У НАШОМУ ЖИТТІ ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 6 КЛАСІ

Мета: ознайомитись з популярними видами спорту в Україні та інших країнах, використовуючи ЛО з теми, граматично правильно будувати речення, розвивати навички усного мовлення, читання, аудіювання, виховувати інтерес до спорту.

Обладнання: підручник, зошит, ноутбук чи смартфон з виходом в інтернет та реєстрацією у Classroom – Google class.

Хід уроку:

I. Introduction (Вступ):

Учні приєднуються до онлайн уроку на платформі Google Meet.

https://meet.google.com/?gclid=CjwKCAiAo5qABhBdEiwAOtGmbj9NUviip8yizoHsrVfPRkJ7xfga7i7bA0Fj4qRcldxw-TaoflaQShoCWmkQAvD_BwE&gclidsrc=aw.ds

1. Привітання: Good morning, class! How are you today?

2. Організаційний момент: What day is it today? What is the weather like today?

What was your home task for today?

3. Повідомлення мети та теми уроку: Today we are going to speak about sport, different sport activities, listen and read some stories and do some exercises as well.

II. Warm up (Розігрів): What associations does the word sport evoke in you?

(The students express their opinion about what the word *sport* means).

Now, let's have a look at a video on YouTube – a song about sports. Let's watch it and sing along. <https://www.youtube.com/watch?v=27f0QUUScQ8>

Quiz: What kind of sports is it?

1. It is for two teams of six players. You need a ball and a high net. You play a ball with your hands. (volleyball)
2. There are two teams of eleven players. The players kick a ball with their feet. (football).
3. Sportsmen do some exercises and dance on the ice. They have very nice costumes. (figure skating).

III. Main Part (Основна частина)

1. **New vocabulary:** ex1, p. 78 (students have to look at the pictures, to repeat new words after the teacher, to write them down into vocabularies).

Slowly, well, hard, quickly, carefully, loudly.

50750760. **Speaking:** (students have to name the favourite kind of sport, to describe it).

50750828. **Reading:** ex. 3, p. 79 (students have to read the text about sport and to say why it is so important in our lives).

50750896. **Writing:** ex 4 p. 79 (students have to complete the sentences).

50750964. **Relax:** Three Minute Workout for Kids

<https://www.youtube.com/watch?v=jvEhI0aNROU>

50750965. **Listening:** – Listen to the stories, do you agree with the children and why?

<https://drive.google.com/file/d/1aBJfzPm8YpL4s7wOrreybCRkBSlcySr6/view?usp=sharing>

– I am Peter. I love all kinds of sports – football, hockey, volleyball and basketball. I also play chess and I love to play football. I go to our football club and I want to become a football player. I also watch football on TV a lot.

– I am Ann. I am not crazy about sports, but I think it is very important to keep in good form and stay healthy. When I have the time, I also go to classes of aerobics.

– My name is Alex. I don't like sport. In the modern world people do not need muscles, difficult things can be done by machines. I'm happy sitting on my sofa with a book or in front of the computer.

IV. Summing up

1. Підведення підсумків: What was this lesson about? Did you like it? What did you learn today? What was the most difficult for you at this lesson?

2. Оцінювання: your marks are the following:

3. Д/з: Your home task is ex 6p 80 (to complete the sentences with the proper adverbs). You can also check your knowledge on Sports joining the quiz online. Let's see if you can do it. Go for it and good luck!

<https://quizizz.com/admin/quiz/5e564b62f92f44001bb7ebb7/what-sports-is-it>

Михайлик Олена Іванівна
вихователь старшої групи «Калинка»
Мар’ївський навчально виховний комплекс
«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»
Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: МАЛЕНЬКІ ПАРОСТКИ ДОБРА КОНСПЕКТ ІНТЕГРОВАНОГО ЗАНЯТТЯ З ДІТЬМИ СТАРШОЇ ГРУПИ

Освітні лінії: екологічна освіта, вступ до природознавства; розвиток українського мовлення; ознайомлення з предметним довкіллям

Мета:

– **навчальні завдання:** продовжувати формувати вміння проводити дослідження, міркувати узагальнювати результати дослідів; активізувати і розширювати словник дітей; вдосконалювати знання дітей про природу, її значення в житті людини, сприяти формуванню основ екологічної культури; довести до відома дітей, що наша планета – живий організм і вона може хворіти через негативний вплив людини на природу;

– **розвивальні завдання:** розвивати пізнавальний інтерес до навколишнього в процесі експериментування; розвивати вміння та навички свідомої, культурної поведінки у довкіллі; розвивати загальнолюдські моральні якості дошкільників; доброту, співчутливість, стійкий інтерес до об’єктів природи, природоохоронні переконання;

– **виховальні завдання:** виховувати спостережливість й інтерес до експериментів, вміння працювати в колективі; дбайливе ставлення до об’єктів природи, потребу піклуватися про рослинний та тваринний світ Землі, викликати осуд дій та вчинків людей, які завдають шкоди навколишньому середовищу; прагнення до самостійних дій в природі (доглянути дерево, не забруднювати водойми, підгодовувати птахів тощо).

Обладнання: ємкість з водою, паперові квіти, телеграма – лист, декорації річки, лісу, пакети для сміття, гніздечко з пташенятами, макет Землі.

Попередня підготовка: спільна робота дітей і вихователя в підготовці різних дослідів, бесіди з дітьми про Землю, природу, перегляд відео та прослуховування аудіо записів, аналіз ілюстрацій, читання віршів, оповідань, виготовлення паперових квітів, вирізування метеликів з паперу.

Хід заняття:

Психогімнастика:

Малята, ви добре спали?

Рано прокинулись?

Один одному усміхніться

Тепер до мене поверніться

І мені теж посміхніться

Подивіться в нас гостей багато,

Треба всіх їх привітати.

Діти: Добрий день вам, добрі люди,

Хай вам щастя – доля буде!

Не на день і не на рік,

А на довгий, довгий вік!

Вихователь: Всі мерщій сідайт, діти
Домовляємось не шуміти
На заняття не дрімати
Руки вчасно піднімати

Вихователь: Діти, я рада вас бачити такими веселими та усміхненими. Зібралися ми сьогодні, щоб поговорити про те, «Що таке добро і що таке зло?» Людина народжується, щоб творити добро, жити в гармонії з природою, любити навколишній світ, примножувати його скарби добрими ділами. Добро завжди перемагає зло.

Ігрова ситуація.

Вихователь: Скажіть, будь ласка, хто ми з вами?

Діти: Люди

Вихователь: Де живуть люди?

Як називається наша планета?

Діти: Земля

Перегляд глобуса.

Вихователь: Яка наша планета?

Діти: кругла, велика.

Вихователь: Що ви бачите на глобусі?

Діти: Воду, землю, гори, ріки, моря.

Стук у двері. Листоноша приніс телеграму.

Діти до нашої групи надійшла телеграма – лист:

Лист я хочу прочитати,

Але лист цей не простий –

Він, малята, звуковий,

Тож сидімо всі тихенько,

слухайте все уважненько.

У супроводі музики читає телеграму – лист:

– Я – планета Земля. Я донька великого Сонця. Сонечко любить та зігріває мене, а я радісно кружляю навколо нього цілий рік, не втомлюючись та не зупиняючись. Я дихаю вільно та спокійно. Мої легені – ліси наповнюють мене чистим повітрям.

Живильною водою напоюють моє тіло струмочки та річки, що кожного дня поспішають до морів та океанів.

Я велика. Я всім дарую притулок. Але бережіть мене. І я віддячу вам квітучим килимом – весною, теплим дощем – влітку, чудовим врожаєм – восени, а взимку – пухнастим снігом. Тож шануйте мене.

Я – планета Земля. Я – ваш дім. Допоможіть мене, врятуйте мене.

Вихователь: Чому Земля просить, щоб ми врятували її? Чого не любить природа?

Діти: Багато сміття, забруднене повітря, вирубані ліси, зламані гілки, поруйновані гнізда, витоптані квіти, звірі в капканах, забруднені річки.

Вихователь: Ось скільки небезпеки ви назвали. Що ж ми люди повинні робити, знаючи, що наша рідна домівка б'є на сполох? Ось подивіться наша Земля сумує. Щоб допомогти планеті, нам треба відправитись у подорож. Діти, а ви любите подорожувати?

Діти: Так.

Вихователь: Подорожувати будемо до лісу.

Діти, а що таке ліс? (Це куточок природи)

А що таке природа? (рослини, тварини, птахи, дерева, комахи)

Вихователь: Але перш ніж вирушити у мандрівку треба пригадати правила поведінки серед природи.

Дидактична гра: «Треба – не можна»

Мета: виховувати любов до природи, вміння піклуватися про рослини і тварини, прагнення дотримувати правил поведінки у природі; захищати природу від тих, хто її нищить.

Хід гри: Вихователь називає, що треба робити, а що – не можна. Діти піднімають червону квітку, якщо вони вважають, що не треба робити, або білу квітку – якщо можна.

- Берегти рослини
- Руйнувати пташині гнізда
- Спостерігати за рослинами
- Ламати гілки кущів, дерев
- Підгодовувати птахів
- Зривати квіти
- Милуватися природою
- Кричати, галасувати
- Садити дерева
- Обдирати та псувати кору дерев
- Не руйнувати мурашники
- Обдирати павутиння
- Не стріляти тварин
- Убивати комах

Вихователь: Добре, бачу, ви знаєте правила поведінки в лісі

Раз, два, три, чотири, п'ять –
Час нам подорож почати
І цікаву і незвичну,
Не просту, а туристичну
Раз пригода,
Всі готові до походу

Діти: Вирушаймо!

Діти разом з вихователем йдуть до лісу

Ось вузька доріжка
У нас веселі ніжки
На вузьку доріжку
ступають наші ніжки.

Звучить музика «Шум води»

Діти підходять до річки (полотно голубе і на ньому сміття, пластикові пляшки, пробки)

Вихователь: Річечко, голубонька, що ж трапилось з тобою з тобою?

Річка: Допоможіть мені діточки милі,

Ви почистіть мене від сміття.

Лиходії мене засмітили

В брудних водах немає життя,

Помирає й хворіє тут рибка,

У не чистій та чорній воді

Не купаються в річечці дітки,

Я страждаю,
Я в справжній біді.

Вихователь: Як ми можемо допомогти річці?

Діти: зібрати сміття (діти збирають сміття)

Річка: Дякую вам, дітки, ви мене врятували, а моїм мешканцям нове життя подарували.

Звучить музика «Пташиний спів»

Вихователь: Вирушаємо далі.

Діти, ось подивіться пташка маленька навколо дерева літає, давайте запитаємо, про що вона свою пісню тривожну співає.

Пташка: Ой, лихо! Ой, лихо! Біда!

Злі люди гніздечко моє зруйнували,

А там мої любі малята, маленькі мої пташенята.

Вихователь : Не плач, пташка, ми з дітьми тобі допоможемо

(Дитина бере гніздо і передає вихователю, який примощує його на дерево)

Пташка: Спасибі вам, дітки, добру справу ви зробили.

А пісню сумну, я швидко забуду.

І тільки веселу співатиму людям.

Вихователь: Підемо далі діти, але зверніть увагу наша планета ще сумує. Треба ще допомогти Землі. Давайте зберемо осінні листя.

Дидактична гра «Збери осінні листя»

Діти збирають листя різного кольору, за сигналом вихователя.

Вихователь: Без чого не живуть рослини?

Діти: без води, землі

Вихователь: Так, рослини дуже люблять водичку, без води вони загинуть, але рослини збагачують повітря, воду киснем. Наша подорож продовжується. Вирушаємо далі. Діти, дивіться з квіточками трапилась біда, вони без води почали в'янути. Ось в нашому лісі з'явилося невеличке озеро, давайте квіточки напоїмо водичкою.

Дослід: «Паперові квіти»

Мета: розширити та закріпити знання про властивості паперу. Розвивати бажання дізнаватись щось нове про природу.

Обладнання: миска з водою, паперові квіти

Хід дослід: Вирізати з паперу квіти з довгими пелюстками. За допомогою олівця закрутити пелюстки до центру. А тепер опустити квіти на воду, буквально пелюстки починають розквітати. Це стало завдяки чому? (Папір намокнув, став важким, ось пелюстки і розкрились)

Вихователь: Діти, давайте планеті подаруємо танок.

Фізкультхвилинка (Хвилинка відпочинку)

Вихователь: розповімо нашій Землі вірші.

Діти читають вірші:

Все – із доброго чи злого –
Починається з малого.
Листя виросте з листочка,
З нитки вишита сорочка
З пагінця, чи з бруньки гілка,
З гілки – дудочка – сопілка

Хліб із маленької зернини,
Дощ – із чистої краплини.
Пагорбок стає горою,
А роса стає водою.
Навіть річечка – ріка
Починається з струмка

День турботою почнеться,
Кожен за своє береться
Проганяй мерщій дрімоту
І рукам давай роботу
І роби невтомно,вміло
Хоч мале та добре діло.

Вихователь: Давайте прикрасимо нашу Землю квітами, комахами, метеликами, вони допоможуть їй вільно дихати. Дивіться, діти, планета наша вже всміхається

Давайте всі разом скажемо:

«Земля – наш рідний край
Вона усім, як мати,
Щоб лад завжди був домі тім
Про неї треба дбати»

Вихователь: Ну, що, друзі, «Зробив добре діло – гуляй сміло»

Молодці, малята! Ось бачите, як багато добрих справ ви сьогодні зробили. Хто мені назве?

Вихователь: Бути добрим легко, але запам'ятайте з добром у серці потрібно йти не тільки до природи, але і до людей. Ми сподіваємось, що після нашої сьогоднішньої зустрічі у ваших серцях також проростуть маленькі паростки добра!

Павленко Людмила Анатоліївна

вчитель біології та хімії

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ (УРОК ЕКОЛОГІЇ, 11 КЛАС)

Мета:

- поглибити знання про природні умови та ресурси України, традиції природокористування;
- виявити головні причини й джерела розвитку екологічної кризи та визначити їхні основні наслідки;
- формування навичок критичного мислення під час роботи з відеороликами, розвивати увагу, пам'ять, уміння працювати в малих групах;

– удосконалення умінь структурувати матеріал, узагальнювати його, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно мислити і послідовно викладати свої думки.

Обладнання: підручник, географічні карти, ноутбук, проектор.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку:

I. Організаційна частина. (Приєм «Прогноз погоди»)

Прогноз погоди на найближчі 45 хвилин: «в Августинівському ЗЗСО очікується спокійна, сонячна погода, грозових хмар в кабінеті біології та зливових дощів на обличчях одинадцятикласників не передбачається....»

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Розповідь учителя з елементами бесіди.

Україна – одна з найбільших за територією, чисельністю населення й ресурсним потенціалом країн Європи, член-засновник Організації Об'єднаних Націй, після отримання статусу незалежної держави внаслідок негативного впливу цілого комплексу соціально-політичних і соціально-економічних факторів переживає тяжку екологічну кризу. Вона є однією з найбільш неблагополучних в екологічному відношенні країн.

– Зверніть увагу на епіграф нашого уроку:

**Схаменіться! Будьте люде,
Бо лихо вам буде...**

Т. Г. Шевченко

– Про що попереджають нас слова поета?

(Відповідь учнів).

– Які ж причини і наслідки такої ситуації?

Про це ми дізнаємося сьогодні на уроці.

(Повідомляється тема і мета уроку).

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Загальні відомості про природні умови.

(Розповідь з використанням географічних карт).

А) Географічне положення.

Б) Клімат

В) Водні ресурси. *(Учні називають річки України і показують їх на карті).*

Режим більшості річок України тепер істотно змінено господарською діяльністю людини: водозабором для зрошення, промислових потреб, питного водопостачання та регулювання після будівництва ставків, гребель, водосховищ, каналів. Близько 20 тис. малих водотоків узагалі припинили існування.

Г) Ґрунтові ресурси. *(Розповідь учителя з послідовним записом у зошитах).*

Географічна зональність ґрунтів

Полісся – дерново-підзолисті.

Лісостеп – сірі лісові ґрунти, чорноземи.

Північний степ – чорноземи.

Південний степ – каштанові ґрунти, чорноземи.

Г) Корисні копалини. *(Розповідь учителя з елементами роботи з картою).*

Україна багата на мінеральну сировину – різноманітні корисні копалини.

– Наведіть корисні копалини, які зустрічаються на території України.

Д) Рослинний і тваринний світ. *(Повідомлення учнів або розповідь учителя).*

2. Традиції природокористування. *(Розповідь з елементами бесіди).*

В Україні традиційними формами господарювання, природокористування з давніх часів були землеробство, мисливство, бджільництво, скотарство, садівництво. Їхня роль у житті українців із часом змінювалась, однак сьогодні люди чимраз частіше звертаються до традицій у всіх сферах своєї життєдіяльності.

– Назвіть традиції природокористування. (*Робота з підручником с. 271, 1-й, 2-й абзаці*).

Однак, головним залишається землеробство, для якого існують також свої традиції.

– Які практичні екологічні поради ви можете взяти з Біблії, другої книги Мойсея, 23, 10:

Шість років засівай землю твою і збирай те, що родить вона, а на сьомий – залиши її в спокої, щоб харчувалися убогі з твого народу, а залишками після них, щоб харчувалися звірі польові; так же роби з виноградником твоїм і оливками твоїми...? (Відповіді учнів).

ЗАВДАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

3. Причини розвитку екологічної кризи.

4. Джерела забруднення природного середовища.

Учні класу об'єднуються в 3 групи

Вправа І: Робота з відеороликами

Завдання 1. *Усі групи переглядають відеоролики за посиланнями:*

1 відеоролик: <https://www.youtube.com/watch?v=STTLrmA8wqo> (екологічні проблеми)

2 відеоролик: <https://www.youtube.com/watch?v=NTyxJQDIKM4> (екологічні проблеми України, з початку ролика до 59 секунди)

3 відеоролик: https://www.youtube.com/watch?v=d_DBrz7kveU (бережіть природу рідної планети, з початку ролика до 1хв.57 сек.)

4 відеоролик: <https://www.youtube.com/watch?v=uiqQsmzM3zY> (крик Землі, з 55 сек. До 1 хв.15 сек.)

Запитання до груп:

1. Про що йдеться у відеороликах?
2. Що об'єднує всі відеоролики?

Завдання 2. *Створити ментальну карту (за відсутності технічних засобів використати папір та кольорові олівці, фломастери)*

- 1 група: Причини розвитку екологічної кризи
- 2 група: Джерела забруднення природного середовища
- 3 група: Основні наслідки екологічної кризи.

(Презентація створених ментальних карт)

Вправа 2. Підготувати виступ на місцевій радіостанції з теми «Погляд на проблему забруднення навколишнього середовища» тривалістю до 2 хвилин.

- 1 група: від імені керівних органів регіону
- 2 група: від імені громадської екологічної організації Екодія.
- 3 група: від імені небайдужої громадськості.

(На підготовку виступу надається 3 хв.)

Групи презентують свої підготовлені виступи.

4. Закріплення нових знань і умінь. (*Бесіда за питаннями та завданнями*)

1. Назвіть приклади нераціонального природокористування в Україні.
2. Назвати основні причини розвитку екологічної кризи в Україні.

3. Назвіть основні джерела забруднення довкілля в різних географічних регіонів України.

4. Розмістіть за спадною (з погляду негативного впливу на довкілля) такі джерела забруднення:

Легка промисловість, водний транспорт, сільське господарство, автотранспорт, енергетика, металургійна, цементна промисловість, машинобудування, військова діяльність.

V. Підсумок уроку.

Висновок: Україна до XVIII ст. – одна з найбагатших і найблагополучніших країн світу, за неповні два століття перетворилася на край, що переживає надзвичайно тяжку екологічну кризу, котру називають «лихоліттям».

Величезна соціальні потрясіння, централізація промисловості, перехімізація сільськогосподарських угідь, виснаження ресурсів призвели до формування в Україні однієї з найбільш варварських із погляду екології економік – перенасичена хімічними, металургійними, гірничорудними, нафтопереробними, військовими виробництвами, з величезними обсягами відходів і низькими коефіцієнтами їхньої утилізації із застарілими технологіями та обладнанням.

Через зазначені вище причини тривалість життя а Україні знизилась і зараз смертність переважає над народжуваністю.

VI. Домашнє завдання.

1. Опрацювати матеріал параграфа.
2. Підготувати повідомлення використавши матеріали масмедіа, відео записів, публікацій:
  - Основні причини кризової ситуації р. Дніпро.
  - Головні причини екологічної кризи Азовського моря.

Панова Софія Вадимівна
вчитель фізичної культури

Августинівський заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (МОДУЛЬ «ВОЛЕЙБОЛ») 5 КЛАС

Завдання:

1. Вичити передачі м'яча двома руками зверху біля стінки.
2. Навчити прийому і передачі м'яча двома руками зверху в парах.
3. Виконати вправи для розвідку швидкості та спритності.

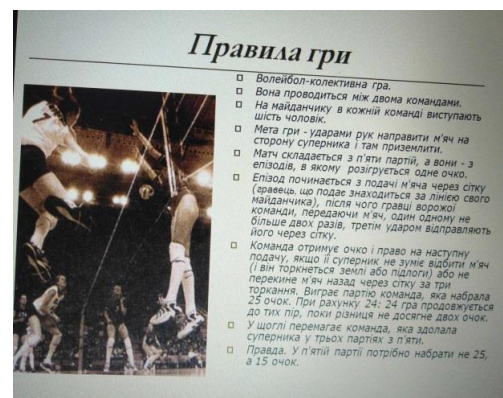
Місце проведення: Спортивний зал.

Інвентар: Волейбольні м'ячі, волейбольна сітка.

Обладнання: презентація, музичний супровід.

Зміст уроку	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
I-Підготовча частина	11хв	
1. Шиккування в шеренгу, привітання з учнями	2 хв.	Перевірити присутність учнів, стан їхнього здоров'я.

		Звернути увагу на техніку безпеки під час занять фізичною культурою.
2. Повідомити завдання уроку	1 хв.	Звернути увагу на спортивний одяг та взуття.
3. Різновиди ходьби та бугу, стрибків	4 хв.	Слідкувати за правильністю виконання вправи.
4. Загально розвиваючі вправи під музичний супровід. (https://www.youtube.com/watch?v=cFq3UcfW4J0&t=10s)	5 хв.	Слідкувати за диханням учнів та за їхнім самопочуттям
II-Основна частина	28 хв.	
1. Ознайомлення учнів з правилами гри в волейбол.	2 хв.	Звертати увагу на правильність виконання всіх вправ.
2. Правила техніки безпеки на уроках з «Волейболу»	2 хв.	Пояснити.показати виправити помилки.
3.Передача м'яча двома руками зверху біля стіни –стійка волейболіста – навчити правильному розміщенню пальців – згинання і розгинання рук від стінки – штовхання волейбольного м'яча вперед – набивання м'яча над собою – відбивання м'яча від стінки 20 р	7 хв.	Стежити за стійкою гравців. Ігровий метод організації учнів.
4.Підйом і передача м'яча двома руками зверху в парах – розстановка по парах через сітку – підкидання м'яча вгору і штовхання його вперед 20 р – набивання м'яча над собою 10 разів і передача вперед через сітку партнерові – різновиди стійки гравця	6 хв.	
5.Вправи для розвитку спритності – човниковий біг 4x15 – біг лівим.правим боком до відмітки з прискоренням	3 хв.	
6. Навчальна гра «Піонербол»	8 хв.	
III. Заклучна частина	6 хв.	
1. Шиккування учнів	2 хв.	
2. Повідомлення підсумків уроку	1 хв.	
3. Домашнє завдання. Виставлення оцінок	2 хв.	
4. Вихід із зали	1 хв.	

Похвала за активність і успіх

Пархоменко Каріна Вадимівна

вчитель математики

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ВІДСОТКОВІ РОЗРАХУНКИ (6 КЛАС)

Мета:

- повторити види задач на відсотки та способи їх розв’язання;
- доповнити знання алгоритмом розв’язування задач на відсотки за допомогою пропорцій
- розвивати зводити життєві задачі до математичних розрахунків, можливості їх застосовувати в житті, вміння проводити відсоткові розрахунки за допомогою пропорцій; розвивати логічне та критичне мислення учнів, інтерес до математики;
- виховувати патріотичні почуття, любов до рідного краю; виховувати відповідальність за результати своєї праці та вміння працювати в групах, розглядати математику як науку тісно пов’язану з різними сферами діяльності;

Тип уроку: засвоєння навичок і вмінь.

Обладнання: інтерактивна дошка (або проектор з екраном), презентація до мініпроєкту учнів, підручник, роздатковий матеріал для роботи в групах(навчальні «кейси»).

*Математику слід вивчати у школі ще й з тією метою,
щоб одержані тут знання були достатні
для звичайних потреб у житті.*

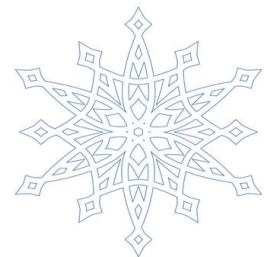
М. І. Лобачевський

Хід уроку:

I. Організаційний етап (2 хв.)

- привітання з класом;
- емоційне налаштування учнів на сприйняття матеріалу уроку через слова відомого математика Миколи Івановича Лобачевського: «Математику слід вивчати у школі ще й з тією метою, щоб одержані тут знання були достатні для звичайних потреб у житті».
- звернення до дітей: Дуже часто я чую запитання: «А скажіть для чого нам потрібне те, що ми зараз вивчаємо? Де воно нам знадобиться?» Я вважаю, сьогодні на уроці кожен з вас зможе відповісти на це запитання й для себе зробить певний висновок.
- оголошення теми та мети уроку: Тому основною метою нашого уроку, на якому ми будемо вдосконалювати знання з нашої теми «Відношення і пропорції. Відсотки», є розвивати вміння проводити відсоткові розрахунки за допомогою пропорцій, зводити життєві задачі до математичних розрахунків, можливості їх застосовувати в житті. Отже, відкриваємо зошити та записуємо число, класна робота і тема нашого уроку «Відсоткові розрахунки»(запис дати та теми в зошит)

II. Перевірка домашнього завдання (перед уроком відповідальний учень робить заміну зошитів та перевіряє наявність домашнього завдання, на початку уроку повідомляє вчителю результат)

«Правильні» пазли:

- середні члени
- невідомий член
- основна властивість
- крайні члени
- відношення
- $3:5=6:10$
- $18:3=42:7$
- $4:2=12:6$
- $x:2=15:3$

«Неправильні» пазли:

- круг
- сума
- бісектриса
- квадрат
- кут
- трикутник
- відрізок
- $14-4=20-10$
- $8:2=4+1$

2) «Мозковий штурм» (відповіді на питання)

1. Що таке пропорція? Наведіть приклад.
2. Сформулюйте основну властивість пропорції (добуток крайніх членів пропорції дорівнює добутку середніх її членів)
3. Що показує відношення чисел a і b ? (Якщо $a > b$, то значення відношення показує, у скільки разів число a більше за число b . Якщо $a < b$, то значення відношення показує, яку частину b становить число a)
4. Що називають відношенням двох чисел a і b ? (вираз, що є часткою чисел a і b , відмінних від нуля, називається відношенням чисел a і b)
5. Що називають відсотком? (соту частину величини або числа)
6. Як знайти 1% від величини? (значення величини поділити на 100)
7. Скільки відсотків становить уся величина? (100%)

3) Тестові завдання:

Учням пропонується знайти правильну відповідь в тестових завданнях та здійснити самоперевірку

1. 3% у вигляді десяткового дробу записують так:

- а) 3,00;   б) 0,3;   в) 0,03;   г) 0,003.

2. 0,43 у вигляді відсотків записують так:

- а) 4,3%;   б) 0,43%;   в) 43%;   г) 430%.

3. 1% від числа 530 дорівнює:

- а) 530;   б) 53;   в) 0,53;   г) 5,3.

4. Якщо 1% числа дорівнює 23, то дане число дорівнює:

- а) 23000;   б) 2300;   в) 230;   г) 0,23.

5. Щоб знайти 30 % від числа 210, треба:

- а) $210 : 100 \cdot 30$;   б) $210 : 30 \cdot 100$;   в) $210 : 30$;   г) $210 \cdot 100 \cdot 30$.

6. Щоб знайти число 40 % якого дорівнюють 400, треба:

- а) $400 : 100 \cdot 40$;   б) $400 : 40 \cdot 100$;   в) $40 : 400 \cdot 100$;   г) $40 \cdot 400$.

Відповіді: 1. в); 2. в); 3. г); 4. б); 5. а); 6. б).

III. Актуалізація опорних знань (8 хв)

Декілька учнів самостійно працює біля дошки («Асоціації»), а інші на своїх місцях працюють з вчителем («Мозковий штурм»)

1) Асоціації на дошці (інтерактивний метод)

– Діти, давайте з вами складемо з пазл-сніжинку з слів-понять, які пов'язані зі словом ПРОПОРЦІЯ (на дошці частинки сніжинки з надписами). До дошки виходять двоє учнів та знаходять зайві елементи пазлу.

IV. Формування вмінь та навичок (8-9 хвилин)

Робота з підручником

ст. 139, № 739

– Складаємо короткий запис даних задачі:

Поклав – ? грн., а це 100 %

Отримав – 2160 грн. прибутку, а це 18%

1) $100\% + 18\% = 118\%$

2) Нехай вкладник поклав до банку x грн.. Тоді складаємо пропорцію:

$$\frac{x}{2160} = \frac{100}{18}$$

$$x = \frac{2160 \cdot 100}{18}$$

$x = 12000$ (грн.)

Відповідь: розмір вкладу 12000 грн.

V. Хвилинка відпочинку. Представлення звіту роботи над міні-проектом «Цікава інформація про історію виникнення відсотків та їх застосування в нашому житті»(4-5 хв.)

Трое учнів отримали завдання здійснити пошук в мережі інтернет інформації щодо історії виникнення та застосування в житті відсотків, результат подати у вигляді презентації

Учень 1. З латинської мови слово «процент» перекладається як «сота доля». У 1685 році в Парижі було видано книгу «Керівництво з комерційної арифметики». В одному місці йшла мова про відсотки, які тоді позначали «сто» (скорочено від cento). Але складач вирішив, що «сто» це дріб і надрукував «%». Так із-за друкарської помилки цей знак увійшов у наше життя.

Учень 2. Вперше опублікував таблиці для розрахунку відсотків в 1584 році Симон Стевін – інженер з міста Брюгге (Нідерланди) . Відсотки застосовувалися тільки в торгових і грошових угодах. Потім область їх застосування розширилася, відсотки зустрічаються в господарських і фінансових розрахунках, статистиці, науці і техніці. Нині відсоток – це приватний вид десяткових дробів, сота частка цілого.

Учень 3. Відсоток – одне з математичних понять, яке часто зустрічається в нашому житті. В сучасному світі вміння робити відсоткові розрахунки необхідні кожній людині.

З відсотками ми зустрічаємось в магазинах під час акцій та розпродажу; в банках; коли підвищуються тарифи; під час оплати штрафу чи пені; під час покупки деяких продуктових товарів, та ін. Розглянемо деякі приклади.

Учень 1. Акції та знижки

Наприклад: Магазин «Меблі» пропонує знижку 10% на весь товар. Кухня «Барокко» коштує 30000 грн. Яку суму повинен заплатити покупець?

Враховуючи скидку 10% покупець повинен заплатити:

$30000 - (30000 \cdot 10:100) = 27000$ грн.

Учень 2. Штрафи

Наприклад: Заняття студента в спортивній школі батьки оплачують в ОЩАДБАНКУ за місяць 650 грн. Оплата повинна бути внесена до 15 числа кожного місяця. Після чого, за кожен прострочений день нараховується пеня 2% від суми

оплати занять за кожен місяць. Скільки батьки повинні заплатити, якщо вони прострочили оплату на тиждень?

Так як 2% від 650 грн це $650:100 \cdot 2 = 13$ грн, то за кожен прострочений день сума оплати буде збільшена на 13 грн. Якщо батьки прострочать оплату на один день, то їм треба буде заплатити $650 \text{ грн} + 13 \text{ грн} = 663 \text{ грн}$. Якщо на тиждень прострочать оплату, то необхідно буде сплатити суму $650 + 13 \cdot 7 = 741 \text{ грн}$.

Учень 3. Тарифи

Наприклад: В новинах повідомили, що з першого січня 2017 року ціна 1 кубічного метру газу зросте з 5,45 грн до 6,95 грн. На скільки процентів збільшилась ціна на газ.

Різниця тарифів складає: $6,95 - 5,45 = 1,50$ грн. Тоді, $(1,50 \cdot 100) : 5,45 = 27,5 \%$

Ціна на газ збільшилась приблизно на 27,5 %.

Учень 1. Депозити.

Якщо ви зібрали деяку суму грошей і не хочете їх тримати дома, то у вас є можливість їх заощадити та покласти у банк під деякий відсоток. З одного боку депозит буде слугувати вам для надійного зберігання ваших грошей, з іншого боку ще й отримаєте додаткові кошти.

Учень 2. Відсотки жирності продуктів.

У продуктових магазинах на упаковках масла, молока, йогуртів, морозива, сиру та інших продуктів ми теж зустрічаємо відсотки. Наприклад, на прилавках супермаркету можна побачити йогурт з 1% жирності, 4% або 6%. Тобто, йогурти з масовою часткою жиру від 0,05% до 1% - нежирні; від 1,5% до 6% - жирні; з масовою часткою жиру понад 6% - це вершкові йогурти.

VI. Застосування вмінь. Робота в парах. (навчальні «кейси») (13хв)

– Задачі на відсотки використовують багато представників різних професій. Ви майбутнє нашої України. Вам теж згодом прийдеться обирати собі спеціальність. Зараз ми об'єднаємося у дві групи та ви розв'яжете задачі, які стосуються різних сфер нашого життя.

– Пам'ятайте, що робота в групах вимагає від вас поваги один до одного:

I група

Статист (статист – знає все, чисельність населення, його склад, наприклад віковий, прогнозує зростання та спадання виробництва і т.д.)

№1. На виборчій дільниці № 85 с. Щасливе взяли участь у виборах 927 виборців, що становило 45% усього виборців. Скільки виборців с. Щасливе не прийшли на вибори?

Розв'язання:

Усього виборців - x - 100%

Взяли участь - 927 - 45%

Не прийшли на вибори ?

Нехай x усього виборців на дільниці. Тоді складаємо пропорцію:

$$\frac{x}{927} = \frac{100}{45}$$

$$x = \frac{927 \cdot 100}{45}$$

$x = 2060$ (виб.)- усього на дільниці;

2) $2060 - 927 = 1133$ (виб);

Відповідь: на вибори не прийшли 1133 виборців.

Швачка (фахівець, який займається шиттям, має знатитехнологію швейного виробництва, види тканин і їх властивості).

№ 2. На ярлику светра написано: Склад – 60 %- поліамід, 40 % - ангора. Скільки пішло на светр ниток ангори, якщо маса светра 900 г?

Розв'язання:

Светр - 900 г - 100%

Ангора - x г - 40%

Нехай x г ниток ангори пішло на светр. Тоді складаємо пропорцію:

$$\frac{900}{x} = \frac{100}{40}$$

$$x = \frac{900 \cdot 40}{100}$$

$$x = 360(\text{г});$$

Відповідь: на светр пішло 360 г ниток ангори.

Додатково.

Макдональдс знизив ціну на Дабл Чизбургер на 20%. Через деякий час підвищив ціну на 30%. Початкова ціна Дабл Чизбургера становила 51 грн. Як змінилася кінцева ціна відносно початкової? (Відповідь: 53грн. 4 коп.)

II група

Фермер(підприємець у сільському господарстві)

№ 1. Фермер взяв в аренду 200 га землі. З них 26% він засіяв соняшником. Скільки гектарів землі засіяно соняшником?

Розв'язання:

Вся земля - 200 га - 100%

Засіяв - x га - 26%

Нехай x га фермер засіяв соняшником. Тоді складаємо пропорцію:

$$\frac{200}{x} = \frac{100}{26}$$

$$x = \frac{200 \cdot 26}{100}$$

$$x = 52(\text{га});$$

Відповідь: фермер засіяв соняшником 52 га.

Менеджер з продажу (керівник, або продавець вищого рівня, який займається реалізацією партій товару)

№ 2. Менеджер отримав авансом 840 грн, що становить 12% його заробітної плати. Яка заробітна плата менеджера?

Розв'язання:

Заробітна плата - x грн. - 100%

Аванс - 840 грн. - 12%

Нехай x га фермер засіяв соняшником. Тоді складаємо пропорцію:

$$\frac{x}{840} = \frac{100}{12}$$

$$x = \frac{840 \cdot 100}{12}$$

$$x = 7000(\text{грн});$$

Відповідь: заробітна плата менеджера 7000 грн.

Додатково.

До супермаркету «АТБ» привезли 1600 кг апельсинів. Протягом першого дня було продано 30% апельсинів, другого дня 50% від тієї кількості, що залишилася. Скільки кілограмів апельсинів залишилося після двох днів продажу? (Відповідь: 880 кг)

Учні, які презентують розв'язки отримують оцінку. Іншим дітям виставляються оцінки після аналізу їхньої роботи (**2 хвилини**)

VII. Підсумок уроку (5 хв.)

- 1) Де частіше всього зустрічаються відсоткові розрахунки?
- 2) Які основні типи задач на відсотки існують?
- 3) Що означає збільшити число на 100%, зменшити на 50 %?
- 4) На вашу думку, у роботі спеціалістів яких професій можуть знадобитися вміння та навички, здобуті сьогодні на уроці? (учні висловлюють свої думки)

Хвилинка-цікавинка

Кавун містить 96% води. Скільки відсотків води міститься у десяти кавунах?

Розгадайте ребус

А = О

VIII. Рефлексія (2 хвилини)

1. Сьогодні я дізнався ...
2. На уроці я навчився ...
3. Мені було важко ...
4. Мені було незрозуміло ...
5. Тепер я знаю, що ...
6. Мене здивувало ...
7. Я б хотів дізнатися, чому ...

А тепер оцініть сьогоднішній наш урок та свою роботу відповідним жестом:

палець – великий вгору для позитивної оцінки, вниз – для негативної.

IX. Оцінювання (1 хв.) Сьогодні на уроці ми систематизували знання про відсотки, отримані раніше, та закріпили вміння розв'язування задач за допомогою пропорції. Крім того переконалися, що знання з математики можуть знадобитися в багатьох сферах життя і їх застосовують представники різних професій.

Усі, хто активно працювали, отримали оцінки відповідно до результату своєї роботи.

X. Домашнє завдання (1 хв.)

п. 28, № 736, 742, додатково: скласти задачу з відсотками (не повторювати професій, що вже розглянули).

Дякую за роботу!

I група

Статист (статист – знає все, чисельність населення, його склад, наприклад віковий, прогнозує зростання та спадання виробництва і т.д.)

№ 1. На виборчій дільниці № 85 с. Щасливе взяли участь у виборах 927 виборців, що становило 45% усього виборців. Скільки виборців с. Щасливе не прийшли на вибори?

Швачка (фахівець, який займається шиттям, має знатитехнологію швейного виробництва, види тканин і їх властивості).

№ 2. На ярлику светра написано: Склад – 60 %- поліамід, 40 % - ангора. Скільки пішло на светр ниток ангори, якщо маса светра 900 г?

Додатково. Макдональдс знизив ціну на Дабл Чизбургер на 20%. Через деякий час підвищив ціну на 30%. Початкова ціна Дабл Чизбургера становила 51 грн. Як змінилася кінцева ціна відносно початкової?

II група

Фермер (підприємець у сільському господарстві)

№ 1. Фермер взяв в аренду 200 га землі. З них 26 % він засіяв соняшником. Скільки гектарів землі засіяно соняшником?

Менеджер з продажу (керівник, абородавець вищого рівня, який займається реалізацією партій товару)

№ 2. Менеджер отримав авансом 840 грн, що становить 12 % його заробітної плати. Яка заробітна плата менеджера?

Додатково. До супермаркету «АТБ» привезли 1600 кг апельсинів. Протягом першого дня було продано 30% апельсинів, другого дня 50% від тієї кількості, що залишилася. Скільки кілограмів апельсинів залишилося після двох днів продажу?

Додаток 2. Презентація.

Піхотенко Антоніна Сергіївна

асистент вчителя

Лукашівський навчально- виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: ПРАВА ДИТИНИ (ВИХОВНА ГОДИНА У 1 КЛАСІ)

Мета: Ознайомити учнів з їхніми основними правами та обов'язками, закріпити їх в пам'яті учнів, навчати дітей користуватися пошуковою системою, розвивати культуру дітей, акторські здібності, розвиток критичного мислення, навчити дітей користуватись медіаресурсами, виховувати дисциплінованість, повагу до законів України, товаришів.

Хід заняття:

Доброго дня вам, любі друзі! Сьогодні в нас буде дуже цікавий урок! Урок –пошуку та малювання. На ньому ви дізнаєтесь де шукати свої права, на що ви маєте право.

Гра «Передай посмішку по колу» (для створення згуртованості, для позитивного настрою на роботу).

Діти кожного ряду повертаються обличчям один до одного і передають посмішку.

Тасмничо-чарівна хвилинка.

У мене в руках чарівна скринька, у якій знаходиться найцінніший скарб планети Земля. Хто з вас хоче його побачити? Але поки що не розповідайте, що ви там побачили (діти заглядають у скриньку із дзеркалом, відкривається чарівна скринька, діти посміхаються. Потім вчитель показує всім дітям).

Ви бачили в чарівній скриньці себе. Людина – найцінніший скарб, кожен з вас особистість і саме такої людини, як ви, більше не буде на цій Землі.

Слайд 1

Вправа «Вузлики»

На дошці ви бачите вузлики. Сьогодні на уроці ми спробуємо розв'язати їх і прочитати, що за слова там зашифровані.

ВА П РА Т И Н И Д И

Отже, наш урок присвячений правам та обов'язкам дитини. Давайте прочитаємо тему всі разом «Великі права маленької дитини». Ми говоримо: права дитини. А хто така дитина? Дитина – це людська істота до досягнення нею 18-річного віку. Дитина – це людина, яка зростає. Пройшло не одне тисячоліття, поки людство зрозуміло цю істину, пройшло не одне тисячоліття, поки людство нарешті прийняло закони, які оберігають дитину – найбільше наше багатство. А хто знає де прописані ваші права? (Відповідають учні).

- Як ви вважаєте звідки ми можемо дізнатись про ваші права?
- Від батьків, вчителів, та з медіаресурсів. (відповідають діти).
- Так, але щоб визначити достовірність інформації, треба шукати з надійних джерел.
- Сьогодні ми з вами познайомимося з такими джерелами як:

Зараз ми з вами дізнаємось де прописані ваші права (інтерактивну дошку).

В пошукову систему вбиваємо запит «Права дітей України». Переходимо за посиланням.

Ваші права прописані в таких документах, як: Конституція – Основний Закон будь-якої держави. У ній записані усі правила. І правила ці ні в якому разі не можна порушувати! За допомогою Конституції держава піклується про своїх громадян.

Але в усіх малих громадян є ще своя Конституція. Вона називається «Декларація прав дитини». Декларація прав дитини дуже важливий документ, в якому визначені права дитини. Вона була проголошена 20 листопада 1957 року Генеральною Асамблеєю ООН.

Сьогодні завдяки медіаресурсам ми з вами можемо швиденько переглянути наші з вами права в режимі онлайн, для цього ми переходимо за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/123434>. Зараз я зачитаю ваші права і ви побачите скільки насправді багато маєте прав (вчитель зачитує основні права з закону).

- Як називається документ, який захищає права своїх маленьких громадян?
- Коли була прийнята Декларація прав дитини?
- Як називається Основний Закон нашої держави?

Зараз ми з вами спробуємо виділити наші основні права та заповнити ментальну карту. Для цього є чудовий медіаресурс: <https://www.mindmeister.com/1752839157?t=62IpE1REYg#meistertask>

Вчитель зачитує права, діти вибирають, називають, вчитель вписує в ментальну карту. Перегляд презентації.

Давайте глянемо, чи відповідають наші записи в ментальній карті нашим картинкам з презентації! Якого малюночка не вистачає в презентації?

В нас є квіточка на дошці, але не вистачає пелюстків. Давайте кожен на своїй пелюстці намалює право, яке найбільше сподобалося та доповнимо нашу квіточку.

Молодці, гарно попрацювали.

Отже, ми з вами визначили свої права та дізнались, де вони прописані. А чи знаєте ви куди звертатись, якщо ваші права порушують, або вас хтось кривдить?

Словникова робота:

Пригадаємо, які слова ми з вами почули сьогодні:

- Декларація – це документ, в якому викладено важливі правила, обов’язки для дітей.
- Закон – документ, прийнятий вищим представницьким органом державної влади і є загальним.
- Конституція – закон про устрій, будову держави, про головні права та обов’язки громадян.

Гра «Веселий м’ячик»

Ти котись веселий м’ячик,
Швидше, швидше по руках.
У кого лишився м’ячик,
Той розказує права.

Діти по черзі розповідають про свої права. Ось і підійшов до кінця наш урок. Прошу вас продовжити речення:
Я зрозумів... Я навчився... Мені сподобалось...

Ралко Олена Іванівна

вчитель початкових класів

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: РОБОТА З ДИТЯЧОЮ КНИЖКОЮ. СЛУХАННЯ Й ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАЗКИ. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ЖАНРОВОЮ СПЕЦИФІКОЮ КАЗКИ. УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА «РУКАВИЧКА»

Мета: Продовжувати ознайомлювати дітей з українськими народними казками («Рукавичка»); удосконалювати вміння дітей виділяти ознаки зими; уточнювати знання про диких тварин; учити утворювати зменшувально-пестливі слова, розрізняти основні напрямки відносно себе; формувати мовлення учнів та вміння встановлювати зв’язок слів у реченні за запитаннями; вміння висловлювати власну думку; розвивати слухову увагу, пам’ять, уяву, логічне мислення на основі порівняння; почуття ритму; виховувати інтерес, любов до народних казок, бажання допомагати у скрутну хвилину тим, хто потребує підтримки, уваги.

Хід уроку:

I. Організація класу до уроку.

*Вже дзвінок нам дав сигнал
Працювати час настав.
То ж і ми часу не гаймо,
Працювати починаймо.*

1. Вправа для розвитку мовленнєвого апарату.

- Привітайте наших гостей, усміхніться.
Добрий день вам, люди добрі
Хай вам щастя, доля буде
Не на день і не на рік,
А на довгий-довгий вік !
- У цих промінчиках добра, що засяяли на ваших обличчях, ми і розпочнемо нашу мандрівку.

II. Мотивація навчальної діяльності.

1. Психологічна розминка.

– Сьогодні у мене гарний настрій, думки. Я люблю себе, своїх рідних, друзів, свою землю, свою Україну. Вона - єдина, вона – найкраща. А допомогли мені в цьому казки бабусі та дідуся.

– Закрийте оченята і поринемо у світ прекрасного. Уявіть собі, що тепер ми з вами підемо через садочок, вийшли до річки, перейшли через місточок, перейшли через поле й вийшли до...

- А куди ми вийшли послухайте й скажете самі

Де ялинки та дуби,
А під кущиком гриби,
І завзятий дятел – стук!-
Гострить дзьобика об сук.
Тут живуть хороші друзі:
Їжаки, зайчата сірі...
Сніг закрив поляни лисі.
Здогадальсь, де це ?.. В лісі

– Ліс – це домівка, в якій живуть наші найменші друзі. А ми з вами – гості, тому треба поводити себе тихо й виховано.

- Давайте й ми з вами закриємо нашу лису галявинку.

1. Із кубиків «Лего» змайструвати ЯЛИНОЧКУ. (Закривши на кожній цеглинці по 4 шипи).

- Прикрасимо ялинкою парту.

2. Сніжинки

- Скажіть, будь ласка, яка зараз пора року? ЗИМА
- Назвіть ознаки зими. (Сніг, хуга, намети, мороз, заметіль, зсуви)
- Давайте допоможемо зимі вступити у свої володіння. У вас на партах лежать сніжинки. Розтрусіть їх на нашу лису галявину.

Промовляємо:

- Лети сніжинко велика й маленька, велика й маленька, велика й маленька.

На галявинці у нас буде гарненько.

3. Рукавичка

- Багато ж снігу насипала зима. А біля мене що ж це лежить? Гляньте...

РУКАВИЧКА

- Звідки вона взялася? (Прийшла із казки)
- Добре. Хай полежить, може хтось загубив?

4. Фізкультхвилинка.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Дидактична гра «Вгадай казку за малюнком». Робота в групах.

1.1 За допомогою «чарівного відеречка» розбити учнів на групи.

1.2 Скласти пазли. Відгадати назву казки.

– Кожен з вас, коли складе пазли (де повинен утворитися прямокутник), повинен вгадати назву казки.

*В лісі звірам всім на втіху,
Що згубив старенький дід?
Влізли мишка туди й жабка,
Заєць лиска, вовк, ведмідь,
Ще й кабан – іклан. Будь ласка
Відгадайте, що за казка?*

– На малюнку зображено сюжет з казки «Рукавичка».

– Це українська народна казка. Що таке казка? (Це вигадані події за участю фантастичних сил)

– Чому казку назвали народною?

– А які українські народні казки ви ще знаєте? («Колосок»)

– Чи любите слухати їх?

IV. Читання вчителем казки «Рукавичка» під звуки мелодії зимового лісу.

Фізкультхвилинка

V. Колективне відтворення прослуханої казки, міркування над її змістом.

– Чи сподобалась вам казка? Чому?

– Хто герої казки? Назвіть героїв казки лагідно, нехай їм стане тепліше від наших слів. (Дідусь, собачка, лісові мешканці: мишка, жабка, зайчик, лисичка, вовчик, кабан, ведмедик)

– Автор називає їх так лагідно, а чому? (Бо любить і піклується про них)

1.1. Словникова робота. (Картинки лісових звірят вивішуємо на дошці і під кожним – їх назву із казки)

– Ви зустрілися з новими словами, а чи зрозуміли, що вони означають і до кого відносяться?

Шкряботушка
Скрекотушка
Побігайчик
Сестричка
Вовчок-сірий бочок
Кликан
Ведмідь – панотець

1.2. Логічний розбір казки.

– Хто із звірів першим знайшов рукавичку?

– Хто останній прийшов до рукавички? *Ведмідь*

– Чому його не хотіли впускати? (*Дуже тісно було звірятам у рукавичці, ось-ось трісне.*)

– Чи всіх тварин впустили в рукавичку?

- Якими були лісові звірі? *(Добрими, спокійними, мирними, щасливими, дбайливими, дружніми.)*
- Що б ви хотіли змінити в цій казці? *(Знайти для звірів теплу домівку.)*
- Чому вона нас вчить? *(Бути добрими, піклуватися про оточуючих, а особливо про тих, хто маленький, безпомічний, потребує допомоги.)*

1.3. Вправа «Займи позицію» (медіа)

- Якщо казка вчить нас бути порядними, щедрими, доброзичливими. Давайте спробуємо розрізнити в ній добрих і злих героїв. Зробимо це весело. *(Розділити простір на дві половини (довгою стрічкою). На одній половині прикріпити напис «Добрі герої», на другій – «Злі герої». Одна половина буде для добрих героїв казки, а друга — для злих і поганих. Діти вільно проходять по всьому приміщенню під супровід релаксаційної музики, звуків лісу. Учитель вимикає музику в певний момент і голосно вимовляє ім'я будь-якого персонажа казки, наприклад: «Шкряботушка». Діти обирають відповідну половину. Прогулянка продовжується, коли діти знову чують музику.)*
- Діти, скажіть, будь ласка, а чи були у казці злі герої? Доведіть свою думку.

1.4. Вправа «Малюнок як медіатекст». Інтерактивне спілкування.

- Чи любите ви малювати?
- Що полюбляєте більше: перемальовувати картинку чи придумувати сюжет самостійно?
- Чи можете намалювати істоту, яку ніколи не бачили?
- Пропоную вам дослідити, яку інформацію може нести людям малюнок. Коли ви чуєте слово «вовк», які перші асоціації у вас виникають?
- Розгляньте малюнки вовка. Їх малювали різні люди, в різні часи, різною технікою. Чи всі вони збігаються з тими асоціаціями, які викликало у вас слово «вовк»?
- Спробуйте знайти малюнки, які відповідають певним характеристикам: злий, добрий, сміливий, дурний, вірний, підступний, агресивний, голодний, мудрий, нещасний.
- Як автори малюнків змогли передати таку різну інформацію про одну й ту ж саму істоту?
- Які малюнки реальніше відображають істоту вовка? Які фантазійніші? *(Діти доходять висновку, що з малюнка, як і з інших медіатекстів, можна «прочитати» певну інформацію, яку автор передає через техніку виконання, колір, сюжет, розмір.)*
- Яким зображено вовка у нашій казці? Чому?

1.5. Побудова «Асоціативного куща».

- *Давайте допоможемо звірам прийти до рукавички.*
- 1.1. Працюємо парами. Прикріпити на рукавичку тварин, які в ній жили. *(Тільки тих, яких не вистачає на картинці)*
- По перевірці виконаної роботи працює експерт. А експертом буде той, хто знайде рукавичку. *(Під ялинкою)*
- 1.2. Назвіть тварин у порядку збільшення: від найменшої за розміром до найбільшої.
- Молодці! Ви змогли! Ваш клас дружній, а дружба гори верне.

1.6. Фізкультхвилинка.

VII. Перегляд мультфільму за власним озвученням. Вправа «Побач і вгадай» (медіа).

- А зараз пропоную переглянути мультфільм «Рукавичка».

– Ой, лишенько. Що ж сталося. Немає звуку. Допоможіть, будь ласка, озвучте мультик, щоб ми змогли подивитися.

– А допоможе той, хто знайде у себе рукавичку. (Прив’язана під стільчиком)
(Діти доходять висновку: якщо людина знайома зі змістом, то відтворити його за мультиплікаційним фільмом дуже легко, неважко.)

VIII. Підсумок уроку.

1. «Мікрофон»

- Чи сподобався вам урок?
- Що найбільше сподобалося на цьому уроці ?
- А чого ми навчилися на цьому уроці? (*Міркувати, творити*)

2. Цікавинка.

Ось і підійшов до кінця наш урок. Лісові звірятка за нами спостерігали і вирішили вам віддячити за те, що ви відносилися з великою повагою до них. Прислали подарунки. Ось вони. Хутенько розбирайте.

Під ялинкою, у червоному капелюсі діда Мороза діти знаходять солодощі, які є нагородою за їх плідну працю.

Руденко Тетяна Миколаївна

вчитель математики

Лукашівський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад – заклад дошкільної освіти»

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА: КАНІКУЛИ В БРАЗИЛІЇ

ПІДТЕМА: ПРАВИЛА ІНТЕРНЕТ БЕЗПЕКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

УРОК З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ (3 КЛАС)

Мета:

– **навчальна:** активізувати лексико-граматичний матеріал за темою «Day by day», тренувати у вживанні Yes, I was. No, I wasn't, запитувати про події в минулому часі та відповідати на запитання, формувати навички медіаграмотності, вчити писати електронні листи, навчити правилам безпеки в інтернеті, удосконалювати компетенції читання, говоріння, збільшення обсягу знань про соціокультурну специфіку мови країни, що вивчають; повторити вивчений матеріал;

– **розвивальна:** продовжувати формувати навички правильної вимови звуків, навички читання, письма, діалогічного та монологічного мовлення, розвивати креативне мислення, уяву та пам'ять, розвивати уміння ефективно працювати в групах.

– **виховна:** виховувати вміння сконцентруватися, слухати інших, формувати доброзичливу атмосферу в класі, учити культурі спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому світі, розуміти важливість опанування іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування, прищеплювати працьовитість, учити чітко виконувати інструкції вчителя.

Обладнання: ноутбук, підручник «English with smiling Sam» Карпюк, зошит, картки із завданнями, презентація, таблиця «The verb to be in the Past Simple».

Хід уроку:

I. Організаційний момент

1. Привітання

Teacher: Good morning, children!
 Pupils: Good morning! Good morning to you!
 Good morning! Good morning!
 We are glad to see you!
 Teacher: How are you today?
 Учні (по черзі): Fine, thanks. And you?

2. Повідомлення теми та мети

– Today we’ll have an unusual lesson. We have got a letter from our pen-friend from Brazil. He wants us to do different tasks and to know that we can speak, read and write English well, and talk about the Internet. We’ll recall our words, improve the verbs was and were, learn the word yesterday and simple have fun.

– So, lets start!

3. Уведення в іншомовну атмосферу

Фонетична розминка (Учні розповідають римівку та показують рухами)

Stand up straight,
 Then sit down.
 Say «Hello»
 And turn around.
 Touch your nose,
 Wink your eye.
 Blow a kiss
 And say «Goodbye».

II. Основна частина уроку

1. Повторення лексичного та граматичного матеріалу

Перегляд з учнями презентації та згадаємо лексику, тренуємо вживання дієслів з I, you, he, she, it, we, they (презентація в матеріалах)

Listen to the song and repeat Was, Were (запис пісні «I was, You were...»)

https://www.youtube.com/watch?v=KAsacxmPh1Q&ab_channel=Rockin%27EnglishLessons

Divide into groups

WAS WERE

I You

He We

She They

It (слова приклеюють до кошика з відповідним was чи were)

2. Вивчення нового матеріалу

1) Learn the words yesterday, last week and question «Were you at home yesterday?», and answer the question Yes, I was. No, I wasn’t.

а) записати у словник

б) прочитати вправу 1, с. 96. (Учні слухають аудіо запис та читають слова та речення вправи з перекладом)

в) дати відповіді на запитання (картки в парах)

Дай відповідь Yes, I was . No, I wasn’t.

	in the mountains	
	at home	yesterday?
Were you		last week?

	in London	
	in Brasil	
	at school	

г) інтерактивна вправа <http://learningapps.org/watch?v=pbf4nbob517>

Physical Activity

Фізкультхвилинка «One, one, one

Little dogs run

Two, two, two

Cats see you...»

(Учні розповідають та показують рухами)

2) Read the text and rewrite in the past tense

а) Вправа 2, с. 96 – прочитати

б) переробити текст ,використовуючи слова was,were

в) дискусія з учнями

Проблемна ситуація (brainstorm)

Children, let’s talk about the Internet and write rules for safe Internet.

Children, who has a computer at home?

How do you use the computer? (listening to music, playing, doing tasks)

What is the Internet? (children’s answers)

What dangers can be for children on the Internet?

Is it our friend or enemy? (children’s answers)

Let’s discuss (в ході дискусії учні складають правила безпечного інтернету)

The Internet safety rules for children

1. Never show personal information on the Internet. (address, phone number, your name, parent’s names).
2. Don’t trust a stranger.
3. Don’t believe everything that you see or read on the Internet, contact your parents.
4. Always inform your parents.
5. Don’t spend a lot of time at the computer.

III. Заключна частина уроку

1. Домашнє завдання

– Т.: Уявіть, що ви хотіли б знайти друга по переписці в інтернеті. Щоб ви хотіли йому розповісти.

– Напишіть такий електронний лист у зошиті (за зразком листа Піта РВ р. 96)

2. Рефлексія

– А тепер підіб’ємо підсумки нашого заняття. У вас на столі лежать три картинки. Виберіть і покладіть перед собою ту, яка відповідає вашому настрою.

Заняття сподобалося. – Дізнався багато нового.

Заняття сподобалося. – Зрозумів, які небезпеки є в Інтернеті.

Заняття сподобалося. – Правила безпечної поведінки в Інтернеті буду дотримуватися.

– І пам’ятайте, Інтернет може бути чудовим і корисним засобом для навчання, відпочинку або спілкування з друзями. Але – як і реальний світ – Мережа теж може бути небезпечна!

Савенко Валентина Петрівна

вчитель історії

Августинівський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

**ТЕМА: ЛІВОБЕРЕЖНА ГЕТЬМАНЩИНА НАПРИКІНЦІ XVII СТ.
ПОЧАТОК ГЕТЬМАНУВАННЯ І. МАЗЕПИ.
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. 8 КЛАС.**

Мета: визначити адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини; охарактеризувати розвиток господарства та системи землеволодіння на цих землях; розповісти про підпорядкування Української православної церкви Московському патріархату; визначити умови Коломацьких статей та обставини їх укладення; охарактеризувати постать гетьмана І. Мазепи та початок його гетьманування; охарактеризувати становище Гетьманщини наприкінці XVII – на початку XVIII ст., її роль у війні з Туреччиною (1687–1700 рр.); продовжити формування навичок критичного мислення учнів; виховувати учнів у дусі поваги до історичної боротьби та здобутків українського народу.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: підручник, стінна карта, атлас, ілюстративний та роздатковий матеріал.

Основні терміни та поняття: Кримські походи, Азовські походи.

Основні дати та події: 1687 р. – укладення Коломацьких статей; 1689 р. – другий Кримський похід; 1692 р. – виступ антигетьманської опозиції на чолі з Петриком; 1695, 1696 рр. – Азовські походи; 1700 р. – Константинопольський мир між Московією та Туреччиною.

Хід уроку:

I. Організація навчальної діяльності

II. Вивчення нового матеріалу

Актуалізація опорних знань

1. Коли і як утворилася Лівобережна Гетьманщина?

2. Яким був адміністративно-територіальний устрій Української козацької держави за гетьмана Б. Хмельницького?

1. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини.

У другій половині 17 ст. територія Гетьманщини неодноразово змінювалася, але незмінним залишався полково- сотенний устрій, започаткований Б. Хмельницьким. У Гетьманщині після обрання І. Виговського утвердилася республіканська форма правління, яка вже незабаром стала республікансько-олігархічною. Змінилася й форма державного устрою. Устрій у первинному вигляді зберігся лише на Лівобережній Гетьманщині, а також поширився на новоосвоєні землі Слобідської України.

2. Органи влади

Створений Б. Хмельницьким державний апарат упродовж другої половини 17 ст. не зазнав суттєвих змін. Вища законодавча, виконавча й судова влада належала гетьману. У той самий час відновилася практика скликання генеральних рад, які суттєво впливали на перебіг подій. Зросла роль Старшинської ради. Генеральна канцелярія виконувала функції центрального управління державою. На місцях діяли полкові і сотенні органи влади. Судочинство залишалося без змін.

Завдання:

Установіть відповідність між посадами в Українській гетьманській державі та їхніми функціями.

1	Генеральний писар	А	Хранитель військової корогви, ад'ютант гетьмана
2	Генеральні судді	Б	Керував військовим постачанням та артилерією
3	Генеральний обозний	В	Очолювали Генеральний військовий суд
		Г	Військові ад'ютанти гетьмана
4	Генеральний підскарбій	Д	Тимчасовий командувач військами на час проведення окремих операцій
5	Осаули	Е	Контролював прибутки та видатки Генеральної військової скарбниці
6	Хорунжий		
7	Бунчужний	Є	Хранитель гетьманського бунчука, ад'ютант гетьмана
8	Наказний гетьман	Ж	Керував Генеральною військовою канцелярією, видав зовнішньою політикою

3. Соціальний устрій, с. 189

4. Система землеволодіння. Розвиток господарства.

5. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті, с. 191

Постать в історії.

Використовуючи інтернет-ресурси, підібрати матеріали для політичного портрету Івана Мазепи. Звернути увагу на політичну характеристику історичної особи у зарубіжній історіографії та російській. Чому така різниця? Для цього можна використати сайти: LEARNINGAPPS Quizizz Kahoot

Шляхом дискусії підбраного матеріалу підводжу до висновку, що історична особа дуже часто оцінюється неоднозначно людьми, що жили в даний період, а також істориками різних країн і різного періоду. Це дає можливість дітям розвивати критичне мислення, формувати власну думку, скептично відноситися до будь-якої інформації в інтернеті та телебаченні. Виховувати людину – думаючу, а не спостерігача подій.

6. Другий Кримський похід 1689 р. Азовські походи 1695–1696 рр. с. 192–193.

7. 7. Політика гетьмана І. Мазепи.

Дається загальна картина політичній діяльності Івана Мазепи. Потім разом з учнями опрацьовуємо документ: «Із листа французького посла в Московії Жана де Балюза про гетьмана І. Мазепу»

Учням задаються питання стосовно поданого документу, На основі документу учні класу відтворюють словесний портрет Івана Мазепи, адже в історії України ця інформація була білою плямою. А скільки ще таких білих плям у історії ми достеменно не знаємо і по сьогодні.

Завдання:

Охарактеризуйте політику І. Мазепи. Заповніть таблицю.

НАПРЯМКИ ПОЛІТИКИ	ЗДОБУТКИ, РЕЗУЛЬТАТ

III. Закріплення нових знань. Бесіда

- Якими були територіально-адміністративний устрій та система управління на Лівобережжі?
- Який вигляд мала соціальна структура українського суспільства в другій половині XVII ст.? Які верстви були панівними?
- Які форми землеволодіння були характерні для козацтва та селянства?
- Яким був господарський розвиток українських земель?
- За яких обставин І. Мазепа став гетьманом?
- Якими були напрямки політики І. Мазепи? Чиї інтереси він захищав?
- Назвіть мету й результат другого Кримського походу.
- Якими були результати Азовських походів?

Запитання для дискусії: Завдяки чому І. Мазепа зумів утриматися при владі в умовах палацових переворотів у Москві?

IV. Підсумки уроку

Заключне слово вчителя

Адміністративно-політичний устрій Лівобережної Гетьманщини ґрунтувався на засадах, що утвердилися в період утворення Української козацької держави. Проте відбулися зміни в ролі деяких органів, обмежувалася влада гетьмана.

У Лівобережній Гетьманщині та на Слобожанщині суспільство зберігало становий характер. Активно формувався панівний прошарок суспільства з козацької старшини, шляхти та вищого духовенства. Швидко зростало велике землеволодіння.

Протягом другої половини XVII ст. відбувався швидкий розвиток сільського господарства, що був зумовлений зростанням попиту на сільськогосподарську продукцію, зростанням кількості населення та освоєнням нових земель.

У 1687 р. новим гетьманом було обрано І. Мазепу. Булаву він отримав у час, коли Московська держава наполегливо йшла шляхом творення імперії, а автономія козацької держави не входила в її плани. Спочатку гетьман був лояльним до царської влади, навіть усіляко допомагав реформаторським прагненням Петра І. У той самий час він докладав величезних зусиль для створення еліти козацької держави. Також гетьман опікувався культурою та освітою, що сприяло духовному розвитку України.

V. Домашнє завдання: опрацювати § 26.

Семенюк Неоніла Віталіївна

вчитель фізики

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

КОНСПЕКТ УРОКУ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

9 КЛАС (НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ)

ТЕМА: ЗВУКОВІ ХВИЛІ. ІНФРАЗВУК І УЛЬТРАЗВУК

Мета уроку:

Навчальна. сформувати знання про звук як механічну хвилю та про його основні характеристики.

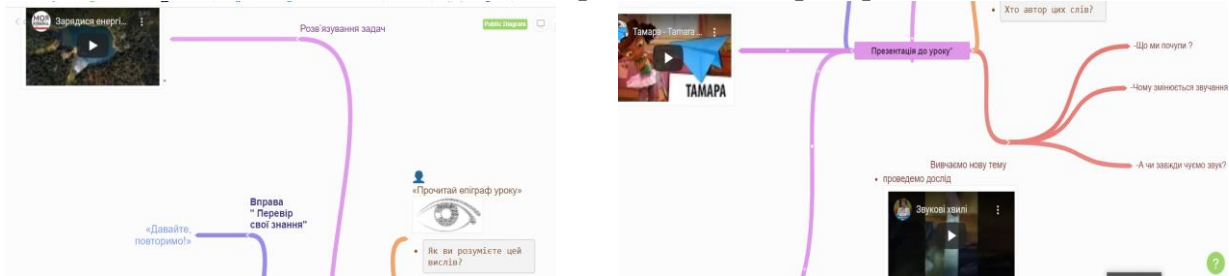
Розвивальна. Розвивати вміння встановлювати зв'язки нового з раніше вивченим. Формувати вміння мислити художніми образами, розвивати фантазію,

почуттєву сферу тощо, для того щоб у будь якій сфері діяльності проявити свою творчість, гнучкість мислення.

Виховна. Виховувати уважність, зібраність, спостережливість, старанність інформаційну і комунікативну культуру. Мотивують дітей толерантно ставитися до людей з вадами слуху (і особливими потребами взагалі).

Тип уроку: комбінований

Обладнання: навчальна інтелект-карта, комп'ютер, картка самооцінювання

Компетенції учнів на уроці:

Основні поняття	Основні знання	Основні вміння
Означення звуку	учні дають означення звуку, називають його джерела та приймачі, розуміють зміст основних характеристик звуку	застосовує набуті знання в процесі розв'язування задач різних типів, аналізує відео фрагмент,
Характеристики звуку		
Джерела звуку		

Основні етапи уроку:

Етап	К-ть хвилин
1. Організаційний етап	1 хв.
2. Перевірка виконання домашнього завдання	2 хв.
3. Актуалізація знань	5 хв.
4. Мотивація навчальної діяльності	5 хв.
5. Засвоєння нових знань	13 хв.
6. Усвідомлення і закріплення учнями вивченого матеріалу	10 хв.
7. Підведення підсумків уроку(рефлексія). Домашнє завдання.	9 хв.

Хід уроку:

Етап 1. Організаційний

Що робить вчитель	Що роблять учні
Привітання вчителя	Слухають розповідь вчителя
Інтерактивна вправа «Знайди вислів» 	Робота над хмаринкою слів в парах. Учні складають епіграф уроку. Обговорення епіграфа уроку. – Як ви розумієте цей вислів? – Хто автор цих слів?
Об'єднання учнів в групи	За допомогою випадкового жеребкування об'єднуються в групи (за кольором)

Форми навчання на даному етапі: *колективна*

Методи навчання на даному етапі: *інтерактивна вправа, бесіда*

Засоби навчання на даному етапі: *презентація вчителя*

Етап 2. Перевірка виконання домашнього завдання групами:

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Робота в парах «Перевір знання»	Учні виконують завдання, працюючи в групах
Аналізує роботу класу	Учні виставляють бали в картку самооцінювання групи, враховуючи внесок кожного учасника

Форми навчання на даному етапі: *колективна*

Методи навчання на даному етапі: *евристичний*

Засоби навчання на даному етапі: *роздатковий матеріал «Картка самооцінювання», презентація вчителя.*

Етап 3. Актуалізація знань

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Проводить інтерактивну вправу Інтерактивна вправа з використанням сервісу https://quizizz.com «Давайте повторимо!»	Учні працюють в запропонованому сервісі
Контролює роботу учнів в парах	Після завершення гри учні виставляють бали в картках самооцінюванні

Форми навчання на даному етапі: *індивідуальна*

Методи навчання на даному етапі: *інтерактивна вправа, бесіда*

Засоби навчання на даному етапі: *онлайн – тест, ноутбук*

Етап 4. Мотивація навчальної діяльності

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
 <p>Демонструє відео. Після перегляду інтерактивне обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Які почуття викликав мультфільм? – Як звати головну героїню, і про що вона мріяла? – Уявіть, що Тамара стала вашою однокласницею. Як їй буде в нашому колективі? – Чи знаєте ви, як розмовляють люди, що втратили можливість чути? 	Осмислення. Аналіз побаченого, висловлювання власних думок.

– Як ви вважаєте, про що ми будемо говорити на уроці фізики? Як саме цей відеоролік пов’язаний з фізикою?	Разом з вчителем формулюють тему уроку
---	--

Форми навчання на даному етапі: *групова, індивідуальна*

Методи навчання на даному етапі: *пошукові, демонстраційні, словесні*

Засоби навчання на даному етапі: *презентація*

Етап 5. Вивчення нового матеріалу.

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Пояснення нового матеріалу	Учні обговорюють, відповідають на запитання.
Пояснення під час презентації	Аналіз фізичних явищ.

Форми навчання на даному етапі: *групова, індивідуальна*

Методи навчання на даному етапі: *пояснювально-репродуктивний, евристичний*

Засоби навчання на даному етапі: *ПК, опорна схема теоретичного матеріалу.*

Короткий конспект пояснення нового матеріалу

Перегляньте відео

Фронтальна бесіда на запитання:

- Що ми почули?
- Чому змінюється звучання?
- А чи завжди чуємо звук?

Коливання лінійки викликає згущення і розрідження повітря

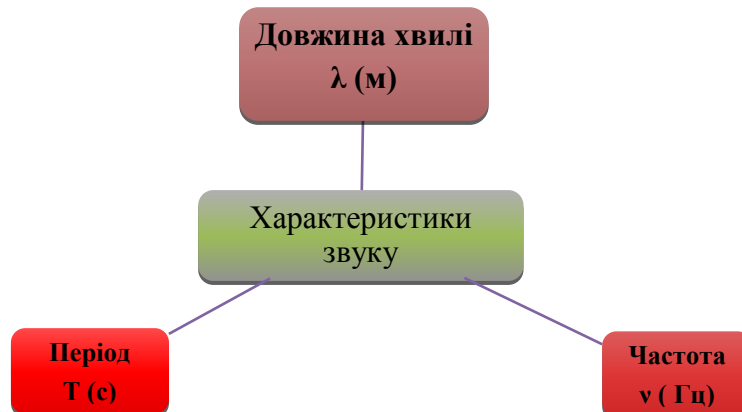
Так від лінійки в усі боки починає поширюватися поздовжня механічна хвиля, яка врешті-решт досягає вашого вуха. Тиск повітря біля вушної мембрани періодично змінюється, і мембрана починає коливатися. Кінець лінійки коливається з частотою понад 20 Гц, саме з такою частотою починає коливатися й вушна мембрана, а коливання з частотою від 20 до 20 000 Гц людина сприймає як звук.

Звук – це фізичне явище, що являє собою механічну хвилю частотою від 20 до 20 000 Гц. Джерела звуку – це різноманітні тіла, що коливаються із частотою 20-20000 Гц.

Приймачі звуку – це тіла, в яких відбувається перетворення звукових сигналів на інші сигнали, завдяки чому звук можна сприймати та аналізувати.

Ознайомимся з фізичними величинами, що характеризують звук:

Характеристики звуку:

- Гучність (гучність головним чином залежить від звукового тиску, амплітуди і частоти звукових коливань)
- Висота (залежить, головним чином, від частоти звукових коливань)
- Тембр (залежить від форми звукової хвилі)

Етап 6. Усвідомлення і закріплення учнями вивченого матеріалу

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Розв'язання якісних задач	учні міркують, вчаться розв'язувати цікаві задачі.
Розв'язання кількісних задач	Практикування в розрахунках оптичної сили лінзи.

IV. Закріплення нових знань та вмінь

Розв'язування задач

1. При польоті більшість комах видають звук. Чим він викликаний? (крильце комах розсікає повітря і створює звук)
2. Хто в польоті швидше махає крилами – муха, джміль або комар? Як це можна визначити?
3. Під час грози людина почула грім через 10 с після спалаху блискавки. На якій відстані відбувся розряд? Швидкість звуку в повітрі – 340 м/с.
4. Гілка, що коливається від вітру, кожні дві секунди вдаряється в шибку. Знайдіть період і частоту коливань гілки.

Форми навчання на даному етапі: *колективна*

Методи навчання на даному етапі: *репродуктивний, евристичний*

Засоби навчання на даному етапі:

Етап 7. Підведення підсумків уроку(рефлексія).

Пропоную учням виконати вправу « Колір мелодії»

Пропонуємо прослухати музичний твір і намалювати на аркуші малюнок, який відобразить настрій дитини, викликаний музикою.

(Музика з відеофільму «Зарядися енергією природи. Україна. Моя країна»

Презентація малюнків, оцінювання учнів.

Домашнє завдання

Додатки:

Інтерактивна вправа «Знайди вислів»

Картка самооцінювання та взаємооцінювання

ГРУПА № _____

	Робота в парі «Перевір знання» (1 – завдання 0,5 б 2 – завдання 1,5 б всього -2б)	Інтерактивна вправа «Давайте, повторимо!» (2б)	Хмаринка слів (тема уроку) (1б)	Робота на уроці (3б)	Розв’язання задач (1б)	«Колір мелодії» (2б)
Всього балів						

Соколянська Ірина Вікторівна

вчитель української мови та літератури
Петропільський опорний ЗЗСО

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ «ЯРОСЛАВ МУДРИЙ» (ІЗ КНИГИ «КНЯЖА УКРАЇНА»). ПОЕТИЧНА РОЗПОВІДЬ ПРО МИНУЛЕ НАШОГО НАРОДУ, КНЯЗЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО, ЙОГО МУДРІСТЬ, БЛАГОРОДСТВО, ЛЮБОВ ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ. РОБОТА З ТЕКСТОМ.

ПОЕЗІЇ «ЗАСПІВ», «УКРАЇНА В СТАРОВИНУ», «ПОХІД НА ЦАРГОРОД»

(конспект уроку для 5 класу, може бути використаним під час дистанційного навчання)

Мета:

- продовжити знайомство з життєвим і творчим шляхом Олександра Олеся, допомогти учням зрозуміти ідейно-художній зміст поезій «Ярослав Мудрий», «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород»;
- вдосконалювати навички виразного читання поезії, розвивати творче мислення, вміння висловлювати власну точку зору;
- виховувати патріотичні почуття, шанобливе ставлення до заповітів наших предків.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: портрет Олександра Олеся, підручник.

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми і мети уроку. актуалізація опорних знань учнів. Вступне слово вчителя

– Ми продовжуємо знайомитися з творчістю видатного українського письменника Олександра Олеся, який був родом із Слобожанщини. Колись поет Максим Рильський сказав, що «поет – завжди казкар». І ці слова – неначе про Олександра Олеся. Його вірші для дітей відзначаються такою ширістю й зрозумілістю, наче сам автор перебуває в дитячому світі, він говорить так, ніби розповідає казку. Однак при цьому письменник торкається важливих і серйозних тем, серед яких чільне місце посідає історичне минуле українського народу. Є в Олександра Олеся твір, із яким ми вже частково познайомилися. Це «Княжа Україна». Тут запропоновані міркування автора про

наше минуле, про події, які розгорталися на теренах Київської Русі, письменник пропонує власне бачення проблем, із якими зіштовхнулися наші князі.

– Перед тим, як продовжити знайомство зі збіркою «Княжа Україна» пропоную згадати вивчений матеріал. Спочатку переглянемо презентацію https://drive.google.com/file/d/1_INjv3Od-zag-E67m7fiauO5rjsOXoTS/view?usp=sharing «Літературні небилиці» (якщо ви згодні зі мною, ставите +, якщо не згодні -).

1. Справжнє прізвище Олександра Олеся – Кандиба (Так).
2. Письменник народився на Сумщині (Так).
3. Письменник навчався в Києві (Ні).
4. Олександр Олесь вчився на журналіста (Ні).
5. Олександр Олесь цікавився історичним минулим (Так).
6. Письменник певний час працював ветеринаром (Так).
7. Перша збірка поезій Олександра Олеся називалась «На зелених горах?» (Ні).
8. Письменник прожив за кордоном сорок років? (Ні).
9. Літературний псевдонім сина Олександра Олеся – Олег Ольжич? (Так).
10. Добірка віршів про минуле України часів Київської Русі називається «Кому повім печаль мою»? (Ні).

III. Мотивація навчальної діяльності

1. Слово вчителя

Період Київської Русі подарував нам розвиток писемності, чудові літописні твори про видатних історичних особистостей та великі перемоги над ворогом. Раннє виникнення літописів є свідченням високої культури давньоруської держави вже від початку її існування. Хоча варто пам'ятати про те, що оригінальна література Київської Русі представлена не тільки літописами.

IV. Повідомлення теми й мети уроку (запис до зошита)

V. Опрацювання навчального матеріалу

1. Перегляд уривку з фільму: https://drive.google.com/file/d/1_INjv3Od-zag-E67m7fiauO5rjsOXoTS/view?usp=sharing // https://www.youtube.com/watch?v=Ny8_aqC5Lbo

– бесіда за запитаннями (факти чи судження про великого князя представлені у відео? Аргументація власних висловлювань.) Вчитель наголошує на тому, що будь-яка думка учня, якщо вона аргументована, має право на існування; що в одних джерелах можуть бути представлені ФАКТИ про Ярослава Мудрого, а в інших джерелах (не документальних) – СУДЖЕННЯ.

2. Робота в зошитах: складання цитатного плану за темою «Заслуги Ярослава Мудрого перед народом» (підручник та відео)

1. «Україна зацвіла, як пишний сад».
2. «Люди багатіти почали».
3. «Київ Царгородом другим став».
4. «До палат ішли невпинно чужоземні посланці».
5. «І в Європі честю мали ... поріднитись з Ярославом».
6. «Але мудрість Ярослава вся була в його ділах».
7. «Не сваріться, жийте в згоді».

3. Метод «мікрофон»: «Ярослав Мудрий залишив для мене такий заповіт...».

4. Слово вчителя: Заповіт Ярослава Мудрого є актуальним і сьогодні. Розбрат, незлагодженість, політичні суперечки не приводять до єдиної мети. Страждає народ, держава, ми втрачаємо людські цінності, звитягу наших предків. Автор передавав у творах власне бачення минувшини українських земель, відродження України, і саме цим

поет сучасний. Його творчість проросла з національного ґрунту, а її світове значення полягає в тому, що поет зумів мистецьки поєднати з сучасністю давні епохи, їх фольклорні традиції і вірування.

5. Виразне читання вчителем поезії «Заспів»

Перегляд презентації до твору. https://drive.google.com/file/d/1lnpcfCJzXaVbC44R4-ZwyJ9T7aIz_oU9/view?usp=sharing

6. Гра «Продовжте речення» (вчитель обирає одного учня, а той, після відповіді, «передає слово» іншому на власний розсуд)

1. Рано вдосвіта на сході прокидався ясний... (Дажьбог).
2. По зелених пишних луках пас гладких овець... (Волос).
3. Над дрімучими лісами, по пустелі степовій / Літав на крилах бог ... (Стрибог).
4. На чорних хмарах вічно землю об'їздив, / Часом плакав, як дитина, бог (Перун).
5. У річках жили ... (русалки й хапуни-водяники).
6. У лісі свистав ... (лісовик) і сміялися ... (мавки).

8. Читання поезії «Україна в старовину» Опрацювання презентації до розділу. https://drive.google.com/file/d/1CkE9TW7AkaUOWOt8gDnW9z7t7yv6_tsu/view?usp=sharing

9. Робота в групах Робота з таблицею

Опишіть за таблицею, якою постає давня Україна в уявленні Олександра Олеся.

Рослини	Тварини	Птахи	Надприродні сили	Види місцевості
---------	---------	-------	------------------	-----------------

VI. Підсумок уроку

1. Рефлексія. Фрази записані на дошці, учні по черзі продовжують одну фразу за бажанням.

- Сьогодні на уроці я зрозумів (-ла), що ...
- Я думаю, що Україна в майбутньому...
- На уроці мені найбільше запам'яталося ...
- Я хотів би (-ла б)...

2. Слово вчителя: У віршах «Княжої України» постають перед нами образи багатьох відважних, мужніх захисників рідного краю. У них вбачаємо найкращі риси не тільки доблесних воїнів, а й розсудливих і мудрих політиків, справжніх господарів своєї землі.

VII. Домашнє завдання: Прочитати драматичний твір Олександра Олеся «Микита Кожум'яка», за бажанням створити ілюстрації.

Сорока Віталій Павлович

вчитель інформатики

Мар'ївський навчально виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ТА РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Мета:

- **навчальна:** ознайомити з можливостями використання мережі Інтернет під час навчання;
- **розвивальна:** розвивати логічне мислення; формувати вміння діяти за інструкцією, планувати свою діяльність, аналізувати і робити висновки;

– **виховна:** виховувати інформаційну культуру учнів, уважність, акуратність, дисциплінованість.

Тип уроку: засвоєння нових знань; формування вмій і навичок;

Обладнання та наочність: комп’ютери, підручники, презентація, проектор.

Програмне забезпечення: Google Chrome, або інший браузер для доступу у мережу Інтернет.

Хід уроку:

I. Організаційний етап

- **Привітання з класом**
- **Повідомлення теми і мети уроку**

Сьогодні на уроці ми ознайомимось з можливостями використання мережі Інтернет під час навчання.

II. Мотивація навчальної діяльності

Про Інтернет можна сказати, що це майже необмежене джерело інформації. Інформація буває різною та більшість її саме повчального та корисного змісту. В мережі є безліч корисних сайтів та ресурсів котрі можуть допомогти нам в реальному житті. Часто коли немає найняти власного тренера по танцях, грі на музичному інструментів або спортом можна використати Інтернет, який навчить вас.

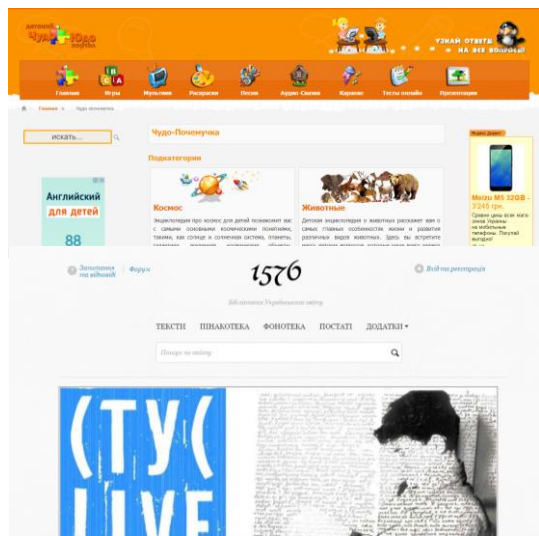
III. Актуалізація опорних знань

- **Повторення раніше вивченого матеріалу**
  1. Яка основна мета мережі Інтернет на вашу думку?
  2. Чи зручний Інтернет для навчання?
  3. Назвіть плюси і мінуси навчання в Інтернеті.

IV. Вивчення нового матеріалу

Сьогодні ми познайомимось з рядом сайтів для навчання. Це будуть інтернет енциклопедії, словники та перекладачі.

Сайт <http://esu.com.ua> це одна з найбільших інтернет енциклопедій сучасної України.

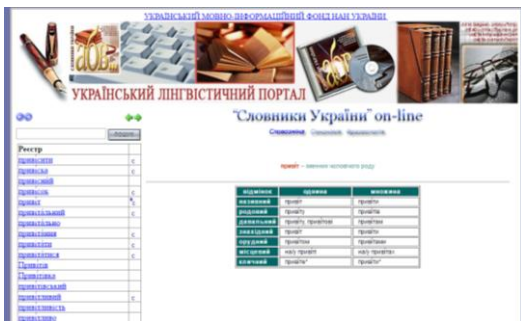

Сайт <http://chudo-udo.com/pochetnichka> пропонує відповіді на більшість питань, котрі виникають у дітей вашого віку. На сайті розміщено дуже багато категорій такі, як космос, тварини та багато іншого.

<http://1576.ua> – одна з найпопулярніших онлайн бібліотек України.

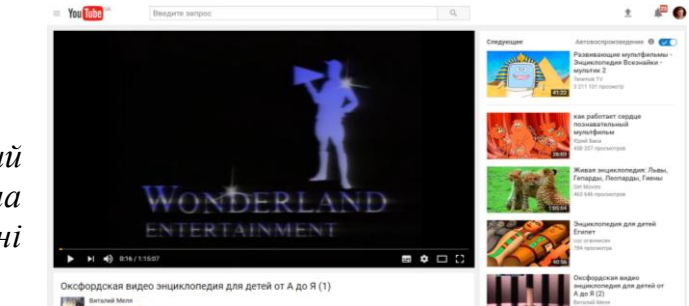

<https://uk.wikipedia.org> – найбільша, дуже насичена різними фактами, інформацією та поясненням різних термінів енциклопедія. Дуже важко знайти таке питання, яке б не знав цей сайт.

Цим сайтом 100% користувався кожен із вас. <https://www.youtube.com> – відео сервіс на якому інформація представлено у відео, що дуже зручно для сприймання та вивчення потрібних дисциплін та цікавої інформації.

lcorp.ulif.org.ua/dictua – лінгвістичний портал, де є безліч відповідей на найбільш популярні та проблемні питання з української мови.

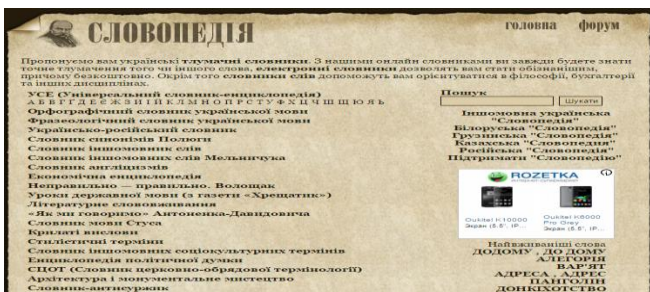

Часто виникає проблема в перекладі слова з російської на українську та правильного його тлумачення. Сайт <http://r2u.org.ua> стане вам у допомозі.

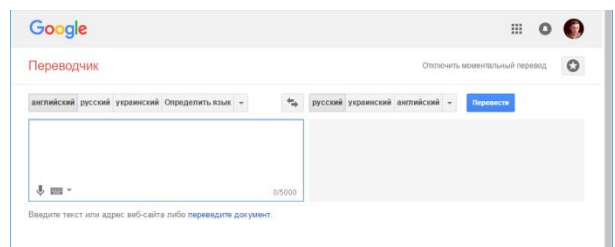
Якщо ви не можете знайти цікаве слово, та його значення в словнику обов'язково скористайтесь сайтом <https://uk.worldwide-dictionary.org> на якому знаходиться дуже обширна база слів та їх значень.

<http://slovopectia.org.ua> – українські тлумачні словники. З якими ви завжди будете знати точне тлумачення того чи іншого слова, електронні словники дозволять вам стати обізнаним,

причому безкоштовно. Окрім того словники слів допоможуть вам орієнтуватися в філософії, бухгалтерії та інших дисциплінах. <http://www.rozvit.org.ua> – також досить розвинутий портал з різними словниками.

При роботі на уроках англійської мови та коли важко сформулювати те чи інше речення або виникають проблеми з переглядом використовуйте <https://translate.google.com/>.

Достатньо обрати мову з якої перекладаємо та кінцеву мову. В режимі реального часу буде здійснюватися переклад та пропонуватись підказки для правильної побудови

речень. Якщо ви маєте текст та назнаєте його мову написання даний сервіс обов’язково допоможе розпізнати написане.

V. Усвідомлення набутих знань й формування вмій та навичок

– *Практичне завдання:*

Завдання 1.

Відвідайте сайт <http://chudo-udo.com/pochemuchka> та знайдіть презентацію з розділу «Архітектура», а саме «7 чудес світу» в режимі онлайн перегляньте подану презентацію.

Завдання 2.

Відвідайте сайт <http://slovo.org.ua> та знайдіть в категорії «Власні імена людей» інформацію про походження свого імені або свого друга

Завдання 3.

Перекладіть на сайті <https://translate.google.com> даний вислів «Success is not the key to happiness. Happiness is the key to success». (Herman Cain). Посніть значення даного вислову

– *Релаксація*

VI. Підведення підсумків уроку

– *Бесіда за питаннями*

1. Що таке інтернет-енциклопедії? В чому їх зручність при використанні?
2. Яким чином ви можете використовувати інтернет словники?
3. З яким перекладачем ми знайомились? Опишіть його можливості.

Примітка. Під час підготовки матеріалів були використані Інтернет-ресурси.

Тимошенко Лілія Миколаївна

вчитель музичного мистецтва

Лисогірський навчально-виховний комплекс

«загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

УРОК 3 МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У 7 КЛАСІ

Тема. Джаз.

Мета: Ознайомити з особливостями сучасних музичних явищ (джазом), розглянути особливості понять «імпровізація», «музична імпровізація», ознайомити з історією виникнення джазу, розглянути напрями та інструменти джазу, ознайомити із творчістю видатних джазових виконавців та із термінологією джазової музики.

Розвивати: вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику джазовим композиціям, вчити розпізнавати на слух інструменти в джазовій музиці.

Виховувати: ціннісне ставлення до джазової музики, інтерес до історії розвитку джазу, творчості видатних джазменів.

Тип уроку: комбінований, урок поглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичних творів та пісні або мультимедійна презентація, портрети відомих виконавців джазу.

Основні поняття для засвоєння: поняття «джаз», «імпровізація», «музична імпровізація», історія виникнення джазу, напрями й інструменти джазу.

Твори, що вивчаються на уроці:

- Ф. Сінатра. «Learnin the Blues».
- Дж. Герман. «Hello, Dolly!».
- Е. Фіджеральд та Л. Армстронг. «Summertime».
- Л. Утьосов та його джаз-оркестр. «Пароплав».
- «Хуртовина» (слова М. Сингаївського, музика М. Катричка).

Хід уроку:

Вхід під джазову музику. Організаційний момент. Мотивація до навчання.

Сьогодні на вас чекає незабутня подорож у Країну джазової музики. Ми ознайомимося з характерними ознаками і музичними інструментами джазу та джазовими музикантами.

Актуалізація опорних знань. Індивідуальне опитування.

- Що таке музичний стиль?
- Які види музики ви знаєте?
- Який незвичний музичний інструмент виконував адажіо В. А. Моцарта?
- Які значення має слово «адажіо»?
- Що означає поняття «стиль»?

Новий матеріал для засвоєння. Розповідь про джазову музику: історію виникнення, відомих виконавців.(Презентація).

Музичне сприймання.

Ф. Сінатра. «Learnin the Blues», Дж. Герман. «Hello, Dolly!», Е. Фіджеральд та Луї. Армстронг. «Summertime», Л. Утьосов та джазовий оркестр «Пароплав».

Аналіз музичних творів.

1. Розкажіть про ваші враження від джазової музики.
2. Які музичні інструменти вам вдалося розпізнати?
3. Які особливості джазового співу? Чим він відрізняється від академічного виконання?

Домашнє завдання: створити **МУЗИЧНИЙ ПРОЕКТ «ВИДАТНІ ДЖАЗМЕНИ ТА ДЖАЗ-БЕНДИ СВІТУ».**

УРОК 3 МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У 7 КЛАСІ

Тема: «Рок – музика»

Мета: розширювати уявлення про історію та виникнення рок-музики, вміти уважно слухати та аналізувати рок-композиції, виховувати естетичний смак, розвивати почуття ритму, ознайомитись з творчістю Елвіса Преслі, Бітлз.

Хід уроку:

У II семестрі ми почали вивчати різновиди музики, які зародились у США . Пригадайте, яку назву має вид музичного мистецтва, який виник на межі 19–20 ст. в США? (Джаз) Давайте пригадаємо, які особливості цього жанру. Які твори ми слухали та з якими виконавцями ознайомились.

Гра «Мікрофон»:

- Що таке джаз?
- Як зародилась джазова музика?
- Які інструменти звучать у джазовому орестрі?
- Як називається джазовий ансамбль?
- Що таке симфоджаз?

- Назвіть відомих виконавців джазу.

Розповідь вчителя: (нова тема):

У другій половині ХХ ст. виникло нове музичне явище – це рок-музика. Він об’єднав у собі поетичне, сценічне та інші види мистецтва. У чому ж особливості виконання рок-музики?

- драматизм і темпераментний вокал;
- чіткий і динамічний ритм;
- майстерність імпровізації;
- віртуозна техніка;
- вміння передавати драйв.

Рок- музика зазвичай виконується рок-гурпою, що складається з гітариста, бас-гітариста, барабанщика, а іноді клавішника. Сольну інструментальну партію у році виконує електрогітара. Першим напрямом рок – музики, що з’явився в середині 50–х років походить від негритянського музичного мистецтва і сільськоамериканського фольклору і невдовзі одержав всевітнє визнання, був рок-н-рол (англ. «rock’n’roll» – розгойдуватися і крутитися). Подальшому розвитку рок-н-рола сприяла творчість Елвіса Преслі.

- *Знайомство з творчістю Е. Преслі*

Слухання: Елвіс Преслі «Only You», «JAILHOUSE ROCK».

- *Історія створення гурту «Бітлз»*

Слухання: Бітлз «Girl», «Yesterday».

Виконання пісні Бітлз «Вчора» (у перекладі з англ.)

Визначення складних місць у виконанні.

Знайомство з творчістю гурту «Pink Floyd» та гурту «Queen».

Підсумок уроку:

- Про який музичний стиль та музичний напрямок йшлося на уроці?
- У чому полягає особливість рок-музики?
- Які характерні риси цього напрямку ви знаєте?
- Кого називають королем рок-н-ролу?
- Чому бітли стали такими популярними?

Домашнє завдання:

- Створити музичний проект «Зірки рок-музики», «Зірки рок-н-ролу».
- Ознакомитись з творчість гурту «Ролінг Стоунз». Охарактеризувати особливості британського блюз-року.

Уткіна Катерина Олегівна

вихователь старшої рупи

Широківський заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

ДЛЯ СТАРШОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ГРУПИ.

ТЕМА: ПЕРЕДАЧА ІНФОРМАЦІЇ ТА ВИДИ СПІЛКУВАННЯ

Мета:учити дітей висловлювати свою думку, продовжити знайомити з джерелами інформації, формувати уявлення про способи передачі та оформлення

інформації, учити розрізняти види спілкування та застосовувати їх на практиці; розвивати увагу, критичне та логічне мислення, мовлення; виховувати ініціативність спілкування, повагу до думки.

Очікувані результати знань та умінь з медіаграмотності у вихованців :

- має уявлення про медіа, види медіапростору;
- знає, як передати інформацію;
- уміє сприймати інформацію;
- усвідомлює значення медіа в житті людей .

Хід заняття:

I. Підготовча частина .Організаційний момент.

– Доброго дня, любі мої дошкільнята.Подивіться у віконечко . Опишіть мені одним словом, який настрій створює сьогоднішня погода.(сум , радість і т.д).Чому ? Можливо, нам чогось сьогодні не вистачає ? (Н. сонця або дощу). Знаєте, я сьогодні зранку, перед тим як іти до вас, дивилась прогноз погоди по телебаченню і мені там пообіцяли, що сьогодні буде яскравий та сонячний день. Я так зраділа, але мені сонячного проміння все одно не вистачає. Пропоную пограти у гру «Сонячні промінчики» та тим самим покликати ще більше сонячних промінчиків до нас.

Хід гри:

Діти стають у коло . Одна дитина стає у центр кола (ведучий) і робить кілька обертів навколо себе з закритими очима під музику. Коли музика замовкає, то ведучий зупиняється навпроти когось із друзів і дарує йому свій промінчик сонця, а він навзаєм дарує йому приємні побажання на день.

II. Основна частина

1. Лист від Грамотійка

(Чути звук ,як приходить повідомлення на електронну пошту)

Ой, діти ви чули мені надійшов лист. Можливо, це щось важливе. Прочитаймо його разом.

«Доброго дня, мої маленькі дошкільнята. Мене закодувала велика мережа інтернету і не пускає до вас. Прошу вас вивчити весь матеріал, який я надіслав вашому вихователю, та виконайте усі завдання, зберіть ключі та врятуйте мене з його полону. Чекаю вашої допомоги. З повагою ваш Грамотійко».

– Діти, допоможемо нашому другові?

– Відкриємо наступний лист і подивимось, що нового хотів нам розказати сьогодні Грамотійко.

2. Бесіда «Що таке інформація і як ми її отримуємо?»

– -Інформацію ми починаємо одержувати з коліски. Першим джерелом інформації для нас стають наші рідні – мама, тато, дідусь, бабуся. Саме вони розповідають і показують нам усе, що нас оточує. Отримуючи інформацію, ми вчимося розмовляти, грати, читати. Питання, відповіді, прохання, сміх і сльози – усе це інформація.

– Як ви думаєте, чи можемо ми, ідучи до садочку, граючись в ігри, не отримувати інформацію ?? (Відповіді дітей).

– Правильно, будь-яка спільна діяльність людей (робота, гра, навчання, спорт) не можлива без обміну інформацією.

– Про що може бути інформація, якою обмінюються люди? (Про новини, про дітей, про телебачення, новини в інтернеті).

– Так, інформація, яку отримує людина, стосується якихось предметів чи нас самих і пов'язана з подіями, що відбуваються навколо нас.

– Як ви думаєте, чи важлива для навчання в садочку така інформація: «До садочку не можна приносити свої іграшки?» (Так). Інформація має свої властивості. І однією з них є важливість для людини. Є й інші властивості інформації: потрібна і непотрібна, правильна і неправильна, правдива і неправдива, повна і неповна, зрозуміла і незрозуміла.

Можна про будь-який предмет чи явище отримати інформацію. А зараз я показую предмет, а ви повинні розказати про нього якомога більше інформації (словами чи мімікою). (Вихователь демонструє предмети: олівець, зошит, книга (або інші), а діти розповідають про їхні властивості, зовнішній вигляд і призначення).

– Що ж таке інформація? (Новини, повідомлення, відомості про навколишній світ, про явища, що відбуваються в ньому).

– Якими шляхами її можна отримати? (Почути від дорослих, прослухати по радіо, подивитись телевизор, запитати у вихователя). Правильно, інформацію ми отримуємо, коли читаємо книги, слухаємо радіо, дивимось телевизор, спілкуємося.

– А чи можна отримати інформацію через комп'ютер? (ТАК)

– Ви всі, мабуть, чули слово Інтернет і знаєте, що воно пов'язане з комп'ютером. А хто знає, що воно означає? Підсумок. Кожній людині важливо вміти отримувати та передавати інформацію. Інтернет – це мережа (зв'язок) між комп'ютерами, планшетами, ноутбуками, телефонами, що знаходяться в різних містах, країнах. За його допомогою люди також можуть обмінюватись інформацією. (діти отримують перший ключ).

3. Дидактична гра «Що ми бачимо та відчуваємо»

Пропоную вам подивитись наступний лист від Грамотійка. Він пропонує нам пограти у гру, яка називається «Що ми бачимо і відчуваємо». Слухайте уважно правила.

Перебіг гри: Одна й та сама інформація може бути представлена в різній формі за допомогою різних знаків. Це мовлення, міміка, жести, малюнки, музика, відео, які несуть певну інформацію. А тепер давайте з'ясуємо, із якою інформацією ми зустрічаємося в житті, у якому вигляді вона представлена.

– Подумайте і скажіть, як можна отримати інформацію?

☒ Малюнки дають нам графічну інформацію, яку ми отримуємо за допомогою зору.

☒ Музичні твори – це звукова інформація, отримана за допомогою органів слуху.

☒ Телебачення дає нам як графічну, так і звукову інформацію, у сприйнятті якої беруть участь і зір, і слух.

Завдання: Визначити, яку інформацію ми отримуємо від різних предметів (на слайдах) (за правильну відповідь діти отримують другий ключ).

4. Хвилинка релаксації

Станьмо діти рівненько. Отак! Отак! (вийти з-за парт)
 Вклонімося низенько. Отак! Отак! (нахиляння тулуба вперед)
 Далі руки отак в боки, Веселенько підем в скоки! (стрибки)
 Отак усі стриб! Стриб! А ніжками диб! Диб!
 Вгору ручки піднімай (вправа для нормалізації дихання)
 І всі разом присідай! Станьмо знов рівненько!

5. Дидактична гра «Що зайве?»

– Ви чудово виконали попереднє завдання. Але у мене є ще один лист від Грамотійка.

Перебіг гри: Педагог показує по черзі картки й оголошує завдання. Наприклад. На дошці картка із зображенням радіо, телевізора, газети та стільця.

Завдання: За допомогою чого ви повідомите усіх, що завтра відбудуться змагання з футболу? Діти звертають увагу, що стілець зайвий і за правильну відповідь отримують третій ключ.

6. Рухлива гра «Пантоміма від Грамотійка».

У нас залишився останній лист. Відкриймо його: «Любі мої дітки .Ви такі в мене артистичні. Щоб отримати останній ключ треба придумати історію, використовуючи якусь одну властивість предмета».

Наприклад, придумати історію, у якій все, що нас оточує, створене з пластиліну. (за цікаві історії діти отримують останній ключ).

- Ось, діти, ми і зібрали усі потрібні нам ключі, щоб врятувати Грамотійка.
- Давайте відправимо всі ці коди поштою і будемо чекати листа від Грамотійки.

III. Заключна частина. Рефлексія

- Що для вас сьогодні було найлегшим на занятті? Що було найважчим?
- Чи можете ви розказати, чим вас вразило заняття?
- Які вправи вам хотілося б повторити?

Федотова Ольга Миколаївна

вчитель математики

Біленьківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА ШКІЛЬНОГО КУРСУ: ПАРАЛЕЛЬНІСТЬ ПРЯМИХ І ПЛОЩИН У ПРОСТОРИ. ТЕМА УРОКУ: ПАРАЛЕЛЬНЕ ПРОЄКЦІЮВАННЯ, ЙОГО ВЛАСТИВОСТІ. ЗОБРАЖЕННЯ ФІГУР У СТЕРЕОМЕТРІЇ

Мета уроку:

формувати предметні копонтності:

знаннєвий компонент: ввести поняття паралельного проєктування як способу зображення просторових фігур на площині та його властивостей; формувати вміння застосовувати властивості паралельного проєктування для побудови зображень фігур у просторі;

діяльнісний компонент: розвивати вміння аналізувати, робити висновки, знаходити власні способи розв’язання;

ціннісний компонент: формувати в учасників навчального процесу цілісне уявлення про навколишній світ, розвивати просторову уяву, логічне мислення, активізувати їхню пізнавальну діяльність, підвищити інтерес до математики.

формувати ключові компетентності: спілкування державною мовою; математичну компетентність; соціальну та громадянську; обізнаність та самовираження у сфері математичних знань.

Обладнання уроку: для дистанційного режиму: ноутбук, акаунт Google, презентація Power Point до уроку, смартфон з функцією зчитування QR коду та підключенням до інтернету, вебінструменти.

Тип уроку: дослідження застосування в житті паралельного проєктування

Компетенції учнів на уроці:

<i>Основні поняття</i>	<i>Основні знання</i>	<i>Основні вміння</i>
Спілкування державною мовою	означення понять, формулювання властивостей, доведення теорем	ставити запитання і розпізнавати проблему; грамотно висловлюватися рідною мовою; аргументувати, доводити правильність тверджень; поповнювати свій словниковий запас.
Практична математична	прості просторові тіла	оперувати геометричними об’єктами на площині та в просторі; розв’язування практичних задач геометричного змісту
Соціально – особистісна	стиль мислення, що характерний для математики, його абстрактність, строгість, доказовість	виконувати пошук, відбір, аналіз, систематизацію і класифікацію інформації
Обізнаність і самовираження у сфері культури	що таке математичні модель	відтворення перспективи, створення об’ємно-просторових композицій

Основні етапи уроку:

<i>Етап</i>	<i>К-сть хвилин</i>
I. Організаційний	1
II. Актуалізація опорних знань	3
III. Мотивація навчальної діяльності	4
IV. Повідомлення теми, формулювання мети та основних завдань	3
V. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу	15
ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА	2
VI. Формування вмінь та навичок	10
VII. Підсумок заняття	5
VIII. Домашнє завдання	2

Хід уроку:

Етап 1. Організаційний

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Перевірка готовності учнів	Привітання

Етап 2. Актуалізація опорних знань

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Пропонує учням повторити опорні факти з теми «Паралельність прямих та площин у просторі» у вигляді інтерактивної вправи	Учні переходять за посилання, яке вчитель надсилає в чат https://learningapps.org/display?v=p42qtkpit20

Форми навчання на даному етапі: фронтальна

Методи навчання на даному етапі: інтерактивна вправа

Засоби навчання на даному етапі: гаджет

Етап 3. Мотивація навчальної діяльності.

<i>Що робить вчитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
<p>Вступне слово: Один з найвідоміших архітекторів нашого часу Ле Корбузе сказав: «Ніколи ще до нашого часу ми не жили в такий геометричний період. Оточуючий нас світ – це світ геометрії, чистий, істинний, бездоганний в наших очах. Все навколо – геометрія».</p> <p>Пропонує з допомогою додатка на смартфоні для зчитування QR-коду переглянути будинки незвичайної форми.</p> <p>Висновок: Щоб будувати будинки, потрібно вміти проектувати. Зобразити тривимірний об'єкт на плоскому кресленні з абсолютною точністю неможливо. Однак за допомогою плоского рисунка можна одержати досить чітке уявлення про окремі властивості просторової фігури. Щоб плоскі рисунки давали якомога чіткіше уявлення про властивості тієї чи іншої просторової фігури, необхідно знати правила зображення просторових фігур на площині.</p>	

Форми навчання на даному етапі: фронтальна

Методи навчання на даному етапі: дослідницький

Засоби навчання на даному етапі: гаджет для зчитування зображень

Етап 4. Повідомлення теми, формулювання мети та основних завдань.

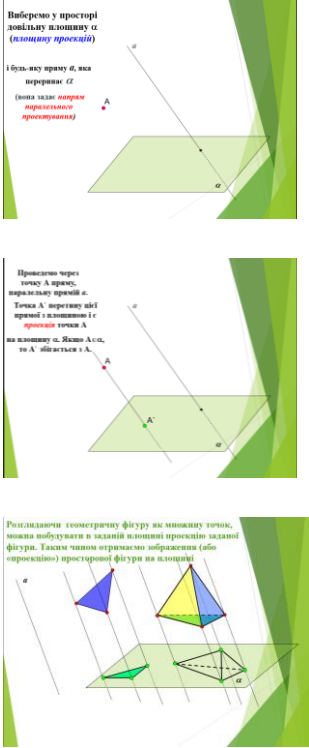
Що робить учитель	Що роблять учні
На занятті ми ознайомимось із суттю паралельного проектування як способу зображення просторових фігур на площині, з'ясуємо їх властивості та покажемо їх застосування для зображення просторових фігур.	Учні пробують самі сформулювати тему заняття «Паралельне проектування та його властивості».

Форми навчання на даному етапі: фронтальний

Методи навчання на даному етапі: дослідницький

Засоби навчання на даному етапі: бесіда

Етап 5. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу.

Що робить учитель	Що роблять учні																		
<p>Паралельне проектування – це спосіб зображення просторових фігур на площині.</p> <p>Виберемо у просторі довільну площину α (площину проєкцій)</p> <p>і будь-яку пряму a, яка переринає α (вона задає напрям паралельного проектування)</p> <p>Проведемо через точку A пряму, паралельну прямій a.</p> <p>Проведемо через точку A пряму, паралельну прямій a.</p> <p>Розглядаючи геометричну фігуру як множину точок, можна побудувати в заданій площині проєкцію заданої фігури. Таким чином отримуємо зображення (або «проєкцію») просторової фігури на площині</p>	<p>Перегляд слайдів</p> 																		
<p>Наочний приклад паралельного проектування – тінь предмета на плоскій поверхні. Через суттєву віддаленість Землі від Сонця, можна вважати сонячні промені паралельними.</p> <p>Вчитель пропонує заповнити таблицю, об'єднавшись у групи.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№ з/п</th> <th>Фігура</th> <th>Зображення в паралельній проєкції</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Точка</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Пряма</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Відрізок</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Паралельні відрізки</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Відношення відрізків</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	№ з/п	Фігура	Зображення в паралельній проєкції	1.	Точка		2.	Пряма		2.	Відрізок		3.	Паралельні відрізки		5.	Відношення відрізків	
№ з/п	Фігура	Зображення в паралельній проєкції																	
1.	Точка																		
2.	Пряма																		
2.	Відрізок																		
3.	Паралельні відрізки																		
5.	Відношення відрізків																		

Із запропонованого набору початків та закінчень речень складіть правильні твердження розміщені на віртуальній дошці. Посилання в чаті.	https://padlet.com/olga13fedotova/i3zsgijzt3sg34qe
Формулюємо властивості паралельного проєкціювання. Розподіляємо між групами властивості	Опрацювання і доведення властивостей з допомогою підручника

Форми навчання на даному етапі: *груповий*

Методи навчання на даному етапі: *висунення гіпотез, їх доведення*

Засоби навчання на даному етапі: *роздатковий матеріал, олівець, лінійка (засоби побудови на віртуальній дошці)*

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

Етап 6. Формування вмінь та навичок.

Що робить учитель	Що роблять учні
1. У якому випадку паралельної проєкцією відрізка буде точка?	Відповідь: Якщо пряма паралельна напрямку проєктування.
2. У якому випадку паралельної проєкцією двох паралельних прямих є одна пряма?	Відповідь: Якщо площина, в якій лежать ці прямі, паралельна напрямку проєктування.
3. Які фігури можуть бути паралельними проєкціями двох мимобіжних прямих?	Відповідь: Дві прямі що перетинаються; дві паралельні прямі; пряма і точка, що їй не належить.
4. Чи зберіжеться при паралельному проєктуванні: а) довжина відрізка 30 см ; б) величина кута 90° ?	Відповідь: а), б) Ні.
5. Чи вірно, що якщо довжина відрізка дорівнює довжині його паралельної проєкції, то відрізок паралельний площині проєктування?	Відповідь: Ні.
6. Чи може паралельної проєкцією прямокутного трикутника бути: а) прямокутний трикутник; б) рівнобедрений трикутник, в) різносторонній трикутник?	Відповідь: а), б), в) Так.
7. Чи може паралельною проєкцією прямокутника бути: а) квадрат; б) паралелограм, в) ромб; г) трапеція?	Відповідь: а), б), в) Так; г) ні.

Форми навчання на даному етапі: *індивідуальна*

Методи навчання на даному етапі: *розв'язування вправ*

Засоби навчання на даному етапі: *бесіда*

Етап 7. Підсумок заняття.

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
1. Що нового ви дізналися сьогодні на занятті? 2. Навіщо ми вивчали цю тему? 3. Де у житті можуть зустрічатися задачі, пов'язані з цією темою?	Очікувані відповіді: 1. Проекціювання як метод зображення просторових фігур; властивості паралельного проєкціювання. 2. Частково зрозуміти, з допомогою яких властивостей створюють незвичайні будови. 3. Розглядати тінь предметів від сонця, роботах художників та ін.

Форми навчання на даному етапі: *рефлексія*

Методи навчання на даному етапі: *опитування*

Засоби навчання на даному етапі: *бесіда*

Етап 8. Домашнє завдання

<i>Що робить учитель</i>	<i>Що роблять учні</i>
Опрацювати параграф 6 підручника Геометрія (автор Істер О. С., Єргіна О. В.) № 6.4, 6.12	Записують завдання у щоденник

Література:

<i>Для учителя</i>	<i>Для учнів</i>
1. Зверева Г. Ф. Компетентнісний підхід до навчання учнів на уроках математики: <i>Методичний посібник для вчителів</i> . Харків : РМК Московського РУО, 2008. 2. Збірник матеріалів «STEM – світ інноваційних можливостей. Реалізація програми інноваційного освітнього проекту «Я – дослідник» / укладачі: І. П. Василяшко, Н. І. Гущина, О. В. Коршунова, О. О. Патрикеева. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 426 с. 3. Мережа Інтернет	1. Істер О. С. Геометрія: (профіл. рівень) : підруч. для 10-го кл. закл. заг. серед. освіти / О. С. Істер, О. В. Єргіна. Київ : Генеза, 2018. 368 с. 2. Ресурси мережі, до яких надано доступ учителем.

Четверик Вікторія Володимирівна

вчитель української мови та і лтератури

Петропільський опорний заклад загальної середньої освіти

Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ТЕМА. ОСНОВНІ СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ (6 КЛАС)

Мета: повторити й систематизувати знання здобувачів освіти про основні способи словотвору; поглиблювати знання про словозміну й словотворення; удосконалювати вміння визначати способи словотвору, утворювати нові слова, виконувати словотвірний аналіз; розвивати словниковий запас слів, творче мислення, пам'ять, уміння й бажання співпрацювати; виховувати любов до рідної мови.

Тип уроку: урок-дослідження (узагальнення та систематизація знань з теми)

Хід уроку:

I. Організаційний момент. Привітання.

II. Наставовно-мотиваційний етап уроку

– **Вправа «Квітка»** (музичний супровід) Пропоную учням асоціювати себе з якоюсь квіткою для створення позитивної атмосфери на уроці і продовжити речення за початком : «Я уявляю себе у ролі (назва квітки) , бо хочу...

– **Мотиваційна хвилинка** (відразу пропоную учням обґрунтувати свій вибір).

III. Оголошення теми уроку

Слово вчителя.

Сьогодні ми помандруємо, як і колись Маленький принц, але своєю уявною галактикою **Словотвору**.

Завдання: відвідати п'ять планет нової галактики, подолати всі випробування та отримати почесні нагороди – бали. Обов'язково беремо в дорогу гарний настрій та міцні знання.

IV. Актуалізація опорних знань.

– Перш, ніж вирушити в дорогу, ми повинні перевірити ,чи весь багаж знань взяли з собою. Переглянемо найважливіші «документи» нашої навченості у презентації (1-5 слайди) і пограємо у гру «Світлофор».

1. Гра «Світлофор»

– Визначити правильні формулювання – підняттям правої руки. Якщо ж є неправильні, б'ємо на сполох , плескаючи в долоні, щоб на вас звернули увагу і ви допоможете виправити ситуацію.

ОТЖЕ,

1. Основа слова – це частина слова із закінченням - сплеск в долоні (ні, без закінчення);

2. Суфікс – значуща частина слова, що стоїть після кореня – піднята рука;

3. Закінчення – незмінювана частина слова, що служить для зв'язку слів у реченні – сплеск у долоні (змінювана частина);

4. За допомогою кореня і закінчення утворюються нові слова – сплеск у долоні (ні, 50\50, тільки за допомогою кореня, бо один корінь і закінчення – це форми слова, а у правилі йдеться мова про утворення нових слів, отже, спільнокореневих)

5. Префікс – частина слова, що стоїть після кореня – сплеск у долоні (перед коренем);

6. Словотвір – це розділ науки, що вивчає способи та особливості творення похідних слів (піднята рука).

Так, налаштувалися на подорож. Вирушаємо....

V. Закріплення здобутих знань.

Пошаговий перегляд слайдів та виконання завдань відповідно до назви планети

* Перша планета – Суфіксальна

– Давайте визначимось, чому планета має таку назву?

Вибіркова робота. Виписати з вірша слова, утворені суфіксальним способом. Якого особливого значення надають словам суфікси?

Вірш Івана Драча «Бабусенція»

Ой оце чудне дівчатонько, ой-я,

Щосуботоньки їде з містонька

До бабоньки, до бабусеньки, ой.

Лишає свої інфузорії-туфельки,

Скидає свої лаковані туфельки,
 Одягає куфайчатко порване, ой-ой-оєчки.
 У бабцюлі, у бабусеньки, ой,
 Взува старі чоботи-шкаרבани,
 Бабчині чоботи-чоботищеньки.
 Наносить води повну балію –
 Ще відро, ще відро, ще відеречко,
 Та в баняки, банячища, ой,
 Та любисток зімліє в горнятах,
 Аж зімліє бабусина хата, ой-ой-ой,
 Хата, хатуся, хатинонька,
 Хатусенька, Хата Стріхівна, ой.
 – Заворожи мені, бабченько, ой-я,
 Бабусенько, бабулиня, бабусенція.
 Ой гаряча, ой бабулик, ой-ой-ой-єчки. –
 Ляпотить, хлюпотить у ночовоньках
 Дівулиня, дівчина, дівогоренько,
 Внучка, внученька, студентонька
 Спить у баби на ряднищі, на рядні
 Під кожухом, кожушиськом, кожушариськом.
 На лежанці в цмоки цмокає, аж оєчки.
 А дівуля, дівчинина, дівувальниця
 До кожуха, кожушенька так і горнеться,
 А бабуся, бабулиня, бабусенція
 До дівчиська, дівчиинська так і тулиться –
 Сиротина ж, сиротуля, сиропташечка,
 Бабумамця, бабутатко, бабусонечко...

*Творче дослідження

Охарактеризувати **планету Префіксальну**: утворити слова та СС з префіксами при- (приєднання, приближення), пре-(вища міра ознаки).

Місцевість біля Карпат (прикарпатський)
 Красива дівчина.
 Невеликий мороз.
 Дуже поганий.
 Лягти на кілька хвилин.
 Дуже високий.
 Допомогає співати.
 Посадка на Землю.
 Край біля моря.
 Дуже глибокий.
 Повернення птахів.
 Надто розумний.

*Творче коментування

- Назвіть слова, що утворені за допомогою префікса та суфікса.
- Під час цієї подорожі вам допоможуть фото та картинки, які ви бачите на слайді. Отже, ми побували і на **планеті Суфіксально-Префіксальній**, побачили всі її переваги та збагатили власний словниковий запас.

*Гра «Хто швидше»

– На планеті **Безафікській** ми повинні відвідати одну загадкову споруду – музей слів, утворених безафікським способом. Із перелічених слів-«експонатів» виписуємо у зошити тільки ті, які нас цікавлять. Праворуч. сон, учитель, біг, страва, запис, зошит, придорожній, родина, сонце, небесний, небо, село, школяр, булочка, спечений, розбрат, молодь, молоденький, шука.

*Приєм «Єднаймося»

Опишіть усно планету **Основоскладання**.

– На різних планетах ми вже побували, але наше завдання ще ускладнюється тим, що треба знайти і об'єднати рідні слова – ті, які хочуть і можуть жити разом, однією сім'єю. І скласти речення з ними, щоб відповідало опису планети.

– Наприклад, водопад. На планеті Основоскладання є безліч водопадів.

- ✍ Будівництво кораблів;
- ✍ любить тільки себе;
- ✍ засновник якогось вчення;
- ✍ родючий ґрунт чорного кольору;
- ✍ людина, яка займається пошуком золота;
- ✍ корабель, який уміє ламати уригу;
- ✍ перед сном ми одне одному говоримо;
- ✍ машина, яка перевозить воду;
- ✍ період, що охоплює тисячу років.

*Приєм «Світ слова»

– І побуваємо ще на одній планеті, яка має назву **Перехідна**, тобто дає згоду одній частині мови переходити в іншу. Розглядаємо малюнки і утворюємо пару речень за умовою подорожі (дві пари речень записуємо у зошити) Наприклад, *-Коханий* (ім..) приїхав з квітами і Коханий (прикм) хлопець був щасливим.

ФІЗХВИЛИНКА

VI. Підбиття підсумків

Рефлексія:

- Що нового дізналися?
- Що з вивченого найбільше вас зацікавило?
- Якою планетою вам не хотілося подорожувати, бо відчували труднощі?
- На якій планеті ви почувалися гордо?

VII. Оцінювання.

VIII. Домашня робота

Вправа «Власна традиція». Збагачуємо власне мовлення фразеологізмами, дотримуючись правил вивченої теми.

Черняєва Олена Сергіївна

асистент вихователя

Біленьківський комунальний дошкільний навчальний заклад «Веселка»

Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

ЕЛЕМЕНТ ЗАНЯТТЯ «ОЗНАЙОМЛЕННЯ З СОЦІУМОМ». СТАРША ГРУПА.

ТЕМА ЗАНЯТТЯ: «МЕДІА ЯКІ НАС ОТОЧУЮТЬ»

Медіасередовище є невід’ємним фактором впливу на дитину дошкільного віку, а оволодіння дошкільником вмінням використовувати пізнавальний, соціокультурний потенціал медіа має величезне значення. Однією з форм впливу медіасередовища на розвиток дітей дошкільного віку є перенесення і відображення інформації про оточуючий світ та унаочнення її в доступному для дітей форматі. Сьогодні сприйняття світу дитиною значною мірою залежить від того, як його подають медіа. Медіа надають різнобічну інформацію про світ та практичні наочні зразки певного стилю життя і діяльності людини, формують життєві цінності дитини дошкільного віку. Тож особливим аспектом формування медіаграмотної особистості дитини стає медіаосвіта.

Специфіка медіаосвіти з точки зору педагогіки полягає в тому, що усі учасники педагогічного процесу рівноправні перед отримуваною інформацією. Тут педагог не учить, а допомагає осягнути світ, пропонуючи аналізувати отриману інформацію на різних рівнях осмислення. Дошкільник у сучасному медіасередовищі спілкується зі світом і пізнає його, ще не застосовуючи вербальних засобів в спілкуванні. І це створює певні труднощі в безпосередньому спілкуванні з іншими людьми у реальному світі: дитина не може сформулювати свою думку, виникають труднощі в побудові зв’язного повідомлення в усній формі; спостерігається фізична «скутість» в процесі спілкування. Здолати ці бар’єри можна тільки через формування у дошкільнят медійних навичок та розвиток творчості шляхом залучення їх до медіадіяльності. Таким чином, медіаосвіта стає логічним фрагментом сучасного освітнього середовища. Використання медіатехнологій з метою формування медіаторчості у дітей старшого дошкільного віку, збагачення їх пізнавальної сфери дозволяють розширити можливості вихователя, створюють базу для активізації дітей, що дозволяє дошкільнику проявити себе, ширше розкрити власний творчий потенціал.

Використовують доступні їм інформаційні канали, наприклад розрізняють способи використання різноманітних засобів інформації на елементарному рівні, знають, що радіо (музику) потрібно слухати, а телевізор (відео) – дивитися. Дослідження малюнка дітьми старшого дошкільного віку може відбуватися за таким алгоритмом:

- опис (відтворення інформації);
- порівняння (з минулим малюнком, з предметом у групі/класі/вдома, із собою, з уявленням);
- пофантазуй або фантазії художника;
- здивування (або інші емоції);
- не помічене (ніхто не помітив, що...);
- домалюй;
- добери текст/музику до малюнка;
- загадка;
- діалог;
- питання для роздумів;

- постав питання;
- факт/вигадка/судження.

Елемент заняття «Ознайомлення з соціумом». Старша група
Тема заняття: «Медіа які нас оточують»

Вправа Кросворд «Відгадай загадку»

Мета: кросворд дозволить продовжити вчити дітей відгадувати загадки, за допомогою підказок-картинок кросворду робити висновок про правильність відгадки; розвивати увагу, мислення, кмітливість.

Хід заняття:

Я на дошці виставляю картки відгадки, які повернуті до дошки картинками. На зворотній стороні карток позначення у вигляді цифр. Називаю номер загадки та читаю її, діти називають відповідь. Та дитина, яка першою назвала відгадку, підходить до дошки і відкриває картинку під потрібним номером, що дозволяє їй перевірити, чи правильно вона відгадала загадку.

Що ж це за вікно?
У ньому мультфільми та кіно,
Зоопарк і карнавал...
Вибирай будь-який канал!
(Телевізор)

Він на відстань не зважає
З ким попросиш з тим з'єднає
Як почуєш звук-рингтон
Треба брати
(Телефон)

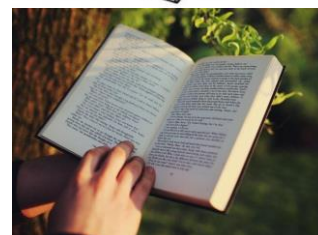
Без язика живе,
Не їсть і не п'є,
А говорить і співає.
(Радіо)

На столі стоїть скриня
У скрині віконце,
Можна бачити дива,
Якщо знати трошки.
(Комп'ютер)

Всім про все вона розкаже
І малюночки покаже.
Усіх розуму навчить,
Хоч сама завжди мовчить.
(Книга)

Ускладнення до вправи: (діти старшої групи) діляться на підгрупи; роздаю підгрупі дітям картки (чуємо, бачимо, читаємо). Наприклад: телевізор – бачимо, чуємо; книга – розглядаємо, слухаємо. Я показую картку – телевізор, діти викладають картки – вухо, око (чую та бачу) і т.д.

Література:

посилання на https://www.aup.com.ua/uploads/Mediahramotnist_V_Zakladi_Doshkilnoi_Osvity_AUP_2020.pdf

Шевєргіна Галина Романівна
вчитель української мови та літератури
Петропільський опорний заклад загальної середньої освіти
Широківської сільської ради Запорізького району Запорізької області

**ІГОР КАЛИНЕЦЬ – ТАЛАНОВИТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЕТ,
ЯКИЙ ПИШЕ ДЛЯ ВСІХ – І ДОРΟΣЛИХ, І МАЛИХ.
ЦИКЛ «ДИВОСВІТ»: «СТЕЖЕЧКА», «ВЕСЕЛКА» (6 КЛАС)**

Мета уроку:

Загальноосвітня мета: ознайомити учнів із життям та творчістю поета, допомогти сприйняти і зрозуміти красу й метафоричність його поезій.

Розвивальна мета: розвивати навички виразного читання, аналізу ліричних творів, розвинути естетичні смаки.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: смартфони, картки з QR-кодами, мультимедіа (ноутбук, проектор, мультимедійна дошка).

План уроку

1. Повідомлення теми й мети уроку.
2. Мотивація навчальної діяльності учнів.
3. Сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу.
  - 3.1. Слово вчителя. Життєвий та творчий Ігоря Калинця: сканування QR-кодів.
  - 3.2. Виразне читання віршів «Веселка», «Стежечка».
  - 3.3. Аналіз віршів. Завдання: створити підводку до телепрограми, враховуючи специфіку певного телеканалу.
  - 3.4. Обмін враженнями щодо прочитаного.
4. Домашнє завдання та пояснення до нього.
5. Підсумки уроку

Хід уроку:

1. Повідомлення теми й мети уроку

Сьогодні на уроці ми з вами познайомимося з життям та творчим шляхом такого письменника, поета як Ігор Калинець та спробуємо розкрити красу його поезій.

2. Мотивація навчальної діяльності школярів.

А зараз за допомогою загадок ми з вами спробуємо відгадати назву віршів, з якими сьогодні познайомимося.

Від хати до хати йде,
а в дім не заходить. (*Стежечка*)

Дощ пройшов, через ставок
Перекинувся місток.
Кольорів у нього сім,
Він подобається всім. (*Веселка*)

3. Сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу.

3.1. Слово вчителя

Сьогодні на уроці ми відкриємо для себе дивосвіт поезії Ігоря Калинця, сучасного українського письменника зі Львова.

Зараз, за допомогою смартфонів, Ви відскануєте QR-код (від англ. Quick response – швидкий відгук) – це винайдений близько двадцяти років тому в Японії двовимірний штрих-код, який дозволяє кодувати будь-яку інформацію – текст, веб-посилання, номер телефону та багато чого іншого. QR-код візуально представлений у вигляді чорно-білого квадрату, що нагадує лабіринт), і ми ознайомимося з життєвим та творчим Ігоря Калинця.

Ігор Миронович Калинець народився 9 листопада 1939 року в м. Ходорові на Львівщині в сім'ї службовця. У 1956 р. закінчив середню школу і вступив до Львівського університету ім. І. Франка. 1961-го року, після закінчення українського відділення філологічного факультету Львівського університету, почав працювати в обласному архіві до 1972 р.

Переглянемо слайди з портретами Ігоря Калинця.

Творчий доробок письменника становить 17 поетичних збірок. Перша збірка віршів поета «Вогонь Купала» вийшла у світ у 1966 році.

В доробку поета чимало творів для дітей. Наприклад, «Книжечка для Дзвінки», видана у 1991 році. Дзвінка – дочка письменника – Звенислава. В той час поет знаходився у засланні, сумуючи за дочкою та Батьківщиною зокрема.

3.2. Виразне читання віршів «Веселка», «Стежечка».

За допомогою смартфонів знову скануємо QR-коди та виразно читаємо вірші.

«Стежечка»

«Веселка»

3.3. Аналіз вірша :

- тема вірша (про що вірш?);
- ідея (що хотів передати автор за допомогою вірша?);
- основна думка віршів;
- використані художні засоби: порівняння, метафора, епітет.

«Веселка»

Тема: зображення веселки – української дівчини, яка своєю красою і чарівністю захопила Князенка сонечка.

Ідея: уславлення веселки – дівочої краси, стрічки веселки, наче стрічки українського віночку; казкового кохання.

Основна думка: веселка є відображенням чарівної краси українських дівчат.

Художні засоби:

- метафора: «*надягла веселка*», «*веселка взяла...і пішла*», «*соняшник перестрів*», «*веселка поміряла*»;
- порівняння: «*як у свято*»;
- епітет: «*золотий черевичок*».

«Стежечка»

Тема: зображення стежечки, яка мандрує з ліричним героєм чарівним світом природи.

Ідея: уславлення краси довкілля, любові до природи, вміння цінувати і розуміти все живе навколо себе.

Основна думка: «світ краси – голова крутиться»; тільки той сприймає чарівний світ природи, хто вміє її відчувати, любити, сприймати, як живу істоту; стежечка – початковий шлях малої дитини для пізнання дивосвіту.

Художні засоби:

- метафори: «*стежечка виросла, біжить, перескакує, цвяхує, збочує, топче*», «*голова крутиться*»;
- епітет: «*світ красний*»; «*стежечка верчена*»;
- порівняння: «*...як дзита*».

3.4. А тепер ми з вами спробуємо виконати цікаве завдання. Учні об'єднуються у дві групи: 1 група – телеканал «Україна» телепередача «Говорить Україна», 2 група – телеканал «1+1» передача «Світ навиворіт». Потрібно, орієнтуючись на специфіку телепередач, придумати назву випусків, головних героїв, можливих експертів, анонс. Тема «Зображення природи у віршах І. Калинця».

4. Домашнє завдання та пояснення до нього.

Вивчити на пам'ять один з віршів (за бажанням) І. Калинця.

5. Підсумки уроку (метод «Мікрофон»).

- Своєю роботою на уроці я (не) задоволен(а), тому що...
- На цьому уроці я для себе дізнався (дізналася)....

Методичне видання

**МЕДІАГРАМОТНІСТЬ:
ЗАСТОСОВУВАТИ НЕ МОЖНА ВІДМОВИТИСЬ**

Збірник методичних матеріалів

Відповідальний редактор – *І. М. Бакаленко*

Надруковано з оригінал-макету, наданого авторами